

Dr. Marcell Mihály:

LELKIGYAKORLATOK – REKOLLEKCIÓK – férfiaknak

III. sorozat

(Általános bevezetés eléje olvasása szükséges: 1. kötet!)

106. kötet

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	2
Szerkesztői megjegyzések	7
LELKIGYAKORLATOK	7
AZ ÖNÉLETET ALAKÍTÓ BÉDAUX – TELEP	7
I. nap (via illuminativa): Teremtés	7
II. nap (via purgativa): Engedelmesség?	7
III. nap (via unitiva): Gondosság	7
AZ ÚR ZENEKARÁNAK FELKÉSZÜLŐDÉSE	7
I. nap (via illuminativa): Az Úr élő zenekara	7
1. beszéd: Búgó orgona az Úr nagy természete	8
2. beszéd: Tudatosan és élettal daloló legyen az Úr életképe!	8
3. beszéd: Örökké dicsőítő és egybecsengően daloló legyen a „szellemiek” életkara!	8
II. nap (via purgativa): Az én élő hárfám múlt dala	8
1. beszéd: A „hangszerek” vizsgálata	8
2. beszéd: A „hangszerek” áthangolása	8
3. beszéd: A Kereszt dalának átvétele	8
III. nap (via unitiva): Az életem áthangolása	8
1. beszéd: A tiszta élet ditirambusa	8
2. beszéd: A lélek égbeszállásának csodaéneke	8
ÖNISMERET ÉS ÖNALAKÍTÁS	8
I. nap	9
Bevezetés	9
1. beszéd: Bátor és kemény önismeret	9
II. nap	11
2. beszéd: Az önéletnek kidolgozása	11
III. nap	14
3. beszéd: Hogyan tudjuk életértékeinket mások életében kamatoztatni?	14
MESSIÁSVÁRÓK	14
I. nap	14
1. beszéd: Akik az Isten szavára várták	14
II. nap	15
2. beszéd: Akik lélekben áhitozzák	15
III. nap	17
3. beszéd: Akik életben birtokolják	17
A JÖVŐ ÉLET SZOLGÁLATÁBAN	18
I. nap: Élethordozás	18
1. beszéd: Az élet hordozója	18
2. beszéd: A tiszta férfi ember	19
II. nap: Szentségi megemelés	20
1. beszéd: A házasság szentségének kegyelmei	20
2. beszéd: A megáldott asszony	21
III. nap	22
(befejező) beszéd: Az Úr színe előtt	22
A PESTI SZENT IMRE KOLLÉGIUM	23
QUID VOBIS VIDETUR DE VITA?	24
I. nap (via illuminativa): Ház a világ	24
Bevezetés	24
1. beszéd: Quid de mundo?	24
2. beszéd: Quid de homine?	25
II. nap (via purgativa): „Koldus, vagy királyfi”?	26
1. beszéd: Quid de vita tua?	26
2. beszéd: Quid de vita regenerata?	26

III. nap (via unitiva): A teljes férfiúság	27
1. beszéd: Quid de vita creativa?	27
2. beszéd: Quid de vita?	27
QUID VOBIS VIDETUR DE VITAE CATHOLICA?	28
I. nap	28
Bevezetés	28
1. beszéd: Sentire cum Deo	28
II. nap	29
2. beszéd: Sentire cum Christo	29
III. nap	30
3. beszéd: Sentire cum Ecclesia	30
4. (befejező) beszéd: A Szentlélek templomai	31
ELJUTTATNI AZ ÉLŐ VIZEK FORRÁSAIHOZ	31
I. nap	31
Bevezetés	32
1. beszéd: Életmegrontó töltekezés	32
II. nap	35
2. beszéd: „Azért vagyunk a világon...”	35
III. nap	39
3. beszéd: Az egyéniség átvitele	39
4. (befejező) beszéd: Életfeladat	41
ISTEN ÓRIÁSAI	45
I. nap (via illuminativa)	45
1. beszéd: Micsoda értékeket hordunk?	45
II. nap (via purgativa)	47
2. beszéd: Emberóriások, vagy embertörpék?	47
III. nap (via unitiva)	48
3. beszéd: Isten óriásainak eledele	48
1. beszéd: Az Isten Sámson – népének lélektartalma	49
2. beszéd: A „teljes aszkézis” megfegyvelmezett élő embere	50
3. beszéd: A „teljes élet” isteni útja	50
4. beszéd: A „hazatérés” útján	50
ÍTÉLETET MONDÓK	50
I. nap	50
Bevezetés	51
1. beszéd: Az önmagát keményen bíráló bíró	51
II. nap	52
2. beszéd: Embertestvér szolgálata	52
III. nap	53
3. beszéd: Az örök Bíró ítélete	53
Az igazság életszolgái	55
1. beszéd: Az egyéni élet – az igazság mérlegén	55
2. beszéd: Az embertestvérek szolgálatában	55
3. beszéd: Az örök Bíró – az igazság mérlegével	55
MIT TARTOTOK TI AZ EMBERRŐL?	55
I. nap (via illuminativa)	55
Bevezetés	55
1. beszéd: Isten ítélete alapján	55
II. nap (via purgativa)	58
2. beszéd: Önnön lelkiismeretünk alapján	58
III. nap (via unitiva)	61
3. beszéd: A megváltó Krisztus tanítása alapján	61
4. (befejező) beszéd: Lettél Isten házanépévé	65
ÖRÖK ÚTITÁRSUNK	67
Bevezetés	67

I. nap.....	67
1. beszéd: A kereszti emberi életünk nagy kérdőjele.....	67
II. nap.....	68
2. beszéd: A kereszti emberi életünk állandó kísérete.....	68
III. nap.....	70
3. beszéd: A kereszti életkiteljesülés tavaszi reménye.....	70
Befejezés.....	71
AZ ÚR HÁZANÉPE.....	71
I. nap.....	72
Bevezetés: Szolgálat az élet!.....	72
1. beszéd: Az Úr házanépe – önszolgálat.....	72
II. nap.....	72
2. beszéd: Az Úr házanépe – mások szolgálatában.....	72
III. nap.....	72
3. beszéd: Az Úr házanépe – az Úr közvetlen szolgálatában.....	72
Befejezés: Itthon (föld) – Otthon (ég).....	72
REKOLLEKCIÓK.....	72
ÖNALAKÍTÁS LÉPÉSEI.....	72
1. beszéd: Önértékelés.....	72
2. beszéd: Önteremtés.....	72
3. beszéd: Öntisztulás.....	73
AZ ÉGI MESTER DALA ÉS A KÜSZKÖDŐ EMBER VISSZHANGJA.....	73
1. beszéd: Égi hívás – földi rezonálás.....	73
2. beszéd: Az újjászületés csodás éneke.....	73
3. beszéd: Az erők forrásainál.....	73
ERŐTELJES INDÍTÁS.....	74
1. beszéd: A felszólítást vevők.....	74
2. beszéd: Violinkulcs.....	74
ÉLETKIDOLGOZÁS – ETIKUM VONALÁN.....	74
1. előadás: Az ember etikai lény.....	74
2. előadás: Oromzat – élet!.....	75
Vasárnapi –, esti –, ünnepi beszédek – elmélkedések.....	76
OTTHON – ÚJ OTTHON.....	76
Bevezetés: Veni Sancte.....	76
1. beszéd: Égre tekintő gyermekszemek.....	76
2. beszéd: Virrasztó lelkek.....	76
3. beszéd: Az új otthon.....	76
4. beszéd: A közösség ereje.....	77
SZENT ISTVÁN INTELMEI FIÁHOZ, IMRE HERCEGHEZ (élt: 1007-1031).....	77
A LELKEK HARMÓNIAJA.....	77
1. beszéd: A „szentek” egyessége.....	77
2. beszéd: A „különálló” ember.....	77
3. beszéd: Az élet sodrában álló ember.....	77
4. beszéd: A készségesen befogadó ember.....	77
5. beszéd: Az útmutatásra hivatott ember.....	77
6. beszéd: Szent Ráfael és az ifjú Tóbiás.....	77
7. beszéd: A szentek egyessége az égben.....	78
HITÜNK NAGY TITKA.....	78
„AKI VISZONT AZ ÚRRAL EGYESÜL, EGY LÉLEK VELE”.....	78
DE ULTIMIS.....	78
KERESZTUTUNK.....	79
A KATOLIKUS FÉRFIÚ.....	79
I. Vita naturalis.....	79
II. Vita culturalis.....	79
III. Vita aestetica.....	79

IV. Vita moralis.....	80
V. Vita religiosa.....	80
VI. Dies Domini.....	80
VII. Vita catholica.....	80
SZERETET.....	81
I. Istenszeretet.....	81
Befejezés:.....	81
II. Emberszeretet.....	81
Befejezés:.....	81
III. A világ szeretete.....	82
Befejezés:.....	82
FUNDAMENTUM VITAE SPIRITUALIS.....	82
Bevezetés:.....	82
I. Az erő embere.....	82
II. A szembefordulás.....	82
III. A gáncsnélküli lovag.....	83
IV. A vértezett lélek.....	83
Befejezés:.....	83
AZ ÉLET IRÁNYA.....	83
I. A szociális élet.....	83
II. Hogyan szolgálja az ember?.....	84
III. Az Úr ítélete.....	84
Befejezés:.....	84
MÁJUS – SZŰZ ANYA.....	84
I. Életállomások.....	84
II. Az Úr megdicsőültje.....	84
III. Az élő jelképek.....	85
IV. Az Ég jelentkezése.....	85
V. Dicséretetek dicsérete.....	85
VI. Emlékeink.....	86
VII. A segítő kéz.....	86
VIII. A legtisztultabb életeszmény.....	86
IX. A földi vándorok.....	86
X. Az emberi lélek vágyakozása.....	87
A LÉLEK AJÁNDÉKAINAK IGÉNYESEI.....	87
A Szentlélek ereje.....	87
A NAGYOT AKARÓ EMBER ERŐFESZÍTÉSE.....	88
Bevezetés.....	88
1. beszéd: A befelé néző ember.....	88
2. beszéd: A földi munkát végző isteni ember.....	90
3. beszéd: A szellemi erőfeszítésben feszülő ember.....	92
4. beszéd: Az örök életért dolgozó és ezt birtokba vevő ember.....	94
LÉLEKSZINTEK.....	96
1. beszéd: A mélységek mélysége.....	96
2. beszéd: Életgyensúly.....	96
„Életutakon”.....	97
FELELŐSSÉG.....	97
1. beszéd: Isten felelősségteljes házanépe.....	97
2. beszéd: Ne maradj egyedül!.....	98
Felelősség!.....	100
Biztosítsd az életet!.....	100
KIHEZ TARTOZOM?.....	100
Bevezetés.....	100
1. beszéd: Istenatyám birtokállománya vagyok – a teremtés jogcímén.....	100
2. beszéd: Istenatyám gyermeke vagyok – a megváltás jogcímén.....	101

3. beszéd: Istenatyám természetének részese vagyok – a megszentelés jogcímén	101
4. beszéd: Istenatyám házanépe vagyok – a Vele élés örök ajándékozása jogcímén	101
AZ ISTEN KEZE	101
Bevezetés.....	101
1. beszéd: Az ugartörés	102
2. beszéd: A gerebenezés	102
3. beszéd: A vetés	102
4. beszéd: A hembölgőzés	102
5. beszéd: Az ellenséges ember	102
6. beszéd: A zöldülő vetés gazdája	102
7. beszéd: A termőföld gazdája	102
8. beszéd: Az örök begyűjtés	102
Isten karja	102
AZ EGYHÁZ HŰ FIAI	103
1. beszéd: A laikus munkára – vállalkozók	103
2. beszéd: A templom szolgálatában serénykedők.....	103
3. beszéd: A talajmunkások.....	103
4. beszéd: A fényt kereső emberek	103
Valahol – a kétkedőknek!.....	103
AZ ÚR HADOSZTÁLYA	104
1. beszéd: Akiket az Úr avat – „életkatonává”!	104
2. beszéd: Akiket az Úr ítél – az „élethűség” mércéje szerint	104
3. beszéd: Akik az Úr szemében is „hűséges szolgák”	104
4. beszéd: Akik az örök „várta” díszes gárdistái.....	104
A háború a hit fényében	104
Áldozatok áldozata	104
KATONA – LÉLEKJEGYEK.....	104
I. beszédlánc címe: Szolgálatra!	105
II. beszédlánc címe: A katona ereje	105
III. beszédlánc címe: A katona állhatatossága.....	105
IV. beszédlánc címe: Senki sincs egyedül!	106
V. beszédlánc címe: Ideálok.....	106

Szerkesztői megjegyzések

„Az Igehirdetés Lexikona” című nagy mű egészére vonatkozó szükséges megjegyzések az **általános bevezetésben** találhatóak.

*

Csaknem az egész **III. sorozatra** vonatkozik: a kéziratok a háborús időkben pusztulást szenvedtek. – A hallgatóság által lejegyzetteknek nagy részére a szerző életéből már nem futotta a teljes kidolgozáshoz és osztályozáshoz. – Itt a beosztások alapja elsősorban azt a tervet követi, hogy lehetőleg a legkidolgozottabbaktól haladjunk a csupán címetek adóig...

*

Erkölcsei szempontból fontos itt is hangsúlyozni: Dr. Marczell Mihály házassági vonatkozásban az „**élettárs**” szép magyar kifejezést régi: kizárólag **szentségi** házasság értelmében használja!

* * *

LELKIGYAKORLATOK

Fiatalembereknek

AZ ÖNÉLETET ALAKÍTÓ BÉDAUX – TELEP

(Lelkigyakorlat – gimnazista fiúknak, 1943, címek)

I. nap (via illuminativa): Teremtés...

1. beszéd: **Az amerikai Ford művek erőtelepei**
2. beszéd: **A teremtő Isten célkitűzései**
3. beszéd: **Mindig a Teremtő tervei mellett**

II. nap (via purgativa): Engedelmesség?

1. beszéd: **Az engedelmes anyag és az engedetlen ember**
2. beszéd: **Az elrontott gépdarab**
3. beszéd: **A javítást igénylő kerékfék**

III. nap (via unitiva): Gondosság

1. beszéd: **A gondos Mester**
 2. beszéd: **A visszatérő életkerék**
 3. beszéd: **A gondos munkás**
- Befejezés: Mindig a Teremtő dicsőségére**

* *

AZ ÚR ZENEKARÁNAK FELKÉSZÜLŐDÉSE

(Lelkigyakorlat – diákoknak, 1958, Esztergom, vázlatpontok)

I. nap (via illuminativa): Az Úr élő zenekara

Bevezetés

És a „nagyorgona” mellett van – e zengő és élő hárfá? Ez az ember!

1. beszéd: Búgó orgona az Úr nagy természete

1. A mű a Mester dicsőítője.
2. A világ az Isten magasztalója.

2. beszéd: Tudatosan és étellel daloló legyen az Úr életképe!

1. Életképem – isteni.
2. Életdalom – isteni.

3. beszéd: Örökké dicsőítő és egybecsengően daloló legyen a „szellemiek” életkara!

1. Úgy használjam a földieket, hogy: magasztaljam az égieket.

II. nap (via purgativa): Az én élő hárfám múlt dala

1. beszéd: A „hangszerek” vizsgálata

1. Milyen lettem? („tört hegedű”?...)
2. Hogyan szól az énekem? (Bacchus – Venus??...)

2. beszéd: A „hangszerek” áthangolása

1. Szólaljon meg az Isten „A” hangja!
2. Hozzáfeszüljön az emberi lélek húrja!

3. beszéd: A Kereszt dalának átvétele

1. Érttem hozott áldozatról dalol.
2. Érte élő léssen életdalom.

III. nap (via unitiva): Az életem áthangolása

1. beszéd: A tiszta élet ditirambusa

1. Tiszta a vérünk.
2. Virág a fakadásunk.

2. beszéd: A lélek égbeszállásának csodaéneke

(mind hoz!! Mit? Égi erőt!)

1. Szavunk – ima.
2. Vágyunk – desiderium.
3. Tetteink – ételszolgálatunk.

3. beszéd: Az Isten képét alkotó embereggyüttes dicsőítő dala

1. Életünk – isteni.
2. Istenünk – atyai.

Befejezés

Mi tehát az „én dalom”? Deum glorificam. De nem szóval – „alleluja”, hanem étellel – „vita”!

*

Az angyalok Istenatyánk örök házában az Úr dicséretének hárfás dalosai. A templomban a húr, az emberi hang, az emberi lélek az Úr lábaihoz szent hódolattal száll: az Úr dalosainak az égi Atyát dicsérő éneke...

**

ÖNISMERET ÉS ÖNALAKÍTÁS
(Triduum – cserkészeknek, 1941.III.)

I. nap

Bevezetés

Kedves keresztény testvérek! Ezen a három rövid kis megemlékezésen arról szeretnék szólni, hogy milyennek kell tudni önmagunkat bátor megismeréssel, milyenné kell teremteni önmagunkat kemény erőfeszítéssel és milyenné kell tenni kifelé ható cselekvéseinket Isten kegyelmével. Rövid mondatban annyit jelent az egész: hogy és mint álljon az élet nagy küzdőterére acélos, kemény lélekkel a cserkészember. – Ma a **bátor és kemény önismeretről** fogok szólni. Holnapra maradjon a másik: az **önéletnek a kidolgozása**, és a harmadik napon fejezzük be azzal, **hogyan tudjuk életértékeinket mások életében kamatoztatni**.

1. beszéd: Bátor és kemény önismeret

Bev.: Még most is jelennek meg könyvek – Carrel-é az egyik –, ahol arról vitáznak, hogy ki a **nagy ismeretlen** a világban. Mindig az a felvetett válasz, hogy az ember. Még ma is cseng az emberek fülében Goethe-nek a szava, aki azt mondja: csodálkozzék az ember, ha önnönmagával egyszer találkozik. Nem azzal a gyerekes csodálkozással, hogy rémet lát önnön vetületében, hanem abban az elgondolásban, hogy minden külsőségtől mentesen, az Isten szent szemével tekintve önnönmagát értékében és értéktelenségben szemlélje. Ilyen szemléletet nem igen mer elsajátítani és megközelíteni az ember. Kemény cserkész lélek kell ahhoz, hogy valaki el tudjon tekinteni az általános ember nem ismeréstől és rá tudjon merészkedni arra a gondolatra, hogy nem elég nekem az a tudat, hogy ő az ember; én, az ember – önnönmagamat teljes nyíltsággal megismerjem! Érdekes jelenség az életben, hogy minden külsőséggel fedjük magunkat. Az ami belső szentélye az életnek, az nemcsak a tudás előtt nagy misztérium, hanem az őszintén ítélkező ember életében is önnönmaga előtt is misztérium. Erre a kérdésre: tu qui es?, te ki vagy? – nem tud felelni, csak az a bátor és kemény ember, aki mer letépni önmagáról mindent, ami külsőség, rongy és jelvény, szentélyzáró köntös és vakmerő tekintettel magába néz és ítéletet mer mondani saját értéke, vagy értéktelensége felett. Mert nem az az igaz ítélkezés és alázkodás, amikor a köznapi ember önnönmagáról olyat állít, amit ha más helyben hagy, akkor képes revolverrel jönni rá; „én nem vagyok jó, nem vagyok kiváló”. Ha az ember helyben hagyja, hogy úgy van, akkor ez az önmagát megalázó sértődve a legnagyobb büszkeségnek tudatában él. Az igazi ismeretre csak az az ember képes, aki kemény nyíltsággal, felelősségvállalási készséggel meri önnönmagát ítélet alá dobni, hogy önnönmagának igaz megismerése után önéletének és élete tevékenységének megszabásában utakat találjon.

1. Az első lesz a híres „Gnothi seauton” – ismerd meg magadat.

Két szempontot szeretnék az én drága testvéreim elé állítani. Megismerjük a magunk Istentől nyert tehetségeit, jót és rosszat egyaránt és felfedjük önmagunk előtt a nyíltság nyíltságával életünk gyöngeségeit, hibáit és botrányait. Az első megismerés tulajdonképpen egy statikai megállapítás: quid habes?: mit hoztál Istentől. Engem kevésbé érdekel a tudománynak az a kérdése most, hogy mennyit örököl az ember a szülőktől, az sem kérdése az én gondolatomnak, vajon hatalmat tud – e gyakorolni az ember az öröklött erők felett. Engem az érdekel, hogy milyen kincsekkel, talentumokkal indított téged az Úr. – A gyermekkortól kezdve mindig hirdetik az Evangélium szószeréről és iskolák katedráiról, hogy próbáld megismerni nap nap után a hibáidat és gyöngeségeidet. Az én cserkész testvéreimnek többet mondok: próbáld egyszer megismerni, de őszinte igazsággal önnön életkincseidet. Kissé sivár az, ha csak azért jöttünk légyen a földre, hogy a hibák ellen a gyomláló kertész munkáját végezzük. Az Evangélium szent tanítása szerint talentumokkal jövünk, amely talentumoknak kamatoztatása mindnyájunknak egyéni kötelessége. Mik azok a talentumok, amiket kaptál? Ne félj attól, hogy egy ilyen vizsgálat mellett a büszkeség szelleme száll rád. Ne félj pedig azért, mert ha minden, amit kincsnek találsz, ha Istenatyád adományának tudod, akkor nem önnön értéked és kincstárad szemlélő büszkélkedője leszel, hanem hálálkodó szívvel gondolsz Istenatyádra, Aki ezekkel a kincsekkel indított téged. Elindított, cserkésztestvér, erős testtel, acélos izomzattal. Nem semmiség ez! Mennyi szegény testvérünk jár fáradtan és törten! Úgy kell rájuk néznom, mint a szamaritanusnak, akinek olajat kell önteni a sebére, akit rá kell tenni a kocsira és vinni kezelésre más emberek gondjaiba. Ezzel szemben az erős cserkészember testének, erejének javát, izmainak feszülését, mindent, ami az élet keretének

nélkülözhetetlen kelléke, bőségben birtokolja Isten szent kegyelméből. De adott neked jó család mellett gondos nevelőt, egy öregebb cserkészember testvért, aki felizzította benned a jóra való készséget, aki megtanított téged arra, hogy erőd megfeszülésével lehet munkát végezni. Ráhangolt arra is, hogy: Si potuerunt hi et hae, ha ez vagy a másik tudott, cur non tu, miért nem te? Felszította benned az akaratnak csodás nagy erejét és próbák elé állított, és miként a kiscserkész a cserkészpróbákat, az életpróbákat keményen álltad, férfivá acélosodtál nemcsak testben, de lélekben, erődben és kopogtattál a nagy élet kapuján, mint kifejlett ember az élet piacára lépni akarván. – Honnét mindez? A nagy adakozó Atyánk szent kincse. Az egyiknek több, a másiknak kevesebb, az Evangélium talentumai szerint. Az egyiknek egy adatott, a másiknak tíz. De az egytől csak egyet követel pluszban, a tíz birtokosánál az öttel meg nem elégszik. Aki többet birtokol, annak többet kell adnia azért, hogy az élet kincsei, amelyek Istentől jöttek, az élet értékében ugyanannyi kamatozást találjanak. – És ha mindezeket magatokban keresitek, rá fogtok eszmélni, hogy egymás után minden egyes közülünk az Isten lélekajándékainak más és más formáját, más mennyiségét birtokolja. Nem indulunk az életben Isten különleges ajándékai nélkül. Üres tarisznyás nincs köztünk egy sem. Az élet koldusaival szemben az élet gazdag királyaivá teremtett az Isten. Az erős testben erős lélekkel, tevékeny munkakedvvel, erőfeszítést szerető lendülettel. Te Deum laudamus! – Mondanám az Úrnak hálálkodó köszönettel, mert vettem sokat és akarom, hogy ezt a birtokállományt magam is és mások érdekében kamatoztassam.

2. És ha a második gondolathoz jutok ezen megállapítás után, minden egyes közülünk azt is keresné, de bátor tudattal, hogy **hogyan használta ezeket a talentumokat**, akkor az életnek dinamikájához jutunk, és leperreg visszamenőleg egy film, melyre rárajzolódik visszapergetett sorban öreg korunk, ifjú korunk, gyermek korunk életének minden történeti része.

Ha az első, a statikai megállapítást örömmel vizsgálgatjuk, mert hiszen kincsek birtokállományát találjuk, akkor legyen bátorságunk a másikat vizsgálni, vajon ezekkel a kincsekkel a gyermekkortól jól gazdálkodtunk-e? A lelki gyakorlati keret világa előtt igen gyakori a rettegés és ijedés. A férfiember előtt: szembenézés önmagunkkal, életpergetés saját szemünk előtt, nyílt ítékezés elmúlt életének gyöngesége, illetve erőfeszítései felett. Ha megindítom lélekben ezt a pergető filmet, ami az életnek a történéséről szól, akkor a mai pillanattól visszafelé megyek és keresem azokat a képeket, amelyek a múlt szakaszának egyes állomásait jelzik. Nem ritka állomásnál torpan meg a lelkem... talán lesz hely, ahol kicsordul a könnyem... bizonyára akad rész, amelyben bíborpírba borul az arcom... lesz idő, amikor odajutok, hogy lélekben térdre hullok az Úr előtt, mellemet vervén mondvá: bár ennek a filmnek, filmszakasznak ezt a részét ki lehetne vágni az életem történetéből! – De ezt sem leplezem el magam előtt. Nem akarok erősebbnek látszani önnönmagam előtt, mint amilyennek lát a mi Urunk Jézus Krisztus. Nem akarok ítéletet mondani magamról enyhébbet, sem vigasztalanabbat, mint Uramnak örök ítélete lesz. – Ezt a lelkiséget birtokolni és ebből a lelkiségből ítélezni: ez lelki gyakorlat. Férfiak komoly, őszinte ítélezése. Levetése minden külső köntösnek, ami dísz, elhomályosítása minden tekintetnek, ami emberi, és fellobbantása annak a nézésnek, ami isteni. Átlátni az események sodrán keresztül azokba a hátsó térbe meghúzódó szándékoknak világába, amelyekből születnek a tettek, és ennek az itt – ott alantas szándékú vagy sötétháterű gondolatnak tudomásulvételével ítéletet mondani saját silányságunkról és elesettségünkről. Mintha azt mondanám, hogy az Úr kincsét kaptam és emberi fecsérrelést mindent szerteszórtam. Ez fájó és komoly, zord és keserves. Kemény cserkészember, vedd tudomásul: igaz. És ha az ítélet igazságot mondott, akkor tulajdonképpen életednek igazi képét kaptad. Jól tudom én azt, ember vagy a porban is. Nem szívesen veszi az ember más testvértől életének, élete sötét tónusának meglátását. De ha egyszer valaki azt mondja: elmegyek az Uramhoz, hogy lelki szent gyakorlaton próbáljam lelkemet az Ő szent kegyelmével erősíteni, akkor annak azt kell mondanom: ezt az utat testvér csak úgy járhatod meg, hogy először befelé tekintesz önmagadba és önnön értékeidet és értékeidnek esetleges elfecsérlését kemény és igaz ítélettel önnönmagadról megállapítod. A gyermekembernek a lelkében van sunyi visszahúzódás, a férfiember keménységét és acélosságát főképp az jellemzi, hogy amit hibában elkövetett, azért vállalja a felelősséget. A cserkésznek egyik alaptétele ez: amit tettem, felelősséggel tettem, és ha hiba volt, más lapra tartozik, jóvá fogom tenni, de hibámnak létét le nem fogom tagadni. – A gyermekbújócskák megszűntek. A cserkészember élete a nyílt és kemény acélosság, az a nyíltság és erő, mely arra is mer vállalkozni, hogy önnönmagát megítélje. Nem arról van szó, hogy szertetéjtem lelkem szentélyének kapuit. Az, ami bennem áll, Uramatyám előtt kell, hogy világos legyen, de önnönmagam előtt is kell, hogy nyílt legyen, mert csak akkor tudom az életemet őszintén megváltoztatni, ha világos és kemény ismerettel értékeimet és esetleg értékeimet pazarló életem eseményeit szintén ismerem.

Bef.: A befejezésben így foglalhatom össze a két gondolatot: közismert beszéd, hogy Istentől indulunk, Istennel élünk és Istenhez térünk, de ennek a közismert gondolatnak első mondata annyit jelent a mostani elgondolás szerint, hogy Úrattyánktól bőséges talentum – birtokállománnyal indulok, hogy önnön egyéniségemet és ezen keresztül mások életét szent életemmel szolgálni tudjam. A gazdagok gazdaga vagyok. Nem csengő ékszer –, arany – és földbirtokkal. Az élet szent vagyonosos vagyok a lélek kincseivel. De ha ez a közismert gondolat valóság a mi életünkben, akkor az a gondolat tolul előtérbe, vajon te az Isten fiának kincs – birtokállományaival úgy dolgoztál-e, hogy mindenkor Isten – fiú életéhez méltó életet éltél? – Egy spanyol királyról mondják, amikor nagy útra indult a fia és azt kérdezte tőle, mi legyen a jelszó, amit kövessen, azt felelte az atya: egyet ne felejts soha, te a nagy spanyol királynak fia vagy. Önértékedet ismerő ember! Egyet ne felejts: az örök Istenatyának fia vagy és ha ebből a nagy gondolatból kiestél és sokat eltékozoltál és elfecséreltél, akkor a tékozló fiú lelkével tudd bátran mondani: visszamegyek Atyámhoz és megmondom neki szemben itt (az oltárra mutatva), Atyám, vétkeztem ellened és az ég ellen. Higgyük, drága testvérek, hogy aki ilyenformán a mai este a lelkébe néz és holnap este tovább gondolkodva az életet keresi és a befejezésig azon gondolkodik, hogy kialakított élete mások életének hogyan szolgál, az hazatért ember, akit Magához fog ölelni mint édes fiát égi Atyánk. Kincsekkel ruházott fel a megindulásnál, megbocsát az élet nagy térőjénél és ismét fiává fogad az élet számára. Úgy legyen! Amen.

II. nap

2. beszéd: Az önéletnek kidolgozása

Bev.: Kedves cserkésztestvérek! Ha a tegnapi rövid elmélkedő beszéd azt a célt szolgálta, hogy komoly szembenézéssel megismerjük önnönmagunkat, akkor ma arra a munkára kellene vállalkoznunk, hogy tovább is odaadó erőfeszítéssel dolgozzunk életünk tökéletesítésén. A gyarló naiv ember azt hiszi, az iskolák padját elhagyva, esetleg egy érettségi bizonyítvánnyal megterhelve, az élet fejlődésének útját befejezte. Padokat lehet befejezéshez juttatni, mert kidöntöm a fát, felfűrészelem darabokra, majd számszámot és padot készítek belőle. Az asztalos és a suszter a készítményeit tényleg befejezi. Az ember azonban, akit azzal a szent felelősséggel indított az Isten, hogy életének tökéletes formáját teremtsen, ez egy állandó munkára int. – Az életnek van kezdete, az életnek van Isten felé igyekvő látszólagos vége, de kiteljesülése és befejezettsége sehol sem adódik. A lepergett évek annyit jelentenek, hogy történetet mutatnak az életszakaszokról, talán fordulókat is jeleznek nagy kérdések területén, de befejezettséget, kiteljesülést egyetlen pillanatban sem mutatnak. Ebből az következik, hogy aki önnön érték – talentumát megismerte, esetleg önnön életének gyengén kamatoztatott munkáját is szomorúan elkönyvelte, annak mindig lelke elé áll a következő feladat, hogy önnön élete tökéletesebb kialakítása Istentől bízott tovább is reá. Vigasztaló tudat ez. Mert ha az ellentétes ponton volna az igazság, hogy az életnek kifejlett, befejezett állomásai vannak, akkor vagy Victor Hugonak volna igazsága, hogy az elrontott élet – a „Nyomorultak”-ra tessék gondolni – jóvátehetetlen, mert aki egyszer semmirevaló, hitvány, arra bélyeget ütöttünk, és ezt a bélyeget egy életen át hordja. Vagy pedig annak a gondolatnak volna igazsága, amely nagyon modernül cseng, és Ellen Key ajkán cseng mindig, hogy az ember mindig mindenben a legtökéletesebb, és legjobb és akárhogyan is él, az csak valamiképp látszat szerint rossz, és itt a földön teste betölti az ő úgynevezett jól végig élt életszakaszát. Az egyik a végleges pusztulásnak mélységeit tárja elénk, a másik a mindenütt magát jól érző eltespedést hirdeti. Az igazság az, hogy küldetett az ember azzal az isteni paranccsal, hogy az évek sorát élve minden pillanatában a cselekvő életének gazdagítást és tökéletesítést tudjon magán végezni. Mintha azt mondanám: Michelangelo kifaragta és megteremtette Mózeset és megszólítani szeretné, mert szerinte a legtökéletesebb emberarcot faragta, bár megsimult és megalázkodott előtte a Carrara márványa. Ezzel szemben a mindenható Isten azt az erőt adta az embernek, hogy önnön életalakját ne csak az elmúlt évek során tökéletesítette legyen, hanem a következő életszakaszon is egyet végezzen: önnönmagából értékesebb isteni alakot faragjon. – Ennek is két alpontja van. Az egyik: egy állandó kemény harcot kell vívni önnönmagunkkal; a másik: egy állandó kemény harcban kell állnunk a lelkünk vonalai felé törő külvilággal szemben.

1. Az első annyit jelent, hogy azt a belső életet, amely vágyakban, meglátásokban, ösztönökben és készségekben áll, azt egy kemény, principiumok alapján elgondolt eszmény alá kell szorítanom. **Hatalmat kell tudnom gyakorolni az élet minden szertefutó ösztönhulláma felett.**

A kisgyerek világából sokszor hirdetjük ezt és igen gyakran mi, a felnőttek, szemet hunyunk, vagy pedig hogy önnönmagunkat apológiával védjük, a lehetetlenséget hirdetjük és azt mondjuk, olyan magas eszményről van szó, amelyet a kemény dübörgő férfiélet megvalósítani nem tud. Mintha ráírná vagy rákóvácsolná sokszor a férfiember önnön lelkének kapujára Dante beszédét: *Lasciate ogni speranza! Hagyjatok fel minden reménnyel!* – Ha mi a cserkészítzparancsolat tizedikét csak odaragasztjuk, hogy a gyerekkorban, gyerekvilágban tisztult világot hirdessünk, és a férfiélet nagy kapujánál valami módon mint tehertételt kívül hagyjuk vagy pedig mint a férfiéletre már nem alkalmasat oldalthelyezzük, nem ámíthatjuk magunkat; ráírtuk saját lelkünkre az eltespedésnek, a szerteesésnek és értéktelenségnek a szövegét. Én jól tudom azt, hogy az élet belső harcaiban a legnehezebbet követeli, de nem állnék e szent helyen és nem ölténém magamra a Mesterem ruháját és nem tenném nyakamba Egyháznak jelvényét, ha csak a magam szavait akarnám hirdetni. Én e szent helyen, az Úr jelenlétében az Úr igéit hirdetem, és ha nehéz is az Úrnak az igéje, könnyűvé és viselhetővé teszi Urunknak szent segítő kegyelme. – Az egyik repülő cserkészünk, akit már eltemettünk, pár héttel a lezuhanása előtt azt írta: áldja az Isten a parancsnokomat – egy őrangyalról ír – aki minden alkalommal, ha szólt hozzánk, azt mondta: „ti a levegő hősei vagytok, nektek olyan tisztult lélekkel kell a magasba szállnotok, mindig azt kell éreznetek: a porban járóval szemben közelebb vagyunk az Úrhoz; és én megfeszítek mindent – írja tovább – hogy ennek a nemeslelkű embernek költői gondolatát belső küzdelmem után és testi életem fegyelmezése útján diadalra vigyem. – Én nem vagyok asszonynép, én az angyal fantáziát nem gyerek képekről rajzoló, én magamban szeretném megvalósítani: az én küzdelmes életem, magasságok felé járó életem lelki világában is magasságokban járjon. – Én azt jól tudom, drága testvérek, hogy a nem cserkész fülnek is olyan szó ez, amelyről azt mondaná a velem szemben ülő férfinemzedék: kemény beszéd ez, ki hallgatja ezt? De az a cserkész, aki kicsi korától a tizedik parancsnak diadalmas levontéje, az legalább arra képes, hogy kemény önfegyellemmel azt mondja, én annak a kemény parancsnak szent élője akarok lenni. – Azt is tudom, hogy a nem cserkész nemzedék ifjúságát, amely könnyen balra húz, nehéz erőfeszítéssel lehet bevinni az Evangélium területére, de biztos, hogy az életnek a delelőjén a baloldalon menők is azt mondják: a jobboldalra kell térni. Egyetemünk volt rektorát, az ország egy nagyon jelesét ma temettük. Ez a jeles nagyon komoly alkalommal szót emelt, azt kívánta egy együttesen, ahol magam is mellette ültem, hogy „legyen a ti vezérek az egész életen át a mi Urunk Jézus Krisztus”. Én megérintettem a ruháját és oldalt súgtam neki: „Tibor, ezt te mondd?” És ekkor ezt felelte: „te indultál jobbra, én indultam balra. A te fejedről levette a dísz az ég, én megöszültem, és hidd meg testvér, a mi Urunk Jézus Krisztusban találkoztunk”. – Olyan hang, amely arra vall, hogy aki még el is kallódó utakon indul, aki talán Krisztustól messze utakon jár, az az életnek elkomolyodása idején megérzi, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusban kell minden léleknek találkoznia. A cserkész nemzedéknek pedig olyan életet kell élnie férfikorában is, amilyent eszményien szépek hirdettek gyermekkorában. Nem lehet megreformálni a tízparancsolatot olyanformán, amint nekem egyszer egy nagyon előkelő úr magyarázta, politikus volt, legyen neki irgalmas az Isten, „tudod, mi keresztények vagyunk, de a hatodik parancsolatot kikapcsoljuk”. Ilyen gesztussal mondta. A mi Urunk Jézus Krisztus tanításában bekapcsolás és kikapcsolás nincs. Isten törvénye táblákra íratott és a lelkek előtt áll követelő parancsként. Aki kikapcsol és bekapcsol, az szereplőségét, nem pedig életet teremtő ember. Mindenható Istenatyánk azzal indított, hogy ami nehéz, fáradságos, azt megfeszült keménységgel, ha még zeng, dörög, akkor is teszem. Micsoda koldus nóta az, hogy nem lehet! Isten parancsa a szent világ és lehetséges, de hogy Epikurosz legényeinek, Bacchus és Venus legényének nem lehet, az biztos! A generatio sacra-nak, a szent nemzedéknek lehetséges, olyan nemzedéknek, drága testvéreim, amely eledelét Krisztus Szent Kenyeréből és Italát Krisztus kelyhéből meríti. Az bizonyos, hogy habzó serlegek, fantasztá képek, muzsikáló jazzok nem a tiszta életnek a televényét szolgálják. Ne higgyétek, hogy én valami borzasztó bús világot hirdetek. Az örömek szépségét kínálom nektek, de a tisztult örömek szent világában az önfegyelmezett életnek szent diadalát követelem. Én az Isten szerinti jövőt tudom az ösztön szent jelképének, de az ember szent kötelességét látom ennek szent fegyelmezésében és kiteljesülését örömmel szemlélem a tiszta férfiarcon. – Ez az első feladat.

2. Ha belső harmóniát teremtek, önmagam és ösztönös kilengéseim felett diadalt aratok, akkor megmarad a második feladat: az **állandó öntökéletesedés** útján, hogy az életnek nagyobb vagy kisebb szabású, kellemes vagy kellemetlen beáramlásait is mindig úgy fogadjam, hogy azokat életem javára fordítsam.

Ha a kicsinyekkel kezdem, akkor az állás és előmenetel, bevétel, jövedelem mindig idetartozik, és

nem csak akkor nyugszom meg az Isten gondviselő kezében, amikor vágyaim teljesülnek, hanem akkor is, amikor az életnek ez a java igazul vagy igaztalanul, most nekem mindegy, elvonatott tőlem. Mert az emberek borzasztó könnyen mondják, ha valami rendkívül nagy tisztséget kapnak: megnyugszom Isten akaratában. És mennyire nem nyugszik meg akkor, amikor ezzel szemben az életnek sivár és nagyon egyszerű pozícióját kínálják fel. – Jól mondja az ország egyik jelese, amikor valakiről beszéltünk, neveket nem mondhatok, sunt odiosa nomina, nem hallod-e, hogy ebbe az országos nagy pozícióba ezt vagy azt kinevezték? – Azt felelte: tegnap találkoztam vele és azt mondta, hogy megnyugszik az Isten akaratában. Már a zsebében volt a kinevezés és ez igaz volt. Ilyen megnyugvásra nincs szükség. Az élet megnyugvása akkor nagy jelentőségű, ha küzdelmet vállalok, a szegények harcát vívom és diadalmasan vívom. Én az én regnumi atyáimra, drága jó testvéreimre gondolok. 30-50 évvel ezelőtt a mi 76 koronás fizetésünkből fizettünk lakást, fűtést, mindent, és megnyugodtunk Isten akaratában. És a mi igényünk az volt – például én a Verseny téren tanítottam, a legutolsó iskolája volt Budapestnek –, hogy három év múlva talán a belvárosi elemibe jutok... – Nemrég beszéltem egy magát nagy jelesnek hirdetővel. Diákom volt az Istentől elrugaskodott, aki elérte lassan a 27. évet. Kérdeztem őt: és mikor fogsz megnősülni, fiam? „Két év múlva, akkor zalai főispán leszek és akkor megnősülök”. A címe akkor: segéd titkár gyakornok jelölt helyettes az egyik minisztériumban, fizetéselen kezdő, de az igénye akkora, hogy két év múlva zalai főispán lesz, még a helyet is megnevezte. Bravó fiam, akiben a lélek ilyen, hogy az önfegyelemnek és – mert ez fegyelmezetlenség – a fegyelmezetlenségnek revelálatik is, ez nem nevezhető olyan embernek, aki önmagától kerül, ha a mindenható Isten hagyja, zalai főispánnak! Hogy az legyen, semmi kifogásom ellene, de hogy 27 évvel ezt precízen megnevezze – ez túlzás. Mást értek azon!... Az egyéni életnek ilyen beáramlásával szemben következetesnek lenni könnyű, de az élet nagyobb területén is óriási küzdelmekre vagyunk beállítva. Ez a világégés, amelynek áldozatai vagyunk, amelyben az Istentől küldött vezetőknek imádkozva kell leesniük a bölcsesség kegyelmét, hogy el tudjanak téged vezetni ebben a szörnyűségek nehéz időben és hogy el tudjanak hallgattatni felelősség nélküli hangokat és ki tudják váltani az emberekből az engedelmisséget, erre, drága testvéreim, hallatlan nagy belső munkára és nagy erőfeszítésre van szükség. Hordókról ígérni nagyokat lehet, de kemény harcászálással, a vezetők iránti teljes tisztelettel szolgálatra jelentkeznünk, ez férfimunka. Mindenki oszt és csodálatos, hogy a másét. Még nem hallottam ilyen nagy osztókat, hogy a zsebükbe nyúltak volna kezdvén, hogy az állásokat és pénzeket a magukéból osszák. Szétosztanak mindent, ami nem az övék. És vagyunk nem cserkész nemzedék és gyarlók, hogy mindent elhiszünk. – Azt mondta nemrég egy szavazó polgár, amikor kérdeztem: miért szavaztál fiam erre az irányzatra, amikor tudod, hogy mindig ígérnek csak. „Uram azért, mert legalább ígérnek”. Megállni cserkész módon itt a vártán, az őrségen, az kemény fegyelemmel, engedelmisséggel, odaadással és behódolással lehetséges, tovább szolgálni – én tudom azt, hogy ez csak akkora fegyelemmel lehet, amely csak válogatott nemzedékek sajátja. De én itt kemény cserkész nemzedéket látok magam előtt. Azt a tökéletes formáját követelném drága testvéreimtől, hogy nemzetünknek halálküzdelmét élő időszakában szolgálatra kész, szinte vak engedelmisséggel hivatott vezetők nyomán masírozunk. Hogy talán másfelé jobb lenne, menj magad arra, én az elhivatottságnak az erejében bizakodom és az elhivatottságnak hűség, nyomorúságos, ha kell elpusztuló, de katonája leszek. Ez nem tökéletlenség, ez merészség, ez vakmerőség, ez kitartás és odaadás, ez hűség és lelkiesség, ez tökéletesség. Ezt a sodrát megadni az életnek, amelyből mindig kimuzsikálódik ez a hang: szervire, szolgálni és észrevenni, hogy magam is ennek a nyomában tökéletesebb leszek!

Bef.: A befejezése mindennek az, hogy szent hittel gondolunk arra, hogy gyerekkortól mennyi szépet és mennyi jót tettünk és a gyerekkortól kezdve mennyi intés nyomán hogyan és mint tökéletesedtünk. Kis gyerekeimből ifjú, ifjúból férfiember, férfiemberből családapa lett, vezető itt, vezető ott, de minden területen szolgálatot teljesítő. Imádkozó lélekkel kell lenni: Uram, azt add nekem, hogy én a következő és minden életszakomban – egy napig vagy 50 évig tart az, nekem most mindegy –, minden pillanatban az önfegyelmzésnek belső és kívülről jövő életkörülményekben való szükséges szolgálat teljesítése útján tökéletesebb legyek! Viri estis, férfiak vagytok, tehát olyanok, akiknek erejét a kemény belső fegyelem mindig növeli, és akiknek lelki erejét a mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme istenivé és így végnélkülivé nemesíti. Egy gyöngye fohászt sóhajtsunk e szent helyről a Mindenhatóhoz, hogy a cserkész vezető nemzedék lelkét ilyenné tegye, hogy ezek azután az állandóan tökéletesedő élet útján az ifjabb generációt, gyermekeiket és növendékeiket ugyanebben a szellemben neveljék; hogy ebben az országban egy állandó folyamat sodra jelentkezzék, amely folyamat egyetlen-egyet szolgáló: önnönmagunknak és másoknak életét tökéletesebbé tevő munkáját hozza, és ered-

ményként a mindig jobban és jobban kiteljesülő férfiember életképét megvalósítsa! Úgy legyen! Amen.

III. nap

3. beszéd: Hogyan tudjuk életértékeinket mások életében kamatoztatni?

* *

MESSIÁSVÁRÓK

(Triduum – fiatalembereknek, 1948. XII. 17-19. Budai Szent Imre Kollégium)

I. nap

1. beszéd: Akik az Isten szavára várták

Bev.: Amikor egy világhírű muzsikust megkérdezték: milyennek látod a nagy muzsikos lelkével az emberiség történetét? – azt felelete: nagy szimfóniának, hangegyvelegnek, dallamfoszlánynak, – muzsikának, amelyből egyetlen hang szól ki. Csendül a „Rorate coeli desuper”. Nyissátok fületeket a hallásra, hogy tudjon különleges dolgokat hallani. Az emberiség egyik része, az emelkedettségnek vágyó tábora egek felé nézve dalol. A másik fáradtabb, törődöttebb rész földre vetíti tekintetét, ide hullatja könnyeit. Ezeknek nem dalolnak a fák, nem csendülnek az acélrudak, nem muzsikál a kocsik zörgése, ezek azok, akik nem hallanak a művész fülével. Akik mindig az égre tekintenek, Messiást várnak, akik földre hullatják könnyeiket, magukat rabszolgává silányítják. Legfeljebb égre merészkedő sikollyal keresik azt, Akit az elsők várnak. Ha a zene fejedelmének szavából levezetnénk, hogy az emberek milyen Messiásvárók, azt látnánk, hogy az a különbség, hogy van, aki **tudatosan és örömmel énekelve kéri**, és van, aki **az élet nehéz kényszerének hatása alatt igényli a Messiást**. – A Messiásvárás nagy szimfóniájában beszél igényeskedve: 1) az ember természete és 2) beleszól Isten kinyilatkoztatásával áldott ember nyelve. – Szól Isten felé a természet tetteiben, és a nyelvünk Isten kinyilatkoztatásának erejében. Isten vonzó ereje tettekben, tetteken keresztül jelentkezik.

1. Az ember természetében fölemelő, hogy az élet úgy állítatik elé: Isten küldte az embert, és az ember a természet erejével igényli Istent.

A nagy bölcselőt, Kantot megkérdezték, hogy nézi az életet? A felelet az volt: mint a jónak és rossznak harcát; az ember természetében van valami ősi rossz. – Mikor ezt a feleletet nevelők, vallási élet vezetői próbálták részletekre bontani, azt látták, az emberek nagy része fájdalomtól, küzdelemből, vágyakból övezett rabságban szenved, a földanya rabszolgájává lett. Melódiájában az élet basszus muzsikáját játssza. Nem tud rádöbbenni az igazságra, hogy Isten szabadosává (=felszabadítottjává!) küldetett, Istentől teremtett szent erővel jelentkezik a földön, Isten szabadosának (=felszabadítottjának!) kellene tudnia magát. De a természetben van lefelé ívelés, a belső isteni erőből romlott lett. A szem vágya, a test vágya, az élet gögje színpompába vonja az élet külső jelenségeit, vágyakat ébreszt, úrrá lesz fölötté ösztönben, bűnös kilengések jelentkeznek az ősi rosszból. Az Isten erőpróbájában elesett szegény ember nem veszi észre, amik Isten szent eredő forrásából buggyannak: az ember uralomra van teremtve a világ fölött, a világ élvezésére a két kőtábla parancsa szerint. Ezeket alsórendűvé silányítja. Az élet jelenségeit meg kell győzni, és küzdőtérként tárul elő a világ. Egek felé sóhaj kél: Rorate coeli..., hogy az isteni kegyelmet vegye. Föld embere a földisten rabszolgája volt. Anteus megfeszítette magát, hogy lába mindig a földet érje, hogy a földanyja erejét vegye. – Messiásváró embernek Roratét zeng ajka, hogy Isten kegyelmét vegye. Aki győzelemre vágyik, hatalmat akar kapni a gőg felületességével szemben. Akinek lelke erővel telítetik, küzdelmek után a diadalmak közé emelkedik. Dicsérjük, akik diadalt aratnak, borostyán koszorút nyújtunk nekik. A borostyánnal szemben el nem hervadó életfűzért, diadalt jelképező szent koszorút nyer az, aki nem egyetlen vonalon arat diadalt, hanem istenivé nemesedő emberként diadalra juttatta életét. A hegy népe ez, oromzat embere, Isten szent nemzedéke. – Keressük, vajon a Messiásvárásnak ezek a vonásai élnek-e bennünk?

2. Az ember harca szólal a természet után.

A történelem könyvét kell csak kinyitni, amelyet a pogány felfogás szerint Klió jegyzett. – Mi a szent sorokhoz alázkodunk, amelyet fölirt a **mindenható Isten** az ember szent tettei nyomán. – Klió a pogány világgént vezette a történelem könyvét. Az ember tetteit jegyzi az Isten a mindentudó felelősségrevonás mellett. Ezt a könyvet nézi, az életből szállót, az örök világokba érkezőt, eszerint ítéli föllapozva az ember életében jelentkező tetteinek szent jelzéseit. – A próféták isteni küldetés erejét hordozva egekből küldettek, hogy az embert egekbe emeljék. Oktatói a népnek, szent nagyok, **Isten választottjai**, emberóriások, akik előrenézve a nagy ködösségben **hirdetik**: az egek a Messiás küldött Személyében fognak jelentkezni. „Te Betlehem, Júda földje, éppen nem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között” (Mt 2,6) – jelezvén, hogy itt születik a Megváltó. – A siránkozó próféta nézi a templomot, milyen szegény ez Salamon márvánnyal borított templomához képest. És így szól a próféta: „Nagyobb leszen ez új háznak dicsősége az elsónél” (Agg. 2,10). – Jób, a szenvedő így szól: „tudom, hogy Megváltóm él” (Jób 19,25). Izaiás: „És mint nyírója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját” (Iz. 53,8), három napra új életben látunk. – Dániel időt jósol. – Dávid azt énekl, hogy bűneink miatt megszakítjuk köntösünket. – Mózes, a nép nagy vezére ír a szabadító Báránnyról, a szeretet lakomájáról, meghirdeti az örök élet szent vacsoráját... Messziről hangzó szavak ezek, finom fülek számára csengő muzsika. Egek csendülése emberek ajkán, emberi szó, mely mögött csendül az isteni kinyilatkoztatás. Sugalmazza az Isten, hogy énekeljen az ember szája. **Természet és ajak együtt mutatja**, hogy az embernek igénye a Messiás, az Isten.

Bef.: Szeretném beharangozni mindenkinek a lelkébe azt az emelő, diadalmas tudatot: „Mit féltetek, ti kicsinyhitűek!” (Mt 8,26). Messiásvárók, éreztétek ezt is, ha észreveszitek, hogy ezek nem fantáziák, melyeket az ember önvigasztalásra talált ki, hanem az Isten alkotta természet, a lélek szárnyaló csapása Isten felé, Isten sugallta szent himnuszok. Ti is Istenhez tartozók, örök égi Atyáknak gyermekei vagytok. Messiásvárók félhetnek-e? Akit a lélek belső ösztöne, kinyilatkoztatás viszi egek felé, annak lelke előtt széttépettek egek záró felhői, csodás látással egek világába tekint. Észreveszi, hogy a földön járó élet az Istenhez tartozás csodáját adja. Nem a véletlen előrobbanó nemzedéke vagyunk, hanem égi Atyánk szent gyermekei, akik egek Atyjától a földi élet teljes boldogságát kapták és az örök életet várják. Egek felé nőnek, törpe emberek, föld szegény, megtört fiai egek fenséges nemzedéke, Isten serege lesz. Munkája, egész élete az emberiség szent megemlése. Szeretném beharangozni a lelkekbe a fenséges tudatot: lelketek a földi életen keresztül a Messiásvárás szent csodáját keresi, éli és az elérkező Messiás kegyelmével az Istenhez emelkedés égi csodáját veszi. Ennek a gondolatnak tudatában megadja a Mindenható azt a kegyelmet, hogy lelkünk hárfájának húroztatán egek muzsikáját játszunk. Azt a csodát éljük, amit a pásztorok éltek, angyali dalokat halljunk, melyek boldogsággal telítik a lelket. A föld átfutó területén élünk, dolgozunk, Isten hegyére járunk szellem, kultúra, erkölcs, vallás vonalán keresztül. Fölcsendül a lelkekben a szent melódia: az Istenhez tartozom, az Ég leereszkedik hozzám, természetben hasonlóná leszek, hogy Isten szent országában fiává nemesítsen. Úgy legyen.

II. nap

2. beszéd: Akik lélekben áhítozzák

Bev.: Messiásváró nemzedéknek második kérdést kell felvetnie. Ha népek egyeteme Istenváró nemzedék, hogyan legyen egy-egy ember, hogy leszünk mi Istent váró földi zarándokok? – Egy török mesében is ez a kérdés szerepel. Elzarándokol Mekka vidékéről egy muftihoz, aki a vidék bölcse, egy öreg török. Egy kérdést ad fel: miben lehetne megtalálni az élet legfőbb munkáját, törtetését, erőfeszítését? A felelet ez volt: minden ember járja Isten útját és kíséretül kapja az Istent. A szent Evangélium is ezt a gondolatot, csak más formában fejezi ki. Minden ember isteni követ, Isten hívó szava szerint éli életét és jut az örök világokhoz. Istentől indulunk, Istennel járunk és végül Istennél találjuk az élet kikötését. Figyeljen fel az ember: 1) az élet sodra ragadtatás Isten felé, 2) életed elragadtatott útján melletted van Isten.

1. Az embernek rá kell döbbsen, az életnek van belső lendülete: a tökéletesedés.

Gyakorlatban ez azt jelenti, hogy meginduló helyzeti energiák mozgásába lendülésével állandó előretörést hirdetnek. Analógiát a természetből vehetünk. Minden virág már csírájában magában hordja a színpompás jövőt. Útnak indulva szárba zsendül, virágba bontakozik, minden fejlődik benne, ami élet. Benne az élet eleven sodra dolgozik a múlt temetéséből szebb jövő föltámasztására. Nincs erő,

amely ebben meggátolni tudná. Emberéletek elkallódhatnak, látszólag az ember szellem, kultúra terén háttérbe szorul, kialszik – ami igen gyakori – az erkölcsi élet fénypontja, a metafizikai élet ködbe vonódik. De nem lehet elszakadni Istentől, a szellemi élet tökéletesedése Isten felé vezet. Belső lendület él az emberben. Ami körülvesz, valamiképp az emberi szellem jelentkezése. Egyet nem tud az élet: pihenőt diktálni. Az ember nem tartozik az élet rendjéhez úgy, hogy benne kialakítva felsorakoznak a tulajdonságok. Benne áll az élet vonalában, az élet zarándokkarában. Nem kidolgozottan kap valamit, minden dologban a lélek teremtő ereje villan. Nem tárgyak vagyunk; a világhoz tartozom, a véges személy a Végtelen Személyhez tartozik. Az ember az élet kiteljesülését kívánja az Isten felé törekvés vonalán. – Az életnek akkor jelenik meg teljes képe, ha újjászületés után új életet kezd. Nikodémusnak azt mondja az Úr, nem az az Isten embere, aki erőpróbákat tesz, hanem teremtéssel szépet alkotni tud. Isten embere újjászületik Isten kegyelméből, új életet kezd, mely az örök élet felé irányítja. Újjászületés annyit tesz: csodás fény jelenik meg, az örök Sarkcsillag, és az élet mozgása e sarkpont körül forog. Teljesülés vágya ébred, és akkor találja kiteljesülés örömét, ha azt Istenben találja. Akármit birtokolhat a világból, – hatalmat, dicsőséget, birtokba veheti a horizont végtelenségét, Bacchus tanyáján ürítheti az élvezetek serlegét, – mindez nem elégíti ki. A nagy perzsa király az aranyokban lelte minden örömét. A lélek kielégülését csak egy adja: ha a véges ember rádöbben, hogy a Végtelen fiává magasztosított. Nem a föld embere, csúszómászó férge; isteni nemzedék vagyunk, aki az Istentől hozott égi Kenyeret törí, ennek erejével istenivé nemesedik. Szent lendület, törtetés, Isten felé törés önlelkének kialakítását hozza.

2. Nem tudok elszakadni Isten jelenlététől.

Akár tudatosan, akár nem, az ember rádöbben: velem van Isten az élet minden szakaszán. Akinek szemét ködbe vonja a világ fénye, az nem látja ezt. Szörnyű fény vakítva rabolja a látást. Akinél hiányzik a hit fénye, nem látnak utat. Elszakadhatnak-e ezek Istentől? Nem, Isten ezeket is tenyerén hordja. Nemcsak azok élnek Isten tenyerén, akik lelkük fényét Isten csillanó szeméből veszik. – A jerikói vakot megrázza az isteni Kéz és lelkében a fényt fölgyújtja ez az isteni Kéz. Nagy írókra gondolok: Huysmans, az „Úton” szerzőjére. Megtagadja Istent, de mégis benéz egy dómba, és a gregorián – ének hangjai megragadják: el kell temetnem a múltam, mert ezek az akkordok égből jöttek, hogy égbe vigyenek. – Vagy Ady életében a párizsi út életfordulóvá nemesedik. „Krisztus kereszt az Úton” c. versében írja, hogy nem emeli meg kalapját a kereszt előtt. Hazatérve, megfeküdte lelkét Párizs szenvedésének gőze, tüze, és írja: megemelem kalapom Krisztus keresztje előtt... azért, mert Isten tenyeréről esés látszott, az ütés figyelemre hangolt, visszavitt Istenhez, hittem, el tudtam szabadulni a múlttól. – A betegágyon hányan kérik Istent. A tábori életben hányszor hallottuk: javulni akarok, megbánjuk bűneinket, – csak segítsük el Istenhez. – Egy alkalommal egy református katonához kerültem. Nem mondhattam neki, hogy nem gyóntathatlak meg. Azt mondanám: letérdelünk és elkísérünk utolsó utadra. Azt felelte: én gyónni akarok, mert amit itt látok, az olyan szent, hogyha van Isten az égben, szentnek nézheti, ha meggyónok, és akkor Istenhez megyek. – El is temettem, de csak a testét, a lelkét az Isten országába. Mennyivel fonságesebb az Isten lelkének ölelő karjaiban pihenő ember élete?! Az Isten lelkéhez tapadó ember Hozzá vonzódik, szenvedésben, küzdelemben Belőle merít erőt. Amikor a Mestert megkérdezte az ifjú, mi tegyen, hogy elnyerje az örök életet és büszkén felelte, hogy a parancsokat mind megtartja, – azt mondja neki az Úr: „add el, amid van és árát oszd szét a szegények közt” (Mt 19,21). Ez azt jelenti: mondj le a világról, és tiéd az Isten. – Nagyobb csengésű dalok, nagyobb vágyak jelentkeznek bennünk. Olyan kicsi lesz a világ, törpe, ami körülvesz, – veled az Isten. Vannak elragadott percek, mikor az ember a földet nem látja, nagy Szt. Terézként a szenvedésekért imádkozni tud, megsejti a nagy csodát. Mi ez? Velem az Isten! – Dávid népe ez, aki Góliáttal szemben diadalt arat. Kövek ütése kis hatalom, Isten mindennél több. Mártírok érezték: Istennel mindent bírok, lelkemmel érzem, vágyom, birtokban tartom. Csodás érzés ez, Isten népének kegyelmi erői.

Bef.: Kérdezem, vajon mi megtaláltuk-e Istent? Kéz a kézben vezet-e a Mester? Akkor Keresztelő Szt. János lelkületét kell sajátunkká tennünk. Életünkben utat kell készítenünk Krisztusnak, simává tenni ösvényeit, mert Isten közeledése tiszta lelken keresztül észlelhető. Pásztornépek előtt nyílik az ég, énekelnek az angyalok, jelentkezik az Isten. Az Úr mondja: „Boldogok a szelídek: övük lesz a föld” (Mt 5,5). – Ha ezt meg tudjátok tenni, lelketeket megtisztítás után kegyelemmel töltés szent munkájával telítitek, lélek mécsét Krisztus olajával megtöltitek, akkor élő mécsként jártok az utcákon. Észreveszitek, hogy éltetek sodró ereje az Isten, veletek az Isten! Szent feladatnak tekintsd: Krisztus útját készítsd lélekben, és akkor igaz lesz, hogy megtaláljátok és birtokoljátok a Messiást, a mi Urunk Jézus Krisztust. Úgy legyen.

III. nap

3. beszéd: Akik életben birtokolják

Bev.: A fizikában éles megkülönböztetés van az energiák világában. Természettudósok helyzeti és aktuált munkát végző energiákat különböztetnek meg. Pihenő állapotban statikumot hirdetnek, aktuált energiák sodródásban a rejtett erőket hozzák mozgásba. Ennek élettani jelentősége is van. A kis mus-tármag magában hordja a kifejlődő nagy fát, mely alatt emberek megpihennek, ágai közt madarak lak-nak. – Ez arra akar rámutatni, ha a Messiásváró ember szembetalálkozik az ég Urával, e találkozásnak sugárzó, átömlesztő jellege van. A Mester lelkébe halmoz kegyelmi erőket, ezek a helyzeti energiái. Mikor az ember teremtő munkát végez, a statikumból dinamikum, tevékenység lesz. Ez a vitalis egek-ből származik, isteni természetből részesedést jelent, Isten fiává változtat. Két pontunk léssen: 1) Ta-lálkozás a Mesterrel energia átvevés léssen. – 2) Találkozás a Mesterrel energia átélésévé fog neme-sedni, így alakul föld homunkulusából Dei filiae.

1. Energiák átvétele gyakori az életben.

A vas a tűzben átizzik. Minden energia kisugározza magát, és a tárgy átveszi. – A szőlőtőke mély-ségekből hozza hosszú gyökerein nedvességét. Nem kívánja az esőt, száraz világot szeret, napsugár a fürdője, gyökér felszívó ereje elég nedvességről gondoskodik, nem igényli az esőt. A szőlőtőkét Krisz-tus használja hasonlatul: „Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, és elszárad” (Jn 15,6). – Az erők átvételének föltétele: **találkozni kell** a Mesterrel. Vannak találkozások, amelyek semmi átvételt nem jelentenek. Vasúti kocsik elrobognak egymás mellett anélkül, hogy valami tudomást vennének egymásról. A tengeren, ha testvérhajók útjai keresztezik egymást, ünnepélyesebb a ta-lálkozás. Az utasnép üdvözli egymást, ha másképp nem, zászlólengetéssel, mert akik Istenhez érezték közel magukat, leszálltak, és találkozik az ember az emberrel. – Lehet gögös találkozás. Az Írás sze-rint a szamaritánusról szóló hasonlat leírja, hogy a sebesülthöz közeledik a gögös pap és nem vesz róla tudomást. Ugyanígy a levita is. A szamaritánus ellenben testvért lát benne és lehajol hozzá, olajat és bort önt sebére és pénzt ad annak, aki ápolását vállalja. – Aki legközelebb került hozzá, szeretetből ha-jolt a testvér felé. – Vannak szent találkozások. Mikor a Mester tanítványokat választ, Nátánáelt hívja: „Még mielőtt Fülöp hívott volna, láttalak a fügefafa alatt” (Jn 1,48)... Szegény halászokat hív, és azok otthagyják, ami az övéké volt és követték Őt. – Van Veronikatalálkozás, aki kendőt nyújt a Mesternek, és kiverődik rajta arcának kép. – Cirenei Simon találkozásokor úgy néz a Keresztre: hogy jutok hozzá, hogy én vigyem? Rákényszerítik erre, de mikor vinni kezdi, csodát érez: nem emberi kereszt ez. – Vannak csodás átvitelek, mikor fogságból hazatérő találkozik áldott lelkű édesanyjával, mikor a lélek föltáruul, ölelkezik, lélekből száll, ami lélek tartalma. – Karácsonyi találkozások is vannak, amelyek hirdetik, hogy Isten szeretete néz a földre. – Izaiás próféta szavait is idézem: „Farkas és bárány majd együtt legel...” (Iz. 65,25)... Ez is az Istennel való lélektalálkozást és belőle való erő átvételét hirdeti. Szt. Ferenc, a szeretet apostola, a farkassal köt egyességet, hogy nem bántja a bárányokat, állattestvé-reket, és a farkas megtartja a paktumot. Kiárad a szeretet, ez találkozás Istennel, lélekföltárás, a leg-némább – legszónokibb beszéd. Nem poézis ez, hanem valóság! – Magamagára gondoljon most min-denki, nem voltak-e szent pillanatok életükben, amikor éjszaka csendjében, Úrfelmutatás alatt, áldozás szent pillanatában találkozott Istennel? Alig van itt valaki, aki nem találkozott volna Istennel. Isten itt van, csendes szent percek, földtől elszakadás nem illúzió, hanem szent reális életpercek, amelyekben éreztem, talán bűneim nyomán: itt az Isten! Elködösödik minden ilyenkor, magam vagyok, ha százan vesznek is körül. – Az Eucharisztikus Kongresszus éjszakáján, a szentáldozáson ott volt egy jeles férfi, unitárius volt és akkor keresztelkedett meg. Azt kérte, azért akar ezen a napon a katolikus Egyház lel-kéhez tartozni, hogy ekkor vehesse először Krisztust. Kérdeztem tőle: mennyien voltak kint? És azt fe-lelte: magam voltam! – Elködösödött minden körülötte – nincs senki, csak Isten és én!

2. Ha az ember így tudja lélekbe hozni Krisztus kegyelmét, lehet-e múzeum-má, tartállyá alakulni, mely befogadja a kegyelmeket, mint szent kenetet, kincset, átölve tartani, életenergiaként hordani? – **Isten kegyelmének átvevése az embernek istenivé átváltozása.**

Ez két alpontra oszlik: a) önmagam átnemesítése, b) másra átsugárzása annak, ami bennem tűzzé lett.

a) Szentírás mondja, **az ember hegyek nemzedéke**. A pogány vallás követői hegycsúcsokra men-tek áldozatot bemutatni vagy forráshoz alázkodtak, ott várták az Isten kegyelmét. Az Írásból össze

tudjuk állítani a hegyekről szóló részeket. Völgy alján szenny tanyázik, a föld ordasok otthona, – az oromzat tiszta lelkek csodás világa. A Montsalvat-on őrzik a szent lovakok a szent Grált, Krisztus vérenek kelyhét. – Az Írás Sion hegyéről beszél, a Sinai hegyen találkozik Mózes Istennel, a nép a hegy lábánál leborul, mert a völgyek népe nem bírja a hegyek Istenét. A hegyek csodás szent világok. Az Úr kiválasztja három tanítványát, fölvezeti őket a Tábor hegyére, hol színében elváltozik, és felcsendül az apostolok ajkán a beszéd: „Mester, jó, hogy itt vagyunk!” /Mk 9,5/. Hegyek lakójának világa csodálatos. Minél magasabbra emelkedik, a törpék nemzedéke fölött jár, Gulliverré nő. Aki kezd hegy népévé alakulni, annak nem tetszik a völgy rétje. Önéletét úgy tudja, hogy a hegyek világához tartozik. – Mózes kitárt kézzel áll a hegyen és imádkozik, de mikor esni kezd a karja, veszni kezd népe. Megfeszült az ég felé, kifeszített karral fordult Isten felé. – Hegyek csodás embere az lesz, akinek napsugár az itala, muzsikája a szférák zenéje. Aki valaha végigélte, meghallgatta az erdők ébredését, az találkozott Istennel. De fakeskedő lett volna, ha e muzsikában az örvénylett volna, hány köbméter fa van benne. Hegyek csodás varázsa azt eredményezi, hogy a föld emberéből Isten szerelmese, a senkiből Isten fia lesz.

b) Ha ezt alakítja a kegyelem, **ez a hegyek embere lelkét táró, magából másnak kínáló hegycsúcsok embere lesz.** – Hegycsúcsokat fedő hóleplek tiszta takaróját az ember tisztelve nézi. A hegy oldalából forrást fakaszt, hogy küldje vizét, amely a rétek itala. Nem zárt el kincset, nem zsugorítja értékének, hanem ömlesztője jóságának. – Te is életedet olyanná alakítsd, hogy az a szóró ember példája legyen. Ne félj, hogy megfogyatkozol. Minél többet tudsz nyújtani, annál többen örvénylenek köréd. Minden el fog tűnni, de azok szeretete a hozzájuk fűző kapcsolat szent és örök köteléke. Akik halálos ágyon feküdtek, tudják ezt. Magam is kétszer voltam ott. A halál percében egy emberhez sem éreztem közel magam. De minden kis gyermek, aki lelkemből kapott, ott volt lélekben. Ha tudatos módon lépünk át az örök élet határán, érezzük, hogy egy kapocs örök: a szeretet. Egy kapocs ered a kegyelmi emberből, ha jó cselekedettel köti magához embertestvérét. Krisztus azt tanította: „Szeresd felebarátodat!” (Mk 12,31).

Szt. János apostol szerint: „az Isten szeretet” (1Jn. 4,8). Ha kirobban belőlem a szeretet, Isten kegyelme szól belőlem.

Bef.: Leszögezem, hogy Messiásváró népek hívtam az itt összegyűlteket, Messiás – várásról szoltam a történelem folyamán. Egyenesítsék az Úr útját lélekvárás vonalán, akkor a Messiás bírása az élet teljesülése, boldogulása léssen. – Csodálatos karácsonyfa, még a legkisebb is. Néma e fa és mégis beszédes. Akiket a család szeretettel odakötött, odahúz. Könnycsepp csillan a szemekben. Ezek a gyöngyök az élet oromzatlakó emberének csorduló szent cseppjei, melyek éltetnek, emelnek, szolgálnak. – Ha ez ilyen könnyet fakasztó hatalom, milyen, ha Istennel találkozunk?! Figyelmeztet a betlehemi igazságra, visszaidézi a pásztorok csodás éjszakáját. Jelképes karácsonyfa az örök Isten egyszülött Fiát jelképezi, Aki szeretetből lett emberré. Ha a szeretet Istennel találkozunk, akkor emberi életünket átváltjuk. – Imádkozzunk ma azért, hogy a közelgő karácsony szólaljon mint jelkép, vezessen az igazi Krisztushoz, és ha találkozunk az ég Urával, az égi kegyelem áldásaival járjuk a földet és közelítsük az eget! Úgy legyen.

* *

A JÖVŐ ÉLET SZOLGÁLATÁBAN

(Lelkigyakorlat – fiatal embereknek, Pesti Szent Imre Kollégium)

I. nap: Élethordozás

1. beszéd: Az élet hordozója

Bev.: A férfi embert az élet hordozójának mondom, annak az erőt képviselő isteni követnek, aki nemcsak azért sejti meg és érzi meg a szerelem mozgásában, érzésében az élet érettségének megérkezését, hogy megrezdüljenek benne az érzések, hanem azt is megsejti és megérzi, hogy ez az érzéshullámzás az Isten szent tervének szent vonalán az életszolgálatnak eszköze. Nem játék a szerelmi élet – érzi a férfi ember, aki megsejti, hogy az ő élete nem lehet idegzsongásoknak, életzörejeknek, sejtéseknek, örömmérzéseknek kielégülése. Valamiképp játéklabda lenne, egyszerű, gyarló hangszer, amelynek huzatán játszana az élet, de mely csupán lágy muzsikát és langyos, egyszerű, értéktelen életet produ-

kálna. A férfi embernek éreznie kell, hogy a benne jelentkező szerelem érzése az élet szent világának szolgálata. – Ebből azután két dolog következik.

1. Az első: minden férfi embernek éreznie kell, hogy a testi és lelki érettsége őt a jövő élet hordozójává teszi.

Mit jelent ez? A biológiai élet az évek során teljesen kialakított, kidolgozott egyént produkál. A fejlődésnek sodrában fekszik az is, hogy az egyént olyan testi konstrukcióba, olyan belső átformálódásba hozza, amely élet már a jövő életet is szolgálja. Aki a házasság szentségének isteni kegyelmét vette, az ezt a belső erőt nem az ösztönök játékává teszi, hanem tényleg az életteremtés eszközeivé magasztosítja. Van abban öntudat, férfierő, hogy az élet szolgálatára hívott az Úr, és van abban világos látás, hogy az életnek idegizgalmát kíséretnek látja. Van abban erő, hogy a kísérő mellézkörejt leszorítja az ember, és a teremtő férfi ember szent tudatában lép a házasság szentségének világába. – Azt mondhatná valaki: „kemény beszéd ez és ki hallgatja?...” Az én feleletem: szent beszéd ez, Istennek szava, és ha keményen cseng, csak azért cseng keményen, mert erőt képvisel és erőt tételez fel. Gyerekeimmel előtt nem hangzik el kemény szó. Gyermekemhez az Evangélium példabeszédekben szól. A választott férfiak előtt azonban a Mester is magyarázza a példát. Akinek lelke előtt ezt a komoly hangot megcsendítem, azoknak így kell gondolkoznia erről a kérdésről, mikor azt mondom: a jövő életnek szent hordozója vagy.

2. A második és utolsó gondolat: a férfi emberben nemcsak olyanformán él a jövő élet, hogy a test vonalán az erők átvitelével fejlődik a jövő, hanem benne él a lélek ereje is.

A biológusok azt mondják, hogy az életnek tovavitelével a terheltégek és betegségek átkerülnek az utódokra. A lélektani írók azt mondják, hogy a léleknek elsilányodása, elsorvadása, a léleknek bacillusai és fertőzött világa szintén átivakodik az utód világába. Ezt hirdeti Weininger, az ateista író, aki a szexuális kérdést a legrettenetesebb, de legmélyebb oldalán próbálta megfogni. Megsejti azt, hogy az életnek szolgálatában minden olyan erő benne áll, amely közvetlen vagy lelki kapcsolat révén összeköttetést talál az édesanyjával. Az élet nem kiszakított valami. A férfi embernek, a családapának tehát éreznie kell, hogy lelkiségének csodálatos átsugárzása szintén a teremtő erőnek hordozásával az élet hordozására vall. Belőle más származik, belőle az élet kezdetén a lélek kisugárzása indul ki. Aki ezt megsejti, az nem tudja úgy nézni önmagát, mint aki a házasságot remediumnak nézi, hanem olyan szent és magasztos valakinek, aki a házasesetben az élet szentségét szolgálja. Ennek nem kell problémaként beszélni az életnek Isten tervei szerinti elgondolásáról, annak akár a malthuizmus, akár a neomalthuizmus mind idegen fogalom.

Bef.: A szent ember, az erős ember, az életet szolgáló ember, az Istennel teremtő ember létszen.

2. beszéd: A tiszta férfi ember

Bev.: A jövő életet hordozó férfi ember nem lehet csupán önmagát fegyelmező és életerejét visszaszorító valaki. Az isteni kegyelem, mely a házasság szentségének tisztaságát hirdeti, annyit jelent, hogy a férfi ember életében olyan csodálatos erőátváltozást hoz, amely őt az élet szent szolgájává és nem az ösztönök labdájává teszi. Aki Istentől nyert kegyelemmel indul az életúton, az Isten tervei szerint él magában a családban és Isten tervei szerint tisztán őrzi meg magát az élet ösztönös támadásával szemben.

1. Aki a házasságot mentsvárnak nézi és az ösztön levezetésének tekinti, az sárember, idegember, és legyen szabad hozzátennem, naiv gyerekelember, aki nem ismeri az életet.

Az életnek épp az a természete, ha valaki életösztöneit minden módon levezetni és kielégíteni akarja, az tulajdonképpen felajzza önmagát. A házaseset az élet szentsége, és a házaseset keretében sincs más beállítás, mint az élet tudatos, szent szolgálata. Amint a múlt alkalommal jeleztem, itt az ösztön mellézköreje, és aki a házasságban nem feleségének tiszta lélekszeretét, hanem a testnek, az ösztönnek jelentkezését szolgálja, az nem tiszta férfi ember. – Aki pedig tiszta férfiu mivoltát a házasságban bent meggyalazza, az elmondhatja magáról: gyarló és gyenge ember vagyok. Megtagadtam az erőt. Labdává lettem, melyet jobbrabalra dobál az ösztön.

2. A tiszta férfi ember életét az jellemzi, hogy morális egység.

Nem von különbséget férfi és női morál között. Amit a nőtől, az ő szent hitvesétől semmiképpen sem tartana elfogadhatónak, azt önmagától is elvárhatja. A kemény és igazán Isten tervei szerint élőknek azt kell látnia, hogy az élet egy vonalban dolgozik. Nincs kétféle morál. Más a férfinak és más a nőnek. Egység van és az egység annyit jelent, hogy a házaseset szentségén keresztül az életbe lépő

ember a jövő szent szolgálójának érzi magát. Lélekvonalán is a családapának lelke verődik ki. A nemesgondolkodású férfi, „vir integer”, keménylelkű gyermekében is kiveri ezt a lelket és a nemzések lélekvonalán a nevelés lelki elgondolásában szolgálja ennek a szent világnak.

Bef.: Íme, így lesz a férfi ember élethordozó, és így lesztek ti – és ez a befejezés – az élet hordozására készülő szent egyének, emberek tetőtől talpig, férfiak a test és lélek vonalán, akik az élet hordozásában a tiszta testnek minden erejét, a lélekből tiszta lelkiségnek minden diadalát magukban hordozzák. És ezzel a lélekkel lépik át a templom kapuját a mindenható Isten szentélye előtt. Aki az oltárszekrény szent világában ezt a testet és lelket hordozza és a házasesetben, önnön életében az élethordozásnak ilyen hatalmas erőquantumát képviseli, az elmondhatja magáról, hogy nem a földnek a sara, nem az ösztönnek játéka, nem Venus figurája, nem az ösztönök tobzódását kereső játék és örömember. Életember, erőember, akinek testi és lelki erőiből átsugárzás történik, és akinek életéből származik és kel fel az Uristentől tervezett szent jövő.

II. nap: Szentségi megemelés

1. beszéd: A házasság szentségének kegyelmei

Bev.: Ami Istennek terve az életben, az a legmélyebb forrásokból, a legrejtettebb életmegnyilvánulásból észlelhető. Az élet tovavitelére az Isten terve, azért az emberi lélekből jelentkezik annak belső üteme. De ha az Isten az ember életét egy magasabb síkra emeli, akkor természetesen, hogy egy újabb isteni adománynak kell jelentkeznie az emberi életben. A jövő életet az új generáció adja. A házasság szentsége ennek az isteni elgondolásnak egy magasabb életsíkra való felemelése. Azért meg kell találni a házasság szentségének azokat a felemelő kegyelmi erőit, melyeket az élet szent találkozásában örök friggé kovácsolt emberpár Isten szent adományában újra elnyert.

1. Az életnek találkozását az érzelmek jelentkezése adja.

Van ebben sok a testből, sőt több a test, mint a lélek. A találkozás tehát – bár Isten elgondolása – mindamelllett az alsóbbrendű szférákban mutatkozik. Az erő is, amely efelé indít, a földi életnek keretére szorítkozik. A házasság szentségének első ajándéka a kegyelem ajándéka: egy **csodálatos belső átépítkezés**, az életerőknek megnesemesítése. Míg a földi ember – bár Isten elgondolása szerint – a házasság szentségén kívül az élet szolgálatát keresi és önmagában és hitvestársában a földi életnek idegzéseit érzi, addig a házasság kegyelme arra segít, hogy ezt a belső életi – idegzet rezgést másodrendűvé tegye és a lelkeknek egymás iránti szeretetét állítsa az élet központjába. Van-e itt felemelkedés? Van-e itt nemesülés? Ha van, akkor ez az Isten kegyelme, ha van, akkor ez természetfeletti élet. – Hol látom ezt? Míg az ember életmozgása teljesen a biológiának vonalán megy, míg az élet szolgálata teljesen csupán a testnek kielégülését adja, addig az ember csak a földnek fia. Amikor azonban különlegesen megáldott szemmel lát át a földi kereten és belelát a lélek szentélyébe és tud megszeretni hitvest nem földi formáknak vagy külső jelenségnek behatásain át, hanem a lelket tudja megszeretni a tökéletesség erényének meglátása útján, akkor ez felemelés, ez kegyelmi ajándék. A föld embere lélekkincset látó szent pappá magasztosul. Nem ok nélkül idézem ezt a szót. A pap – embernek adódik meg a hatalom, hogy el tudja húzni az élet rejtélyei elől a földi korlátokat. Előttünk megnyilatkozik az élet. Ezért az ember bennük Isten szolgálait nézi. Mi átlátunk a kereteken, a külső korlátokon és belső kincseket észlelünk. A házasság szentségének első és nagy kincse részletekre, hogy ti is beláttok az élet rejtélyébe, az élet szentélyébe és a szerelem szent érzése a tiszta szeretetnek magasztos érzésévé finomul.

2. Minden kapocs, amit földön köt az ember, végesnek látszik.

Nem tudok elképzelni formát, amely nem a végeesség keretébe volna belekovácsolva. A láncoknak fűzésében is az elsőt keresem. A világnak formációjában is mindig a motort kutatom. Nem tudok elképzelni sort vagy különálló darabot, mely a végnélküliség vonalán mozogna. Akármilyen ígéretet teszek, az mindig időre szól. Ahhoz azonban, hogy az életben észrevegyem, hogy nemcsak a földnek sara és darabja vagyok, hanem a végnélküli életnek hordozója, ahhoz már a hitnek kegyelme kell; ahhoz – és így utalok a házasság kegyelmére –, hogy az ember Isten szentségi adományával megérezze, hogy köteléket vállal, mely kötelék felülemelkedik a földi idegzetnek és anyagnak korlátain és a **végnélküliség kategóriájába kerül**. Megérti az ember, azért kaptam Istentől kegyelmet, hogy szeretet – ígéretet ne a testnek véges kötelékébe, hanem az élet végnélküli fonalába fűzzem. Az kegyelem, hogy az életet beemelem ebbe a magasabb szférába. Így látom aztán meg a katolikus Egyháznak azt a

megdönthetetlen tételét, hogy a házasság szentsége fölbonthatatlan kötelék. Nem lehet fölbonthatatlan örök kötelék az, mely csak földi szerelemmel dolgozik. Örök kötelék az, amely a tiszta szeretet vonalán mozog. Az isteni kegyelem az, hogy az ember a házaselet szentségében az örök szeretetnek kincsét, a kapcsolatok végnélküliségét nemcsak a földi élet vonatkozásaiban, hanem az örök élet vonatkozásaiban is megéri.

Bef.: Hogyha ezt a kapcsolatot nézzük, akkor összefoglalva a megállapítást, azt mondhatom, hogy a házasság szentségénél az Úr oltára elé lépő két ember, két lélektestvér azért jön, hogy a földi embernek földi világából, földi kategóriájából a szeretetnek és a szellemi életnek magaslatára emelkedjék Isten kegyelme által. És ennek a kegyelemnek ereje abban áll, hogy átgyúrja az embert, a földi embert, a sáremlert lélekemberré és kiemeli őt a véges ígéretek, szerződések, kötelékek kategóriájából és **beállítja életét az örök élet szent vonalaira**. Így lesz az oltár előtt álló jegyespár nagy imádkozó, nagy kérő, nagy könyörgő és így lesz az Isten kegyelmét vevő tárt lélek; akik a mindenható Istennek égi világában a magasraemelés eszközét, a természetfölötti kegyelem kettős nagy kincsét várják, kapják és az életre magukkal viszik.

2. beszéd: A megáldott asszony

Bev.: A misekönyv miséi közül a „jegyesek miséje” szól az asszony áldásáról. Ennek a misének szertartása eltér a misék rendes szövegétől, és a Pater noster táján megáll a szentmise mondó pap és az Egyháznak áldását adja arra az asszonynak, aki a szentmise előtt örök ígéretet tévén, feleségévé lett férjének. Mit kíván és mit mond áldásként az Egyház az asszonynak? Imádkozó lélekkel beszél arról, hogy milyen bölcs, milyen hű, milyen szent és tiszta maradjon. Amikor az áldások áldását mondja, akkor azzal fejezi be, hogy lássa meg harmadiziglen gyermekeinek gyermekét. Ebből az következik, hogy az áldások áldása a **gyermek**.

1. A megáldott asszony tehát első szempontból nézve a jövő élet szent hordozója.

Ha beszélni tudna a folyó és vándor úton vissza tudna zárandokolni a feltörő, a föld mélyéből előbukkanó őskézdehez, akkor hódoló imádságot mondana a felbuggyanó forrásnak. Ha megérezné a tűz, hogy rideg sziklából fakad, ha észrevenné a láng, hogy a kövek mélyén pihen, akkor lelkének melegével fordulna a durván fekvő hegyek felé. Ha megérezné az ember, hogy az életnek szent forrása-ként az édesanyjában tiszteli az élet eredetét, akkor imádkozó lélekkel és hódoló kézcsókkal közeledne az édesanyja felé. Ugyanezt kell megérezni, mikor az Egyház áldását veszi az asszony és meg kell érezni, hogy benne az élet egy csodás misztériuma él. Hogy ő az Istennek olyan elgondolása, akiben folytatódik az élet, a legszentebb, ami a földet betölti. Mert bármerre nézünk, bármit mérjük az értéknek mércéjével, akár aranymércével, akár a nagyság mértékével, a legnagyobbak mindig az életet találjuk. Az életnek kezdete és vége nem adatott az ember kezébe. Ennek a csodálatos világnak, az élet legnagyobb kincsének hordozója az asszony, és éppen azért kell megéreznie, hogy a legnagyobb és legszentebb az, amit az Egyháztól áldásként vesz a szentmise keretében megáldott asszony: hogy a jövő életnek szent hordozója lehessen!

2. A gondolat második része sokkal mélyebb. Az élet végül is vérnek, testnek, idegzetnek bontakozása.

A földi ember formába alakított izomzatnak, gerincnek, idegnek belső szerveknek, vérkeringésnek kapcsolata. És ha csak ez az ember, akkor a legjobb esetben esztétikailag különb a hozzá hasonló más élőlénynél. A valóság azonban sokkal messzebb esik. Az ember **magában hordja az Isten lehetét**, és a megáldott asszonynak az a szent feladat jut osztályrészül, hogy megindítja az életet, a lélek erejének kibontásával isteni formává tudja átteremteni. Az életrehozás belépés a nagy élet világába. Az életszolgálat a lélek erőinek tökéletes érvényesítése a nevelés – mondanám prózai szóval – az édesanya, a megáldott asszony szent hivatása. Ebben az elgondolásban is életet hordozó szent központ. De most már nemcsak olyan értelmezésben, hogy test a testből és vér a véremlből, hanem abban a még szentebb és magasabb elgondolásban, hogy ez a sugárzó szent erő, amely sugárzás felébreszti a gyermek lelkében azokat az erőket, amelyeknek kibontakozásával Isten az emberi lelket adja. Nemcsak külső formánkban hasonlítunk édesanyjainkra, hanem **lelke lelkünkön is kiverődik**, saját lelkünk hozzá formálódik. Ezt a nevelő ember mondhatja leginkább, aki észreveszi, hogy a jó és rossz irányban küszködő embertestvér lélekélete az édesanya nevelésének továvitele. Azt az embert lehet nevelni, aki sugárzó lelkű édesanyjának meleg világából lélek-bontakozást produkáló erőket hozott. Akiben megpezdült az élet, akiben megmozdult az élet, akiben sudárba hajt és növekedik a lélek ereje. Aki-

ben gyümölcsstermő lett az élet. Mindez a napsugárnak a hatása. A léleksugárzásnak, a megáldott asszony léleksugárzásának eredménye. – A megáldott tehát annyit jelent – s ez a másodsorban lényeges –, hogy a megáldott asszony Istentől küldött sugárzó erő, aki a napsugár világában **lélekéletet támaszt más emberrel**.

Bef.: Ha összefoglalom az egészet, akkor befejezésül azt mondhatom: megjelenik a házaspár Isten szent színe előtt és ígéretet, esküt tesz a következő életre. Az Isten kegyelmét veszik, hogy az élet vonalán Isten gondolatai szerint éljenek, hogy átfomálják testi szerelmüket a lélekszeretnek nem véges, de végnélküli szeretetévé. De veszik a szentmisében Istennek azt a csodálatos áldását, hogy legyen az asszony a megáldott jövő életnek szent hordozójává. De nemcsak a jövő élet létesítője, hanem a jövő emberi életben is isteni embernek a kinevelője. Az életkezdet, az életfolytatás, hogy ennek nyomán Istennél következzen a befejezés. Aki ezzel az áldással távozik az Úr szent házából, az biztos lehet abban, hogy az Isten tervei szerint pergeti életét, hogy nem fogyatkozik el saját testének és lelkének ereje, hogy nem pusztulnak el a kegyelmek, melyeket Istentől vett, mert hiszen testben és lélekben tovább él utódaiban, és földi életében teljesedik rajta az Írás szava: gyönyörködik unokáinak unokáiban – és az örök világokban pedig találkozik lelkének másával, lelkéből lelkedzett gyermekével.

III. nap

(befejező) beszéd: Az Úr színe előtt

Bev.: Drága jó fiaim! Mikor ma reggel korábban csengett a 16 bányaharang és hét órakor azután felcsendült az orgona szava, megkezdődött a szentmise. Az egész házban komolyabb készülődés mutatkozott, mint ami az átlagos hétköznapot jellemzi. A felkelőket valami csodálatosabb érzés hozta ide. Csendesen jöttek és fokozatosan megtöltötték a kápolnát. Idejött az ifjúságnak egy része, akik jórészt a Kongregációnak tagjai, de másrészt akiket lelkük különösen hívott az oltár szent szekrénye elé, hogy megjelenjenek az Úr szent színe előtt. Mikor pedig a szentmise végén a parázsra tömjént dobtunk, és a tömjénnek füstje a kitett Oltáriszentség körül szállt, akkor ebben a házban csodálatos változás ment végbe. Akiknek szemeit kizárólag sejtől és idegből alkotta a Mindenható, azokra ma áll a Szentírás beszéde: „szemeik vannak a látásra és nem látnak” (Mk 8,18). Nem vették észre a hétköznapi emberek, hogy ennek a háznak színe egészen megváltozott. Megváltozott pedig azért, mert a háznak lakói szemben találták magukat a mindenható Istennel. A falak meredezése hasonló volt a régihez, de a lelkeknek helyzete tekintélyesen eltolódott. És ha az Egyház által a szertartásban szimbolizált tömjénezést veszem az egész gondolatfűzés analógiájául, akkor azt mondhatom, hogy ebben a házban ez ment végbe: 1) emelkedni kezdtek a lelkek Isten felé, és 2) leereszkedett az Ég az emberi lelkek felé.

1. Ha az elsőt keresem és felvetem a nagy kérdést: **hol láttad testvér a lelkek emelkedését?** – akkor erre a kérdésre hármass feleletet adnék.

a) A tömjénfüstnek magasbaszállása a Mindenható **Isten előtti hódolatot jelenti** a liturgia szerint. A tömjénfüst végén is fáknak illatos terméke, a magasbaszállás pedig az embernek legnagyobb jelképes tisztelete a Mindenható előtt. De mindez csak jelkép... A valóság az, hogy a térdeplő bársony takarója mellől és a fapadok egyszerű számolya mellől a léleknek tömjéne szállt a mindenható Krisztus elé. Emlékezem egy képre: „A Szfinx ölen”, ahol a Szent Szűz a Szfinx ölen ül, keblén a kis Jézuskával. A Szfinxtől nem messze Szt. József ül. Előtte parázs. A füst egyetlen egy vékony erezetben emelkedik az egek szent Urához. – Ez történt ma is itt. Minden egyes itt megjelenő lélekből az imádságnak hódoló, tisztelő füstje száll vékony, csendes emelkedéssel a Mindenható Isten elé. Ez az imádkozó ember lelke.

b) De nemcsak ez történt. Az imádkozó ember nemcsak tiszteletet, Istennek járó hódolatot hozott, hanem **ki akarta fejezni háláját** az egész iskolai éven át vett javakért. Jól tudom azt, hogy a Kongregáció kérése, melyet elém terjesztett, az volt, hogy az imádságra kitett csodás Kenyér, Krisztus színe előtt köszönjék meg azt a sok jót, amit e helyről vettek. Köszönjék meg, hogy itt evangéliumi szavak csengenek. Hogy itt az éhezőknek kenyeret törnek... itt a vaknak azt mondják, hogy lásson... a bénának: vedd ágyadat és járj!... a tékozló fiúnak: megbocsáttatnak a te bűneid! Az ifjúság megérzi azt, hogy ezért hála jár. Nem a szolgának, akit küldenek, hogy isteni magvetést végezzen, hanem Annak, Aki a karnak lendítő mozgását adja, Aki az emberi szív erejét indítja, tüzet hevíti, Akit az alázatos Kenyér formájában térdén állva imád az ember. Azért ennek a háznak az a formája is volt, hogy itt nemcsak két imádkozó testvérünk hajolt meg, hanem meghajolt az egész ház. És aki jól figyelt, az lát-

hatta: a föld alázkodott az Isten előtt.

c) De ez sem volt minden. Nemcsak hálát akartunk adni, **kérni is akartunk az Úrtól**. Ma ez a ház szertenylő amforává magasztosult. Felfelé nyíló, eget váró, egek kegyelmét és áldását esdő virággá nyílt. Szent tartállyá magasztosult a szent Grál felé. Kicsi kis mécsessé lett az ég nagy tüze felé. Azt akarta, hogy szálljon le az égből a lelket gyújtó tüzek lobbanása, ereszkedjék meg és csorduljon meg az ég, és telítessék meg a lélek amforája. Nyíljk meg az ég, és fogadja be az égnek napsugarát a föld, és szíromba öltözzék a világ. – Én ezeket láttam. Talán vannak, akik nem látták, de ezekre áll az Írás szava: „szemeik vannak a látásra és nem látnak...” – És ebben a kérő imádságban mennyi szentség és jószág rejtőzik! Talán térdelt itt olyan testvér, aki halott édesanyjáért imádkozott... talán édesatyjának lelki nemesedéseért könyörgött... önmagáért nézett az égre... Minden egyes azt akarta, hogy megindítsa az egek erejét és lelkébe vegye Krisztus kegyelmét. Itt zörgetések voltak az egek kapujánál. Lélekből csengő, egek felé törő dübörgések hangzottak. Ezt érezték azok, akik szinte követelve kérték Krisztust emberi erejük legnagyobb erőfeszítésével: állj mellénk! Ezek a gyengék voltak. Lélekben gyengék, de hitben erősek. Hallani lehetett ezt, mikor némává csendesedett a ház. Isten járt ma a ház előtt.

2. De hogyan szállt az Ég a ház fölé? A tömjénfüst nemcsak jelkép. A hálaadó ima nemcsak azért jelenik meg Isten előtt, hogy a lélek szeretetét tolmácsolja, és a lélek nem csupán azért zörget, hogy az egek világa hallja sóhajtásunkat. Hanem kapcsolatot akar találni a föld az egek világával.

A **kapcsolat** nem az, hogy az ember az élet létráján feljut az Úr színe elé, a kapcsolat az, hogy az egek világa leereszkedik az emberek világába. És ha ezt nézem, akkor azt látom, hogy először is kiderült az ég, mosolygott az ég, a sötét felhők elhúzódtak. Mintha az imádkozó férfiseregnek az a csodálatos ereje lett volna, hogy szertehúzza az égbolt sötét felhőit. Vasárnap, vagy még inkább hétfőn egész nap esett. Kedden verőfényt teremtett meg az Isten. A hódoló emberhez leereszkedett az Ég. De ez nem jelkép csupán. Drága Fiaim! Beszéltem, és mindegyik szemében fény csillogott. Honnan ez? Az egek fénye volt ez. Az egek Urának a lélekbe való csodás leereszkedése. Isten szólt a lelken át. – De tovább megyek. A hálaimádságnak megfelelően az egek világa megindult. Megindult olyanformán, hogy a térdenálló imádkozó azzal a szent hittel kelt fel innen: bátran járhatok az egek országútján, a földnek mezsgyéjén, tudom, hogy velem az Isten. Nem úgy hagytak el az én fiaim, hogy azért mondtak hálát, hogy távozhattak, hanem mert gazdagodtak a hit, a remény és a szeretet ajándékaival.

Bef.: Drága jó Fiaim! A befejezés pontjához jutok. Így látom ma az embert, Istent és a Kollégiumot, egek Urát, emelkedő lelket, imádkozó sereget és Isten leszálló kegyelmét. A beszédnek átértéséhez lélek kell. Szeretném belekialtani a ti lelketekbe, de nemcsak a tietekbe, hanem minden drága fiam lelkébe: akinek fülei vannak a hallásra, az hallja!... Akinek szemei vannak a látásra, az lássa!... Lássa, hogy ebben az életben az a legszentebb nap, amikor az ember az ég felé tör, Isten pedig az égből a földre száll. E háznak ez volt az ünnepe, e háznak szentségimádása csodálatos emelkedést és még csodálatosabb szent égi leereszkedést jelent. Legyen áldott az Úr, aki megengedte, hogy a „Pesti Szent Imre Kollégium fehér várába” leereszkedhetett az egek szent világának áldása!

* *

A PESTI SZENT IMRE KOLLÉGIUM

(Cikk a Szent Imre Emlékkönyvben: 203-204. old.)

Bev.: Első igazgatója, Vass József, mindig így emlegeti: „fehér vár”. Úgy gondolta és értelmezi, hogy a családi körből felkerülő diákléleknek védelmet nyújtó szent otthon. Azért is viseli a magyar ifjúság szentjének nevét, hogy annak oltalma alatt fejlődjék és nevelkedjék a tiszta lelkű ifjú nemzedék.

Alakulása visszanyúlik azokba az időkbe, amidőn még nem volt büszkeség Szent Imre neve alatt vitézkedni. Öccse a Budai Szent Imre Kollégiumnak, amely 30 évvel ezelőtt nyitotta meg díszes kapuit a főiskolai hallgatók előtt. Azóta Sopronban, Szegeden, sőt most, a szent évben Debrecenben is új öcsikék jelennek meg, hogy tényekkel igazolják, hogy a szentimrés gondolat édesapja, Glattfelder Gyula, helyes utakon járt, midőn fehér várak építésével akarta fehér lelkekévé varázsolni a magyar ifjúságot.

A Budai Kollégium után 1911-ben alakult a Pesti Kollégium, a Veres Pálné utcai „Kecskeméti ház”-ban. 1913-ban építette az első igazgató, Vass József, a mai hatalmas épületet, a IX. Ráday u. 43-45. sz. alatt. Már maga az az elgondolás, hogy 313 ifjút akart befogadni, eléggé mutatja, hogy hatal-

mas palotát igényelt ez a tervezetés. Vass József energiájára és Glattfelder Gyula keménységére volt szükség, hogy ez a kultúrpalota 1913-ban kaput nyithasson. A valóság az, hogy a kollégiumépület 332 szobája úgy rendeztetett be, hogy 222 hallgatónak külön szobája van. A Kollégium nem akart tápintézzé vagy kosztosok tanyájává silányulni.

Kényelmes olvasó, játszó, társalgó szobák, pompás könyvtár, rádiószoba, előadó terem és két kápolna áll az ifjak rendelkezésére. Jól tudták az alapítók, hogy szellemet csak akkor lehet teremteni, ha a szellemi, lelki és társadalmi élet felsőbb igényeit is bontogatja a kollégium.

A Pesti Kollégium a szerényebb anyagi feltételei mellett élő ifjakat fogadja falai közé, azért minden fényűzés kizárásával higiénikus és tiszta lakást, tiszta és egyszerű ellátást biztosít növendékeinek. Anyagi feltételei is mérsékeltek. A teljes fizetésű növendék után évi 1125 pengőt, a kedvezményestől évi 825 pengőt kér. A teljesen szegény és tehetséges ifjak taníttatását a lehetőség szerint ingyen látja el.

A szociális elgondolás és gondoskodás mellett a legnagyobb gond tárgya az ifjak szellemi és lelki szükségletének helyes kielégítése. Ezt a kettős célt akarja elérni az intézkedés, amely szerint a ház növendékei szaktudósok otthoni előadásait hallgatják és a vallásos élet érdekében kongregációba, Szent Vince-egyesületbe tömörülve hetenként háromszor este elmélkedést tartanak. A szentségekhez kötelezőleg évente négyszer járulnak, de átlagosan havonta végzik szentgyónásaikat.

Az intézetet az igazgatón kívül öt prefektus irányítja, kik hetenként együttes konferenciákon és személyes beszélgetéseken iparkodnak a gondjaikra bízottak lelkéhez férközni. Az intézet jelenlegi igazgatója Dr. Marczell Mihály.

Az intézet növendékei a tudományegyetem és a főiskolák hallgatóiból kerülnek ki. Legtöbb közöttük az orvosnövendék.

A végzett növendékek szintén szoros kapcsolatban élnek és az Öreg Szentimrések Szenátusának tagjai. Sem a növendékek, sem a végzettek nem alkotnak bajtársi egyesületet, de együttes hivatalos kivonulásukkor meggyipiros formasapkát viselnek.

Szellemi megmozdulásaik a nehéz időkben, 1917-1918-ban voltak különösen érezhetőek, amikor is a Galilei – kör tagjaival szemben a legkeményebb harcokat vívták. Most a szociális élet kérdéseit gyakorlatban olyan formában próbálják tanulmányozni, hogy cserkésztszti, nyaraltatási és kulturtevékenységben állnak a gyáripar tanoncgárdája élén.

Bef.: A „fehér vár” tehát nemcsak védelmet biztosít, hanem munkáselőrsőket is küld az élet frontjára.

* *

Férfiaknak

QUID VOBIS VIDETUR DE VITA?

(Lelkigyakorlat – férfiaknak, 1936.III. Sopron)

I. nap (via illuminativa): Ház a világ...

Bevezetés

Eloltották az oltár gyertyáit... Nagyon jó! Szent jelkép ez... Én is szeretném kioltani a világ tüzeit, hogy csak a lélek világítson! Az Isten kegyelmétől izzított lélek... És lássa a világot, hogy ítéletet alkothasson róla! – Ez a lelkigyakorlat feladata.

1. beszéd: Quid de mundo?

Bev.: A világ nagyszerű ház. A föld a talpazata... rétjei... mezői, lankái, hegyei a padlózat... légrétege a fala... azúrbozozata a tetőzete... **Benne él az ember.** Így tehát:

1. A világ az ember háza.

Ha méreteiben szemlélem, akkor nagy és végnélkülinek látszik. Föld, csillagvilág végnélkülisége mellett mérhetetlen a kicsi parányok együttese. Az atomokból hegy, a hegyekből láncolat, a párából tenger, a tengerből pára lesz... Épül és alakul a ház. – De a ház nem raktár, felhalmozó valami. **Alaku-**

ló és engem tápláló! A parancsoló ember szavára vándorútra kelt az erdő... a hegy... az ércet bányászó csákány... A fa házzá alázódik. Csodaház... varázslatos ház... Ez az isteni ház... Átváltoztat mindent... Azután táplál is... Terem a földje, melyet végigszánt az ekém... Fájának gyümölcse... Igazán áll rá az Írás szava: „Látta Isten, hogy jó...” De nemcsak testünknek, hanem lelkünknek is jó... Kontúrjait rajzolja és adja... Színben... pompában... harmóniában... hangban... akkordban... patak csobog... madár dalol... él... zeng... Telítődik a lelkem... Igényessé teremt! Mindig és mindent jobban és teljesebben akarok! Állandó ösztökeként sürget...

Igaza van Szt. Ágostonnak... Istent keresem... Őt találom... mert a Legtökéletesebb az igényem!

2. Így eljutok oda, hogy ez a ház nemcsak az enyém, hanem az **Isten háza is**.

Hogyan?

a) **Teremtés útján...** Nézem a parányt, elektront, a nagy világot... minden **útmutató**. Urára mutat. Nem én, hanem Ő zengi néma dalunk.

b) **A fenntartás útján...** Minden összehullanék nélküle. **Gyökeres lét** csak Ő. Benne él és Általa él minden... „In Deo vivemus et summus” (Ap.Csel. 17,28).

c) **Teljes birtoklásban...** Ő mindenütt van! Fában, vízben, falban, földben, égben... Hogyan? A pogány elbújtatta bokorba, a vizekbe, a keresztény megtalálja – a tükörképben. Minden az Ő tökéletességét tükrözi... Tükör a világ! Gyönyörű **kristálypalota**, melyen sugárzik az isteni kép. Hát még magunkban?... Valóban Istenház a világ.

Bef.: Ember! Nem lehetsz Hágár ivadék, ha házadul Istenházát adta a Teremtő. Boldog, aki így lát: a mi házunk – Atyánk háza. Amen.

2. beszéd: Quid de homine?

Bev.: Ha a világ a mi házunk és Isten háza, akkor nem lehetünk Isten tervei szerint Hágár számkivetett ivadékaik, hanem az **Isten fiai**. Mit jelent ez?... Isten képe... Isten örökös társa... Isten szeretetének birtokosa... Minden örömeinek birtokosa... Nem szolga, hanem úr... Röviden: **rex mundi** és rex vitae... Rex macrocosmi et rex microcosmi. Ez az: uralkodjatok a földön!

1. A világ, a mi házunk, nem kész és nem adott.

Állandóan alakuló... fejlődő... Nem múzeum, melyet por lep, hanem élet, amely színeződve változik. – De a világ megjelenhet nagy méretével az embert elnyomó **moles**-ként. A fizikai bajok eredője... A szellemi problémák nyomasztó terhe... Az élet elsatnyítója... Az erkölcs temetője... Így nézve elsötétül minden... Kialszik a fény... és a pesszimizmus éjszakája száll reánk, hogy: rabszolgák vagyunk. Nem eget hordó Atlaszok, hanem a föld alatt nyögő manó – népek.

a) Ámde a világot úgy is lehet nézni, hogy nem reánk nehezedik, hanem előttünk **alázódik**. Az erdők, a hegyek... a mezők... mind kérve hajlonganak: teremts belőlünk szebb és tökéletesebb dolgokat... mi szolgálunk! Én, a mészki, épület – fallá leszek... én, Carrara márványa, művészi leheletedre szoborrá finomodom... és az úr, a király parancsol...

b) Ámde nemcsak meghódít, hanem **birtokba is** vesz mindent az ember. A hegyen álló emberóriás kitarja karját... megnyitja lelkét, és **minden, az egész világ** elfér benne! Ez az igazi uralom! Minden kisebb, mint én! Én az egész világ hordozója vagyok!... Bennem elfér a világ!... Ez a **királyság királysága!**

2. De további kérdés: király vagyok-e **kicsi önotthonomban?** A lélek vára a test. Király vagyok-e ebben az országban?

a) Szenvedések érik a testet... Csapások, küzdelmek nehezdednek rá... **Ezek-e az engem elnyomó rítók urak?** Csak akkor vagyok király, ha hatalmam alá igazom őket. Tudásom... akaratom... önfegyelmésem... úrrá tud lenni! Tedd tehát!

b) Az ösztönök, szenvedélyek is irányítani akarnak... Fékevesztetten törnek céljaik felé... Visznek-e? Ez a Genezáret tó lecsendesíthető-e? Vagy elnyelnek a hullámok?... Ki itt az úr, a király?... Idézem a kisfiút, kisleánykát, ifjút, hajadont, élemedett öreget... Tudtál-e király lenni? A felelet ez: ha égre feszült szemmel és kegyelmet váró lélekkel dolgoztam, akkor igen! A föld királyai az Isten fiai is. Az Isten fiának pedig minden lehető. Ez a **valóság**: az Isten embere!

Bef.: Isten tervében király vagyok. De ez kép. Jövendő emberkép. – Ha Isten tervének valósítója leszek, akkor létté lesz e kép! Akkor csak emberkirályok járnak és uralkodnak a földön. Amen.

II. nap (via purgativa): „Koldus, vagy királyfi”?

1. beszéd: Quid de vita tua?

Bev.: „A koldus és királyfi” meséje szerint a külső gúnya átjátszotta a szerepeket. Csak a belső öntudat tudta, ki a királyfi és ki a szolga. – Bennünket királynak teremtett az Úr, de csak önnönmagunk tudjuk, vajon királyok vagyunk-e? Nincs Istenen kívül szem, amely a ti lelketekbe lát... A „szentek szentje” csak előtettek tárja fel, vajon királyok, vagy koldusok vagytok-e? A szem, az arc sokat elárul, de a „titkok titkát” sohasem fed fel. – A királyt két vonás jellemzi: 1) a **modus agendi regius** és 2) a **facta regia**. – Quid tibi videtur – de modo agendi regio?...

1. Modus agendi...

„Noblesse oblige!” Közmondás szerint az embert a kultúrfok kötelezi. A gyerek másképpen jár el, mint az egyetemi polgár. Az előbbi a felületes, a megbízhatatlan, játékos és öntelt, az utóbbi elmélyedő, megbízható, komoly és alázatos. **Férfi** a javából. Jellemző vonása a férfi stílus. Modorban, becsületben. Ezt éli és ezt követeli mástól is magával szemben!... De ezek a **királyi vonások** csak igazi lélekírályok életében valóságok. Azok életében, akik nem köznapiak és póriasak. Kultúremlenek! – Nem vizsgálom én, hogy így éltetek-e... Ez mindenkinek egyéni feladata! Dörögjön tehát fületekbe egyetemi polgárok: **quid vobis videtur de modo agendi regio?**... Élt-e bennetek a királyi stílus, a királyi tónus, vagy elsilányulva tanyát vert lelketekben a szolgák nyomorúságos lelke?... Állj magad elé és ülj ítéletet önmagad felett!

2. Facta regia.

A királyok nagy tettek emberei. Egy-egy cselekedetük egész nemzetek életét érintik. **De csak királyi lelkek tudnak királyi tetteket végezni.** – Az egyéni életben ez önlegyzés! Azért, mert ez a legnagyobb!... Tehát uralmat szerezni **ellustult természetünk, fellobbanó indulatunk és élvhajhászó** ösztöneink felett. Királyi tett – a kemény munka; királyi tett – a legyőzött harag; királyi tett – a megfékezett érzékiség! Sohas felejtjük, hogy ebben is a legnagyobb: a **tiszta ifjúság**. Haljon meg ez a fogalom: a **nő**, de szülessék meg az **édesanya**, a **feleség**, a **jegyves**, az **ideál**, a **húgom** fogalma. Ezekhez idomítsd **királyi életedet**. A jegyves – a regeneráló eszmény. A **tiszta szerelem** – Isten gyönyörű ajándéka – a megtisztító életerő! – Nézz most a lelkedbe! Quid tibi videtur de factis regis?... Magad íteld magadat! Máne, Tekel, Fáesz?...

Bef.: De remélj drága fiam! Amit lelkedbe írt a **múlt**, azt lemoshatod egyszerű gyónási lapra, és bánatkönnyel eltörölhető. Ez a Krisztus Király ajándéka az ember – király számára! Így – királyok járnak majd a földön is. Amen.

2. beszéd: Quid de vita regenerata?

Bev.: Aki megismerte és megítélte magát, az hajlott fővel megy a bocsánatot adó Krisztus elé. De piros arccal, villanó szemmel és emelkedett lélekkel jön el onnét. Ez a **vita regenerata** vitalitása. Jelző: teljes ifjúság! – De milyen legyen ez az egész jövőben?

1. A szellemiekben fejlődő.

Az ifjú ember a jövő sudárba szökkenése. Életemelkedő... A posztot az élet végén az öregeknél helyezi... Az ifjú élet felívelő, az öregé lehajló. De legyen: **gyűjtésben is!** Tehát a tudás legyen állandó gazdagodás. Útja? Lemondás. Önlegyzés! Erő! Uralom! Az idő legyen átváltozott adomány!... Tudásra! Több tudásra!! Ez a regenerata a múltban lanyha élet átreformált programja!

2. Az erkölcsiekben tisztuló!

A jövő édesapa – a jelen emberéből fejlődik. Az ország vezetői – a jelenből nőnek! De fejlődhet-e sudárjegenye, ha hernyók rágják gyökérzetét?... Ez pedig – az **erkölcsi féregrágás**. Megismerve magunkat, látjuk, hogy hol vannak ezek!... **Szembe tehát** – a nagyot, a jövőt szolgáló lendülettel! Mi a mód?

a) Bevezetés: a **mára** építkezni akarni.

b) Folytatás: kemény, erős **következetesség**.

c) További munka: **királyi élet** megszeretése és ennek nyomán a diadalmas erőfeszítés. A **siker** a további diadal alapja. Sohasem szabad feledni, csak férfias lelket és terhet lehet elvinni az új családi és nemzeti tűzhelyre. Ez a munka óriási erőfeszítést igényel. De akit **királlyá** teremtett és **királlyá** kent a vita regenerata útján az Úr, az királyian kemény élettel mutassa meg, hogy méltó a nagy címre: **rex vi-**

tae.

3. A metafizika felé szárnyaló.

A föld lehet otthon, ház... De ez kevés. Nem szabad beleélni magunkat ebbe a **sártengerbe**. Fény, tűz, élet kell nekünk. Nem maradhatunk földévő törpék. Még a kenyér is kevés!... „Nemcsak kenyérral él az ember!...” (Lk 4,4). **Igényeljük az eget!** A fiúság jogán – égi Atyánktól! Van ebben vakmerőség, de nem öntelt gög! Valóság ez: az éghez tartozunk! Legyen tehát ez feszítő erő! Járja át lelkünket a nagy vágy! Feszüljön szemünk az égre! Tépje el a véges korlátokat! Falat! Hegyet... Azúrt...! **Mi az ég fiai vagyunk!** Eledelünk is égi! Az Úr Krisztus Szent Teste! Mi hozzánk képest a „nap fia”, a császár? Mi Istenfia – emberek vagyunk! De éljünk is így! Quid tibi videtur – de vita regenerata?... Erőt akarok mutatni, mert az Isten fia vagyok!

Bef.: A jövő nagy jelene vagytok! Legyetek dolgos, erőfeszítő, királyi jelene – a **királyi jövőnek!** Amen.

III. nap (via unitiva): A teljes férfiúság

1. beszéd: Quid de vita creativa?

Bev.: A **teljes ifjúság** gyönyörűsége a **teljes férfiúság** varázslatos életében nyer befejezést. Az ifjúság életképe: a **kitárt karú várakozó**, a felnőtt férfiúé: a teremően tevékenykedő, az **osztó**. Az ifjú gyűjt, a felnőtt feltámasztva teremt. – Mit teremt a felnőtt ember?

1. Teremti – isteni önmagát!

A gyónás után itt ülnek a nagy elhatározók! Lesz ezekből élet? Feltétlenül. Módja:

a) Önbecsülés. Bízni kell a szellemi, a lelki erőben. Kiölni a „sehonnai” öntudatot!

b) A múlt a miénk, a jövő a miénk és Istené! Bízni ebben az isteni kézben! De milyen jogon? Hisz sokszor elhagytuk Őt... A fiúság jogán!... A fiú emelkedik Atyjához! A Kereszten mutatta a szeretetet az emberekkel szemben; most árasztja jószágát velem szemben!

c) A kitartó kérés! Ima, szentségek! Lelkiatya! Következetes kopogtatás... Bizalmas belépés... Állandó segítés!... Így teremődik férfi – önmagad!

2. Teremteni a családi otthont!

Koszter atya szerint az emberek útja ez: régi családból – új családba! Költőien: családi tűzhelyen fellobbanva – új tűzhelyet gyűjtve! Ez hivatás! Költők tudnák színezn, de én hebegő nyelvű próféta vagyok csupán! Mózes, aki Aron után kiált!... Inkább képet rajzolok... Ebből kapjátok meg a feleletet: Gondoljatok abba az Úr áldotta szempárba, amely a választottak arcán ragyog... Ez a szempár nem néma. Beszélni kezd, amelybe belemered a te szemed fénysugara. Beszél otthonról, családi tűzhelyről, angyali küldetésről, csacsogó gyermekről... Szól a kenyértörő anyáról... a kézsókoló gyermekről, homlokráncot elsimító bársonyos kezekről... a te otthonodról! Szól reád meredő, bizakodó tekintetből, a te munkádból élő drága embercsemetékről... Ezek látszólag fantázia szülte képek; pedig a legteljesebb valóságok. **Ezeket kell megteremtened** – áldozatos munkáddal és erkölcsi erőfeszítéssel. Ez nem egyszerű nősilés, ez szent otthon szentély – tűzlobbantása! – Tüzet tűz lobbanthat. Légy tehát égből szállott tűzcsóva!

3. Az Úr házanépét szolgáló lelkiélet teremtő!

Én a „kicsi ember”?... A „senki”?... Nem így! Te a hivatással küldött! Minden férfi talentumot hordozó és így hivatást teljesítő. – Hivatásom, munkám magam köré vonja az emberek nagy táborát. Ebben a **lélekközpontban** lenni annyi, mint az Úr házanépét lélekben megemelni! Mi vagy? Nap?... Vulkan?... Fáklya?... Mécs?... Elégedjél meg, ha az Úr szentjánosbogárkája vagy! **Ez már fényt áraszt!** Ez már világít! – Az erdőben jóleső látvány a pásztortűz... Ott lélek van már... Odahúz az ember! Legyetek tehát élettüzek!... Csak attól óvjon meg az Úr, hogy fényoltók, koppantók legyetek! Sohase oltátok ki a lélek tüzeit! Se magatokban, se másokban! **Legyetek élő tüzek!**

Bef.: A **teljes férfiúság** varázslatos gyönyörűsége az önző óriásban éledett kis Jézuskának isteni erejében mutatkozik. Ahol megjelenik, ott virágba öltöznek a fák!... Legyetek olyanok, hogy megjelenésetekkor lélekvirágzásnak induljanak Isten virágos kertjének emberfa óriásai! Amen.

2. beszéd: Quid de vita?

Bev.: Az élet igazi valósága: az Isten. Belőle, Benne és Érte élünk!

1. Ő adta a lélek életét!

Teremtés útján jöttünk a világba... bűnbocsánat útján kerülünk közelébe... megszenteléssel leszünk fiai... a felsőbbrendű életteremtés csodás lendületével leszünk teremtő emberekké! **Életet** mint forrást, amely teremt és visszavár!... Hazulról – haza, ez az utam! Fiú vagyok, aki Atyához megyek! Mit tartok az **Élet-ről?** **Forrás**, amelyből az én életem buggyan!

2. Én is adom életem javát.

Imádkozva emelkedő lelkemet, síró könnyeimet, vágyakozásaimat... Lelkemet telt serlegét. Az **Élet** fogadja az **én életemet!** Mit tartok az **Élet-ről?** **Tenger, ahová az én életem visszaömlik.**

Bef.: Az **Élet** Ura kenyér és bor színében alázkodik hozzám! Egyszerű ezüstözött serlegben izzik a szent Grál. Viszem a lelkemet! De szimbólumot is szeretnék adni!... Királyi vagyok! Hozom ezüstömet és öntetem a **szeretet kelyhét.** – Így lesz az **Úr** az én éltetőm: kincsem kelyhében! Valóságban: az **Úr** az én lelkemben! Amen.

* *

QUID VOBIS VIDETUR DE VITAE CATHOLICA?

(Triduum – férfiaknak, 1936. III. Sopron)

I. nap

Bevezetés

A primási böjti körlevél az **élet értékeiről** szól. Alaphangja: ember becsülje meg életét, mert isteni kincs! – A szovjet pedig szirénákat szólaltat meg, hogy az ember becsülje meg a **gépet!** Én vagyok az érték, mondja az evangéliumi küldött; a gépnek szolgája vagyok, mondja a föld embere. Szinte önként tódul az ajkunkra: mit kell tartanunk tehát az életről és hogyan kell azt értékéhez mérten vezetni? – A felelet a világnézettől függ. Istentől jövünk-e, vagy földanyánk szülöttjei vagyunk-e? Mi az első felé hajlunk. Azért azt kell tovább kérdeznünk: milyen feladatot kell teljesítenie a katolikus embernek, hogy életértékének megfeleljen? – A feladat hármassal lesz: Sentire cum Deo, Sentire cum Christe, Sentire cum Ecclesia. Ennek eredménye: **vita in familia Christi.**

1. beszéd: Sentire cum Deo

Bev.: Az ember képét a test rajza adja, de értékét a lélek sugározza. A test alkata és formája keret. Ház. A lakó: a lélek. Hivatásában nagy jelentőségű: a **fejlődés**, de ez nem marad a testi táplálkozás alacsony skáláján... A **szellemi töltekezés és kiteljesülés** is vágy... A **teljes ember az összes igények bontakozása útján alakul.** Teljessége akkor tökéletes, ha helyét találva a földön a Végtelennel való kapcsolatot is felveszi. **Lábunk nyomja a földet, de lelkünk súrolja az eget!** – Ennek két útja van: 1) az értelem útján való találkozás és 2) az élet élésével való behódolás.

1. Az ember függvény. Eredő. A múltból jön a jelenbe. Testi eredet... testi adottság... lelki teher... mind kötöttséget hirdet. **De mindezek felett uralkodó király**, mert teremt magát, színezi az életet és átteremt a környező világot. Mondja is az **Úr**: uralkodjatok a földön! (Lásd: 1Móz. 1,28).

a) Hogyan vesszük birtokunkba a világot? – Sohasem a **felületszemlélet** útján, hanem a **mélységkutatás oknyomozásával.** A Kant féle pók mindig okot nyomoz... Ez a **logika** útja... Eredet után jutunk az **Eredőhöz!** – Azután megyünk **vággal!**... Kevés a föld, igény az ég. Mindenki. – Végül **teremtő munkával** alakítunk, formálunk, másolunk... Mindig az Isten közelébe férközünk. Érintjük az eget! Találkozunk az **Úrral!** Függvény – voltunk állandóan hirdeti: az Istentől valók vagyunk és Hozzá gravitál a lelkünk. **Élő bolygók a tudatlan mindenség végnélküliségében!**

b) Ennek a függésnek keresése az értelem hivatása, és ennek a függésnek meglelése az értelem hódolatos alázkodása. „Deus meus et omnia!” A bölcselő hódol a Teremtő előtt, a parányi ember a végtelen **Úr** előtt! De még így is: **a föld királya az ég Királya előtt.**

2. De az elméleti megkeresés és megtaláló meghódolás akkor lesz igazán érték, ha **az élet behódolásával élem ezt az egybetartozandóságot.**

Az **Úr** nem **elvon** tétel. Isten személyes élet. Szava is van hozzánk. Hiszen **teremtő** tényével és **pozitív kinyilatkoztatásával** megszólal előttünk.

a) A lélekben élő természeti törvények kötelező Isten – szavak! Nem vagyok **autonómos**. Csak végrehajtója az Úr törvényeinek. – A kinyilatkoztatott sinai törvény kötéltáblákon csillog. Messze térben és még messzebb időben... Mégis nem idegen tölem. **Messziről szól és a lelkemben cseng**. A felelősség szent törvénye beszédes és ítéletre hív. – Mit kell itt tennem? **Látni és – élni!** – A királyi embernek?... Igen! Mégpedig azért, hogy királya maradjon a földnek. – Különös, de igaz, hogy minél jobban szabadulunk az égtől, annál jobban rögződünk a földhöz. Levetjük az ég felé húzó szárnyainkat és belegyökeredzünk a föld agyagába. Nem kell az égi Urunk, szolgává tesz a föld anyánk.

b) Az Istenhez fűződő kapcsolat tehát kemény kötelék, amelynek önkéntes és örvendező felvétele az emberi élet igazi értéke. Így lehetünk Isten szolgálói!

Dolgozhatunk a földön és önmagunkon. Az igaz, hogy sok ebben még az alázkodó szolga hódolata... De a bölcséleti vagy még az ószövetségi ember nem is juthat messzebb. Neki sarut levető gesztussal kell közelednie az élet Urához. De ez az alázatos szolgálat is lélekfejlesztő munka. Kerete a természeti törvény és a tízparancsolat; tartalma a meghódoló önátadás; eredménye: az Isten terve szerint alakuló **emberi élet**.

Bef.: Értelem és akarat hódolata valóságban **vallásos élet**. Metafizikai orientáció. Messze távlatok látása és függő élet vonalvezetése. Az ilyen emberek: **az élet Mózesei**. Hivatást nyerők és iránymutatók. Mottójuk így fogalmazható: **Sentire cum Deo!** Életük azonban csak prelúdium, mert ezután kell majd kiteljesülnie a krisztusi és a katolikus embernek. Amen.

II. nap

2. beszéd: Sentire cum Christo

Bev.: Urunk az Isten, mondja az Ószövetség. Neve szent és kimondhatatlan. Atyánk az Úr, mondja az Újszövetség. – Mindkettő **függvénynek** mond. De az egyikben az alárendeltség kapcsa, a másikban a szeretet atya – fiú egybefonódás adja a kötőszálat. Ez a második tartalmilag nagyobb. Kifejlődő vonalát tekintve szélesebben húzó, célt tekintve a végnélküli életre is átvonuló. Isten fiává legyen a föld királya! Istenivé alakuljon a föld embere, hogy végnélküli életet élhessen Istenatyja világában!... – Ez is feladatot állít elénk.

1. Isten fiaivá kell lennünk.

Kronosz fiai – az acélszeműek... A gigászok („Rajna kincse”-ben) – a testi erősek... Atlaszok... Herkulesek... Prométheuszok... Sámsonok... Saulok... Mégis a föld fiai. Még ha urai is!... Az Isten fiai hármason dolgoznak.

a) Önmagukon felhangolással (élethárfák! Babilon vizei fűzésén ott lóg a próféta hárfája).

b) A családi életben (készület és élet). A nő fogalma kihál. Él: a hűgünk, a jegyesünk, a menyasszony, a hitves és az édesanyának fogalma. Mindig jobban megszentül.

c) Közületben áldozatos mécsesek. Olyanok, akik gyertyák a kereszt nagy világában... Nem teszik véka alá... Ezek isteni emberek!

Lelki képüket a folytonos teremtő munka jellemzi. Ez pedig isteni munka. Jól meg kell jegyezni: nem a kiélés élvezete, hanem a teremtő szolgálat.

2. És a mennyország örököseinek tudatát kell hordoznunk.

A pogány ember szerint az istenek az Olimposzon laknak, az emberi lelkek pedig a limbus – ban élnek. A zsidó gondolat szerint több a földi kincs és vajmi ködösen bontakozik az ég („Szeresd Uradat, Istenedet, hogy hosszú életű légy a **földön**...”) – Krisztus Urunk szerint mindenről, ami földi, le kell mondani, hogy birtokolhassuk az eget. „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri?...” (Mk 8,36). – Ez a mennyek országa tényleg több az egész világnál. A pogányok nagyjai, Dáriusok stb. **a világ egy részét** bírták. Az **Isten fiai** – az egész világot magukba zárják. A föld hatalmasai – a föld múlandó kincseit halmozzák... Az Isten fiai – a halhatatlan élet értékeit gyűjtögetik. – Ez a nagy elhivatottság szintén munkát jelent.

a) Van benne: **felfokozás**. – A földi javak anyagi értéke helyett a lelki értékek megkedvelése. **Önlegyzés, jóság, szeretet, fegyelem, áldozatos alázat, bátor lendület, tisztaság, vallásos élet**. Mind olyan belső megrezdülés, amely a föld arányánál nagyobb örök érték.

b) Van benne: **hatalombavétel** és **gyűjtés**. Az ember lélek – értékeinek olyan halmozása, hogy lépcsőzet legyen – az Úr országa felé. Minden lelki jóság kösziklaként fekszik az ember lába alá, melyen tovább juthat az örök élet felé. Ez nem muzeális felhalmozás, hanem felhasználásra a láb zsámo-

lyának kidolgozására való összerakás. Ezen a hegyen megyek – **ad montem sanctum Dei!**

c) Van ebben: **teljes kiszélesedés**. A lélek kitárja magát és magába zárja a világ minden kincsét. Kibontja magát és szárnyakat feszít a végtelen felé. A földi értékek eltörpülnek és az égiek naggyá lesznek. Ha pedig hozzátesszük, hogy ez a kibontakozás az **örök** bélyeget viseli, akkor himnuszt énekel a lelkünk. Így értjük meg Urunk Jézus Krisztust, Aki diadalmasan mondja: „én meggyőztem a világot”. (Jn 16,33). A végesség, a múlandóság, a pusztulás, az összeomlás helyett a végnélküli élet fenéges diadalát adta nekünk. Így nem a földanyánk népéhez süllyedtünk, hanem Istenatyánk házanépéhez emelkedtünk. Kitartó és állandóan munkával olyanná teremtjük magunkat, hogy Isten országának gloriolás emberei leszünk. Ez már itt a földön kezdődik és az élet túlsó partján valóságosan folytatódik.

Bef.: Az „Úr katonái”-ról, a Jézust Társaság nemes tagjairól azt mondják, hogy azok áldozatos harcosai a **küzdő Egyháznak**. Szép és igaz gondolat. Ehhez hasonló, sőt ennek a harcos szolgálatnak is célja: a győzedelmes Egyház szent katonájává magasztosulni. A szentek egyessége vár, hol Istenatyánk házában örökké birtokoljuk az élet végnélküliségének és Isten színről színre látásának örömét. Ezért dolgozunk, akik Krisztus Urunk szavai szerint élünk. Isten fiaivá és a mennyország örökösévé alakítjuk magunkat! Legyen tehát lelki vágyunk – a **szeretet melegével** sentire cum Christo! Amen.

III. nap

3. beszéd: Sentire cum Ecclesia

Bev.: Az Istentől függünk, Krisztus útján a szeretet erejével Úrattyánkhöz vonzódunk és **az Úr jegyesének, az Egyháznak** közvetítő erejével az ég kegyelmének bőségében dúskálkodunk. – A függésnek megérzése, a szeretet kapcsolatainak felvétele, a **kegyelem átütő érvénye** együttesen adja az isteni ember diadalmas élettípusát. Ennek a kegyelmi erőknél közvetítője az Egyház; azért lelkünk teljes életének szolgálata érdekében vallanunk kell ezt a tételt: **sentire cum Ecclesia**. – Nagyon természetes, hogy ez **sem egyszerű érzés**, hanem: **állandó igazodás és meg nem szűnő töltekezés**. Nézzük Egyházanyánkat, hogy hozzá igazodjunk és felé tárjuk lelkünket, hogy az ég kegyelmével telítsen!

1. A „Roma antiqua” a klasszikus világ reprezentálása.

Ma kövek és irodalmi művek néma világa. Igaz, hogy „saxa loquuntur” csak szépséges kultúrvilágról. Az élet látványa eltemette a faragott kövek Rómáját. – A „**Roma catholica**” a krisztusi szellem diadalának Rómája. A „panem et circenses” dekadenciája az örök élet szüzi tisztaságának igénylőjévé lett. – Vér – tanúk vére – a katolikus Róma szent televénye. – Cathedra caesaris – chatedra Petri piscatoris! – Traján és Hadrián átadták büszke helyüket a halásznak és a sátorcsinálónak. Azért, mert ezek – **lélekhálászok** lettek. A „modern Róma” is azért regenerálódott, mert **lélekben alakította** át magát. Az ingadozó élethajósok a biztos **élet – Pharosz** felé fordították szemüket.

a) Az evangéliumi Mester **Pétert** kösziklavá tette. Reá építette Egyházát... Az élet gabonájának őrzőjévé... Emberi lelkek erősítőjévé... Nagy halásszá... Örök révek hajósává... A „Depositum fidei” őrévé... A csalhatatlan fényszóróvá... Az ingadozó világnézet zűrzavarában **biztos útmutatóvá** lett a mi szent Egyházunk. A tudomány fénye – sokszor lidércűz. A tudomány életiránya – zavart szerteomlasztás. A nagy analízis várva várja a nagy szintézist. **Az élet tiszteletét és a helyes élet szolgálatát**. Mi Róma felé fordulunk. Nekünk kevés a vér, a faj, a test. Nekünk több a lélek, az örök élet. Ennek szolgálatát pedig Krisztus Urunk jegyesének útmutatásától várjuk.

b) A római püspök előttünk nem egy a sok közül. De egyetlen – az Úr Mester helyettesítésére. Szava az Úr szava. Benne a csalhatatlan Hajóst szeretjük és tiszteljük. Nem emberi tudása, hanem isteni küldetése és megbízatása előtt hajlik hódolatosan a mi lelkünk. Bennünk megvan a tévedés lehetősége, benne biztos az isteni felvilágosodás kivételes kegyelme. A mi szavaink alátámasztója emberi elgondolás és meglátás, az ő szavának ereje az Úr hajósának égi kinyilatkoztatása. – A „non reliquam vos orphanos” azt is jelenti, hogy földi atyánk mellett ég felé irányító atyai kezekre is reábíz bennünket az Úr!

c) Csak annyiban kivételes az Úr apostolainak helyzete, hogy az Úrral élhettek három és fél éven át, de mi is az Úr helyetteseivel élhetünk egész életünkön keresztül.

Odafordulunk tehát a „Roma catholica” felé, hogy életünk helyes irányítását vegyük a Pásztorok Pásztorának világ végéig élő helytartójától.

2. De az irányításra adott tanító hatalom mellett az **életmegszentelő kegyelem** is az Úr Egyházán

keresztül jut a lekünkbe.

Az Egyház teljes hatalma a pápa és a püspökök kezében van. Tőlük száll át részben az áldozó papokra. Ők is az ige hirdetői, a szentségek kiszolgáltatói, a szentmise bemutatói. Rajtuk keresztül árad az élet felfokozását adó kegyelmi eszközökből a lélek megszentelését adó égi kegyelem – áramlás. – Ennek tudomásulvétele: tétel. Ennek vétele: természetfeletti élet.

a) Az igehirdetés – hallgatást igényel. Ez legyen az egyik szent feladatotok. Fénye – megvilágít, intése – jóra vezet, balzsama – megenyhíti sebeiteket. Mindez: megvilágító kegyelem.

b) A szentségek vétele: bünt bocsát és Krisztussal egyesít. Kinek nincs erre szüksége?! – Röviden ennyit jelent: a Kereszt megváltó erejének a mi egyéni életünkre való alkalmazása. – Vételük nem teljesíthetetlenül nehéz. **Keresztség, bérmlás, házasság, egyházi rend** elhivatottsága kegyelmi áramlás. Mind azt jelenti: nem vagyunk a föld gyermekei, hanem az ég hivatottjai! – A házasság külön azt hirdeti: nem kötünk életöröm kielégüléssel szerződéses szövetséget, hanem beállunk az élet Urának teremő világában az Úr házanépének felfrissítő, teremő szolgálivá... – A bűnbánat, a szentáldozás és a szent kenet pedig életet derítő kegyelemvétel. Csak az Úr ura bűnös múltunknak. Te csak tulajdonosa vagy bűneidnek. **A törlés a Kereszt Krisztusáé!...** Egyházad állandóan szólal: ne tömítsd el a tisztulás szent forrását. A poklos kiált: Uram, tisztíts meg! Az Egyház kér, könyörög, fenyeget: mosdjal meg a lélek Siloe tavában... Nem bűn elmondás ez! A szír király főminiszterének szava jár az eszemben... A próféta a Jordán fürdőjét ajánlja. Az pedig méltatlankodva mondja: hát nem jobb az én hazám fangó vize?... De az előző: **isteni forrás!!** A Kereszt tövéből fakad... Útja átvezet az utolsó vacsora termén, ahol az Úr Szent Testét veszed. Szeresd, keresd és örömmel vedd! Ez az égi, isteni emberek lélekfürdője és isteni emberek szent coenaculum-ának eledele.

Bef.: Columen veritatis – distributio gratiarum! Nem mozdulatlan Pharos, nem bőségből adakozó életuraság. Élő szent közösség, akiből kiárad a tiszta élet gyönyörűsége. Az Úr élő szőlőtökeje, amelyen zsendülő életvesszők termelik az örök élet édes gerezdjeit. Élet tételem legyen tehát: sentire et vivere cum Ecclesia. Amen.

4. (befejező) beszéd: A Szentlélek templomai

Bev.: A föld az ember hordozója, és az ember az Isten élő amforája. Templommá magasztosulunk és az Úr élő szent házává alakulunk. Ez a mi legnagyobb értékünk.

1. A szentáldozás valósággá teszi ezt a minden képzeletet átható **Isten hordozást**.

Az utolsó vacsora ünnepies kenyértörésének megismétlődése a szeretet csodáját teremti. Velünk marad mindig az Úr... „Én veletek vagyok a világ végezetéig!...” (Mt 28,20). A kenyér az éhezők eledele, az égi Kenyér a természetfeletti életet áhítóók kielégülése... „Vegyétek és egyétek!...” (Mt 26,26). Nem lesztek éhesek és nem fogtok megfogyatkozni az úton.

2. Fényárban úszó templomok legyetek, hogy hirdessétek mindenkinek: bennünk az Úr lakik. – **Mécs!...**

Az Úr előtt lobban! A ti szemetek tüze villanjon, hogy mutassa: bennem az Úr lakik! – **Virágfüzér!** Az oltár dísze. A ti éltetek erényfüzérére mutassa: az Úr áldozati oltárai vagyunk. – **Bűgő orgona!** Az Úr templomának muzsikája. A ti éltetek élő orgonája zengő élethimnusz daloljon a letört nagyvilágba. – Világító életdómok, élő virágfüzerek, szent oltárok és zsongva – bongva daloló életorgonák – Istenatyánk szent jelenlétét ünneplő isteni emberek vagyunk!

Bef.: Lezárulnak a szent dóm kapui!... Maradjon kívül ami por és szenny. Maradok: én és az Úr! Most beszélek Vele, hogy mindig életem végső percéig boldogan érezhessem, hogy mindennél nagyobb vagyok. – A világmindenség hordozza az embert: én, a parányi ember pedig hordozom az Istent! Élő temploma lettem és leszek – a Szentlélek Úristennek! Amen.

* *

ELJUTTATNI AZ ÉLŐ VIZEK FORRÁSAIHOZ...

(Triduum – férfiaknak, 1929. III. 22-24. Szombathely)

I. nap

Bevezetés

Isten szent nevében avval a szent gondolattal kezdeném meg az illusztris közönségnek a lelki gyakorlatát, hogy reá szeretnék térni azokra a konkrét valóságokra, amelyeknek segítségével a férfi ember az ő felsőbbrendű életét kiépíteni tudja. Ha egyetlen egy mondatba akarnám foglalni az egész lelki gyakorlatot, akkor talán azt mondhatnám, kedves keresztény testvéreim: **eljuttatni az élő vizek forrásaihoz**. Ez lenne az a gondolat, amelyet négy beszédben analizálni, részekre bontani szeretnék. – Negatív dolgot, egyetlen egyet akarnék ma elmondani. Azután szeretném, ha elhagynók azt a területet, amelyről igen gyakran hallunk és amelyből talán annyit merítünk, hogy megrendül itt – ott a lelkünk, de nem tudjuk megtalálni azt a helyet, amelyből innunk kell, amelynek erejével életünk krisztusi életre edződik. Méltóztassanak nekem megbocsátani, hogy ezt a feladatot vállalom és eltérve a megszokott keretektől, azt a pozitív erőt akarnám megmozgatni, amely az én drága jó testvéreimnek lelkét az élő vizek forrásaihoz juttatja. – Azt mondtam, hogy a mai az egyetlen lesz, ami negatívum. Ennek is tulajdonképpen az lesz a célja, hogy rámutassak arra, hogy és mint kellene levezetni a lélek tartalmát, amit helytelen utakról, lápos vizekből, nem az életnek serlegéből, hanem talán az örömöknek poharából merítettünk, azzal önmagunkat elkábítottuk. És ha ezt a mai kis előadásomban igazolom, akkor természetesen következnek majd a második, harmadik gondolat-sor, amely a pozitív élet kidolgozásáról beszél.

1. beszéd: Életmegrontó töltekezés

Bev.: Megindulok egy közismert könyvnek néhány gondolatával. A német irodalomnak egyik igen nagy jelese, a sokat emlegetett Spengler azt írja: „Untergang des Abendlandes” c. könyvében: „a nyugati világ azért fog elpusztulni, mert ebben az életben már nincs kultúra, hanem csak civilizáció”. Boldog emlékü Ottokár püspök egy alkalommal erre a mondatra olyan formában alludált, hogy a civilizáció és kultúra közt az a különbség, hogy a kultúra olyan csiga, amely házban benne él és dolgozik a kicsi kis állat, a civilizáció pedig olyan csigahéj, amelyben meghalt vagy amelyből kijött maga a mozgató erő és maga után hagyta az üres kongó kis házat. A gondolat itt van, ha az emberre viszem át, az egyesre: mibennünk is vagy olyan élet mozog, hogy a léleknek ereje indítja a mi összes tevékenységünket és teremti maga körül a vizet, vagy pedig kapkodunk mi is a csiga-vázak után és keressük a világban a külső zörgő formákat és megengedjük azt, hogy meghalt légyen bennünk a lélek.

1. Így jutunk el az én konkrét gondolatomhoz: **az ember élete vagy olyan, hogy a lélek mozog benne** és mindent a felsőbbrendű életért cselekszik, mindent teremtő erővel formál; **vagy pedig** olyan, hogy zörgő kis vázakkal játszik és **elvesztette önmagában a legfölségesebbet: a mozgó, tevékeny, indító lelket**.

És ha önmagunkba nézünk, akkor tényleg azt látjuk, hogy a modern ember megsejti magán, hogy az ő lelke világa üres váz. Valami módon hiányzik belőle a legfölségesebb erő, az Istentől jött léleknek átütő ereje és próbálja ezt a csigaházat – a földnek kultúráját gondolom én most ezen –, mindenféle módon tartalommal telíteni. És így jutok oda, amit előbb voltam bátor jelezni, serleget vesz, meríteni akar, hogy az életének keretét valamiképp tartalommal töltsse. És negatív tartalomhoz jut, mert – arról fogok most éppen szólni – olyan serlegből és olyan vizekből merít, amelyek épp azt veszítették el, amit mi az élet sodrának, a víz hatalmas lendítő erejének, a lélek átütő erejének nevezünk. Ehelyett lápoknak a vizéből akar meríteni és azt hiszi, hogy az boldogság után epedő lelkét ezek a vizek tudják tartalommal telíteni. Két gondolatom van nekem. Az első: ez a modern ember, a boldogságot kereső ember meríteni próbál a tudásnak szent vizéből. A másik pedig: meríteni próbál az élvezeteknek poharából. És ebből szeretném lehozni, hogy ez a kettő akármennyit nyújt is, kínál a másik testvérenek is, az alapvető boldogságot egyikük számára sem biztosítja – Az ember úgy van beállítva ebbe a világba – akár tetszik, akár nem –, hogy megérzi magán, hogy önmagának kevés. Nem gondolok én egyszerű élettani kérdésekre, mert hiszen ott kézenfekvő. Kell nekem tört kenyér, hogy erőt gyűjtsön az én testem. Kell nekem ringó búzatábla, hogy malomkövek lisztté őröljék s így erőt adjanak nekem. Kell nekem fény, hogy gyarló kis szememmel lássam a világ dísz – formáit. Hiába mondom: elég vagyok magamnak, minden mozdulatom valami élvezést akar a világból. De még tovább megyek. Nemcsak a test vonalán érzem, hogy bele vagyok gyökerezve és hozzá vagyok fűzve kapcsoló szálakkal a világhoz. A szellemi világban is ezt érzem. Nem olyan az élet, amelyben úgy lehetne gondolatban tengődni, hogy mintegy elhájasodott agyvelővel bámészkodhatnánk bele a világba. Rákényszerít engem az élet,

hogy mindent, ami körülvesz kutató szemmel, a tudásnak áldozatos munkájával, fáradságával vizsgáljak. Valamiképpen minden rejtély előttünk. A csillogó fény nagy kérdőjel: honnan? A kicsi világ. Annak is mondhatnám épp olyan joggal, aszerint, hogy honnan nézem. Ha emberi mivoltommal nézek a világba, akkor nagy világ. Ha messzebb nézek, a csillagok világát is bekapcsolom, akkor parányi világnak mondom. Rákényszerít az élet ezzel is foglalkozni. Felvonulnak előttem – akarva, nem akarva – a világ mindenféle kérdései. Elém húzódnak a hegyláncok. A horizontnak gátat vetnek. Megérezem azt, hogy az én szemeimnek határt vonnak. Elém húzódik a térség. Tér! Korlátként áll velem szemben. Megérezem azt, hogy az én gondolataimnak tovavitelét hatalmas távlataival megszünteti. Tiltakozva áll elém. Az idő is ugyanezt teszi. Az én tevékenységem, akár nagy koncepció vagy kicsi próbálkozás, az idők folytán eltűnik és megsemmisül. – Amikor a szellemi életnek ezt a korlátoltságát látom, azt veszem észre, hogy ez az emberi élet ebből a vízből – szellemi téren gondolom – szintén meríteni akar. Győzni akar mindenek felett. És csodás módon megteszi. Ma már a mi tér testvérünk, hogy Szt. Ferenc gondolatával szóljak, legyőzött ellenség. Kicsi, parányi mikrofonba szólva körülszalad a gondolat az egész világon. Ma az idő lemosolygott valami. Ma emlékebe teszem el gyönyörű lemezeken régi embertestvérünk hangját és gondolatát. A lapra nem sorokat rajzol az én kezem. Nem betűket nyomtat az én nyomdász testvérem. Valami csodás koncepció végzi a gondolatok konzerválását. Ha az én drága jó testvéremnek adom a régi írónak könyvét, nem a betűket, a nyomdász – technika erdejét látják megelevenedni abban. Élő ember lép ki a könyvből. Gondolatok. A betűknek sorában, a kígyózó sorokban élő ember – erőt nem lehet eltemetni az idő kövének. Mindez azt mutatja, hogy az ember tényleg győzhet a világ felett. Azután a világ gyarapszik öntudatban, büszkeségben. Látják, drága jó testvéreim, itt van az első hiba. Amikor ebből a részegítő serlegből iszik, akkor azt hiszi, most már a világnak minden tanulmányát kimerítette, önmagát az egész élet fölé emelte. És kezdődik az életnek az a büszkesége, gögje, mellyel a parányi ember önmagát telíti, áztatni próbálja és azt hiszi: én mint Titán az élet hegycsúcsára jutva legyőztem a nagy világot. Szegény ember! Szegény ember! – Csak ezt mondom neki. Egy parányi pálcikánál, ha megtöröm előtte és megkérdezem, mi ez, akkor megáll a te nagy eszed, és összeroppansz és azt mondd: nem tudom. Én sem tudom. Csak azt szeretném beharangozni a te drága lelkedbe, kedves testvér: rossz pohárból itál. Abból a pohárból, amely kábító itallal van telítve. Azt hiszed, hogy igazán boldogít, pedig csak elkábít. Az élet nagy magaslatán hiszed magadat, amikor a földnek lapályán járkálsz, silány rónákat taposol. A magasságokba csak tekinteni próbálsz. És mi történik? Az történik, kedves jó testvérek, hogy ez a göggel telített koponya, ez a büszkeséggel telített lélek elveszti az életnek nagy orientációját. – Azért lesz belőle – Spengler gondolatához megyek vissza – csak civilizált ember, mert a formákat keresi: a rádiót, a technikának más vívmányait, a gramofonlemezeket, a köveket, a gondolat konzerválóit szereti. Azt hiszik, hogy ezek a zörgő, a világ fölé emelő szerszámok az élet boldogságát is mutatják. Elvesztik ezek az emberek a belső erőt, amit nem tudok mással megnevezni, mint avval az analógiával: meghalt az élő csiga, s megmaradt az élettelen csigaház. Zörög a második és dolgoznék az első. De a büszkeségben megáll az ember egymagában, nem véve észre a végén: nekem nem a mikrofon, nem a könyv vagy bármilyen gramfon – lemez az én legnagyobb kincsem. Nekem ezek fölött az én legnagyobb kincsem az én lelkem, melynek felfogó ereje ezeket a zörgő szimbólumokat, jeleket léletté tudja tenni. – Íme, így zárom az én első gondolatomat: aki az élet boldogulását úgy véli, hogy csak a tudás forrásából merít, az a serleghen italt kap, de olyan bódítót, ami az ő egész orientációját nem a magasságok felé, szemének megvillanásával a végtelenség felé viszi, hanem a földnek mélységei felé lehúzza és leláncolja. Nem akarok banális lenni. Banális formában azt mondanám: italt ivott. Földi italért részeges emberként a földön fetreng.

2. Másik gondolat? A második az, hogy az embernek élete nagyon érdekes benső, lelki megbé- nulásával tárulhat elénk.

Minden ember közöttünk keresve keresi az élet boldogságát. Járjuk a földet. Nem azért, hogy itt a mi lábunk nyomán csak szebb világ bontakozzék. Járjuk mi a földet azért, hogy magunkban az élet örömeit megtaláljuk. – Általános és mindenkiben élő belső indítás ez. Ne méltóztassék azt hinni, hogy rossz ez. A későbbiekben, a későbbi beszédekben rámutatok: minden, ami bennem él, Istentől jó, az én boldogságot kereső belső vágyam. – Azonban, hogy ezt jól szolgálja az ember, ahhoz különös módon kell hangoltnak lenni a mi lelkünknek. Aki csak annyit hall magában, hogy keresnem kell az élet örömeit, az itt egy roppant hibás útra téved és az életnek igenis pusztító, lelket ölő mérges italával telíti a lelkét. – Én olyanformán gondolom ezt, öröm nélkül nem lehet élni a világban. A boldogságkeresés a legerősebb ösztönzője a léleknek. Az én munkástestvérem azért fogja a pörölyt, azért vág kemény

kézzel az izzó vasra, hogy az ő jó, drága jó testvére, gyermeke vagy családja az életnek kenyereből nagyobb darabot kapjon. Az én művész – testvérem azért fogja meg az ecsetet, azért festi vászonra lelkének gondolatait, hogy egyrészt szellemileg élvezze a világot ő maga és más embertestvére, de másrészt azért is, hogy boldogabb életfeltételeket teremtsen ebben a siralomvölgyben. Az én mérnök – testvérem nem azért méri ki, fekteteti le a hatalmas sínóriásokat, hogy csak időt töltsön. Teszi mindent azért, hogy mind magának, mind embertestvérenek boldogabb lehetőségeket biztosítson, a maga számára az életfeltételeket könnyebbé tegye. Az én bűvárnok, tudós – testvérem nem azért ül a múzeumok könyvtárában és forgatja napokon át a poros fóliásokat, hogy tüdejét megszívassa az évszázados porral, hanem azért, hogy a múlt értékéből valamit merítsen más embertestvérenek, vagy pedig a tudománynak nagy általánosságban valamit megszerezzen, de végeredményben, hogy önmagának életében a boldogabb lehetőségeket megszerezze. – Földi emberek vagyunk. Nem lehet elidealizálni a dolgokat. Nekünk a föld kell. Mi a földből élünk. De itt lesz azután a hiba, ha azt hisszük, hogy csak a földből élünk. Mert az ilyen ember, aki evvel az egyszerű kis szócskával, a csak-kal erősíti élete munkáját, annak a keze emeli a pörölyt, hogy csak kenyér legyen, annak a keze festi a vásznat, hogy csak vajaskenyérre legyen, annak a szelleme forgatja a könyveket vagy terített le a vasúti síneket, hogy jobban és boldogabban élhessen. Nem lehetsz az embertestvér, hiszen te ennek a világnak csak a vázát teremtetted meg. Te megöled magadban a lelket. Azt csak nem hiszed, hogy teljesen kielégít téged a terített asztal? – Ha ilyen silányak vagyunk, ha csak azért jöttünk a földre, hogy egy napi keserves fáradtság az estének asztalterítésével végződjék, akkor nem volt érdemes idejönni. Akkor azt a királyi tudatot, amit a mi lelkünk hordoz, hiába kaptuk. Akkor itt a földön csúszómászók vagyunk. Akkor teremtünk, silány fizikai munkások, civilizációt s megöltük magunkban a belső életet, a lendítő erőt. – De tovább fűzöm ezt a gondolatot. Olyan szál ez, amit fog az ember és önkéntelenül tovább sodródik vele. Nem él meg az ember a puszta kenyértörésből. Ez az élvezeteknek csak a kezdete. A bűnös ember, a gondolkodás nélküli ember az élvezeteknek olyan területeit is megkeresi, amelyek megint isteni megindításra jelentkeznek benne, de amelyekkel való visszaélés az egész életnek legsilányabb alsó szintjára való térés. Én egy analógiát mondok el. Szeretem az Alpok hegyeit. Szeretem az alpesi csúcsokat és ormokat. Szeretem pedig azért, mert szűzi fehérségben pihen meg rajta a magasságoknak hóköntöse, megsillan bennük a napsugár gyönyörűsége. Tavaszai áradások idején megperdülnek ezek a lefelé gördülő pici kis vízcseppek a gyönyörűsége hegyekről. Patakokká, csobogó folyókká erősödnek. Folyammá növekednek. Szeretem a hegyeket. El tudom bámulni karba tett kézzel: a folyó mint gördíti lefelé azokat a tépett háztetőket, összezúzott fákat tépett gyökérral. Nézem pedig azért így, mert benne egy hatalmas mozgást látok. De amikor szerteönti árnját és az ő anyafolyója elfolyik mellette, amint elhúzódik apránként, ott marad a lapály, az életét vesztett mocsár, ott marad hátralékként, törmelékként a pocsolya, akkor azt veszem észre, hogy ahol az élet vizének üteme meghalt, ott szenny, piszok, békák, kígyók, az állatok minden alsórendűsége van. – Lám! Lám! Mert meghalt az élet. A folyónak is van élete, sodrában és ütemében vágató élete. – Ugyanígy van az emberben, minden egyesben, nemcsak a boldogságnak belső üteme, hanem minden emberben az életerőknek ösztönös dübörgése is mozog. Amikor az embertestvér nem veszi észre az ösztönös élet szava mellett a messzeségből jövő, nagy jövőt szolgáló szent beszédet és kirázza magából ezt a lüktető szent hangot, mocsárrá silányítja önmagát a valóságban. Az ilyen, testvérek, Bacchusnak és Venusnak poharából merít és úgy próbálja az életet telíteni, a miazmákkal telített és az életet pillanatokig elbódító mérget nem veszi észre, ahelyett, hogy a teremtő élet ütemét szolgálná, fokozatosan a teremtésre hivatott életnek megőrlőjévé lépjen. Boldogságra teremtett embertestvér, a lápok világához alacsonyítod magadat, abból a vízből merítesz, amelynek pillanatokig tartó élvezete végeredményben is a te életednek kábítását és ölését eredményezi. – Mi itt a gondolat? Ismétlem, az, hogy az ember megindul ebben a belső ütemben, a boldogságkeresés ütemében szembenéz a világgal és próbál meríteni magának mindentől és a boldogságnak kelyhét olyan vizekből meríti, melyek pillanatnyi örömeiket biztosítanak. S végül szomorúan állapítja meg önmaga, hogy nemcsak hogy nem biztosította a boldog életét, hanem megölte benne a léleknek hatalmas, jövő életet teremtő erejét. – Így zárom én a mai gondolatomat, ami azt akarja erősen precizírozni, hangsúlyozni, hogy íme, ha az életet deríteni akarva az ember rossz utakon jár és nem éltető vizek partján él és nem az élet üde forrásából merít, akkor ahelyett, hogy telítené, boldogítaná az életet, megöli a lelkét.

Bef.: Így az én befejezésem nem lehet más: embertestvér, ha te a mai szent lelkigyakorlat alapján magadra akarsz eszmélni és fel akarod magadnak vetni a következő két napon, hogyan és mint tudnám én az életemnek belső tartalmát telíteni, önmagamban a boldog életet – nem földi, de metafizikai vo-

natkozásban – megteremteni, akkor a mai gondolatfűzésnek első következtetését abban véd: lecsapom az én lelkemnek bűnös úton vagy helytelen, téves úton szerzett és telített tartalmát. És így én ahhoz a konkrét gondolathoz jutok, amit a legutolsó alkalommal szoktak az én vándor, apostol testvéreim mondani: nincs addig testvér lelki élet benned, míg meg nem tisztítod a bűnös élvezetektől a benned élő lelket s fel nem hangolod a lelkedet a mi Urunk Jézus Krisztus gondolatainak készséges befogadására... Első nap csendítem meg ezt a hangot azért, mert én nem akarnék megállni, hogy utolsó szavam az legyen: vade in pace, menj embertestvér békében az élet jövőjének. Én elsőnek akarom megcsendíteni azt, hogy azután a mi Urunk Jézus Krisztustól, a mi örök Vezérünktől hozzam azt a szent serleget, amit szertesztét nyújtani szeretnék nektek; vegyetek ebből testvérek és ennek erejében megerősödve járhatjátok az élet útját. Legyen ez a szent gyakorlat olyan, ami különösen azt gyakorolja bennem, hogy megismerem a múltnak hibáit és törlöm. Az előkészület, prelúdium az legyen, hogy meggyökerezem abban a gondolatban, hogy más életet kell élnem, ha a földi és örök boldogságot keresem. – Legyen nekem egyetlen kérésem az én drága jó testvéreimhez. Legyen szabad ezt ebben a mondatban elmondanom: lelkem ne pihenj! Egyetlenegy se legyen köztünk ma, akinek lelke Isten felé nem emelkednék abban a fohászbán: adja meg nekem az Isten az élet több oldaláról kínáló életpotharak közül megismernem azt, melyik kínálja a lélekfejlesztő csodás erőt, szent Grált... Adja nekem az Úr, hogy megismerjem azt a szent kezet, a Te isteni kezedet, amely felém nyúl, hogy meg tudjam ragadni és fogni és ennek erejével tudjam lelkemet a földi élet boldogságára, az örök élet boldogságára előkészíteni. Amen.

II. nap

2. beszéd: „Azért vagyunk a világon...”

Bev.: Ha az ember csak anyag – mondtam tegnap –, akkor kellene, hogy kielégítse őt közvetlen a földnek, az anyagnak minden öröme. Ha az ember csak szellem, értelem, akkor kellene, hogy kielégítse őt maga a száraz elvont tudás. – Valamiképpen érzi minden egyes ember azt, hogy mindkettőnél többek vagyunk. Van bennünk valami a testből, a földből. Hiszen rostok, idegszálak, csontváz vagyunk. Porból lettünk. Van bennünk valami a szellemből olyan értelmezéssel, hogy az egész életünk nekifekszik ennek a nagy világnak és kutatni próbálja annak rejtélyeit. De bármilyen erős munkát fejtenk ki ezen a két vonalon, azt vesszük észre, hogy itt teljes boldogságot, lélek – kielégültséget nem találunk. – Tovább kell tehát mennünk. A vándor, aki nagy utat járt és bár fáradtan járt ezer és ezer kilométeres utakat, célhoz nem érven azt mondja: tovább megyek. Azt mondanám én is, mi is menjünk tovább. Ha tovább járunk, rá fogunk eszmélni arra, mi a mi belső világunk legnagyobb értéke és hogy hogy és mint lehet ezt a mindennél nagyobb értéket gazdagítani, fejleszteni és tökéletesíteni. – Én mindjárt a Szentírás legelső mondatát idézem abból a szakaszból véve, ahol a világ teremtése után az ember teremtéséről van szó. Ahol az Írás így szól: és belelehelte az agyagba formált testbe a spiraculum vitae – t, az életnek leheletét. Azért indulok ki ezzel a gondolattal, mert én itt valami döntő jelentőségű dolgot látok. Olyan nagy dolgot, amelyről igen sokat álmodoznak az írók, bölcselkedők – pogányok és keresztények egyaránt – és ilyenformán próbálják megfogalmazni a dolgot a pogány Tagore követésében, hogy mi mindannyian az Istennek követői vagyunk. Valahány gyermek születik, ember él ebben a nagy világban, annak születése maga beszédes hirdetése: az Isten még mindig szereti a világot. A Szentírás sokkal egyszerűbben és mélységesebben mutat rá mondván: nemcsak követői vagyunk mi az Istennek, közvetlen leheletei Istennek, valamiképpen a lelkéből vett valamik, a halhatatlanságból közölt erőt hordozó valakik vagyunk. Így jutok én oda, hogy az embernek értékét egy magasabb vonalon próbálom megtalálni, megtalálni a léleknek bennünk élő nagyságában. És meg fogom találni – azt hiszem – a lelket kibontva, az én egyéniségemet és mindnyájunkét, az életünk boldogságát. – Két gondolatot szeretnék majd mondani,

1. Az egyik az lesz, hogy – röviden jelzem előre – az ember önmagában találja meg hivatottságát és boldogságát.

Először a saját lelki értékeit, egyéniségét próbálja itt a földön kibontani. Másodsorban az életnek ezt a vonalát be tudja állítani közvetlen kapcsolattal az örök élet nagy távlataiba. Az élet kibontásának végső szempontján az örök életnek, a lélek végnélküli boldogságának célját próbálja kidolgozni. – Felnőtt, intelligens testvérekkel állok szemben és mégis megkezdvén az én első gondolatomat, szeretném kézbe venni a legkisebb Kátét a Szentegyháznak. Azt a Kátét, amelyet az én drága jó 7 – 8 éves

kicsi leánykáim és fiaim tanulnak, nagy – nagy szemekkel bámészkodva a pici kis betű – sorokra. Mondják – sokan –: kevés megértéssel, én hozzá teszem: nagyobb lélek – érzéssel. Amit én most az én drága jó felnőtt, intelligens testvéreimnek idézek, nem is az Írásnak közepéről veszem, hanem – mint az imént – az Írásnak legelső tételét olvasom: avégre vagy a világon – mondja – hogy az Istent megismerjed, szeressed, neki szolgálj és ezáltal üdvözlj. Ha én ennek a jelzésnek tartalmát nézem, akkor azt is látom, hogy az ember élethívását ugyanabban a két jelzésben fogja meg, amelyet én az imént tudományos formában próbáltam megfogni: a te hivatásod, testvér, hogy ebben a világban mindent, ami a messzeségből jön, az Istentől jön, megismerj, az Istent pedig megismervén szolgálj. Hogy hogy értem ezt, azt mindjárt jelzem: és végül ezt az életet, amit Isten nagy kegyéből kezdesz, ezt a végnélküli élet vonalán nyújtsd meg. Ugyanazt a két gondolatot látom én itt jelentkezni egyszerűbb meghatározásban, amit más fogalmazásban előbb mondtam: a te életedet, egyéniségedet kell szolgálnod egyrészt, az örök élet szolgálatában kell élned másrészt. Mármost ha én a Káté szövegét csak jelzésnek nézem, akkor valamiképp oda jutnék csupán, hogy egy statikai megállapítást kapok és az én hivatásomat olyanformán látom, hogy: nézz bele ebbe a nagy világba minden belső megmozdulás nélkül, lásd meg Istent, bízzál az örök élet szent világában. Én azonban azt akarom levezetni, hogy ebben a jelzésben nem egy megnyugtató kijelentés van. Ebben a jelzésben az ember életét megindító, belső tevékenységet követelő és e tevékenység révén a léleknek telítését szolgáló hivatás jelentkezik. – Az a pogány ember, aki az élet kérdéseit az indiai fakír módján akarja megoldani, az tényleg nem tesz mást, mint azt mondja: belenézek a nagy mindenségbe, megszabadítom a lelkemet minden vágytól, lemondok az életről – ebben a mindentől szabadult tompa életben nézem az Istent. – A katolikus gondolat nem ez! A katolikus gondolat az egyéniségnek szolgálatát összeköti azzal a mondattal, amelyet a Káté úgy fogalmaz meg, hogy az Istent szolgálnom kell, nemcsak megismernem. Ebben aztán az a különös tanulság van, hogy fel kell vetnem nekem azt a kérdést magamnak, tulajdonképpen hogy és mint látom, hogy és mint szolgálom én az Istent? És az erre nézve adandó felelet egy belső dinamizmus, egy belső mozgás, egy tevékenység: az egyéniség kifejtése. Ha kinézek én a határba és a parányi kis hóvirágot nézem, ami most már kidugja pici kis fejecskéjét, vagy később május táján azt a gyöngyvirágot szemlélem, amelynek parányi kis harangocskái úgy néznek a föld fölé, mintha kicsi csengőket akasztottak volna vékony szálcákra s szinte várják, hogy valaki meghúzza a harangocskákat – ha én ezt nézem, akkor azt veszem észre, hogy ezek is messzeségből jöttek, ezek is az Isten tájáról, teremő hatalmából valók, az Istent az ő öntudatlan életükkel ilyen formán szolgálják. Ez lesz az a gondolat, amit ki akarok ma bontani, hogy hogyan próbálják kifejtteni mindezt az erőt, amit mint készséget helyezett beléjük is az Isten. – Ha az én drága jó testvéreimnek megmutatnám a gyöngyvirág gumóját, mindenki azt mondaná: nem ez a gyöngyvirág, ez kevés, ez még nem teljesítette hivatását, hiányzanak róla a harangozó pici kis füzérek. És itt a rejtett gondolat, amit szeretnék erős nyomatékkal kihozni: az Isten dicsőségét az öntudatlan virág, kicsi kis virágszál is olyanformán szolgálja, hogy minden erejét, minden tehetségét, minden elrejtett lehetőségét érvényesíti és kifejezi. – **Most jutok az én emberi mivoltomhoz.** Én nem úgy jelentem meg a világban, mint egy kifejtett valaki. Az a drága gyermek, aki az Isten csodás fejlesztése folytán az életbe lép, a gyámoltalanságnak, együgyűségnek, a másra utaltságnak legtipikusabb példája. Nincs a földön lény – mondják a tudósok –, amely akkora elhagyatottsággal jön a világra, mint a parányi ember. Ha ezt elhagynák – ő, nemcsak ha elhagynák, az én orvos testvéreim jobban tudják, ha csak kevés gonddal gondoznák – ennek az életlámpácskáját elfűjná a legkisebb szellő. – Pedig különös! Ez a parányi emberke magában hordozza azt a készséget, azt az erőt, hogy – ha messzebb nézek, már kifejtett emberekre gondolok, akkor – bennük látom, ezekben a picikékben a szentek légióját, cézárok seregét, tudósok csoportját, Michelangelo – k hosszú sorát. Minden emberben különleges nagy készség, ismeret iránti készség, szép iránti érzék, erkölcs iránti vonzalom, Isten felé orientáltság él. Csakhogy ezeket a lehetőségeket ki kell fejlesztenem. És amikor kinöttem abból a kicsi korból, ahol önmagamat mások ápolgatják, rátérek arra a nagy feladatra, arra a kincses útra, ahol önmagamnak kell megindítania az életem kereteit és minden életképességemet magamnak kell fejlesztenie. – Tegnap azt mondtam, hogy a tudás kizárólag nem elég nekünk. Nem mondjuk azt, hogy nekünk nem kell tudás. Én mélységesen szent tisztelettel hajlok meg a tudós előtt, de nem azért, mert megoldja az én életemet, hanem azért, mert irányítja lelki készségemet, a tudás keresését, e vonalon az ember egyéniségét szolgálja. Tisztelettel emelek kalapot az én művész testvéreim előtt, nem azért, mert vászonra festenek, vagy köveket halmozva épületeket emelnek, vagy karrarai márványra lehelnek, szobrokat faragnak, hanem azért, mert az ember lelkében lévő széperzékét szolgálják. Mélységes tisztelettel nézek a szentek seregére, mert az ő lelküknek magasabb aspirációi a föld

fölött élő vágyat szolgálják. És nézzék, drága jó testvérek, aki magában ezt az élet – kifejlesztést megindítja, tulajdonképpen nem egy passzív valaki, hanem az **élet aktív embere, aki a tudást is, művészetet is, erkölcsöt is, vallást is belső tevékenységévé teszi**. Azokat az Evangéliumban annyiszor idézett talentumokat, amelyeket az Isten küldött, nem zsebkendő csücskébe köti, hanem az élet érdekében kamatoztatja. Így nem dolgozik az ember akkor magáért a tudásért, nem dolgozik akkor az ember magáért a művészetért s magáért az erkölcsért; dolgozik önmagáért, hogy kifejlessze életének minden Isten adta kincsét, hogy mint egy élő szobor éljen benn a világban Isten szent dicsőségére. Így lesz a Káténak igaza, hogy szolgálom az Istent. De nemcsak olyan formában, ahogy a pogány ember is teszi, hogy életáldozatot mutatok, vagy turibulumra tömjént dobok. Önmagam, Isten küldöttjét, Krisztus testvérét, Isten fiát, önmagam úgy állítom be a világba, hogy én ennek a szent, hatalmas küldetésnek eleget téve, magamból egy tökéletes embert formáljak. És ennek természetes következménye az is, hogy életemet, minden munka – megindításomat boldoggá és örvendetessé teszem. – Egy gondolatot vonok még végig és zárom ezt az első részt beszédemben. Az egyiptomi isten – szobrokon – azt mondják, akik látták –, hogy minden egyes szobron ez van vésvé: véstem ezt a szobrot nemes anyagból önmagamnak örök dicsőségére. Különös gondolat! De ez a szegény ember, ez a szegény pogány azt hitte, hogy ha már nem tudja az ő életét valamiképpen értékesé tenni, akkor legalábbis úgy próbálja meg, hogy egy nemes anyagból isten – szobrot farag és ezt állítja önmagának dicsőségére. A katolikus gondolat szerint magunkból, az Istentől küldött lélek erejéből alakítunk „élő szobrot”, nem a magunk, hanem a mindenható Isten szent dicsőségére.

2. A második gondolat tovább fonja ugyanezt a gondolatsort és azt állítja, hogy: **ez az élő szobor örök életű az Isten országában.**

Talán, ha már az egyiptomi példánál vagyunk, maradjunk itt és induljunk egy másik példából. Nemrég azt hozták a lapok, és testvéreim bizonyosan olvasták, hogy nagy angol hadihajók végigjárták a tengerpartokat és gyűjteni kezdték az egyiptomi régi-régi múmiákat. Azt mondja az írás, hogy lelepleztek a Szahara partján hatalmas sivatagot a messzeségek világában, magyar megyéknek megfelelő nagyságú területeket, amelyek homokjában pihennek egymás mellett egyiptomi múmiák. Azt írják róla az újságok, hogy ezek a régi temető helyei. A tudósok is megállapították, hogy igazuk van. A bárbar angol hajósok, bocsánat a szóért, de igazat mondok, ezekkel fűtenek. Összegyűjtik ezeket és fűtenek velük nagy hajókban. Hozzátette az egyik író, hogy a régi pogány nép – s ebben is igaza van – abban a hitben élt, hogy amelyik ember az ő porhüvelyét megőrizni tudja, a nagy feltámadás napján a lélek vándorló megtalálójá révén feltámad, amelyik azonban meg nem találja, az tovább kóvályog szerte a világban. A gondolat itt van: az egyik megőrzi egyéniségét, a másik elveszti, öntudatlan lesz. – Ezt a példát, ezt a történelmi tényért idézem, hogy reá utaljak arra a régi – régi népre, amely megsejtett valami szentet és nagyot. Megsejtette azt, hogy ezért a világért, amelyben itt élünk, ennyi szenvedésért és fáradságért, amit végig kapunk és szenvedünk, azért nem érdemes élni. Minden vagyont arra fordította, hogy legalább egy múmiája legyen, amely majd az örök feltámadás napján megtalálja az ő lelkét. Így érthető meg, hogy Tutenkámen fáraó és több kollegája miért emelt olyan borzasztó nagyságú piramist maga fölé. Emelte pedig mindezt azért, hogy emberi kéz ne érinthesse az ő porhüvelyét. Hogy a feltámadás napján megtalálja a lélek a testet. – Nem érzi-e az ember magában azt – kérdem – amit a régi egyiptomi ember érzett? Hogy neki szűk, kevés, értéktelen az egész élet, ha annak a szenvedéseire pontot tesznek az ember egyéniségének végén. Nincs-e bennünk az a tudat – nem olyanformán, hogy belénk kell magyarázni – hanem magától, a lélek belső erejénél fogva, hogy igényelve igényeljük az életet? Én megint az én drága orvos barátaimra hivatkoznék vagy azokra a pap testvérekre, akik súlyos betegek és haldoklók ágyánál sokszor állnak. Minden egyes közülünk hosszabbítani szeretné az életét. Az orvostudományt azért akarja igénybe venni, hogy ki ne aludjék az a mécs, az a kicsi mécs: az én. Az a tűz, amely bennem pislákol. Próbálom meghosszabbítani, az olajat akarnám hozzá önteni és nem tudom. Talán egyik betegségből kiemel az én jó orvos testvérem, de az élettem többet nem ad, mint amennyit ezeken a földi határokon belül az Isten határozata alapján élnem kell. A pogány ember azt mondta, hogy az élet fonala három párka kezében van. A keresztény ember azt mondja, Isten kezében van. A pogány ember azt mondta, hogy a tüzet – az igazi tüzre gondolok – azt lopta Prométheusz az égből. Szentnek nézte ezt a lobogást. A keresztény ember tovább megy és azt mondja, hogy az igazi élet-tüzet, a lelket Isten küldte, az égből küldte, Magából lehelte. Így értem én, érzem meg azt, drága jó testvérek, hogy a messzeségből jött lélek tiltakozik mindenáron a megsemmisülés ellen. Ez nem olyan beszéd, amit jólelkű emberek hirdetnek. Ez az ember énjének követelőző hangja. Igénylem magam számára az örök vizet. Így jutok én oda, ennek az életnek mértékét, minden

lehetőségének kifejlesztését megnyújtom a Káté szövege szerint, hogy üdvözüljek. Megnyújtom az örök világosság tája felé. Önmagamat úgy állítom be és úgy értékelem, mint akiben a kezdet kezdete az Isten teremtő ténye, akinek az élet céljának teljessége: az Istennél való boldogság teljessége. – Mármost, ha így nézem magamat, megint lehet ez egy statikai megállapítás, hogy én az örök életre hivatott vagyok. Az emberi lélekben a megállapítás nem lehet belső munka nélkül, mert ez csodálatosan készlet bennünket, hogy minden életmozdulást a nagy célok meglátása szerint tegyünk. Ha én az életemet földiesen határoltnak látom, akkor az életem tartalmát a föld vizéből veszem. Ha azonban az én életemnek végcélját az életmegnyújtásokra az örök élet vonalán látom, akkor az én életemnek tartalmát az örök élet forrásaiból veszem. Emberre nézve nincs megállapítás belső megmozdulás nélkül. És ezért mondom, hogy amikor megállapítjuk magunkról, hogy a mi életünk ösztönszerűsége, vágyakozása a végtelen tájakra kap, akkor egész természetes az bennünk, hogy ennek a végtelenségre törő léleknek minden tevékenysége olyan, hogy az örök élethez közelebb juttasson bennünket. Valamiképpen ez az igazság. Ez a nézőpont feljuttat engem a hegycsúcsra. Az élet nagy hegycsúcsán úgy járok, mint az én isteni Testvérem, a mi Urunk Jézus Krisztus... Színemben változom meg. Emberi mivoltomat mintegy levetem. Az Istentől való küldetésemet érzem. A világot csekélynek látom. Önmagamat pedig, az embert, a lelket mindennél nagyobbak. Olyanformán kezdek dolgozni, hogy sugárzik az én egyéniségem, az én életem. Szinte igaz lesz bennem Urunk színeváltozásának szent csodája: ruhája fehér, mint a hó, arca tündöklő, mint a nap. Önmagam fogom mondani az apostolok beszédét: jó nekem itt lennem a földön is, építsem hajlékká ezt, mert hiszen végeredményben e nagy mindenségnek urává teremtett engem az Isten... Ez a hegyre emelkedés, az élet mélységének, csúcsának elérése. Ha pedig azt mondom a tegnapi beszédhez kapcsolva: az élő vizek forrásához való felmagasztosulás, oda jutok, ahonnan az életerők megindulnak. Ha a másik analógiát mondom, akkor a szent serlegnek megragadása életet feszítő serleg, amellyel az élő vizek gazdagságának forrásából merítünk. – Mit beszélt ez a híres német, sok kritikát kapott és elítélt Nietzsche, amikor ő azt mondta nekünk: ebben a földi életben csak úgy lehetünk boldogok, ha Übermensch-ek leszünk, a többi ember fölé emelkedünk? Silány ember. Azt hitte, hogy olyanformán lehet emberek fölé emelkedni – meg is mondta nyíltan –, hogy aki nyomorult, beteg, szegény, azt ellököm az útból én és helótáknak nézve mindezeket, ezeknek a hekatombáján át a magasságba lépek. Silány fráter! Azonban valamit sejtettél! Sejtetted, hogy van bennünk valami Übermensch, de nem abban, hogy nagy az izom, a szellem ereje. Az én legutolsó munkás testvérem is Übermensch, emberfeletti valaki, isteni valaki. Ez is felmehet az élet szent hegyére, élhet olyan életet, amely élet őt boldoggá, az egész földi életben elégedetté és ezáltal Istennek szent szolgálójává teheti. – Így zárjuk a másik gondolatot, mondván: Übermensch-ek legyünk a szó azon szent értelmében, hogy nem is embernek érezzük magunkat, hanem az Isten küldöttjének, szent angyalának.

Bef.: Befejezni nem lehetne másképp ezt a gondolatot, mint így: végeredményben az egész emberi élet attól függ: önmagamról hogyan gondolkodom, önmagamat mennyire becsülöm. Különös, hogy az életboldogság olyanformán tétetett a saját kezembe, hogy az én önértékelésem alapján tehetem boldoggá, vagy boldogtalanná magamat. Ha azt állítom magamról, hogy én nem vagyok más, mint az állatvilágnak legtüköletesebb fajtája és az egész életet ezen meglátás szerint igazítom, akkor én lenn járok az élet lépcsőinél. Akinek tetszik: légy boldog velem. – Ha feljebb való síkra lépek és úgy gondolom és ítélem meg magamat, hogy én ennek a földnek vagyok csak ura, az élet törvényeinek megismerője, szépségének élvezője, ennek azt mondanám: te már, testvér, valamit a szellemből viselsz, magasabban jársz, de te sem szolgáltad az élet boldogságát! – Ha valaki megsejti azonban, hogy nem erről a világról valók vagyunk, megérzi magában a szent küldetés erejét, a messzeségek világát, az Istentől való küldetésnek szent feladatát, az az ember kezébe vette saját életének fonálát és olyanformán tudja alakítani, hogy ebből a fonálból, mondhatnám: fonál – rendszerből, hisz nem egyet sodor: a legszebb forma, a legtüköletesebb minta, nem élettelen, élő minta utal arra – és ha azután azt is hozzáteszem: ennek az erre indult életnek nem szab határt halál, nem szab határt két méteres sírgödör, ennek az életnek örök fonalán végtelen szárnyalást biztosít az Isten – mondom, ha hozzáteszem, akkor előttem ez az egész világ szent dómmá lesz, amelynek oszlopsorát hatalmas fák alkotják, falait óriási hegyláncok adják, boltozatát a kék azúr csillagvilága, turibulumát tömjénezésre az emberi erőfeszítésnek, gyarak hatalmas kéményeinek füst – tömege, lelkét pedig minden egyes közülünk önmaga adja. Így elgondolva a világot, mi vagyunk a világnak Istentől küldött urai, a mi szép életünk, kidolgozott egyéniségünk örök szent áldozat, élő áldozat az Isten szent trónja előtt. Úgy legyen! Amen.

III. nap

3. beszéd: Az egyéniség átvitele...

Bev.: Ha tovább mennénk abban a gondolatban, hogy és mint szerez az ember belső élet – megmozdulásában örömeket; hogy és miként találja meg azokat a csodás erőforrásokat, amelyek az ő életének tartalmat adnak, akkor megint csak a lélek területére lépünk. Rá kell eszmélnünk ismételten arra, hogy az embernek belső értéke nem kívülről hozott. Nincs itt semmi szállító vállalat, amely nekem, az egyéniségnek, az embernek, az Isten küldöttjének boldogságát hozná. Magam vagyok az, aki ezt a csodás kincset önmagamban teremtem. – Tegnap azt mondtam, hogy az a legfelsőbb kötelességünk, hogy összhangban lendítsük az élet kerekeit olyan formában, hogy ami készség és képesség bennünk, az élet és valóság legyen. Ne csak azt zengjük, hogy van nekünk szellemünk a gondolatok befogadására, a világ megismerésére, van nekünk szépérzékünk a világ harmóniájának befogadására, van nekünk erkölcsi érzésünk a belső harmónia megértésére, van nekünk magasba lendítő szárnyunk a végnélküli élet megközelítésére. Nem ezt kell mondani. Meg kell valósítani magunkban azt, hogy ez a tökélethebb ember élő valóság legyen. S ha eddig eljut az ember, akkor öntudatlanul tovább kívánczik. Keresi azt, vajon az ő egyéni életének – mondjuk úgy: immanens anyagból való – kibontása véglegesen boldoggá teremt-e? Valamiképpen úgy érezzük, hogy nincs a földön teljes immanencia. Akármit nézünk, az nem azért adódik, hogy kifelé is ható erő legyen? A nap nem azért süt, hogy fényt derítsen, hanem hogy meginduljon és kibontakozzék a természet. Nincs önmagáért semmi. A magunk életében is ezt kell keresni és rátalálunk arra, hogy az ember élettartalma a kifelé való működésben, abban áll – először, hogy az ő egyéniségét a testi élet vonalán másokban sokszorozza, – a második, hogy az ő lelki egyéniségét ugyancsak mások életébe átvigye.

1. Így lesz az összefogó gondolat, hogy az Isten képére, hasonlatosságára teremtett ember abban nyeri az életnek szent tartalmát, hogy **magá is teremtő hatalommá lesz és saját életének belső világát a család szentélyében, a gyermek életében új valósággá teremt.**

Amikor én ehhez a gondolathoz jutok, akkor az életnek egy szentélye előtt állok. Kopogok annál a csodálatos szentélynél, amelynek ajtó – nyitását az Egyház az Úr szent oltára előtt a házasság szentségében kezdi. Az Egyház elgondolása szerint, amit ő Krisztustól hoz: az emberi élet nem annyira teljesség, és nem akkora teljesség, ha önmagát kibontja; az élet teljességéhez tartozik az egyéniségnek és életnek sokszorosítása. Amikor ezt a gondolatot megpendítem, akkor teszem ezt azért, mert azt szeretném, hogy a keresztény katolikus ember, férfi ember, az életerőt képező ember olyan formában tudja saját életét tekinteni, hogy ebben az életteremtő vonatkozásban Isten teremtő erejének sommása. Akik itt velem szemben ülnek, az én drága jó testvéreim, azt hiszem, hogy a többség azok közül való, akiknek életét aggódó szemmel kíséri a gondos hitves, akiknek életéből – maguk is érzik azt mindnyájan az én testvéreim – öröm és szeretet fénylik rá az ő gyermekükre. Olyan formán gondolkodom tehát, hogy ez a nagy érték, amit mindnyájan önmagunkban hordozunk, az valami csodálatos módon átkerül az élet más formájába. Az ember a családi szentélyben az életnek teremtő erejévé lesz. Nem kell nekem itt arra céloznom és arra hivatkoznom, hogy ebben a beállításban elcsendesedik a Venus berkeinek muzsikája. Ebben a beállításban megcsendül az egek szférájának zenéje: az Isten teremtő ereje jelentkezik mibennünk, az Isten küldöttjében az Istentől vett csodálatos szent teremtő erő. – Azt mondtam előbb: élet – sokszorosítás. Nem ok nélkül mondtam ezt. Az egyéniségnek az a csodálatos varázsa, hogy önmagának is kevés, akiben az élet teljessége buzog, az életnek tova – omlását várja. Az életerők nem elégszenek meg azzal, hogy az emberben mint szent tartályban, tabernákulumban élnek; az életerők arra törekszenek, hogy ebben a gyönyörűsége világban új és új követek jelenjenek meg a szent jövőre és tovább fejlesszék magukban, tovább élvezzék magukban az Istennek szép világát. A családi szentélynek melegét éppen az adja, hogy fellép a szent harmadik is, amint a híres magyar írónk: Gárdonyi mondotta, és azokat a szent kapcsokat, amelyeket a házasság szentsége isteni magaslatra emel, azokat életté változtatja. A híres Emerson úgy beszél a házasság szentségéről, hogy az lángok felcsapása, hatalmas tűzcsóva, mely mintegy egybefonódva alkotja a családi szentélynek tüzeit. – A pogány ember, a régi római úgy képzelte el, hogy tüzet gyűjt a házi istenek előtt. A Penates, a házi istenek, külön áldozatot érdemelnek azért, hogy a családnak boldogsága, a gyermek élete az istenek előtt is kedves legyen. – A katolikus ember az Egyház szerint úgy gondolkodik: az a szeretetnek tüze, az Istentől vett kegyelemnek ereje, a léleknek küldetése és Istenhez hasonlósága, szent teremtő erő, amely teremtő erővel fakad, és bontakozik ki új és új élet. És ez a csodálatos áradás tényleg élet – bol-

dogság. Én jól tudom azt, hogy ennek a boldogságnak sok nehézsége van. Én jól tudom azt, hogy minél több darabra kell vágni és törni a kenyeret, annál nehezebb és több erőt, munkát kell végeznie a derék édesapának. De azt is tudom, akinek a csodás kezében – Krisztusra gondolok – úgy sokszorozódott meg a kenyér, hogy mindenkinek elég jutott, és 12 kosárral gyűjtöttek maradékot, az a csodálatos kenyértörő az Istenember volt. Megfordítom a gondolatot: aki a földi emberek közül, a Krisztus testvérei közül úgy tudja törni a kenyeret, hogy többnek és több jut, az közelebb esik az isteni Mesterhez, akinek kezén, szent kezén csoda történt. Többen élnek és táplálkoznak a kenyérnek csodás szent erejével. Ebből azután természetesen következik, hogy a családi szentély, az életteremtés szentélye, az tényleg valami csodálatos módon az Isten háza. Kicsi kis kör, mint minden szentély kicsi... Az élet – piac a nagy, a terek nagyok. Ott szerteszét szaladnak árusok és kiabáló embere. A szentélyek szűkek, azért, mert a szentélyben lelkek találkoznak, és a léleknek nem terület kell. A léleknek csodás, misztikus megérzések kellene. Aki a családi életben ezt a szentélyt kitermeli magának, önmagának és drága hitvesének, az élet jövője hordozójának, a legnagyobb élő szentélynek nézi, az előtt nem kell nekem érinteni azt a banális gondolatot: az életfakadásnak pedig Isten küldöttje gátat nem emel. Az élet az Istentől jó. A gyermek az Isten szent küldöttje és anygala. Az édesapának és szülőnek boldogsága és reménye. Nem kell azt mondanom, megéreztetted testvér, hogy a te életednek megsokszorozódása, kifelé való érvényesülése nem a te életedben, hanem a gyermekeidnek életében van. Az életnek ekéje végig szánt rajtunk, ha tetszik, ha nem. Az idő, az ellenség – idő, átszalad a fejünk felett. Hajunkat őszbe vonja, és azt vesszük észre, hogy meggörbül a hátunk, megtorpan a testünk, az emberi életnek erői megfogyatkoznak. Az életnek, az igazi életnek erőit a gyermek – világban lehet látni. Az az édesapa teszi boldoggá az életét, aki úgy tud tekinteni a kicsi kis asztal körül, hogy ott sorakoznak egymás mellett azok, akik az ő életének, szent egyéniségének mását magukban hordozzák.

2. Jövök a másik gondolathoz. Az életnek nemcsak az a jelentősége és értéke, hogy újabb és újabb hívekkel, önálló, öntudatos gondolatokkal élnek, lépnek a nagy világba. A kicsi kis leánykák és fiúk, a kicsi kis sor, a jövő nemzedék nemcsak abban a formában kapcsolódik bele a szülők életébe, hogy vér az ő vérukból, test az ő testükből – ez a másik nagy gondolat és nagy jelentőség: **lélek a lelkükből. A lelkük sokszorozódik meg, az a belső élet is, amit a jó édesapa és édesanya önnönmagából kitermel.**

Sőt azt mondom: az életnek megsokszorozódása sokkal nagyobb és szentebb, mint életre keltés; isteni hatalom. Már az elsőben megjelenik az élet, a másodikban pedig bontakozik az élet. Előtte mindig kisebb a megjelenő valóság, mint a bontakozó és kialakuló munkásság. A gyermeklélek is akkor lesz a jó édesapának és édesanyjának igazi boldogsága, ha bennük meglátják azt, hogy az ő kifejtett lelki egyéniségük él és hatalmas bontakozásnak indul. – Michelangelo-ról, arról a hatalmas szobrászról azt mondják, hogy amikor Carrarában járt, rábáméskodott egy hatalmas márvány – tömbre és azt mondta: vágjátok ki ezt a hatalmas tömböt, nézzétek csak: angyalok vannak benne! Ez a művész ember a durva kőben meglátta saját lelkét. Megfogták ezeket a tömböket, hajóra görgették és elszállították Firenzébe, és a művész kezdte vágni, vésni, – és tényleg angyalok voltak a kőben. Azok az egyszerű emberek, akik szállítani segítettek neki, azok ezt nem látták. Nem volt meg az a csodálatos szemük, hogy a kő mögött meglássák az angyalarcot. Én arra szeretnék itt hivatkozni: az a drága édesapa és édesanya, aki úgy tud rátekinteni az ő fejlődő kicsi kis gyermekére, hogy annak rózsás – piros arca mögött a léleknek angyal – mását is megsejti és ezeket az angyal – másokat próbálja életté teremteni, az az ember lelki egyéniségét próbálja beleönteni a gyermek világába. – Ha már Michelangelo-hoz jutottunk, maradjunk itt egy percre. Ugyancsak azt mondják erről az emberről, a világ egyik legnagyobb zsenijéről, hogy amikor az ő nagy patrónusa, Medici meghalt, akkor Medici Péter vette át az uralmat Velencében. A világ egyik legnagyobb csirkefogójának mondják ezt az embert. A művészt azonnal kikergette. Elmúltak a hónapok, és egyszer csak visszahívta és azt mondta neki: már mégiscsak visszaveszlek az én udvaromba és megbízlak a legnagyobb munkával, amit eddig még sohasem végeztél. Gondold el, mekkora szobrok vannak a világon és ezeknél nagyobb, legalábbis kétszer akkorát alkotasz énrolam. Azt mondja a történelem, a mestert nagy büszkeség töltötte el. Azt mondta Medici Péternek: úgy látszik mégis felgyulladt benned őseidnek lelke. A hitvány ember szemébe kacagott és azt mondta: megcsinálhatod – kitekintett az ablakon, a legritkább eset volt, hogy Firenzében havazott – csinálj meg hóból. A mester megérezte a gúnyt. Kiment. Napokon át dolgozott. Megalkotta a világ legnagyobb szobrát: Medici Pétert hóból. Bement hozzá és azt mondta neki: fejedelem! Szobrod kész. Megdöbben a herceg és kitekint. Hatalmas lovas szobrot lát. Hozzátette a mester: amilyen sílány vagy azonban, olyan anyagból csináltam. Két nap az élet! Két nap múlva ki is végezték ezt az

embert. – Mit akarok én mondani? Azt, hogy amelyik édesapa és édesanya az ő gyermekének életét a világ külsőségeiben akarja konstruálni múlandó dolgokon keresztül, a divatnak külső díszével vagy Venus adta adományok cirádázásával, az úgy jár, mint Medici Péter, hogy múlandót, hogy nem életet hordót teremt, élettelen világokat teremt. A kicsi gyermeknép lelkét belsőleg kell örök dolgokban kitermelni, a lélek kincseivel díszíteni, a tudás, a művészet, az erkölcs, a vallás díszével. Ezek azok a kincsek, amelyeket a moly és rozsdá nem emész és tolvajok el nem lopják. Sőt hozzáteszem, amit az idők vas foga nem rág meg. Sőt még tovább megyek: amit a sírokra zuhogó hantok dübörgése sem temet. Még tovább megyek: ami, mint a ti drága lelketeknek, egyéniségteknek mása, az örök életben veletek találkozik. – Aki ebből a szempontból nézi az élet szentségét, az ő gyermekeinek életében ezt a lelkületet akarja kitermelni, az az ember az, aki a világoknak dolgozik, aki önnön életének boldogságát kifelé való munkában is az örök élet vonalán próbálja találni. – Egy gondolatot fűzök még ehhez az utolsó ponthoz, hogy megértsük azt, miért mondja az Egyház az életteremtés szent törvényének szentséggé emelése mellett azt, hogy az életnek van egy tökéletesebb formája, amely teljesen zárt egyéniséget találva él az élet küszöbén. A gondolat itt az: nem élet megtagadás, nem erők visszazorítása, hanem ennek, épp a papi embernek kötelessége az életnek mások lelkében való megsokszorosítása. Euntes docete... mondja az Evangélium: tanítsatok meg minden népet: azt a lelket, amit Krisztustól kaptatok, azt próbáljátok mások lelkében feltámasztani. Legyen a ti gyermekeiteknek sorozata minden ember, akiben feltámad az általatok hirdetett isteni Evangélium. Éppen ezért áll az a gondolat, hogy a családi élet keretében élő embertestvéreink is a legszentebb és igazibb feladata az Evangéliumból vett lelki erőt, önmagában kifejlesztett lelkiséget próbálni a gyermekvilág lelkében kitermelni. És így eljutunk a záró mondatig. Ahhoz a gondolathoz, hogy a földi embernek élet – boldogságát tehát nem kívülről hozzák, hanem bévülről szolgálják. Önmagunk életét, a jövő nemzedék életét belső erőfeszítésekben kell kibontani. Visszajön az élet serlege, a boldogságnak pohara. Ezekről a területekről kapja az ember lelkének és életének legszentebb boldogságát.

Bef.: Befejezem az egészet azzal a gondolattal, a fizikából vett hasonlattal: az erőknek az a hivatása, hogy vagy egy darabig helyzeti energiaként megpihenjek, vagy pedig a helyzeti energiát a legkisebb megindítás aktusa erőkké váltsa. Ez prózai egyszerűségben annyit jelent: az erők kisugárzó hatalma. Az erők nem zárt keretek. Akármelyik erőt nézem: a villamosságot, a hőt, bármelyikre gondolok, mind sugároz. Vagy pedig még magasabb szférákra, az életerőkre gondolok, az még inkább teremtő – erő kisugárzás. Ebben találok én azt, hogy az emberi életnek is a boldogsága akkor lesz igazi, ha olyan nagy góccá és központtá, nappá tudja magát tökéletesíteni, hogy kisugározza belőle a családi élet szent kereteibe, hogy azon keresztül életének és lelkének minden tartalma átáradjon. És még tovább megyek. Amíg a földnek minden erő – központja, élettelen és élő központ, csak erőt sugároz és öntudatlanul teszi, addig az ember az ő életének kiépítésében, az öntudatos élet teremtésében az Istennek erejét gyakorolja. A teremtés nem földi hatalom. A fizika azt mondja: erő és anyag meg nem semmisíthető és nem teremthető – nagyon természetesen azt értve: emberi erővel. És él az egyetlen hatalom, az ember az élet csúcán, akinek megadatott, hogy az Istentől nyert küldetés hatalmával az Istennek képmása – teremtő képmása legyen és egyéniségének, erejének sokszorosítását vigye be a nagy életbe. Evvel, erre a magaslatra lépve odajutunk, hogy még nagyobb közelséget érzünk magunkban az ember – teremtő Istenünkhöz, mert nemcsak azt érezzük, hogy Tőle jöttünk, az életerőket tőle kaptuk, hanem azt is látjuk, hogy a teremtésnek, az élet – teremtésnek szent hatalmát és csodás erejét reánk bízta. És ebben a szent tudatban boldogít minket, hogy a mi életünk, egyéniségünk kiáradó szent hatalom létszen, a gyermekekben és gondjainkra bízott lelkekben lép új életbe. A múlandóságot jelzi nekem az idő, de ha el is tűnik az ember, az életnek földi korlátjain innen fellép az életnek tovább – képviselője: a gyermek él, a lélek megsokszorozódott, él az utódokban, és az önök életvonala is él, az egyéniség az Isten közelében várva várja azt, akiben a földi életben tovább él a szűkebb egyénisége. Úgy legyen! Amen.

4. (befejező) beszéd: Életfeladat

Bev.: Azt szeretném a mai, utolsó elmélkedésen megpendíteni, mit jelentene az, ha leszállnánk mi azokról a magaslatokról, amelyekre feltörekedtünk; mit jelentene, ha a magasságok nézéseit lehelyeznénk a mi szűkebb hétköznapi életünkbe? És szeretném ezt azért, mert akkor nem libegne és lebegne felettünk sohasem a mindenféle gondolat, hanem előttünk állna az élet konkrét valóságában: **mit kellene nekünk tennünk, hogy a mi egyéni életünket földi relációban is, az örök élet relációiban is**

boldoggá tegyük? Ha banális gondolatot mondanék, talán így fogalmaznám meg mai feladatomban: az Evangéliumok nagy bankjegyeit parányi aprópénzre váltva saját életemben szeretném kamatoztatni. – Az előző három beszédem három gondolatát fognám meg. Az első napon azt mondtam: olyan tartalommal telítettük talán sokan lelkünket, amely annak életét nemcsak fejlesztette, hanem megrontotta. A konklúzió így szól: le kell csapolni az én lelkemet! A második napon: meg kell találni a legnagyobb értéket a világban. Öntudatunkban találtuk meg. A konklúzió így szól: bontsd ki testvér a te egyéniségedet, Istentől jött erőidet és eléred a földi boldogságot! A harmadik beszéd ezt hangoztatta: próbáld kivetni, kivetíteni magadból a te belső erőidet és sokszorosítsd meg életedet a család szentélyében – a testi élet vonalán; a lélek átvitelében; – a lélek szent életének vonalán. A konklúzió itt is az: az Isten teremtő erejét akkor magadban érzed s felemelkedsz a világ fölé. Ha a magasságokban volnánk, akkor azt mondanám: szálljunk le a hétköznapi élet világába, fogjuk meg ezt a három gondolatot a közönséges élet kapcsolatában.

1. Az első? Az elsőt a római katolikus Anyaszentegyház egy szóval így fogja össze: penitencia-tartás.

Keresztelő Szt. János beszédében ebben a mondatban adja meg: „Tartsatok bűnbánatot! Elközelgett az Istennek országa” (Mt 3,2). A modern ember olyanformán próbálja ezt észrevenni és megvalósítani, hogy visszanéz a múltjába: amint büszkén élte végig ifjú korában az életnek aranyosnak hirdett szabadságát, úgy törődött fejjel azt mondja, Istenem, befejeztem... Eszembe jut nekem, ez lenne az utolsó? Az a híres francia író: Claudel nagy könyvek seregét írta meg, ahol mindig azt hirdette: egyetlenegy hely van számunkra, a boldogságunkra, ez a terra bolygó, a föld. Amikor aztán életének a deléhez jutott és ezt az egyetlenegy szót, amit én penitencia – tartásnak mondtam most vagy amit Keresztelő Szt. Jánostól így idéztem: tartsatok bűnbánatot, a maga számára is próbálja lemérni, megírta egy új könyvét, amelynek címéül ezt írta: Fogságom..., számkivetésem. Nem olyan számkivetésre gondol, hogy valamely országból küldték idegen területre, hanem azt mondta: az életnek országából űztem ki magamat és éltem egy pusztasághoz Szahara sivatagban. Akkor eszmélt rá, hogy le kell csapolni a múlt életét és amikor ezt megtette, ebben a „L'exil” című könyvében egy gyönyörű versben fejezte ki az egész életét. A címe ennek a versnek: Az ég kék. Egy pár strófa az egész, rövid szakaszokkal. Azt mondja – a verset nem tudom, csak a gondolatait ismerem – míg én számkivetésben éltem, mindig roncs voltam. Hiába néztem az égre, nagy felhők jártak arra. Amikor rátaláltam arra, hogy az Isten háza a világ, azóta az ég nekem mindig kék. Az utolsó sora is ez a könyvének: Nézz csak ki: az ég kék! Mikor én ezt elolvastam, az jutott nekem az eszembe: honnan ered ez, hogy kék az ég? Mert te, drága testvér, saját lelkednek sötét felhőit valamiképpen mintegy zuhatagot elejtetted, sötét felhőit elhúztad és a magad lelkének gyönyörűségét vetítetted rá a világra. Az ég tényleg így kék. Mármost azt mondanék nekem az én drága jó testvéreim, hogy van a mi életünk itt? A következő módon jutok hozzá. Én is belenézhetek az égbe. Egyikünk mögött 20, a másik felett 30, 50, 70 esztendő áll. Felvethetjük azt a nagy kérdést, amit az Úrnak egyik mártírja vetett fel, az a híres Szt. Ignác: hogy 80 évet éltem, mindig az Urat szolgáltam? Fel lehet nekünk is vetnünk: 50, 70 évet éltem, vajon szolgáltam – e mindig az Urat? Feltámasztást kell végezni. Olyan csodálatos módon, mintha rálehelne az ember a múltra: elevenedj meg! S feltámadnak a múltnak minden emlékei. – Ha én a mai napot vetítem valami csodálatos filmen visszafelé, a tegnaphoz szaladok és az előző évihez jutok. Az én életem, lelkem vásznán megjelenik a múltam. Érdekes minden egyes múlt védekező, vádoló beszéde. Csodálatos belső lelki tárgyaló terem a szentélyben, ahol magam lépek fel vádlónak magam ellen s azt, amit régen – talán bűnös jókedvemben – jónak tartottam, azt az én lelkem szentélyében, csendjében, templomi magányában, térdre hulló, imádkozó életemben bűnnek jelzem. Úgy érzem magamat, ha visszafordul az életem, mint a vámos az Isten templomában: Uram, nem vagyok méltó, hogy szememet az égre emeljem. – Érdekes! Saját magam találkozom a múlttal, és a múltam vádol. Nincs más menekvés, mint elviszed a múltadat, testvér, az Úr Jézus Krisztushoz, és Ő az élet szent nagy találkozásában meg – mosssa a lelkedet a Keresztnek szent erejével. – Az a gondolat jár az eszemben most, amit Wagner „Parsifal”-jában láttam, ahol a bűnös fejedelemnek rabszolgája nem bír szabadulni addig a bűnök hatalmától, míg a várva várt szent le nem hajol, vizet nem merít, le nem önti, a kereszténység szent kegyelmével meg nem váltja. A mi életünk hibás cselekvései és bűnei el nem tűnnek mindaddig, testvér, míg önnönmagunk zarándokutatókat nem járunk a Krisztus Keresztje felé és meg nem hajol a térdünk a Krisztussal való szent találkozás percében és meg nem roppan a lelkünk, a vád alatt álló lelkünk nem mondja ki a vámos imáját: Uram, vétkeztem ellened! Ilyen formán fest az, amit én az első beszédemben így fejeztem ki: lecsapolom a lelkem lápját – nem emberi erővel, ez nem áll módunkban – Isten-

nek szent kegyelmével. Ha végigvonulnak a síkságokon a hatalmas folyók az Alpoknak ormairól magukkal hurcolva a sziklatömböket, gerendákat és fákat, a megindulás percében gyönyörű kristályos csermely a deltánál szennyes, piszkos áradat. Egy neves költő megszemélyesítette a deltát és azt mondta, megborzad a delta saját magától: hová lett az én kristálytisza, gyönyörű vizem, a hegyek csúcsáról omló? A deltának nem adatott hatalom, hogy megtisztítsa magát: lompos, szennyes hullámokban folyik a tengerbe. Az embernek azonban, testvér, nekünk megadatott az életnek nagy deltája felé menve, az örök élet felé haladva, hogy megálljunk Krisztus szent Keresztjénél, megtisztítsuk a bűnbánat szentségével a lelkünket. Így fest a lélek átváltoztatása, a bűnök lecsapolása az Egyház szent tanítása szerint a gyakorlati életben.

2. A második gondolatra térek: ha egyéniségedet fejleszted, életed boldogságát találd meg. Ez is egy nagy tétel. Szent evangéliumi beszéd.

Magaslat, orom, kiemelkedés, szertenézés, távlatlátás. Mi ez a gyakorlati életre vonatkozásban? – Azt mondhatnám egyetlen szóval: mérés.

Akarva, nem akarva mindent értékel az ember. Értékeli földi hivatását, akár vezető magas rangot tölt be vagy parányi kis munkakörben készülő munka segítségével szerzi a kenyeret. Ezt a rangot, hivatalt, hivatást méri az ember. Amikor földi mértéket veszek, nem akarok egészen közönséges lapályra jutni és nem akarok arra hivatkozni, hogy akkor a fizetési skálákkal mérem. Kicsi kis mértékecske. Úgy érzem ezt az egész mérést, mint a kicsi kis gyermekét. Főzőcskét játszanak. Mérik a homokot. Hegyeket építenek, várakat konstruálnak. Ember! Te is így méred gyakran az életedet! Magadnak hatalmát, magadnak nagyságát ilyesféle főzőcskéekkel méred! Nem látod be azt, hogy az egész emberi mivoltodat, magadét és másokét egybe kellene vetni a végtelenség vonalával. Most mérd az egyéniségedről, tehát úgy gondolkodj, hogy az egész világon az a legnagyobb – hozzáteszem, hogy a te egyéniségednek értéke pedig éppen az, hogy kezdődött, bár az isteni teremtés erejével, de véget nem ér soha. Ó, akkor ezzel az óriási hossz mértékkel úgy tudsz mérni, hogy a magad emberi nagysága semmivé lesz. – Ne méltóztassanak azt gondolni, hogy ez valamiképpen elfilozófált gondolat. Ez egy szent valóság. Az a hiba, hogy az emberek ezt a mértékegységet kiejtik és nem veszik észre, hogy aztán úgy mérnek kifelé is, hogy ennek mennyi a pénze – a második egység, milyen a külső formája – a harmadik egység, milyen a köntöse, a háza, milyen – én nem bánom – a testi ereje – a negyedik egység. Mindig azt érzem, hogy itt kicsi kis ember nép játszik. Mikor zsetonokat dobálnak a drága lelkű kicsi gyermekek, akkor nekem mindig az jár az eszemben, hogy ugyanazt játsszák a nagyobb emberek. A pénznek csengése, az aranyak csillogása – ez valami csodálatos, lelket fogó: a külső megjelenés – az a nagy érték. Szegény embertestvér! Ha azonban a te mértékedet eldobnád és meglátnád azt, amit én mondok: ha e gyermek – méretek helyett mérni kezdenél a lélek teremtő erejének nagyságával – kezdetéről, nagyságot, lélek – élet végnélküliséget –, akkor ezek a sárga aranyak, ezek előtted azt a csodát ismételnék meg, mint Szt. Lászlóról írják – a kunok által dobált aranyak az ő imádságára cserépdarabokká lettek. Mít érnek a végtelen mértékben ezek a kicsiségek? Ha nekem házat épít az én testvérem, az igen szép földi mértékben. És bármilyen gyönyörűen konstruálja is nekem ezt a szépséges villát, a földi mértékek és méretek olyanok, hogy meghajlok előttük. Ha egy kissé távolabb nézek és ezt csak a földi relációba állítom, azonnal rákönyököltem és parányivá nyomtam. Ha pedig a csillagvilághoz méretezek, akkor hasonlatot sem tudok mondani. Ha pedig a végnélküli méretekkkel mérem, akkor az egész elfér bennem egészen. Bennem! A világ bennem van és én vagyok a legnagyobb – érzi az ember. Íme, ha elejtem a földi mértékeket, kezdek mérni végnélküli egységekkel, akkor a föld omlik össze, kicsi lesz. Nem veszi el értékét, hanem elveszti az egyetlen és végnélküli méreteiben. De még tovább megyek. Úgy is fest a gyakorlati életben, hogy amikor én minden erőfeszítést, minden erőt az élvezeteknek adok, megint igen rossz üzletember vagyok. Színezett homokot, mázos értéktelenségeket kincsnek tartok. Eszemben járnak azok a cseremesek, kik végigmázolják rozoga kis fazekait, és az egyszerű, naiv ember nagy áron vásárolja őket. De ez kisebb csalódás, mint a földnek örömeit, amit rózsaszínre mázolván kínál a kufár, lélek – pénzen vásárolni. Ez az, amikor azt mondom, az egyéniség a legnagyobb, nem a világ. Ne azt vedd meg, testvér, örömeivel és kincseivel, hatalmával, hanem magadat próbáld kifejleszteni, lelkedet szolgálj és akkor fölemelkedsz a világ fölé. Akkor nem lesz úr feletted anyag, hatalom, arany, test. Hatalom lesz a lélek. Ez a hatalom pedig csodás belső megmozdulás a hatalomnak erős forrásához, az Istenhez. Iparkodj az Istenhez emelkedni, az Istenhez szárnyalni. – Így fest hétköznapi formában a második gondolat.

3. Milyen formában látom a harmadikat? A harmadik az volt, hogy a mi belső életünket próbáljuk megszokozni.

És elsősorban a családapákra gondolván, mondom: a jövő élet hordozóinak érezzék magukat gyermekeikben; és aztán hozzáteszem második gondolatként, hogy lelki egyéniségüket próbálják belevinni a gyermekek életébe. Ez is nagy igazság. Evangéliumi beszéd. Hol ennek a gyakorlati kicsisége? Ha erről a kérdésről kell gyakorlatilag szólni, akkor igen sokszor félreverik a harangokat. Kongatják: tűz van. Itt nagy baj van. Tudniillik azért verik félre a harangokat, mert az ember olyan naiv, hogy életének ezt a vonatkozását teljesen átjátssza valamiképp az ösztönökre az idegzsongásnak, durvaságnak és alantasságoknak muzsikájával. Ettől a venusi énektől félnek, azért mindig azt kongatják: ember vigyázz, itt az életednek könnyen halál – harangját húzzák. Én megkötöm a kötelet és visszadobom. Nem kondítok lélekharangot. Én a pozitív részen fordítom meg a dolgot mondván, akiket velem szemben tisztelhetek és akiket családapáknak, vagy leendő családapáknak nézhetek, azok megértenek engem, amikor azt mondom, hogy minden egyes közülük vagy teremtett, vagy teremteni akar parányi kicsi szentélyeket. Nem tudom, az én drága jó testvéreim közül talán legtöbbször van kicsi gyermeke, aki kicsi kis oltárokat épített vagy épít. Emlékszem rá, magam is voltam kis gyermek, magam is építettem, kicsi kis gyertyatartókat is állítottunk a filléres papír terítő fölé. Én azt hiszem, ez a kis gyermekeknek annyira kedves játék, a nagy életnek prelúdiuma, előjátéka. Tudniillik az élet úgy van teremtve, hogy mindent megjátszik kicsiben, ami valósul később nagyban. A pici leánykák is mind babákkal játszanak a legkisebb kortól. A kicsi fiúcskák katonákkal szórakoznak. És amikor azt mondtam, hogy szentélyeket is építenek fiúk és lányok egyaránt, akkor a nagy életnek parányi kis előjátékát játsszák. – Hol itt a nagy élet? A szentély mindig az Istené, az Isten mindig a teremtő. Az élet szentélye pedig a jövő élet teremtésének szent helye. Én tehát úgy nézem és szeretném nézteni a házasság szentségét, mint olyan szentélyt, amelybe a kiválasztó férfi vezeti királynőjeként jegyesét az Isten szent áldását véve a házasság szentségében a házaselet teremtő szentségéhez. Bátran mondom ezt. Ez nem nagy gondolatok kicsinyítése, szent igazságnak az élet kis keretébe való beállítása. Minden egyesnek élete szentélyben folyik. Ebben a szentélyben bontakozik és indul az élet. Azért nem kondítok én vészharangot, mert aki így gondolkodik, azt nem kell rettegetni, hogy: életerődöt elveszted, azt nem kell megijeszteni, hogy: megölnöd az életet. Mert azt érzi: szentélyben élni szentül lehet, szentélybe lépni levetett saruval, tiszta lélekkel lehet. A házaseletnek ilyen elképzelése valami csodálatos változást létesít sok ellentétben. Én nagyon jól tudom, testvér, azt, hogy az életben küzdelmek vannak, ellentétek. Eltűnnek a régi kedves vonzódások, szerelmi kapcsolatok. De miért? Azért, mert az ember életének összefűzését nem a szerelemnek lángjai adják, hanem a szeretetté nemesült élet-kapcsolatok tüzei. Annak az élete marad szentély, aki az ő szeretett feleségével mindenkor, hibáinak tudatában is az élet szent hordozóját látja. Ezért fáj nekem mindig, amikor triviális és hitvány salaknép tréfáknak tréfáit ebből a szentélyből próbálja meríteni. Ez nem is hegyeken járó ember, Nem is a völgyekben megyen. Ez a lápok elmerülő silánya. Elöttem nem csendülhet tréfa – ez volna a férfi beszéde – amely szentségtelen hangcsengéssel az élet szentélyét éri. Ez a magaslat. A teremtés szentsége. Milyen silány, milyen közönséges az a beszédtema, amely más körül szellemi utakon nem tud megmozdulni, mint a trivialitásokon és saját szentélye, hitvesének életén. – Én tovább megyek. A prózai életnek hétköznapiságában azt is mondtuk: meg kell találni, hogyan tudom átvinni saját lelkemet a gyermekek világába? Igen egyszerű erre a felelet: az otthont szeretve, az otthonnal élve, az otthonban boldogságot találva. Akinek a kicsi kis szobácskája, a család szobácskája csak tényleg a végső pihenésre odakészített tanyája, az sohasem fogja lelkét gyermekeiben megsokszorozni. Vagy ha akarná is: mentse meg az Isten őket! Ez nem teremtő ember. Ez gyilkos ember. Én el tudom képzelni azt a szent családot – nem a krisztusi családot gondolom, a földi embernek szent családját – ahol a családfő vagy az édesanya az asztalfőn foglal helyet, a család édesapja pedig akár mellette vagy vele szemben maga köré gyűjti a gyermekeit nemcsak a terített asztalnál, hanem az esték asztalánál is. Nekem azt mondta egyszer egy kicsi kis gyermek: Atya kérem, nekem az az ünnepem, amikor az én édesapám magához ölel és azt mondja: most megnyitjuk kicsi fiam a te drága lelked szentélyét. 8 éves gyermek volt. Én abban a családban soha meg nem fordulok. De el tudom képzelni magamnak azt, hogy mennyire meleg, szent élet folyhat ott, ahol a családapa nemcsak azzal törődik, van-e kabátja a kicsi Jánoskának, hanem azzal is: mi van ennek a lelkében. A családapának nem az a gondja csak, hogy estéit kedves körökben szívesen eltöltse, hanem az is, hogy szeretett gyermekei körében saját lelkét velük közölje. – Hétköznapi élet! De tessék elhinni, hogy ezek a hétköznapi élet – darabok teszik az élet nagy valóságát. Ahol azonban a családi élet az ellentétek ütközése, ahol az intelligens, komoly családapának lelke a megbocsátásnak és megértésnek semmi erőit sem mutatja, ott a gyermekvilágban nem bontakozhat ki az élet. Genezáret tavának partjain csak akkor fakadhatott élet, amikor a 12 mellett az Úr Jézus Krisztus csendet paran-

csolt, viharok nem tépték a csendek világának fohászait. A családi élet szentélyében is ilyen napokat, estélyeket kell rendezni, akkor sokszorozódik meg egyéniségünk a drága gyermek lelkében. Ne méltóztassanak azt hinni, hogy a gyermeknek csak az az ünnep, amikor a karácsonyi kis Jézus neki játékot vagy cukrot hoz. Az sem ünnep kizárólag, ha névnapjára szebb ködment vagy kabátot kap. A kis gyermeknek az az ünnep, amikor a jó édesanya vagy édesapa keblére vonja és kinyitja a szent zárat, a lélek szentélyét és a lélek találkozik a lélekkel. – Nemrég volt egy alkalommal, kicsi leánya jött hozzám. Nem volt 7 évesnél idősebb. És azt mondta nekem: most fogok atya kérem először gyönni. Nagyon jól van, készülj csak rá, mondtam neki. És mit tetszik gondolni, mit kértem a Jézuskától erre a szent napra? Megvallom, nem találtam el. A picike bevallotta: azt kértem, hogy az én jó nagyatyám – és rámutatott egy ezredesre – a mai napon velem együtt gyónjon meg és áldozzék is velem együtt. És meg is tette. A 7 éves gyermek szájából igazolódik be, amit a Szentírás úgy fejez ki: Ex ore infantium... a kicsikék lelkéből készítem az én dicsőségemet. Én megfordítom: készítem elő okulásunkat. A kicsi gyermek megérzi, hogy mi az az ünnep. Nem a jobb ebéd vagy vacsora lesz az ünnep. Az ünnep a Szent Kenyér törésének csodájában lesz az ő hófehér lelkének, amikor elragadtatásában ott látja őszbevegült, őszbecsavarodott nagyapját. Nem ismertem ezt a nemes ezredet, de meg vagyok győződve, hogy ez a drága öreg nem ritkán vont magához azt a kicsi leánykát. Próbált vele beszélni, milyen szép, milyen jó, hogy ily derék, hogy ily jót tett vele a drága kicsi gyermek, aki azt mondta: akkor vagyok jó, akkor leszek jó, ha az én drága nagyapám is ott látom az Úr Jézus szent asztalánál.

Bef.: Összefoglalom a beszédet: íme aprópénzre váltva az élet váltó asztalánál azok a nagy igazságok, amelyek az ember – értékelésről, az ember élettartalmáról, az ember élet – erőinek kisugárzásáról szólnak. Aprópénzre váltva minden gondolata. Az élet, drága jó testvérek, az élet pedig olyan különös, hogy mozaikszerűleg rakódik össze, sejtekből alakul át, szökken virágba és végül virágba öltözködött gyönyörű élet lesz: az emberi természet, amelynek szépségét azonban nem emberi mivoltunk, hanem isteni nagy küldetésünk, lelkünknek szépsége, a kegyelmekkel díszített gyönyörűsége adja. – Azzal zárnam a mai gondolatot: minden egyes közülünk szánjon két percet arra, kettőt csak, és kérdezze meg magától, vajon saját életében észlelte – e, hogy ezek a darabok adják össze a nagy élet szépségét. Ha itt – ott rátalál, hogy a lélek igenlő feleletet ad, akkor azt mondja imádkozó lélekkel a mindnyájunknak máris feloldozást adó Krisztusnak: add nekünk, hogy az életnek ebben a beállításában éljek és az életet így nézve tudjak cselekedni és tudjam a magam életét ebben a gondolkodásban szentté, gyönyörűséggé és boldoggá teremteni. Úgy legyen! Amen.

* *

ISTEN ÓRIÁSAI

(„Isten Sámsonjai”) – (Triduum – férfiaknak: postatakarék – pénztári tisztviselők, 1939. IV. 18-20. és férfiaknak, 1948. IV. 22-24. Szentendre)

I. nap (via illuminativa)

1. beszéd: Micsoda értékeket hordunk?

Bev.: Most, amikor az Eucharisztikus Kongresszus emlékét eleveníti fel az Egyház, harangzúgást indít, hogy ébredjenek fel a lelkekben azok az emlékek, melyek a múlt év eseményei nyomán hatalmasodtak fel bennük. Egy év emlékét idézni nem nagy feladat, annyi, mint kész terített asztalhoz ülni. Múlt elevenítése azonban csak akkor kincs, ha igazi értékeket takar, melyeknek föltámasztása valóban érték. Kedves emlékeket följújtani csak gyermekeknek való gondolat. Nagy események emlékeit felidézni a történelem feladata. De olyan gondolatokat fölleveníteni, melyek nagyobbá teszik az embert, annyit tesz, mint új kezdetet kezdeni, Isten emberéhez méltó új életet élni. – Első alkalommal az lenne a kérdés: **micsoda értéket hordunk** 1) az ember szeme szerint és 2) Isten tekintete tekintetében? – Ha látni tudnánk Isten szemével, akkor tudnánk is élni: Isten tervei szerint. Ha életünket fölértékelni tudnánk Isten ítéletével, olyan élmény támadna lelkünkben, melyből táplálkozván emelkedett életet tudnánk élni. – Próbáljuk felizzítani a nagy tudatot, melyet Isten az ember nagyságának kitermelésére helyezett belénk.

1. Micsoda értéket hord az ember – emberi tekintet szerint?

Aki csak önmaga sivárságát nézi, az az értéket külsőségekben keresi, földi kincsek halmozásának

boldogsága keretében találja. Aki külső keretekben csak azt keresi, ami esztéziis vonalaival megfelel vagy amit életboldogság mércéivel mérhet, az azt találná, hogy az élet boldogsága az ember külső értékeitől függ. – Aki magasabb rendű, kívülünk fekvő kincsekben véli feltalálni az élet értékét, az azt látja értéknek, amit kataszterben veszek fel, vagy letétekben helyezek el, vagy pedig takaréokban őrzik ércben. – Nem tagadom, ezek is Istentől adott kincsek, de csupán emberi szem gyűjtötte, véges földi kincsek. Emberi értékeléssel szemben hangzik az evangéliumi szó: „Ne gyűjtsetek kincset a földön, ahol moly és rozsdá emész, ahol tolvajok betörnek és lopnak. Gyűjtsetek kincset a mennyben, ahol se moly, se rozsdá nem emész, tolvajok nem törnek be és nem lopnak” (Mt 6,19-20). – Mit ér a föld minden kincse, mikor az élet – és ezt éppen most látjuk legjobban – pillanatok alatt elsüllyeszt mindent? Talán ma vagyonokat írnak, amit élet változatai rövid idő alatt eltüntetnek, a földi kincsek semmivé lesznek. – De hiába hirdetnéd azt is, hogy nagyságod szellemi értékedtől függ. Arra a tudatra kell rádöbbed, hogy nem tudod, melyik pillanatban von felelősségre Istenatyád. – Könnyű számítani az éveket, de ebben a forrongós életben nem tud évekre, sem hónapokra, csak napokra tud számítást vonni az ember. – Egy politikai nagyságot megkérdezték a napokban, mi lesz 3 hónap múlva? És azt felelte: nem tudom. – Ez a „nem tudom” az élet rettenetes keménysége. – Evangéliumi formába öntve így hangzanék: önéleted bármilyen értékét nézed, múlandóság réme és bizonytalansága vesz körül. Ott cseng mindenütt: nem tudom, mi következik holnap hajnalán. – De miért nézed az életet csak emberi szemmel? Kell, hogy észrevedd, hogy minden, ami körülötted és benned pihen, a múlandóságé, és ami nagy kincsnek látszik, percek után semmiséggé válik.

2. Milyen kincsekkel indított – Istenatyánk?

Hogyan és mint nézi élet értékét a Mindenható? – Úgy kell élnem, hogy magamnak fölédredt élet-tartalmat tudjak adni, hogy a föld értékét képviselő, de múlandóságot hordozó ölen értékes életet tudjak teremteni. A világ az Isten háza, melynek az ember szent, halhatatlan lelke. Ebből a szemszögből indulva a lelket olyannak látom, mint ami Isten kezéből indulva értékek és kincsek gyűjteményét hordja. Életben lehetőségek és valóságok teremtetnek. – Lombroso azt állítja, hogy a gonosztevők születnek. Az Evangélium ezzel szemben azt hirdeti, hogy csak Isten fiai születnek. De ez a gondolat azt is hirdeti, hogy Isten fiaiból föld fiai is lehetnek. Megindulás magaslatán mint Isten – fiú áll az ember és vagy föl, vagy lefelé vezető utak között választ. Az Isten fiaként élő ember Isten kiválóságait is hordja. **Értelem és akarat** csodás ereje naggyá teremt, és bár kicsi a világ méricsgéléséhez képest, benne elfér az egész világ. Kis **munkaképessége** nyomán színében átváltozik a világ. **Önéletében** örökértékűvé nemesedik az élet. – Az elsőt, ha nézni akarnám, ember külső világát cm-ekben és kg-okban nevezném meg. Ez a kicsi ember úgy tud nézni a nagy világba, hogy benne elfér fogalmilag az egész világ. Egyformák vagyunk mind, akik itt összejöttünk, és egyikünk lelkében benne van mindnyájunk fogalma. Ha ezt a gondolatot eszem elé állítom, azt látom, hogy elfér lélekben teljesen a világ. A kis ember a nagy világ hordozója. Parancsszavára hegyek, fák megindulnak, a földek búzáat teremnek, búzából kenyér készül; ércék előjönnek és a föld mélyén pihenő „megkövesedett napsugarak” – szénfölnnyé lesznek. Előjönnek márványok és parancsszó alatt Krisztus – arcok, szépséges szobrok formálódnak. – A „homo faber”! – Veszed észre, hogy munkája nyomán tölgyből padot, márványból szobrot, szénből villanyt hoz létre? A teremtő munkás ember lelkének erőfeszítésével átteremt a világot. – Mit ér azonban a világ, ha csak átalakítója lehetek? – Az ember hivatása önmaga szentté teremtése. Isten – fiúság tudatában úgy jár, hogy lelkében Isten lakik, lelke a legszentebb ház, Isten örök szent háza. Isten kegyelmének vételével az isteni embert teremteni akarja, önéletére Isten szemével tekint, annak kidolgozását szent feladatának érzi. Keresi Isten szavát – kinyilatkoztatásokban, Isten kegyelmét – szentségekben; és magából örök életet élő örök embert akar teremteni. – Sivár élet az, mely földi értékekkel megelégszik, – szent, nagy tartalmat csak örök értékek adnak. – Az Írás, mikor arról beszél, hogy a földön nagy valakik jártak, így mondja: „Az Óriások voltak a földön azokban a napokban” (1Móz. 6,4). – Ha a kicsi gyerekekből kérdezném óriásról, megnyújtaná az ember vonalait és felfokozná értékeit. – Isten óriásai azok, akik magukat égis tudnák növeszteni. Akiknek lelke vággyal, szent törtetéssel eget súrol, akiknek karjában Isten ereje lakozik, lelkében örök élet vágya él, akik az örök szent haza várományosának érzik magukat. Nem elégszenek meg a földdel, hanem Isten végnélküliségét igénylő áhitattal törnek az ég felé.

Bef.: Ez az isteni nézés, mint kegyelem fog szállani lelketekbe és ébreszteni fogja az Eucharisztikus Kongresszus nyomán támadt gondolatokat, az Isten – várás gondolatát, fölharangozza az isteni igazságot: Isten gyermekei, föld óriásai, Istennek eget igénylő és eget hordó óriásai vagyunk! Úgy legyen.

II. nap (via purgativa)

2. beszéd: Emberóriások, vagy embertörpék?

Bev.: **Emberóriások járnak – e bennünk a földön, vagy embertörpévé silányodott-e életünk?**
 – A tegnapi fejtegetés inkább világszemléleti kérdés volt, a mai kérdés ez lenne: minek látom önmagamat? Ez visszaforgatása lenne élettörténésnek, élettörténelem könyvének lapozása, keresése annak, mit írt bele Isten és mit én magam? – Az élet igazi problémája: Isten óriásává teremtettem-e magam, vagy föld törpéjévé silányodom-e? Egy szóval úgy mondhatnám: lélekvizsgálat! Keresése annak, hogyan kamatoztattam Istentől kapott kincseimet. A nagy kérdés: mivé titted magad? – Az Evangéliumnak a talentumokról szóló parabolája ezt a kérdést teszi fel: Istentől kapott talentumokat Isten szándéka szerint kamatoztattam-e? – Való, kemény igazság a kérdés: jó és hű szolga voltál-e? Mert akkor ez rá a felelet: „menj be urad örömébe” (Mt 25,21). – Különb, mint értéktelen, dologtalan embert elvet Isten Atyánk. E kérdés negatív formája így hangzik: megállapíthatom-e magamról, hogy Isten óriásával szemben föld törpéjévé lettem? – Ha gyermeket kérdeznék, mit tart az óriásról, akkor kiterjesztene hosszúságban és szélességben az ember méreteit, – ha pedig törpéről, összeszűkítené külsejében és ami hatalom, azt paránnyá zsugorítaná. A világban élet törpéje az, akinek **lélekvonalai szűk horizonttal határoltak, életvágjai földdel kielégülnek, törtétesei isteni vonalakkal szembeszállnak.**

1. Az elsőt nézvé, magamban összehasonlítást végezzek: az élet horizontlátása eltörpült-e lelkemben?

Aki síkságon jár, az előtt a vakondtúrás is gátként tűnik fel. A búzatáblák eltakarják a távolbalátást, a fák törzsei elfedik az erdőt. Nem lát messzire, látóköre szűkre korlátozódik. Szűkenlátó, pillanatok méricsgetője. – Gyermekemberkéek úgy gondolkodnak, elég látnom, ahová lépnem kell... az erdőben az első fák tövéből szednem a virágot. Így lát és gondolkodik a kicsi kis gyerekember. – A felnőtt ember élő, komoly lelkülettel az életet másképp nézi. Szomorú, leverő élet az, melynek körzetét kis határ vonja. Nyomasztó a kis szoba, – nagy szoba, tágas kilátás után vágyik az ember, szűk terület nem elégíti ki. Nagy szabadság és távlatok emberei vagyunk. – Kunságon látni a magyar nép őskeleti természetét, ahol akácon és tamariszksuzon kívül alig van más fa, mint ecetfa. Azokat is messzire ülteti egymástól, mintegy jelezve, hogy a szabadságot, nagy horizontot szereti. Metafizikai lélekkel gondolkodó megsejti benne a nagy távlat emberét, aki messze tolja magától a horizontokat. Örök szent szimbóluma az igazi embernek, aki nem tűr határt, korlátot, lelke a végnélküliség felé jár. – Síkságok kis horizontú embere a föld törpéje, aki méricsgél, napszámában dolgozik, eszik-iszik és este lefekszik, hogy másnap újból kezdje... Sivár, egyszerű szolganép. Nem csoda, ha az ilyen golyóval véget vet életének. Aki ilyen nyomorúságos törpéje az életnek, az nem mondhat mást, mint hogy: pontot teszek. – Az ilyen nem több, mint föld terményeinek fogyasztója. Raktárt összegyűjt, hogy tengesse életét. Azzal sem törődik, hogy nagyobb szerű legyen. Nem nézi, vajon élete olyan-e, melyet Isten törvényei rendeznek? – Én is imádkozom a Mi Atyánkot, de a kenyér szentsége mellé az isteni Kenyér szentségét és többi kegyelmét is kérem. – Ne csodálkozzunk, ha a föld törpéje örök távlatoktól távolodik.

2. Az ember vágyai kielégülnek-e a földdel?

Síkságok emberének nincsenek igényei. Aki csak kenyérfogyasztó, az arra silányul, hogy megelégszik, ha van mit ennie, innia, de felsőbb vágyainak fölédredése sohasem sikerül. – Lélekvizsgálatot akarván tartani, gyermekvilágnak azt mondanám: vedd a Kátét! – De felnőtt embereknek, Isten munkatársainak, akiket az élet kemény munkájába állít az Úr, így szólok: élt-e lelketekben a messzeségek szeretete, az örök világ vágya, az Istenhez közeledés áhítozása? Vettél-e kezébe botot, hogy zarándokútra indulj, mérted-e magad Isten örök mércéjével? Föl tudsz-e emelkedni föld munkája mellől olyanformán, hogy a kötelességet eszköznek látod, hogy az élet világából magasabb vágyak születési helyét teremtsed? Látsz-e **végtelen horizontot** és oda irányítod-e **vágyaidat? Törtetéssel** akarod-e elérni? – Törpe ember vagy, ha a hivatali kötelességet nyomorúságos alázkodással végzed. Nem Isten fia az, hanem a föld nyomorúságos kulija. – Veszitek észre, azt akarom fölharangozni: az életben hitvány szolga lettem, törpe emberré silányított a bűn. – Ha megelégszel, hogy életed azt adja, hogy hó elején fizetnek és hó végéig valahogy tengeted életed, nem vagy több, mint élet – takarékkönyv egyenlegezője. Az embervilág egyenlege pozitív lélekközeledés Istenhez. – Harangozd lelkedbe a tudatot, hogy bűnös életet éltél, Isten óriása helyett föld törpéje lettél.

3. Úgy éltem-e, hogy cél felé haladva Isten törvényeit életútjelzőnek tekintettem?

Nem magam kerestem-e életcélokat játékos, hiú, haszontalan, sivár örömeiben? Ha megelégedtem ezzel az eledellel, Isten törvényeivel szemben: törpe eledelével táplálkoztam. Ne légy a tékozló fiú követője abban, hogy silány eledellel táplálkozzál. Milyen ritkán gondolunk arra, hogy önmagunk is közé valók vagyunk, ha magunk szabta törvények szerint járunk. – Élet-ösvényen mindnyájunknak járnia kell, rajta pihenők vannak, terített asztal vár... Az asztalon Krisztus eledele van, ha az élet isteni útját járom. Az élet örömein felül kell emelkednünk, mert ha örömeiből merítesz, be kell vallanod: az isteni élet hitvány tékozlója vagyok. – De ezt csak férfi lélekkel lehet mondani. Nem az a felnőtt ember életlemérése, mint a gyermekvilágé... A felnőtt mérlegel: Isten útján jártam-e, Krisztustól szabott életeledellel táplálkoztam-e? Ha föld örömeiben éltem, ismét elhangzik a csábító kígyó szava: föld porából fogsz élni! – Akkor vagy tékozlója Isten kincseinek, élet gazdagságának, ha a föld porával megelégedtél. Lehet ez a por étel, ital vagy föld gyönyöre... Törpe ember, aki Isten óriásának hivatott szentségével szemben föld törpéjévé alacsonyodott.

Bef.: Egy – két szó legyen, de ez a szó a tiétek legyen Krisztus színe előtt, amit Hozzá intéztek. Imádkozó, férfias, kemény, acélos szóval forduljatok az Úrhoz: Nyisd meg, Uram, lelkem zárt világát, vond félre a lélek kárpitját, hogy találkozhasam önsilánysággal szent jelenlétben. Lássam, hogyan lettem Isten óriása helyett föld törpéjévé. – Ne féljete a megalázkodástól! Jó találkozni önmagával az embernek, Krisztus szent jelenlétében az oltár előtt térdelve. Hallatszik majd az Úr válasza: Én téged megemellek, újból fiammá fogadlak. Ami gyöngeség benned, kivetem és megváltó Szent Vérem erejével óriássá teremtelek. – Úgy legyen.

III. nap (via unitiva)

3. beszéd: Isten óriásainak eledele

Bev.: **Mi az Isten óriásainak eledele?** – Tudjuk, hogy a föld törpéje vagy Isten óriása egyaránt táplálékra szorul. Fogynak az erők, szükséges a táplálék, hogy újat szerezzünk. Az ember nem végnélküli erőegység és erők együttese. Kell, hogy új erőt merítsen, hogy magát újabb küzdelemre tudja edzeni. Mi az az eledel, melyből erőt merít? – Gyermek elé állítva így tenném fel a kérdést: honnan gyűjt erőt az ember a jövő életre? Kis gyerek terített asztalra gondol, hol gondos édesanya nyújt eledelt, törlik a kenyeret. És megerősödten állnak fel az asztaltól mondván: elpihent az étvágyam. – Én azonban megtagadnám ezt a választát. – Erőd akképpen növekszik, ahogy az emberről gondolkodsz. Amilyen emberré akarod magad teremteni, ahhoz hasonló erőt kell meríteni.

1. Pogány ember világát nézve, az úgy képzelte életerőit pótolni, ha meglazultak tehetségei, Anteusként földanyjától merített új erőt.

Pogány fantázia szerint az ember vagy rabszolgája, vagy ura a földnek, de az élethatáron nem hagyja el a földnek területét. – Kronosz úgy akart hatalmat szerezni, hogy saját fiaival táplálta magát. Pogány gondolat az is, hogy aki erőt akart szerezni, sárkány vérével kente be magát; ha csak külsőben is, ezzel táplálkozva a föld támadása ellen erős legyen. Nem akartak, csak földi erőt, diadalt a harcban, hatalmat a föld felett – mindenkit maguk hatalma alá igázni. Sivár gondolat, szegényes étvágy, mely nem tud többet igényelni, mint földből táplálkozni, önmaga földhöz tartozó sivárságát meghirdetni.

2. Már keresztény gondolat ivakodik a **szépséges Grál mondába**, mely szerint a tiszta Grál-lovagok a Keresztről lehulló Vérral táplálkoznak, hogy a földön végnélküli életet nyerjenek.

Körükből zsongó hang száll. A föld emberei nem a föld múltó értékeit igénylik, hanem arra törnek, hogy maguknak a végnélküli életet biztosítsák. Így gondolkodva, a Grál-lovag már a Kereszt felé fordul és magát a Szent Vér csodás erejével táplálja. Benne játszik már a kereszténység lelke, – a földhöz kötöttséggel szemben a tisztaság lovagja a föld fölé emelkedik.

3. Isten óriásának tudja magát az, aki az élet szent erőt az evangéliumi Mester tanítása szerint kenyér és bor csodás szentségéből veszi.

A lélek belső világában cseng az Úr szava, az utolsó vacsorán elhangzott szó: „Vegyétek, egyétek, ez az én testem!” (Mt 26,26). – Visszacseng a kenyérszaporításkor elhangzott szent beszéd: „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van” (Jn 6,54). – Egy étel van – az Úr Szent Teste, egy ital van – az Ő Szent Vére, melynek csodás erejét jelzi a szó: aki ebből eszik, halált nem lát, hanem ebből él. Az Egyház úgy beszél róla: kenyértörés, asztalterítés, – belőle erőben felerősödött oroslán születik; szüzek bora, mártírok kenyere – erősödés földi és örök életre felkészülésben. Nem abban nyert erőt, hogy fizikai világban lesz nagyobb, hanem a lélekerők felébredését hozza. Küzdé-

sekhez nyer erőt, az elgyengült megerősödését. Belső erővel telíti úgy, hogy észlelni lehet az élet megváltozását, a földön járó ember Isten óriásává alakul. – Nem gyermekvilágnak való táplálék ez, hanem elfinomult, megtisztult gyermekded lelkek eledele. – És igazzá válik a szó: „aki fölmagasztalja magát, megalázzák; aki pedig megalázza magát, azt fölmagasztalják” (Lk 14,11). – Aki magát gyermekké alázza, az Isten fiává magasztaltatik. Gyermekvilággá alázkodás annyit tesz: készséges gyermeki odaadással, áhítózással várom égi Atyám ajándékát. – Azt kérdezhették: hol vannak Isten gyermekei? Itt mindenütt, utcán járó emberek között, irodákban gépek mellett, csak a szemed nyisd ki, hogy meglásd őket. Isten embere az, akit magas polcra emelt az Úr, nem földi értelemben, hanem akinek szeretet készségével oszt életkenyérből. Akinek hatalmat adott, hogy a szeretet megalázkodásával hajoljon le szolgatestvérhez, és erőt, hogy a szegény beteget megemelje. Ha szeretet lakik valakinek a lelkében, az az égből szállott Isten gyermekévé lesz. Az Evangélium kérdésére: „Miről ismernek meg titeket?” – az a felelet: „Arról ismerje meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35). – A gőg dacossága az ember jellemző vonása. – A szeretet kiáradása Isten fiainak földön megjelenése. Aki mindennap imádkozó lélekkel mondja a Mi Atyánkot, annak elképzelhetetlen nem érezni az igazságát a szavaknak: „Miképpen mi is megbocsátunk...” Nem törhet senki térdet bocsánat szent reményében, ha meg nem tört lelke másnak nyújtott bocsánat készségében. Akiben gőg lakik, az nem tud lehajolni szegényhez. Aki alázkodik Krisztussal, az megnyitja lélekajtáját az ég és föld Királyának bevonulására. Hívó szóval mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és meg vagytok terhelve...” (Mt 11,28). – Nincsen egy ember sem, aki azt mondhatná, hogy nincs senki, aki alatta áll. Van alárendeltje még a legegyszerűbb szolgatestvérnek is. Van olyan valaki, akinek parancsot adhat, ha más nem, hát a családjában. Ha Isten óriása vagy, lelked ajtaját nyisd meg, hogy Isten gyermekei hozzád jöhessenek, hogy lelked segítő készségéből meríthessenek. – Isten kegyelme kell ide, hogy valaki belsőleg így átváltozzék, és jobban idomul az ember lelke, ha napokra visszavonul, hogy lelkét Isten felé fordítsa.

Bef.: Pogány gondolat szerint a föld erőiből, a sárkány véréből földi erősítést nyer az ember, – Grál lovagja a földön végnélküli életet kap, – Isten gyermeke égi Kenyér vételével isteni emberré alakul. – Az Eucharisztikus Kongresszusra való ilyen visszaemlékezés nem több, mint fölharangozása a tudatnak, fölébresztése az ismeretnek, hogy az Isten gyermekévé levésnek élő eledelét Krisztus kínálja. Fölébresztése a törpe ember lelki kivetése vágyának, az Isten óriásává levés igényének. – És akkor itt Szentlélek járás történt, mely ébresztette az elpihent erőket, a piszkot, szennyet elvitte és Isten erejét hozta. – És ismét azt mondom: emberi szó csendüljön, és csak Isten szavának hangja hallassék. Szóljon lelkem az Úrhoz kérő imádsággal. És szóljon az Úr hozzám kegyelemmel. Törődött lélekkel kérek bocsánatot, hogy emelkedett fővel várjam lelkem világának szent eledelét. A próféta szavaival mondhassam: aki Istentől lélektisztulást kér, törődöttséggel lélektisztulást vár, annak lelkében hangzani fog az Úr szava. – Aki így próbál élni földi életet, az érezni fogja Isten óriásának örök igénylését Szent Kenyér vételére. Találkozni fog önmagával a lélek – szembenézésnél, de föld törpéje helyett isteni ember szent valóságával – Istentalálkozásnál. – Kérő imádságunk ez legyen: Maradj velünk, Uram, hogy életünk soha be ne sötétedjék! – Úgy legyen.

*

(változat:)

1. beszéd: Az Isten Sámson – népének lélektartalma

Bev.: Nem általános, hanem **egyéni** életismeretet keressünk, hogy **egyéni** életkibontakozást szolgáljunk. – Nikodémus népe sötétben járt, és most léleklépcsőt keresünk a templom felé, Isten házában. – Mi a mi keresésünk?

1. Mi a mi lélek – tartalmunk? Ez a látás kegyelme.

a) Testi, lelki és szellemi erők... Ez – egyéniség ismerés. Nem **pontos** gép. – (Gyermek rajz, előreponozott rajz látása! Gyermekitek rajza!!... Legyen ez: **tanító iskola** – számotokra! Ti ezt tegyétek étellel!)

b) Házasetlet szentélye felé törő, vagy ott szentély teremtő... Ez életközösség teremtés! „Egy test, egy lélek...”

c) Embertársadalomban való szociális elhelyeződés. Nem „sziget” az ember, hanem „bekapcsoló-

dó áram”. – Másokkal, embertestvérekkel élünk. Az adás és kapás szent kapcsolatával. – Ez: életkapcsolat felvétel. „Vos fratres estis!...”

2. Ez azonban a lélek dinamikáját követeli. Ez – a **dolgozás kegyelme**. Ok: nem nyugalom, hanem fárasztó dolgozás a feladat.

a) Televény teremtés. – Ugar törés. Ez áldozat!! – Sámson munka!

b) Otthoni – papi élet. – Kenyérkeresés... Lélekszolgálat... Uralom biztosítás...

c) Emberiség közösségét **szolgáló** áldozatosság. Nem nekem, hanem másoknak is! „Mindazt, amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük” (Mt 7,12)...

Bef.: Így az ember: Isten élő terve és Isten szent „örök mozgó” életképe. – De nem elkopó!... Nem pusztuló, hanem **örökké tökéletesedő**. Épp ez az ember legnagyobb kincse!! Hála és könyörgés érte az Úr előtt ma este is!! – Boldog, aki ezt érti, éli és így önmagát Sámson – nemzedékké kitermeli!

2. beszéd: A „teljes aszkézis” megfegyelmezett élő embere

Bev.: Láttátok? – kérdem. Bizonyára igen. – Kicsoda ez? Az Ószövetségben Sámson, az Újszövetségben az apostolnép, kereszténység, szentek galériája... Mi a lényegük? Mesterüktől tanult életérték önmegtagadással való kidolgozása, azaz az égből eredő **lélek uralma** a földön született ember felett. Legyen: a **test ösztöne feletti lélekuralom** az egyik, és a **szeretet** – lélekáramlás érvényének uralma a másik. – Milyen legyen és hogyan érvényesüljön? Mindkét kérdést két pontban világítjuk meg.

1. Lélekuralom.

a) A testi ember életét az Írás szerint ez fejezi ki: „Quorum Deus venter est...” Lihegő ereje – az ösztön, tartalma – a kapzsi habzsolás. – Mi ez? Élvezet... De milyen ez? Múlандó. Bacchus és Venus testvéri kapcsa. – Eredmény? Az ember elsilányulása. **Pedig az igazi:** „Qui non ex carne est que, ex voluntatis que, sed ex Deo nati sunt” (Mt 16,17). – Ezt a győzelmet el kell érni!

b) Hogyan? Magdolnából – Szt. Magdolna. Ágostonból – Szt. Ágoston... Ez a rendes út? Nem. A rendes út: **állandó fegyelem** (Lásd: olimpikonok! – Lásd: a tanítványok! – Lásd: szentek!)

c) **Készséges önmegtagadás** (Krisztus tanítja: „aki utánam akar jönni...” Parancsolja: Vigilate et orate! (Lásd: Mt 16,24). És ezt gyakoroljuk-e? Vegyük tudomásul: az Isten népe – az erő népe! Az **uralom embere!** A legnagyobb erő: az önuralom.

2. Lélekáramlás.

Más szóval: légy a győzelmesen lemondások, szolgálatok útján Isten szentje!

a) Apostolok... (nem magukéi!). Emite docere. – Minket is küld az Úr!

b) „Simon stíliker” – a remeték szintén tanítottak.

c) Családapák... Szolgálnak otthon és mindenütt. Miben legyen ez a szolgálat? Az igazi katolikus férfi szolgálata? – Krisztus így jelzi: a főparancs a **szeretet**. Ezt kell gyakorolni. Sugárzó szeretet: család... gyermek... hivatal... jók... ellenség... tévelygők!... rosszak!... – „De nem tudom!” – De Isten segít! Krisztus főpapi imájából idézve (nagyapénteki ima): „Ez az én parancsom: szeressétek egymást, mint ahogy én szerettelek titeket” (Jn 15,12); „(Atyám) megismertettelek velük és meg is foglak ismertetni, hogy a szeretet, amellyel engem szeretsz, bennük legyen és én öbennük” (Jn 17,26). – **Imádkozzál** érte! A vakoknak látást adj Uram!

Bef.: Asszony népnek való – e mindez? Az **erő embereinek!** Ez kemény munka, ez férfi munka! – „Csepel férfinépe”! Az erők érvényének, a **rejtett erők érvényének** időszakát éljük. – Ki legyen az erők élő nemzedéke? Urak – önmagunk felett és urasan adók – mindenkinek!

3. beszéd: A „teljes élet” isteni útja

4. beszéd: A „hazatérés” útján...

* *

ÍTÉLETET MONDÓK

(Triduum – bírának, 1946. IV. 11-13. Egyetemi templom)

I. nap

Bevezetés

Ítéletet mondóknak szólva arra gondoljunk: **1) tudunk – e ítéletet mondani** – igazat, keménységet, határozottan – **önmagunkról; 2) ítéletet mondani** – igazságosat – **embertestvérekről; 3) hogy ítéletet mondjon – rólunk szeretettel – az örök Bíró.** – Aki ítélőszéken ül, ültesse most önmagát a vizsgáló padjára, mérje le nagy értékét, amint Isten teremtette, mérje le szavainak súlyát, mikor embertestvérekről mondott ítéletet, hogy végül az örök Bíró előtt megjelenő földi bíró a szeretet Istenével találja magát szembe.

1. beszéd: Az önmagát keményen bíráló bíró

Bev.: E bíróról rajzolva képet, azt az igazság istenasszonyáról, Iustitiáról rajzolnám, nem azért, hogy ítélkezsek kötött szemmel, hanem hogy az isten – asszony Iustitiának megemelt karja azokra a kódexekre mutasson, amelyekbe az élet igazi törvényét rózta a Mindenható. Aki helyes ítéletet akar alkotni, annak első kötelessége: **1) látni, minnek teremtett Isten Atyánk; 2) kódexének olvasása** nyomán keresni, **mivé teted magad** életed 20-40-50... éve alatt.

1. Két kódexet kell találni. Önmagunkban, **lelkiismeretünkbe írott** kódexben találok **Isten szövegét**, amely az emberről beszél.

Bíró, mikor leletet vizsgál, megfigyeli, ahol ujj finomságai pihennek és e jelekből következtet arra, akinek büntény helyén kellett járnia. – A világban Isten jár, ennek nyoma önmagunkban visszatükrözik, és rádöbbenünk a szent gyönyörre: rajtunk Isten jegyei vannak, Isten házához tartozunk. Az ember Isten jegyeit hordja, rádöbben a föld örömére, a földön járó, Istenhez törő rokonaira.

Magamba nézek, értelmem kis mécsesét teszem vizsgálat tárgyává, és azt látom, ez nem csillanó márvány vagy csillogó arany jegye, ez szellem jegye, ez mindennél több, ez a valóság ősi igazolása. Ahogy belépek a világba, Isten jegyeit veszem magamban észre. – Ennek a templomnak sima márvány oszlopai, gyönyörűen faragott padjai nem önmaguktól jöttek, hogy Isten házához növekedjenek. Faragók jöttek, követ, fát kényszerre vitték, míg idealizkodtak. A természet kódexe azt mutatja, hogy az ember az egyedüli, aki szabadon cselekszik. Magam dönthetek, hogy most az Isten házában egy félórát töltök, magamat lemérve próbálok megállapítani, hová tartozik életem, kinőtt-e úgy a földből, hogy indítva az égből éljen a földön és hazatérjen az égbe? Szabadság jele, hogy nem a terra bolygó gyermekei, hanem egekben indított, Istenhez tartozó gyermekei vagyunk Atyánknak. Vedd észre, hogy földön járó, éghez tartozó rokonai vagyunk az Úrnak.

2. Lelkiismeret kódexe azt mutatja, hogyan éltem ezt a rokonságot?

Nem alakul-e ki az emberből az élet úgy, mint egy filmtekerics, amelyet indít az égi Atya, amely felvesz minden nyomot, nemcsak külső események behatását, hanem belső történések sorozatát is? Élmények az életben elpihennek, de a magány, elmerülés csendes perceiben, imádság szent idején megjelenik a múlt, föltárja képét és kérdőre von: **mivé lettél?** Adjon hálát az, akit az Istenhez tartozás csodás ereje ilyennek tudta megőrizni. – Istentől jöttél szent küldetésben, vajon Istennel éltél-e, vagy földi gyönyörűségek után futottál? Fölgyújtott-e szent akarat, ez az égő tűz, – élt-e benned vágy, hogy jót keressél? – Megindul a csodás film: önéleted képe, és Isten előtt csoda történik. Ha fölelevenedik a múlt, milyen képet vetít vászonra életed története? Lehet olyan, mint a mozivászon, vagy olyan, mint a felfogó lemez. A mozivászon hófehér lepel, melyen átfutnak az események – átröpül az élet szennyes hulláma is, és fehér marad a vászon. Vagy lehet olyan lemez, amelybe bevésődnek, nyomot hagynak az élet jó és rossz eseményei, és a lemez őrzi és vetíti. – Istentől küldött ember, Istenre gondolkodj és kemény ítéletet mondj magadról: csak emberré lettél, vagy az **isteni embert** kialakítottad magadból? Ítéletet mondani két kódexből kell. Az elsőt a Mindenható írta a természet törvényébe Isten jegyeivel. És ítéletet kell mondani a második történeti corpus iurisból, **önéletemből**: hogy éltem én?

Bef.: Szeretném Iustitia istenasszony karját megemelni, nem azt, amelyik a mérleget tartja, hanem amelyikben pallos van: mutass rá, hogy egy napján az évnek mindenki mondjon ítéletet önmagáról. – Mondom az ítéletet: földnek megváltott gyermeke, én Isten rokona vagyok. Minden szenvedés és nyomor ellenére, Isten jegyeit hordom magamban, nem a vádlottak padján állok. – A második az, hogy önéletem leélt történetét vizsgáljam. Ezt a magasztos, istenemberi mivoltomat ilyennek öríztem-e, szent vászon-e a lelkem, nem rajzolt-e rá csodás kéz ítélő mondatot? – Baltazárra gondolok, mikor tobzódó lakoma során egy titkos kéz írást vetít a falra. Tudósai megfejtik az írást: „Mégmértél és könnyűnek találtattál”... Mít írt rólunk a Mindenható, mit mond ítéletemnek? Magunkkal foglalkoz-

zunk ezen a napon, és akiknek az a szent hivatása, hogy mások bűnével foglalkozzanak, ítéljék most önmagukat. Megjelenünk Isten előtt, hogy ítéletet mondjunk magunkról.

II. nap

2. beszéd: Embertestvér szolgálata

Bev.: Igazságot szolgáltatni, másoknak szolgálatot teljesíteni, – ez a bírói kötelesség. **Kettős** ez a kötelesség: **ítéletet** ülni és **igazságot** adni. Fel akarom hívni a figyelmet egy, az Írásban szereplő gyönyörű eseményre, ahol azt a kifejezést halljuk az Úr szájából: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, Istennek pedig, ami az Istené” (Mt 22,21). Ez azért fontos – és erre felhívom a figyelmet –: az élet Isten terve szerint nem úgy gondolható, hogy ne legyen más, mint önmaga kifejlesztése, hanem szolgálattá alakuljon, próbáljon kötelességszerűen jót tenni, szolgálatot teljesíteni másoknak. Akárhogy is gondolkodik valaki, rádöbben az igazságra, hogy építsenek bár az emberek magasba emelkedő tornyot büszkeségük jelzésére, hatalmuk összefogó nagyságának, – legyenek bár világot hódító cézárok, akiknek bigáját orozlánok húzzák, akiknek kezét párdúc nyaldossa, – ember emelte trónok összedőlnek, mert nem arra teremtette Isten az embert, hogy göggel, túlzott hatalommal másokon önkényeskedjék, hanem uralkodjék, és a testvéri szeretetet sugározza egymásra.

1. Szolgálatteljesítés embertestvér számára.

A világra **hivatással** küldetünk. Ez a hely, ahova a bírót elhivatottság ültette, magaslati hely, amelynek helyzeti energiája van, a hang, amely onnan hangzik, legfőbb helyről cseng, a szó Iustitia istenasszonytól veszi szövegét, és a világ döntő faktornak ítéli. Az emberélet szolgálata szűkebb körben is jelentkezik. A legszűkebb kör az a szentély, a család szentélye, ahol hitves és gyermek alkotja szent egységét a szent helynek. Az ember akkor isteni követ, ha úgy tud szolgálatot teljesíteni, igazságot szolgáltatni, hogy gondjainak tárgya e szentélyben élők élete. Nem annyit jelent, hogy hatalmat gyakorol, hanem áldozatos szeretettel családja életét emelni tudja. – Az Írásban ez a gondolat szerepel: akkor legszentebb élet a család, ha az igazságos gondoskodás a férfi, a szeretet és a béke a hitves feladatát úgy alkotja, hogy a kettő szerves kapcsolata teremti az otthon világát. A bíró különös elhivatottság szolgálatában hősi munkát végez. Szinte az Írás szavát idézhetném: „hegyen álló város”. Vagy más helyen: „ha világosságot gyűjtanak, nem teszik véka alá...” (Mt 5,15). Szinte a pappal hasonlítanám össze: „Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer...” (Jn 20,23). Idézem ezt azért, hogy ezt a szent elhivatottságot mint nagy kincset állítsam bírótestvéreim elé, amelynek tudatában így olvassák a corpus iurist, így ítélkeznek kiszabván cselekvések büntetését, vagy jutalmát. Bírói szó és ítélet abból a felelősségből gyökerezik, amelyet minden ember érez cselekvésén. Mikor ítéletre hívja fel, a törvény olyan jogot biztosít, hogy emberi érzés szerint felfüggeszthet, mérlegelhet, emberré lehet. Ez nem ellágyulás, ez az, amit a törvény előír: Isten előtt felelősségem tudatában alkotom olyanná, hogy Isten és ember előtt igazságos ítélet származik. – Nagy ügyek intézésében három alkalommal ölt ünneplés formát az ember. Fehér köntöst ölt a lélek szolgálója, mikor szent szolgálatot teljesít. Fehér köpenyt visel az orvos, mikor hivatását végzi. És sok országban szokás, hogy talárt ölt a bíró, aki a legnehezebb kérdésekben ítél. Mintegy külsőben akarja jelezni, nem egyszerű emberi hang csendül, hanem hatalmat képvisel, hatalmat gyakorol. Emberéletben akkor adja ami kijár, ha lelkét és hűség csodáját prezentálja. Ez az első, hogy az embernek, ami az emberé, megadja.

2. Megadom Istennek, ami Istené.

Fölhúzódhatnak az élet peremén nehéz felhők, beborulhat az ég, éjszakai sötétséget sejtethetünk déli órákban. De nincs olyan felhő, amely végleg elborítana. Elködösíthetik Isten az ember szeméi előtt, lenyomtathatják könyveiket, feltétlen diadalt mégis Isten napja arat. Nem lehet kikapcsolni Istent, Isten kegyelmét. Nincs csillag az égen, amely nem úgy igazodnék, amint Isten sarkcsillaga követeli. Tudósok, kutatók munkája, könyvek sora, viták anyaga abban csúcsosodik ki, amit a francia forradalom is bizonyít. Kimondták, hogy nincs Isten. Alig múlt el egy év, és kimondták, hogy van Isten. Csillagok lehullanak, eszmények ködösödnek, de életkapcsolatok meg nem törhetnek, az Istenhez tartozást letörülni nem lehet. – Tehát **mérlegelni** kell! Megérthetjük, hogy amikor nemzetek nagyjai összegyűlnek, legnagyobbja imádkozni kezd: amennyi hatalmat Isten ad, úgy gyakoroljam, hogy a világ rendjét Isten és erkölcs csodájára építsem. Mintha kicsendülne az Evangéliumból: nem adatott nekünk más szegletkő, mint a mi Urunk Jézus Krisztus. – Az igazság elméletben és gyakorlatban kitűnik: „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, Istennek pedig, ami Istené” (Mt 22,21). – Imádkozik az ember az

ég Urához, hódol az oltár előtt – ezek liturgikus keretek. Isten jegyeit hordó ember tárd lelked, nyisd lelked amforáját egek felé, könyörögj és követelj Krisztus erejével, hogy Isten a természetében részesítő csoda áramlására méltasson. Öt ezer ember kenyérral kielégítése, a száreptai asszony ki nem fogyó olajos korsója – ezek földi dolgok.

A lélek csodája: isteni jogra hivatkozva követeli az isteni természetben részesedést. Gondoljunk az emmauszi tanítványokra. Mikor esteledik, nem kérik Krisztust, de „kényszerítették őt”, hogy velük maradjon. Bár mindenki beállana a gondolatba, hogy könyörögjön, kényszerítés erejével követelné az isteni természetben részesedés áldását! Ez nem teológia, ez következetes igazság, mely akkor jelenik meg valóságos alakban, ha a gondolkodás, akarás, tevékenység, cselekvés olyan magasztos és nemes, hogy ráismernek az emberek, hogy erő sugárzik belőle, mint a Mesterből, amint az Írás leírja. A beteg asszony így kiált fel: „Hacsak ruháját érintem is, meggyógyulok”... Jézus kérdezte: „Ki érintette a ruhámat?”... „Jézus nyomban észrevette, hogy erő áradt ki belőle...” (Mk 5,29-30). Lelki körzet, isteni nemzedék csodás körzete meg fogja érezni Isten emberét, Isten házanépét. Hol itt az élet zaja, a földi dolgok után kapkodás, szaladás? Csend és béke honol ott, ahol az Isten házanépe Isten gondolatát keresi. A lélek kitárt kézzel, égre feszülő tekintettel, Istent váró lélekkel közeledik. Ez a kötelessége: „Kérjete és adnak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak” (Lk 11,9). Istennel szemben a kötelességet úgy nézi, hogy meg kell tartani a parancsokat és ki kell kényszeríteni az isteni természetben részesedés csodáját. Nincs törvénye az igaznak, mert az isteni természet csodája folytan önéletében, ami parancs, azt szeretetből teszi. A kérdés áll elénk: miért kell, hogy mindent adjak, – lelket, szolgálatot, áldozatot, – a végén is üres maradjak? A korsó kiürül, de ez föld. Nem mondhatja ezt az isteni természet hordozója, mert az a csoda van az életben, hogy minél többet adsz embernek, Istennek, annál gazdagabb leszel. A lélek nem üzlet, hogy kifogyjon. Isten és ember csodás kapcsán, ha mindenedet adod, Isten lesz a birtokod. Krisztus kiüresítette magát, úgy ment be Atyjának birodalmába. Aki mindenét adta, az mindenét kapta Isten birtoklásában. Ne félj, hogy elvesznek földi kincsek, ez bőségesen jó vissza az életben. És magával Isten természetével gazdagodsz. Nem elszegényedik az adakozó, de gazdagodik, hogy Isten birtokosa legyen.

Bef.: Úgy kérjünk most áldást: töltsé el lelkünket mindig adakozás vágya, gazdagodjék lelkünk Isten vételével, és diadallal hirdessük: a világ fölött járunk, Isten természetében részesülés és ítélkezés után az Istent birtokoljuk.

III. nap

3. beszéd: Az örök Bíró ítélete

Bev.: Hallgassuk az utolsó szót: **álljon a földi bíró az örök Bíró elé** azért, hogy a lelket az a boldog kielégülés töltsé be: van otthonunk – ez a múlandóság jellegét viselő föld, igényünk az ég, örök szent hazánk az élet örök Urának otthona. Akárhogy lapozzuk a tudomány könyvét, hogy az élet értékét megtaláljuk, mélységkutatás az igazság gyökeréhez vezet, belebotlunk az ősi kérdésbe: földre ível – e az élet, vagy egek felé tör? Kutatjuk tudósok munkáján keresztül, hogyan lehet lemérni az élet értékét, melynek gyökerénél kérdésként ez a probléma áll: a föld-e hazánk, vagy az Istenhez tartozás jegyeit viseljük? Aki az élet sarkcsillagát Istenben megtalálja, csodás vágyakozással tekint egek felé, és ha földi sírba hullását ködbe vonta is Isten, de fölcsendül a szó: feltámadunk! Nézzünk az evangéliumi Mesterre, Aki a hegyi beszédében azt hirdeti: „Ne aggódjatok megélhetétek miatt...” (Lk 12,22). Ez a földtől elvonást jelzi. Vagy a szent tanítás: „tegyétek paradicsommá a földet”. Mikor az ember ezt keresi, rádöbben, hogy hallom a Mester szavát: „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él” (Jn 6,58). Lázár halálánál pedig ezt mondja: „...aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog” (Jn 11,25). Szent jelzés ez, hogy az élet végén nem sírba hanyatlás, elernyedés következik, hanem Isten áldása folytan Istenhez hazatérés. Megjelenik a földi bíró Isten színe előtt, hogy 1) **ítéletet halljon**; 2) **azt teljesítő életet éljen**.

1. Vigasszal töltődik el a lélek, mert az örök ítélő Bíró szavából nem az csendül ki, amit itt-ott idéznek.

A Mester így szól: „Éheztem ugyanis és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok...” (Mt 25,35). Mintha azt érezné az ember, a másik életbe átlépés annyit jelent: vigyél magaddal az élet jócselekedeteiből életkincseket, Isten tekintete átlátja tetteidet. Hallatszík Isten szava: Atyám áldottjai közé tartozol. – Michelangelo világhírű festménye az utolsó ítéletet nem így jeleníti meg. A sixtusi

kápolna képe az elítélt, lélekkincsektől megfosztottakat ábrázolja. Ne rettegjenek azok sem, akiknek múltukban van törés. Az Írás mondja: „Ha bűneitek olyanok is, mint a skárlát, fehérek lesznek, mint a hó” (Iz. 1,18). Terhelje már a bűn, mint a malomkő, megszabadulhatsz tőle, ha kicsordul a lélek szava bűnbánattal Isten felé, amit a jobb lator is tett, és már hangzik is a krisztusi szó: „ma velem leszel a paradicsomban” (Lk 23,43). Nem azért rejtett műve a megbocsátásnak, mert e szavak hangzanak, hanem mert a megbocsátó Bíró gyönyörű képét mutatja. Aki a földi élet terhét Krisztus Keresztjénél lerakja, annak súlyát letörli a Szent Vér. Nem elcsorduló vércsepp ez csupán, hanem eltörli a lélek lapjára írt bűnös cselekedetek szavait és előhossa a jótettek, jócselekedetek, az emberélet cselekvéseinek gyönyörű sorát. Nincs bűn, amit elítélő hangon ítélne. Ne félj, ha le tudtál térdelni a gyóntatószékbe. Az a térd szorító nyomása úgy nyomja a föld rögéit, hogy abból nem a föld terménye, hanem a lélek föl-emelkedése sarjad. Túrni kell a földet, hogy terméseit adja, egek virágában a lelkesége teremjen. Miért térdelünk? Abban a tudatban, hogy a lélek súlyával megtagadja a földet, vágyával igényelje az eget, Isten előtt megjelenve, szent himnusszal köszöntse. – Az Egyház temetés előtt keresztet vitet, sírhantra fejfául keresztet tüzet, nem gyászéneket énekel, hanem így zeng himnusz: In paradisum deducant te angeli... Szóltja a híveket: Venite, adoremus... Jöjjetek, imádni Őt... Ne sírj, ne jajgass! Kicsordulnak a könnyek, az természetes, de az egek világából csengő hang arról szól, hogy egyik zarándoktestvér Krisztus áldásával hazajött. Lélekcselekvések sorozatát viszi magával: lélektárással mindent hoztam, bűnök, amelyekért elégtételt adtam Krisztus Keresztjénél – nincsenek többé: gazdagság szeretetben, jócselekedetekben, segítségben – velem vannak, hogy tetteikben követeljék az örök életet váró világot.

2. A második megjelenés: élet Isten világában, Isten jelenlétében, amelyet mennyek országának mondunk.

Kicsi gyermeknép angyalvilágot lát, jóság és szépség életét várja. – A híres angol író, Swift „Gulliver”-jében azt írja, hogy találkozik nagyon öreg emberekkel, akik botra támaszkodva mennek. Megkérdezi, kik ezek? És válaszul kapja: a világ legszerencsétlenebb emberei, mert nem tudnak meghalni, örök életet élnek. Ha ilyen lenne az örök élet, hogy ami hiúság, föld terhe, az vállunkra nehezedik, és meg nem halni tudni, ez Istennek legnagyobb csapása. Krisztus arról a világról beszél, ahol Isten emberré alázódik, hogy az isteni életbe küldött embert Istenhez hívja haza. Ez a természetfölötti élet, vita supernaturalis. – Prohászka püspök mondta, hogy ne hallgassa senki úgy az Egyház imáját, hogy rosszul értelmezze: Requiem aeternam... ez nem annyit jelent, hogy az örökké tartó tevékenységnélküli élet. Ez a föld silánysága, az indusok letört melankóliája. Nincs kapcsolat a földdel, de az Istennel: ez az élet, amely továbbfejlődést, lendületet mutat. Többet ismersz Istenből, az örök Isten világából, Isten szépségét, jóságát jobban megismerve belőle többet veszel. Isten úgy rajzolódik elénk, amilyen az Isten megismerése. Az e világon Istent tükörképben ismerő ember az örök világokban színről színre ismeri és birtokolja. – A tudomány sok igazságot leplez, tudást fejleszt, előbbrevisz, de csak egyet tud megismerni, Isten teremtett világát. – Örök élet ténye Isten bírása, lélek fokozódó beáramlása az élet tartalmába, értelmébe. Élek föld felé fordulva, de Istennel és Isten felé törve. Élet annyit tesz: az élet teljességét birtokolni. Itt nincs hiány vagy veszteség. Nincs ember, aki az életét terhelő föld nehézségeit lehengeríteni ne akarná és ne vágyná: élni! Miért tesz pontot életére az erkölcsileg összeomló ember? Mert az életet nem bírja. Nem tudja, hogy van egy csodás kéz, mely elvonná a gond, szenvedés nehézségeit, elkísérhet Isten közvetlen boldogságára; egy kéz, mely az életét megemelné. – Papini első könyvében: „A befejezett ember”-ben megírja, hogy züllött, hitvány roncs és nincs más hátra, mint golyó. A második könyvében: „Augustinus”-ban azt mondja: ez is úgy élt, mint én, de hívást kapott, és elhatározza: elmegyek a Golgota Keresztjéhez. – A „Confessiones” (Vallomások) című könyvében leírja, hogy megpróbál új emberré lenni. Én is megpróbálok. – „Jézus Krisztus”-ban megállapítja: ehhez menj! – és csodás új életúton menne az örök élet felé. – „Az Úr szőlőmunkásai”-ban a kész ember, Krisztus zarándoknépe fölkelvén a Kereszt lábától, az Úr munkásává jelentkezik. Enyém a föld – ura vagyok, enyém az Isten – fia vagyok. – Claudel hitetlensége idején úgy beszél, hogy a kultúremler az életnek más vonalán mozog. De az életigény nem szűkülhet le 60-80-100 évre, lendíti magasabbra, megsejti az örök világhoz tartozását. – „Az én számkivetésem” című könyvében, hasonló című versében gyönyörűen írja ezt le. Amíg földi örömeiket kerestem, a tudományban akartam az élet tartalmát találni, ködös világban éltem. De mióta Krisztussal találkoztam, azóta az ég mindig kék. „Le ciel est toujours bleu.” – Akkor kék az ég, ha megsejtem, hogy csodás világhoz örök élet nyomán közünk, jogunk van. Jogom van, mert a teremtés jogán Istenté, a megváltás nyomán Krisztusé, a megszentelés jogán a Szentléleké vagyok. A Szentháromságé vagyok. A Hozzája tartozás nem az én érdemem, hanem a magamba áradó kegyelmet tekint, birtokállományának néz égi ajándékozás jogán. – Aki nekem adta

mindenét, még Fiát is, amit jót cselekszem, azt örök élet könyvébe írhatja. Aki lendületbe helyezte életem sodrát, az nem lehet idegen nekem. Rátekintek és kérem: Uram, Hozzád tartozik a lelkem, az élet végén Hozzád hazatérjek. Nem félok az égbe szállni, azt jelenti: a véges világ utolsó perce az, amikor lelkem az örök világok felé lendül. Itt marad a föld, és jön velem, amit jót tettem.

Bef.: A mai befejezés ez legyen: A holnapi napon mindegyikötök tárja lelkét és **várja az eget Urát**. És ha bennem az Isten, a tabernákulumi Krisztussal élek, megyek abba a világba, amelynek Ő lesz Ura, én pedig alázatos, örök életet élő szolgája. Úgy legyen.

X

(elmélkedéshez:)

Az igazság életszolgái

1. beszéd: Az egyéni élet – az igazság mérlegén

1. Mit parancsol az Isten?
2. Mit tesz az ember?

2. beszéd: Az embertestvérek szolgálatában

1. Bírom...
2. Mérem...

3. beszéd: Az örök Bíró – az igazság mérlegével

1. Földi élet...
2. Örök élet...

* *

MIT TARTOTOK TI AZ EMBERRŐL?

(Triduum – férfiaknak, 1947. IV. 16, 18-20. Szentendre)

I. nap (via illuminativa)

Bevezetés

Egy mondatot fogunk felvetni a három egymásután következő napon, de egymást követő sorban próbálunk feleletet adni emberi ésszel az isteni kinyilatkoztatásra. A mondat így fog szólni: **mit tartotok ti az emberről?** A kérdést azért tettem fel így, mert ebben az életforgatagban, melyben élünk, minden megmozdulás azért történik, hogy a földön járó embernek életét tartalmasabbá, örvendetesebbé és boldogabbá tegye. És egészen különös, hogy mindenki az ember boldogítására tör, és olyan utakra téved sok – sok jót akaró ember, hogy a végén tényleg kikívánczik az ember lelkéből ez a nagyon egyszerű kérdés: hát mondjátok meg, tulajdonképpen mit tartotok ti az emberről? És én erre a nagy kérdésre felelni akarok először az **Isten ítélete alapján – ez lesz ma**. Felelni akarok azután **ön-nön lelkiismeretünk alapján – ez lesz holnap**. Majd **holnapután – a Megváltó Krisztus tanítása alapján**, végül pedig az egybecsengő hangokon, a **szentáldozásnál** felelni akarok az **oltárszekerénynek Krisztus ajkain**. Előre jelzem, hogy az első felelet így fog szólni: teremtettél az Isten Sámsonjának. A másik felelet így fog szólni: átalakultál a föld rabszolgájává. A harmadik ezt fogja mondani: és újjászült téged Krisztus Isten atlétájának és – a befejezés azt fogja mondani – **lettél Isten házanépe** az Isten örök szent országában. Azért mondom előre a négyet, hogy az én drága jó testvéreim figyelemmel kísérjék a gondolatsorozatot és előre lássák, miről is lesz itt szó, hogyan kell lélekben ahhoz felkészülnünk, hogy erre a nagy kérdésre: „mit tartasz te az emberről?” olyan feleletet kapjon a mi lelkünk is, hogy átformálódjék, újjászülessen és Isten országának földön járó, egekbe törő házanépe legyen.

1. beszéd: Isten ítélete alapján

Bev.: Nem fordulok ebben a kérdésben emberhez, kinyitom az Írás szent szövegét, mondja meg nekünk maga az Isten, az **isteni kinyilatkoztatás**, az ég kinek teremtett minket, milyen értékeket helyezett belénk és az egek világából ránk vetítődő égi tekintete meglátja – e bennünk, a férfi nemzedékben azt a képet, melyet teremtő örök tervében rólunk rajzolt. – 1) Mondott az Isten valamit a férfiról mint egyénről, és mondotta őt az élet hatalmas **Sámson emberének**, óriásnak. 2) Mondott valamit a **család** szentélyének oszlopáról, és itt is a **szentély Sámsonjának** mondotta. 3) És mondott róla valamit az **egész emberiségnek** nagy, egyetemes szent temploma oszlopáról és nagy nemzetek és a **világ oszlopának** és szentély – tartójának mondotta az Isten.

1. Ha az elsőt kezdem, az Ósevangélium szavai előtti szöveget olvasom: **teremtette az Isten az embert**, az első férfit a földből, – és a második gondolat most következik –, és nem díszítette fel a földnek gyönyörű ékítményeivel, nem adott neki a bájosság, külső szépség, melegség, külső harmóniának különleges kegyeiből. Nem lehet letagadni, hogy bár testi termetünk a földi alak tökéletességében a legnagyobb, forma, alak tekintetében szebbek a virágok, gyönyörűbbek a rétek, csobogóbbak a patakok. Ne felejtjük, nem végzi az Írás a teremtés történetét így, – hozzáteszi –: és **halhatatlan lelket lehelt belé** és teremté az embert képére és hasonlatosságára. Élénken jelezvén: akit a föld porából az élet legtökéletesebb lényének alkotott, azt lélek tekintetében **saját képére és hasonlatosságára** alkotta. Mindenről, amit teremt, ennyit mond az Isten: és látta, hogy jó. (Lásd: 1Móz. 1.fej.) És jön az első, második és harmadik nap és ez is mind jó, de amikor az ember teremtését írja, az egeket indítja, önnön életének képét rajzolja nem emberarcban, amit hordunk, ember lélekben, amelyet önnön életünk mélyén rejtve őrzünk. És ha azt kérdezzük, ennek az Isten – képnek rajzolása milyen kontúrokat mutat, akkor én azt mondom: menjetek haza és hívjátok hozzátok drága fiaitokat, unokáitokat, akármelyiket, mely az iskola első fokát már végigtaposta apró lábacskáival és kérdezd meg őt, miben hasonlít az ember az Istenhez. És azt fogja mondani: annyiban hasonlít az ember az Istenhez, hogy **értelme és szabad akarata van, lelke pedig halhatatlan**. Ezt a feleletet fogod hallani fiacskádtól vagy unokádtól és öreg vagy élemedett fejjel azt fogod mondani: érzed-e te magadban ember, hogy téged tényleg ezekkel a csodálatos életértékekkel áldott meg és emelt mindenek fölé az Isten? Rádöbbsz-e arra, hogy olyan zarándoka vagy ennek a földnek, aki tudós beszédek szerint az élet természetes útján fölveti az életben történések sorát? Valójában az egekből indítanak, mert olyan lelket adott neked az Isten, amely a születés szent perce előtt, az életbe kopogtatás perce előtt egekből küldetik és megszületvén véget nem ér soha. Érzed-e te azt, hogy fönséges nagyszerűség, világfeletti erő, hogy amikor minden, ami e világban körülvesz, csillagos boltot is ideszámítva, minden ott van a titkos írás: múlandó! – rád egy szót nyomott örök, szent bélyegül az Isten: halhatatlan! Veszed észre, mit jelent ez? Te a nagy világban, az Isten nagy szentélyében, te az ember, minden ember kivétel nélkül, szent oszlop vagy, aki az egek szent boltját hordozod és a halál után ezen az úton keresztül haladva, magadat Isten rokonának tudva, haladsz az örök világok felé. Nem érzed, drága jó testvér, minden vagy ezen a földön itt, mert olyan valakik vagyunk, szent és gyönyörű tudatban élünk, hogy a földből csak mint anyánkból testünk szerint születünk, lelkünk szerint az égből, Atyánk Lelkéből születünk? Nem is az az utunk, hogy csak anyánk keblére térjünk vissza a temetés nehéz percében. Az a mi Istentől kapott szent életünk, hogy földből vétetett a tested, földbe térjen vissza, égből küldetett a lelked, égbe térjen haza. Ne felejtsetek, nemcsak a mi Urunk Jézus Krisztus szent tanítása, az Evangélium csodálatos szent szövege szól erről. Az annyira dicsért pogány író, Tagore, amikor azt kérdezték tőle: kinek tartod az embert? – azt mondta: nem felelek rá, csak azt mondom nektek, hogy kinek tartom én a gyermeket. És így szólt: szent jelnek tartok minden apró emberkét, néma prófétának, harsonának, isteni követnek, aki pusztá jelenlétével azt hirdeti nekünk, az Isten még mindig szereti az emberiséget, mert új és új követeket küld ebbe a siralomvölgybe. Veszitek észre, ki az ember? Az Isten Lelkének hordozója, a nagy Isten szentélyének hatalmas Sámsona; olyanformán tartja az eget, hogy rajta pihen minden és a halálnak nevezett elhullás percében az egész égnek igényese. És az Isten rokona vagyok! – micsoda tudat ez azzal szemben, hogy én a nyomorúságos sárnak, földnek egyszerű igényese, habzsolója, a föld asztalán ételt, italt vágyó nyomorúságos kuli vagyok. Én az Isten fia vagyok! Ez az első!

2. Tovább haladva – és ez a második –: és mit adott nekem még az Isten? Ki vagyok én és kik vagytok ti? **Drága szent családoknak már élő, vagy élemedett, vagy a jövő családnak szent Sámson nemzedéke**.

Miért küldtünk? Lássuk az Írást (Lásd: 1Móz. 2.fej.): teremtetik és neki adatik a föld fölött a hatalom, az Isten Évát társnak adja, az élet szent anyjává alkotja, de az élet szent lendületét, az élet szolgálatát, ennek a szent családi szentélynek őrzését, az életek gondozását mind a férfira bizza. És amikor

azt kérdezték egy híres angol írótól: te minek tartod az embert? – azt felelte: nem felelek e kérdésre, hanem azt fogom megfelelni, minek tartom a férfi embert. Az élet szent erejét hordozónak, az örök világok csillagának, az új élet lendítőjének, meglévő élet védőjének, emberiség kultúrája szolgájának, a munka szent hősének; olyan valakinek, aki a teremtő lét erejét hordja a családi szentélyt szolgálva, Isten országát gyarapítva nemzeteket és népeket, világot erősítve. Az erőnek tartom az embert és ebben különösen a férfit. És folytatták a kérdést: és nem látsz arcán gyengeségnek jeleit? És azt felelte: a hulladék embernek arcán a halál vonalait látom, az Isten nemzedékének arcán az örök élet fönséges koszorúját szemlélem. Micsoda látnokok ezek! És folytatták a kérdést: talán a nagy, dicsőséges embereken látod ezeket?! És azt felelte Krisztussal: én a köntösön keresztül látok. Gúnyád, ruhád, arcod lehellete beteges, a szemedbe látok és kivillan belőle az Isten arca. Azt mondom: a koldusok koldusa lehetsz, de lelkedben az isteni szent erőt hordozod és belőled hatalmas, nagy, titkos patakból és forrásból csordul, indul az új élet. Micsoda nézők voltak ezek! Tudjátok kik ezek? Az élet szent hegyén álló embereknek lelke tekintete.

Micsoda hitvány valaki az, aki az embert, akárcsak egy élettelen anyagot, kilogrammokban vagy esetleg centiméterekben akarja mérni. Flammarion, a híres csillagász elkezdte egyszer ilyenformán mérni az embereket és látta, milyen mérhetetlen nagyok az égitestek az emberhez hasonlítva és semminek mondotta az embert. És azt mondotta neki a másik tudós: igazad van. De az embert nem lehet mércével mérni, az ember tekintete a végtelenséget látja, amellyel mindent áttör és az eget is igényli, átfogja a világot, mert Isten szent erejéből indított, önnönmagát teremtő csodálatos valaki, nagyot teremteni tudó. A híres orosz író, Tolsztoj fönséges dicsfénybe vonja arcát, s mindig ezt hirdetve mondja: nem vagyunk a nagy rónáknak nyomorult állapot nemzedéke, rókák vagy egyéb futó farkasnemzedék. Isten fiai vagyunk, akik a magunk nagyszerűsége mellett azért indítatunk az Isten csodás életerejével, a természetes életerőkkel, hogy a fönségesen szép földön Isten országa embernéppel népesíttessék be. Micsoda más világ, nem érzitek drága testvérek? Az élet szentélyének, a **család hatalmas szent templomának élő oszlopai** vagyunk.

3. A harmadik és utolsó: miért küld az Isten? Isten nem elég Önmagának, – végtelen és így mindent Magában hordó.

Talán hódolatot mutató és előtte leboruló kuli nemzedéket keres? Ez úgy állna lelkünk előtt, mint aki rászorul valakiknek a tiszteletére. Néztem a zsendülő tavasznak minden szépségét, réteket, mezőket, szántó – vető testvéreket, kalapácsoló munkásokat, házakat építő embertestvéreket. Kint a réten virágok nyílnak, a kertekben a fák menyasszonyi köntösbe öltözködnek. Mi ez? Az örök mindenségnek, Istennek visszfénye e természet részéről. És az ember? Az embernek a tekintetét várja az Isten. Az Isten az öntudatnak, a szeretetnek kiosztója velünk szemben. Az Ő fönséges gyönyörűségét kiosztja az Ő emberfiainak abban, hogy míg a koszorús gyönyörűséget mutató cseresznyefa ékes köntösét lehullatja, zöld bogyóját pirosra érleli, magát apró gyermekemberkének ízletes eledelnek kínálja, addig **az embert a világ népei támaszává, az életnek szent szolgájává magasztosítja.** És az ember lelkét olyaná teszi, hogy uralmat gyakoroljon a földön. De nem olyan nyomorúságosan, hogy az legyen lelkének tartalma, hogy mit tud földben, házban, takarékkönyvben, pénzben, aranyban őrizni, hanem azért, hogy ennek a világnak minden szépségét és rejtett gyönyörűségét testi és szellemi munkának fönséges lendületével, ő földi életnek sok nehézségét, szenvedését, az áldó teremtés és szeretet csodálatos, fönséges munkájával az igényelt Isten világosságával nemesítse. Miért küldettünk a földre? Nem jöttünk azért, hogy az élet terített asztalánál tobzódjunk. Akik ezt mondják, legyen nekik az ő igéjük szerint. Az Írást mutató mondok nekik: és „mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved?” (Mt 16,26). Szeretném belekondítani mindenkinek a lelkébe: ezt a földet kell megteremtened itt, szebbé kell alakítani a világot, itt nem szabad megelégedni azzal, hogy begyűjtöd magadnak a tulipán gumóit, hanem virágba kell szökkentened minden egyes gumót. Itt nem elég, hogy nagy takarékkönyvekkel, pénzgyűjteményekkel lelkedet ámítsad mondván, hogy most már boldog lehetsz. Pogány ember is – pogány legendákra gondolok – minden átkát aranyra veti: légy átkozott sárga fém, vér tapad hozzád, amint kihoztak a Rajna kincséből, és vér tapad hozzád mindig, mert te az örök fény helyett ki akartad sajátítani az emberek számára ezt a csillanó fényt és azt hazudtad nekik, hogy ezek őket boldoggá teszik. Drága testvérek! Nem egyet fogtok tudni, életemben öregedő fejjel nem egy ember testvér tragédiáját láttam. Volt olyan, aki éhhalált szenvedett, éhen halt és 85.000 aranyat hagyott hátra ágyában. Nyomorúságos féreg, azért küldtél a földre, hogy ez a sárga fém még fekvőhelyedet is keménnyé tegye? Nem vetted észre, hogy gyilkos tűz, nem égben gyűjtött tűz ez. A lélek tűzének kell villannia, hogy eszednek, karodnak munkájával embertestvérednek paradicsomát tudjad

azzal megteremteni. És akkor nem felelek emberi szóval és megtagadok minden emberi feleletet, – Krisztussal felelek, aki ebben az egy mondatban kovácsolta össze szent tanítását, áll mindenkire mindig: Isten atyáságában mindannyian testvérek vagyunk! Ha ezt a mondatot valaki úgy itatja lelkébe, hogy ezt egyrészt szent erővel teszi olyan formában, hogy fiatalokra, öregekre úgy néz, mint öccsére, bátyjára, de olyan is lesz, hogy mindent, ami föld úgy oszt szét, hogy minden adassék a testvéri szeretet melegéből minden nyomorult embertestvérenek; mondom, ha így élünk, akkor ki kell rádióznunk a szentmise végén lévő imádság szövegéből a „siralom völgyéből kiáltunk” szöveget, mert eljött az Isten országa, és az egek földi világából a testvériség szent csodájából kiáltunk Hozzád, égi Atyánk!

Bef.: A befejezéshez jutottunk. Kérdem újra: mit tartasz te az emberről Isten ítélete szerint? Megismételve ezt, menj haza ma testvérem és vidd magaddal azt a hatalmas ítéletet: teremtett téged és tart téged **Isten fiának** az Úr, küldött téged és tart téged a **családi szentély** élő szent **oszlopának** és küldött téged a **nagy földi** Isten országának, **paradicsomának teremőjévé**; akinek biztatásul adta, hogy tölts be a lelkét az Isten – fiúság szent tudata. Feszítse életét a nagyot tenni akarásnak csodás lendülete és teremts paradicsommá, embertestvérek szent földi otthonává azt a világot, melyet Isten szemével ilyen formán kell látnia mindenkinek. Egy „Üdvözlég”-et mondjunk el befejezésül, hogy a mindenható Isten ezt a csodás látás kegyelmét adja meg nekünk és megkérjük várostok áldott lelkű plébánosát, aki oly áldozatosan működik itt segítő társaival, nyissa ki a földi frigszekevénynek csodás kapuját áhítatos ének közben: adja a földön lakó Krisztus rátok áldását és indítson meg benneteket egy olyan szent lelki megújodási életszakaszra, amelyben felértékelitek magatokat az Isten – rokonság csodás magaslatára és teremteni kezditek magatokban, áldott családokban és az egész emberiség életében a földi Isten országát. Amen.

II. nap (via purgativa)

2. beszéd: Önnön lelkiismeretünk alapján

Bev.: Az egész lelkigyakorlat alatt, amint tegnap jeleztem, egyetlen kérdést intézünk önmagunkhoz: kinek tartod te ember az embert? És tegnap meghallottuk az Isten szavát. Az Isten ítélete így szólt rólunk: te halhatatlan lélek hordozója vagy, te az én rokonom vagy, neked örök szent jogod van Atyád örök házában. Azt is jeleztem előre, ma is kérdést fogunk intézni önmagunkhoz: kinek tartod te az embert? Azt is megmondtam, hogy a felelet ez lészen: a föld rabszolgájának tartom az embert. Azt is jövendöltem, hogy holnap pedig újra a kérdés szavával Krisztus Urunkat kérdezzük meg, és azt fogja nekünk felelni: újjászületvén isteni lénynek tartalak téged ember. – Ma maradunk a másodiknál. Felvetem e szent helyen a kérdést, hogy a második kérdést magyarázzam: kinek tartod ember az embert? Most elhagyom a mennyek országát, szent csókkal illetvén az Evangéliumot oldalt helyezem, és szeretnék minden egyeshez szólni közületek, hozzátok, drága testvérek és arra kérni minden egyest, lélekben zárd el magadat most a világtól és önnönmagadat kérdezd: mit tartasz te önnön embervoltodról? És ezt azért szeretném így felvetni, mert ha Isten mindnyájatokat mint az élet szentélyének Sámsonját fiának tekint, akkor nem vállalkozhatom én arra, gyalgóló és egyszerű ember, hogy valakit is közületek, akár magamon kezdve, a föld rabszolgájának mondjak. De amikor nem vállalkozik az ember arra, hogy másokról ítélkezzék, akkor kell vállalkoznia önnönmagának az embernek, hogy szerte tudja tépni a lélek szent zárait és függőnyeit és szembenézve önmagával ne úgy vesse fel ilyen formában: mit tartasz te az emberről? – hanem vesse fel ilyen formában: mit tartasz te önnönmagadról? A kérdés feladásánál azt is lehet mondani: vizsgálj meg testvér önmagadat. Köszönd meg a mindenható Istennek, hogy a földi életben vethetsz számot sáfárkodó életedről és őszinte önismerettel mondj ítéletet önnön elmúlt hosszú – hosszú életedről. Ki voltál te ember, akit Isten fiának küldött az ég, megőrizt-e magadban ezt az isteni szent hivatást és küldetést, vagy megtépázva a lélek köntösét, meggyalázva istenfíú mivoltodat, a lélek uralmának szent magaslata helyett a földnek sivár lánján, lankáján és lapályán kerestél magadnak nyomorúságos, szennyos otthont? Tegnap arra hivatkoztam, hogy a ti drága kis unokáitok vagy drága gyermeketek tanítómesterei lehetnek nagyapák és édesapák, mert oktatni tudnak minket arra, hogy miben hasonlít az ember a Istenhez. Ma azt mondom nektek, figyeljétek meg ezt a tapiskoló kis Gyuszikát vagy Pistit, amikor ő az ő jó lelkiatyja tanácsára vagy parancsára, áldott lelkű édesanyjának kérésére a szentgyónáshoz készül. Akkor ő azt fogja tenni, hogy először letérdel, szépen keresztet vet és amint ő megtanulta a Kátéból, a Szentlélek segítségül hívásáért imádkozik, hogy az tanítsa meg látni és megismerni, miben követett az ő drága kicsi élete valami hibát Isten ellen.

Legyetek tanítványai ezeknek az apróságoknak, és a mostani beszéd elején csak egy fohászt mondjunk ilyen formán: világosítsd meg agyunkat Szentlélek Úr Isten, hogy lássuk, hogy a te szemekkel nézve önmön életünkben minek kell tartanunk önmagunkat. És ennek elvégzése után szeretném, ha elhomályosulna a templom minden fénye, valami módon elködösödnék drága szemeitek is, és talán az én hangomon kívül más érzéki felfogást nem hallanátok, csak a szó hangját, muzsikáját és dalát, és vizsgálatot tartanátok önmagatokban ebben a három pontban: 1) milyen vagyok én a szemek kívánságának bűnvilágában?; 2) milyen vagyok én a test kívánságának bűnbirodalmában?; 3) milyen vagyok én az élet büszkeségének mesterkélő világában?

1. Az első annyit jelent: növekedő embernek igazi kísértése ott kezdődik, amikor az áldozatos és nehéz munka helyett a felületes és könnyű vagy egyenesen bűnös közeledést mutat az anyagi világ felé.

És alattomos csalásokkal vagy gazságokkal, hamisságokkal és más ember vagyonának megkárosításával, más jogos bérének lefogásával – Szentlélek elleni bűn! – próbálok magam gazdagodni és Isten szent paradicsomi világából igaztalan úton sajátítok ki magamnak és teszem bálványá a vagyont, a szennyes úton szerzettet és leszek ennek a bálványnak alázkodó rabszolgája. Még az evangéliumi Embert is itt kísérti meg a sátán. Fölviszi a hegyre: mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem. Tedd, hogy a kövek kenyerekké legyenek... (Lásd: Mt 4.fej.)... Nem veszitek észre ebben azt a hangot: a földet kínálja az ég Urának, hogy leborulva imádja a föld gonosz szellemének erejét? De ne járjunk ilyen messze. Nem vesszük-e észre, hogy a mi életünk erőfeszítése mellett mennyi kísértés és csábítás jelenik meg bennünk, hogy a földnek kincseit ne eszköznek nézzük, amellyel szebb és nemezebb életet élünk, hanem olyan célnak, amelyet ha birtokba veszünk? Akkor azt mondjuk: töltekezzél lelkünk, mert miénk minden föld, arany, öröm és gyönyör. Majdnem azt mondom, nem nézte az egész földet a mi életünk olyan terített asztalnak, amelyre más vérével szerzett ételleket is raknak, és a falánkodó ember nem nézi azt, hogy szenvedés és nyomor tapad a serleghez, melyből hörpinteni fog. Ennek a kísértésnek áldozata a régi görög meséknek Midas királya, aki az istenektől azt kérte: arany imádója vagyok, adjatok nekem istenek olyan hatalmat, hogy amit a kezemmel érintek, arannyá váljék és belőlem a legboldogabb embert teremti. A meseszerű beszéd szerint Jupiter azt mondta: kívánságodat teljesíti az Olimposz! – és a legenda ezt írja tovább, büszke öntudattal fogott meg mindent, és minden, amihez ért, arannyá vált. De a megdölgötlan, nem gondolt arra, hogy ezzel a nagy ajándékkal halálos ítéletét írta alá az Olimposz tövénel, mert hozzányúlt a szépen sült, ropogós cipóhoz és arany lett, emelte a serleget és arannyá lett az ital. Akkor döbbsent rá, nem az az ember kincse, amit aranynak fémjeleznek, mert akkor rabszolgája lesz az ember az aranynak, hanem az az ember értéke, ha ezt az aranyat eszköznek tudja tartani, hogy legyen áldássá és áldásos embertestvérek életébe alázkodjék. Szent serleggé legyen, Krisztus Szent Vérének áldozó kelyhe, emelkedjék szoborrá, emberek díszévé, legyen az emberiség örömfénye, dísze, örök hűségnek szent gyűrűje. És végig villanthatnék sok-sok száz utat. De nem ezzé, hanem olyan úrrá lett, hogy lelkünket rabságba fogja és bennünket szemek kívánságának útján föld terményének, búzájának, vagy terített asztalának, csorduló nedűjének, vagy aranyának rabszolgájává teszi. Ez az első. Ha azt látod magadon testvér, lehunyt szemmel és tényleg szentélyt nyitó és vizsgáló, Szentlélek szemével látó ember, hogy ebben hibáztál, akkor már megfelelsz a kérdésre, kinek tartod magadat: a föld rabszolgájának.

2. A második kérdés ahhoz fűződik, hogy a növekedő férfi ember életét a föld kísértéseinek második nagy sodra, a testnek kívánsága ragadja magával.

A testnek kívánságáról régi pogány népek azt írják, hogy aki rabszolgája lesz a föld eledelének és italának, azt mindig a régi mesék Bacchus pogány isten személyéhez kötik és úgy tartják: aki Bacchus serlegéből akarja tölteni önmagába az élet örömeit, azt rabszolga szíjra fűzi annak a Bacchusnak kísértetéhez tartozó Venus istenasszony pogány gonoszsága. Ez pedig annyit jelent, aki rabszolgája az étel, ital ösztönének, az rabszolgája léssen a kegyetlen, durva, bűnös testiség ösztönének. Rövid mondattal így fogalmazhatjuk meg: Bacchus és Venus az ember életében testvéri szövetségben él, és akit az egyik rabszíjra fűz, azt magával hurcolja a másik is egyaránt. Figyeljétek csak meg, amint az ég felé forduló ember, ha isteni ember, teremti és szebbé alakítja a világot, úgy természetesen az életösztön is az új jövő életnek szent forrása és lendítő ereje égi Atyánknak szent tervében. Szentnek csak az a belső szent lendület hirdethető, amellyel az Isten tervében a férfi és nő szent jegyességét szentségi magaslatra emeli az Úr, és amelynek nyomán a további élet csodás szent csordulása indul. Amilyen szent és fönséges a család szentélyének nemesítése és gyarapítása, annyira isteni és szent az egek országának új nemzedéken keresztül való benépesítése, annyira szent és hatalmas az Isten teremtő munkájába való

szent bekapcsolódás; annyira durva, alantas, bűnös, szennyes ennek az ösztönnek olyan trónra emelése, amely aztán túlkapásokkal, a szenvedély és ösztön tobzódásával utat nyer a „ne paráználkodj” isteni parancs átlépésére. A családi szentélynek élete a férfi ember életének szent folytatása. Más családi életbe való belépés a Heródesek gonoszsága, aki testvéreinek feleségével él és testvére feleségének bűnre kívánja táncos Szalóme leányát. Az Írás úgy ír erről a szolga és rabszolga emberről, hogy aki önnönmagadat bűnös kívánságokkal rabszolga voltodban felemelni próbáltad, a férgek martaléka lettél és utolsó rongyként fejezed be életedet. Ez a történelem ítélete, azt is mondhatnám, Isten ítélete. A történetírók pedig erről a Heródesről azt írják, nem volt a földön ennél hitványabb ember. Veszitek észre, aranyból koronát kovácsoltak neki, arany köntösből palástot dobtak vállára, és a test rabszolgájává alázkodott. Ítélt felette az emberiség. A világ legnagyobb gonosztevőjének jellemzi most is a világtörténelem. Júdást tartják kisebbnek, ezt a pénz ragadta el. Heródest mondják nagyobb gonosznak, mert a test fűzte rabláncra. Szeretném, ha belenézni a lelkünkbe ezen a nehéz területen: minek tartod te magadat ember? Imádkozó lélekkel nézek Krisztus felé és kérem az Urat, ne legyen a felelet: a föld hitvány rabszolgájának, hanem ez: a küszködő férfi ember nehéz, nehéz harcosának, mert ebben benne rejtőzik a jót kereső lélek. Krisztus akarja ezt, hatalmas erővel hajtat, hogy lehessen olyan, aki ezen az ösztönön, ezen a hibádon tiszta életed fönséges erejével uralkodik. Sámsonnak szólítottalak téged. Jaj, de szép volna, ha ez a Sámson nemzedék, nagy városok férfi nemzedéke rádöbbenne arra, hogy önnönmagának szent erejét, a családi szentélynek szinte oszlophordozóját, Isten szent világának, egeknek oszlopát látná önmagában, és ha a testiség sátánjának kísértésével hibát lel önmagában, akkor döbbenjen arra a szent gondolatra: megvetem és eltaszítom magamtól a sár emberének díszes köntösében közeledő kísértését, és akkor az én Istenem megemel engem és Sámsonná tesz, akinek férfi lelkében a férfi erények fönséges gyönyörűsége, az erős férfi lelke honol.

3. És a harmadik: vessétek fel a kérdést, **nem kísértett – e meg minket az életnek az a gőgje**, hogy fölmagasztosított önmagunkat mindenki fölé helyezte, és másokra megvető módon lenézést diktált a mi életünk?

Drága testvérek! Mindnyájan tudjátok, a régi nagy meseíró, Aesopus megírta már a szürke békáról és a nagy ökörrel szóló meséjét. A büszkélkedő és nagygyá növekedni akaró béka megfigyelte, mennyivel kisebb ő az ökörnél és addig puffaszkodott, amíg szétpattant a bőre, – és a nagy ökör lenézett erre a nyomorult, hitvány békára. Nem veszed észre, a földi életben egyik legnagyobb kísértésed abban áll, hogy önnönmagadat embertestvéreid fölé, a hatalmat gyakorlók fölé, sőt nem ritkán az Isten fölé akarod emelni? Ti jól tudjátok és végigéltétek azokat a szörnyű időket, amelyek a mostani időt előzték meg és ha visszagondoltok, még emlékszem, bizonyára mindnyájan tudjátok, hogy ezeknek a borzalmas időknek Nietzsche nevű német bölcselő volt az atyja, aki azt hirdette meg az emberiségnek, hogy minden egyes ember nem több, mint tömeg a hullafolyamban és a vér hatalmas, amit gőgnek hívnak. Fölemelkedem és uralkodom mindenki felett. Nem emészttem el időtöket arra, hogy bizonyítsam: amit ez a bölcselő könyvekben megírt, azt a magyar történelem és az emberiség történelmének szörnyű szakasza valóságban átélte. Mit jelent ez? Amikor ez ember önmagát ember fölé, amikor vezetők fölé és Isten fölé emeli, az életének átka, önnönmagának szennye és öngőgjének nyomorult rabszolgája. Az egyik magyar író mondta nekem egyszer, amikor egy magát igen felmagasztaló tudósról beszélünk: Atyám, ezt az embert már megverte az Isten. Miért mondod róla ezt fiam? Azért, mert ez az öngőgnek olyan formáját mutatja, hogy az szinte önmaga elé teszi le serpenyőben a tüzet és tömjént dobva rá az arcát tömjénnel illeti. Nem lehet isteni, aki istenné teszi magát, és azzal veri meg először az Isten az embert, hogy elhiszi a senki ember, hogy az Istennél is nagyobb. A francia nemzetnek volt egy átfutó két esztendeje, amikor törvényt hozott arról, hogy nincs Isten. És utca paráznáját állította és ültetette oltárra, mondván: ez helyettesíti az Istent. Két év múlva új törvény hozatott: van Isten, és a francia nép hódol az Isten előtt. Drága testvérek! Önnönmagunkba nézzünk, nem tesz rabszolgává minket önmagunk vak gőgje? És ha azt látnók, valamiképp nagyobbá akarjuk magunkat tenni, mint amivé Isten teremtett, tudniillik Isten fiának, vegyétek észre, hogy nem uralkodói lesztek a földnek, amire küldtetek, hanem rabszolgák lesztek önnön gonoszságotoknak és szenvedélyeiteknek. Annyit lehetne mondani: lejöttök az Istentől kapott szent hivatásnak magaslatára az egek országából, az örök élet szent otthonából ebbe a hazába, a szorgalmas és áldozatos élet szent területére, – mely kötelességtek –, a lélekteremtés csodás szentélyébe, – mely szent hivatástok –, és lealázkodtok a föld életének, itálának, aranyának, szenvedélyének, ösztönnek és gőgnek rabszolgáivá. – Mondom ismételve, feleljen minden egyes testvér önmagának a mi Urunk Jézus Krisztus előtt: minek tartod ember ezek után magadat?

Bef.: És ezután nem marad más befejezésül, mint az az egyetlenegy imádkozó kérés, hogy a mindenható Isten engedje meg nektek, hogy a mai este csak egyetlenegy fohász hagyja el a ti férfi ajkatok szent világát és ne menjen egy sem közülünk haza, aki nem mondaná egek felé táruló lélekkel: Atyám, add, hogy én lássak. És még így fogalmazhatnánk meg: add meg azt, hogy lássam az igazi lélek – arculatomat és tudjak ítéletet mondani, hogy én a Te szemeddel nézve minek tarthatom magamat. – Mikor tegnap a szent helyről, az Isten szent hegyéről hazamentünk, és az egyik káplán testvérrel valamivel hamarabb érve haza, álltunk a sötétségben a plébánia előtt, annak a két testvérnek nem tűnt fel, akikről most szólok: a két testvér innét jött le a hegyről. Csendben, fegyelmezetten beszéltek és megálltak ott az utcasaroknál. Már sötétebb volt, mint most, ők nem láttak már engem, vagy legalább csak sötét kontúrban, és én sem tudtam volna megismerni még akkor sem, ha ismerősek lettek volna. Mi történt? Amint meghúzódva a saroknál állok, egy pillanat alatt az egyik gyufát gyújt és kínálja a másikat, hogy egy kis cigarettával enyhítse útját, amikor hazafelé megy. Mi történt? Ennek a gyufának fénye annak a testvérnek úgy vonta fénybe az arcát, hogy én az eszemből ezt az arcot többé kiradírozni nem tudom. Pedig nem történt más, mint esthomályban egy gyufaszál fénybe vonta egy embertestvér arcvonásait. Miért mondom ezt? Ha a ti kérő imádságtokkal lélekbe száll a Szentlélek tüze, ez úgy világítja meg lelketek képét, ahogyan Isten látja szent tekintetével, akkor én azt hiszem, ki nem tudjátok magatokból az önnön arcotoknak képét törölni! És ez az arc követelni fogja tőletek, hogy a kontúrban hibás és tépett, szennyes foltot törüljétek le róla. Add meg nekünk Istenem, hogy a Te szent kegyelmeddel belőlünk az Isten arcát mutató ember alakuljon! Ezért kérek titeket, mondjátok el: Uram, add, hogy lássunk! És én prófétai szóval mondom nektek, látni fogjátok saját életeteknek rút kontúrját, belevésődik a ti drága lelketekbe úgy, hogyha ennek vonala a föld rabszolgájának arcvonását mutatja, akkor kérésem nélkül magatok fogjátok így folytatni az imádságot: add meg nekünk Uram azt is, hogy elmosódjék lelkünkben a föld rabszolgájának képe és újra fejlődjék ki rajtunk az isteni élet csodás szent jegye! Amen.

III. nap (via unitiva)

3. beszéd: A megváltó Krisztus tanítása alapján

Bev.: Harmadszor kérdem e szent helyről: mit tartasz te testvér az emberről? Először megkérdeztük az egek Urától, – azt felelte: értelemmel és akarattal áldott fiannak tartom az embert, zarándok utat jár a földön és egek országába tér haza Urához, Istenéhez. Aztán újra felvetettük tegnap a kérdést: mit tartasz te az emberről, és nem feleltünk meg itt, hanem azzal búcsúztunk az oltár mellől, húzzad szét magad a lélek szentélyét ember, nézz bele a lelkedbe, vessed fel a kérdést: vajon nem vetítődött – e ki arcodon a föld rabszolgájának életkontúrja? Emlékeznek az én drága jó testvéreim, egy fohással indultunk innen: Uram, add, hogy lássak! Ez volt a kérés. Megfelelt az én testvéreim közül minden egyes önmagában. Én feladom harmadszor a kérdést: mit tartasz te az emberről? **A mi Urunk Jézus Krisztustól várjuk azt a feleletet**, amely minket egy megemelő szent tudattal – a feleletet előre mondom – Isten szent atlétáivá emel. És most elhagyom a beszédem sorát és nem azt kérdezem, mit jelent az, hogy Isten atlétája vagyok, hanem a kérdést olyan formában vetem fel: hogyan és mint történik az a belső átváltozás a férfi ember lelkében, még ha olyan kontúrokat látott volna is, mely őt az élet királyának magaslatáról a föld rabszolgájának hitványságába szállította volna le, – hol rejtőzik az az erő, amely az ilyen ember életéből Isten atlétáját teremti? – Ilyenformán előrebocsátottam mindazt, amit eddig hallottunk és kérdéssé szövöm, amiről most szólni szeretnék. Azzal kezdem mai beszédemet, amit egy igen – igen híres angol írótól olvashat minden ember, aki mint író a legnagyobbak közül való volt, de hitványsága annyira nagy, hogy az angol ember ezzel az íróval kezdet nem fogott soha. Ez a nagy író, O. Wilde megírta egy érdekes regényét, melynek címe: „Dorian Gray”.

Ennek a regénynek néhány rövid mondatú tartalma a következő. Megfesteti arcképét az író és emberi kezekre bizza az ecsetet, és megrajzolták olyan gyönyörűnek életarcát, hogy büszkélkedve mutatott rá: íme, az én gyönyörű emberarcom. Azután az történik ezzel az íróval, hogy az élet elsodorja őt szennyos világok partjára, az angol társadalom utolsóinak egyike lészen és rádöbben arra – már a maga életét írja itt le – milyen messze jutott ő attól az életmagaslattól, mely őt, ifjú embert ilyen gyönyörű arccal illette és tüntette ki. És azután az történik, hogy évről évre megnézi a képét valami lelki mardosással, lelki bánattal és bánatolommal, tüzet vet és ámulva veszi észre, hogy ezen a képen egymás után sötétebb, durvább kontúrok kezdenek megjelenni. Azok a szemek, amelyek csillogón su-

gározták az ifjúság tüzeit, azok a képen beestek. Azok a vonalak, melyek ifjú embereknél szép kört alkotnak a szem peremén, azok durva, kékes sötétek lettek. Azok a telt vonalak, melyek a fiatal ember életének jellegzetességei, minket, öregeket jellemző aszottságot kezdtek elárulni, és az a lendület, mely kisugárzott a múlt képből, az egy összetört, összeesett embert mutatott. És amikor ez a férfi ránéz évtizedek múlva a képére, belevágja a kését, szertehasogatja és – a regényben így van, a valóságban nem történt megfelakasztja magát azért, mert ezt a szennyes arcot nem hajlandó tovább viselni. A regény úgy végződik, hogy barátai menteni sietnek ezt a szerencsétlent. És amikor a képet meghasogatva látják, azt állapítják meg, hogy nem a kép változott mássá, az most is ugyanazt a szép fiatal embert mutatta, mint régen, de a lelkiismeret kemény beszéde úgy megtörte ennek a lelkét, hogy nem tudta látni képének szép kontúrajait, hanem amit önmagában szennynek tudott, azt vetítette a képre és úgy látta önmagát, mint az összetört és pusztulás alatt álló nyomorult férget. Drága testvérek! Ennek az írónak életét számtalan nagy, valóságos ember is élte. Olvassuk Szt. Ágoston életéből, az ő lelkében is feltámadt a múlt, és azt tudta mondani: van egy Mesterem nekem, Akiről azt hallom, hogy fölmagasztosult a gyalázatnak fáján, Akiről azt tudom, hogy megcsordult a vére és mosni kezdte az ember lelkét, – elmegyek ehhez a fához, a Golgota fájához, mossza le a lelkem arculatának minden szennyét és megindítson bennem egy új, Istennek tetsző szent életet. – És most jutok a beszédemhez. A fának csodájáról fogok szólni olyan formában, rá fogok mutatni az én drága testvéreim lelke előtt arra a Fára, egyszerű ácsoltra, valóban dísznélkülire és két mondatot akarok mondani testvéreimnek. 1) Az egyik szól: íme, az üdvösség Fája, melyből a ti drága lelketeknek igazulása adatik. 2) A másik pedig így fog szólni: íme, az üdvösség Fája, amelynek tövéből csorduló isteni kegyelem a ti új atléta életeteket fogja megteremteni. – Kevés ember gondolkodik arról, micsoda szent, örök barátunk nekünk a fatestvér. Erdész nemzedék nagy nézéssel gyönyörködik a hatalmas tölgyben. A lankák népe a jegenyéket nézi, magas országok nemzedéke a fenyőkben gyönyörködik. Kicsi kis városok emberei, egyszerű, drága népe bokrok tövébe húzódik, sokszor kicsi-kis meggyfák és cseresznyefák fehér köntösének örül, – rá sem gondol arra, micsoda gyönyörű és szent barát, micsoda szent szolgálatnak anyaga a mi fatestvérünk! Amint kitor parányi kis szigonyával a földből, mindjárt iparkodni kezd – hallgatom csodálkozó füllel a szavakat beszél a földből felfelé emelkedni akarásról és szól arról: csak a gyökérezetem a földé, az én sziklevelem már a finomabb légköré, és fölfelé törő lendületem valamiképp az égé. És amikor akkorára növekszik, hogy kicsi-kis ágakat hoz, parányi esernyővé szélesedik, akkor már oda-simul az ember mellé, hogy drága kedves barátja legyen. Amikor tavasz zsendülése van, akkor úgy mutatja még a legegyszerűbb fűz is magát, hogy nyálkás nedvvel tölti ágait külső köpenye alatt és kis gyermekembernek kínálja magát, hogy kis sípokat csináljon belőle, meg-megverdesse a földet és lecsavarja gyönyörűsége szép palástját. És sípokat készít pásztor és nem pásztor. Kosárfonó testvérnek vesszőül kínálja magát, hogy kosarakká alkossák asszonynépek... stb. Minden kis ága tanít bennünket: míg él, ad annak, akiért az Istentől szolgálatra küldetett. Majd magasban terebélyesedő, széles ágakat feszít szerteszt, árnyékát kínálja először pihenésre, kínálja fáradt pásztornak, kirándulónak, vándornak. Majd gyümölcsöt érlel szomjazó, éhező népnek, tudjuk – piros bogyókat cseresznyeként, szépen csillogó rózsaszín barackot... Jár az ember ezek mellett a gyönyörűsége fák mellett, rádöbben arra, hogy ezek a mi testvéreink, akik kitarják a karjukat szélesen terebélyesedő feszüléssel és árnyékot, erőt, ételt, italt kínálnak nekünk szegény vándornemzedéknek, és sokszor azt hinné az ember, hogy ez az áldott fatestvér addig kísért bennünket, míg mint életerős fa gyökerezik bele a földbe. Nem olyan hűtlen testvér. És amikor tönkké vágják szegény sokágú fatestvérünket, akkor először kiszárítja nedves fáradt ágait és azután elzarándokol a mi kályhánkhoz, hogy amit gyűjtött a napsugárból évtizedeken keresztül, azt tűzbevetve melegben adja vissza nekünk. Aztán tovább alázódik, bölcsőnk lemezévé lesz, majd megmagasztosul, ételt enni adó asztalunknak lapjává magasztosul. Aztán tovább kísért, minden egyes eszköznél szerény, igénytelen nyelvévé lesz, azután bútorokká válik, – azután koporsónk lemezévé. Nincs vége! Azután kereszt alakba hajlik és sírunkhoz keresztfaé, fejfaként szerénykedik és hangosan szól nekem eltemetettnek, vagy temetőtől hazamenőnek...

1. Higgyél abban ember, hogy ezen a kettős fán, tönkdarabon, gerendán valami olyan szent csoda történt kétezer évvel ezelőtt, amely az egész emberiségnek nem a földi életnek, hanem a lélek életének lett szent üdvössége.

És most az igazi Keresztre gondolok. De szeretném, ha lélekszemekkel tudnám tépni a templom falait, valami belső csodás varázslattal ide tudnám varázsolni az igazi Golgotának ácsolatlan, durva Keresztjét, valami csoda módon hallani tudnánk a hegyen zúgó emberek beszédét, hallanánk azt a szót, amit az áldozatok Áldozata mondott a Keresztfán, ezen a fatestvér tönkjéből való nyoszolyáján

az Úrnak, egy szót: Beteljesedett! Küldetével és mentem, szenvedésre indítottál és vállaltam, emberszerepre indítottál és kitárt karokkal mindenkit Magamhoz öleltem és csorduló Véremnek erejével merem mondani latornak és nem latornak egyaránt: ma velem leszesz a paradicsomban. Mi történt itt? A mi fatestvérünk a mindenható Isten csodás szeretetéből az örök Isten Egyszülöttjének áldozati nyoszolyája lett, és a szent nyoszolyáról csorduló Vér lelkünk üdvösségének bérévé, a mi lelkünk megszentelőjévé, a mi életünk megtisztítójává változott. Német legendák írják azt, hogy ezt a szent csorduló Vért, szent italt csodás kehelybe fogták fel és elvitték a lovagok ősi szent várába, ahol minden évben megcsordul és pezsdül ez az ital és az Isten lovagnemzedéke körbe adja a szent kelyhet. Minden lovag hörpinti az isteni italt és – írja a gyönyörűség legenda tovább – aki ebből a szent kehelyből ivott, halált nem lát mindörökké. Nem veszitek észre, hogy emberi legendának végén nem emberi igék csendültek? Annak az Embernek szava csendült, Aki a csodálatos kenyérszaporítás után mondotta: „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él” (Jn 6,58). Lehet-e halhatatlan embernek lennie annak, aki az életének arculatját olyannak találta, hogy a föld rabszolgája? Csak az lehet az örök élet kapujának zörgető zárandoka, az előtt nyílik meg az az örök kapu, aki a lelkének örök szent köntösét, a tiszta élet minden szépségét, a lelkének minden kincstárát szent teherként viszi magával Isten szent országába. Nézzétek, drága testvérek! Ennek a keresztgerendának, ennek a nyoszolyának áldozati szent Papja életében azt mondotta, halála után feltámadván megerősítette, hogy „akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer” (Jn 20,29). Higgyétek, én meggyőztem a világot (Lásd: Jn 16,33) abban, hogy kiemeltém az örök halálból és a bűnök, szenvedélyek tömegéből, ebből a szörnyűség életfergetegből. Letöröltem áldozati bárány véremmel a múltat, letöröltem a lélekről mindent, ami nem szent, hogy támadjon fel mindenki az Isten atlétájának csodás és nemes szent élete. – És most jutok a második ponthoz.

2. Nem elég az, hogy elnyögjem és elsírijam múltam mentését. A keresztény katolikus Evangélium nem azt hirdeti, hogy csak temetni tudjuk a múltat, az zárandok koldus nemzedéknek nótája volna csupán. Krisztus arról szól isteni küldetésében: **éljétek ezt a megtisztult életet, az Isten atlétájának főséges gyönyörűségét mindnyájan.**

Az egyik magyar poéta a deltáról gyönyörű verset írt. Olyan formán magyarázza: belenez saját tükrébe a nagy folyó deltája és szomorúan látja, hogy ő, a messzeségben csörgedező, gyönyörűséges patak fehér kristály vize micsoda szennyes, hömpölygő áradat, látta vizét, mennyi hordalék és szenny van benne. Panaszt emel: hová lett az én életemnek gyönyörű tisztasága? Pisztrángok ugráltak csörgedező habjaim között, csodaszép erdőkön és tájakon mentem végig, melyek látták tükörképüket bennem. És én, a tiszta hegyi patak, szennyes, nyomorult deltává változtam. Hogy végződik a vers?: és könnyező szemmel zuhatagozik bele a mindent megemészto tengerbe. Milyen kicsi egy ember csak egy Duna medrében folyó vízáradathoz, és minden egyes ember milyen főségesen nagy világ! Rádöbben életében egy kötöttebb percében, hogy mennyi szenny, hulladék és hordalék van ebben az életben. És meg tud fordulni, meg tud állni és nem panasszal megy az élet elé, azt tudja mondani: elmegyek Krisztus lábához, átfolyatom magamat annak a Keresztnek tövében csörgedező szent Vérnek parányi sodrán, és megváltozik az életem, visszatér az én kristálytisza főséges gyönyörűségem. És ha azt kérnétek, ne költészetet mondj testvér, gyakorlatban mondd meg nekünk, hogyan alakul ez az élet, akkor azt felelem nektek: akik égnek igényesei vagytok, akik égi Atyátoktól halljátok, hogy ti az éghez tartoztok, csak földön dolgoztok, akiknek mindig azt hirdeti a Kereszten függő Krisztus, hogy ti az egekből, Istentől jöttetek és oda tartoztok; életetek olyan, hogy az Istenből élhettek, és ebből az életforrásból szent és istenien tiszta lesz egész életetek. Figyeljétek ide! Minden föld olyan gyümölcsöt terem, amilyen maga a föld. Az elhanyagolt, meg nem gondozott talán kizsendíti tavasszal a parányi magot, de a meg nem öntözött és nem televényesített földön csak parányi kicsivé nő a nemes növény, és vad magasságban burjánzik fel körülötte a káka és a katángkóró. Embertestvér, ha a te lelkedbe veszed a Szentlélek erejével Krisztus Szent Testét, tudod mi történik benned? Lelked kertjének televénye az Isten égi ajándéka leszen, az Ő természetében részesedsz, és az isteni természetből fakadva életednek minden mozzanata istenivé nemesedik. Isteni lesz a szemed, amellyel úgy látod a földet, ahogyan az Isten akarja, a te érzésvilágod olyan szívből fakad és úgy tárul fel a kezed, hogy magához ölelje a világnak minden szépségét. Acélossá keményedik, rendvágó kasza, földet turo ásó vagy toll, vagy bármiféle eszköz legyen a kezekben, azonban a lélekben a teremtő erő legyen és szebbé próbálja teremteni a világot. Isten szent lendülete ez, amely nem elégszik meg azzal, hogy az a megteremtett sárgolyó sár legyen, embertől követeli, hogy a kert legyen Isten szent kertje. Nemes lesz a lelked és úgy tudsz nézni gyermekekre és felnőttekre, különösen ti, drága jó édesapák: szeretett hitvestekre és áldott gyermekeitekre, hogy ezek egy szent törzsnek, fának feltörő csodás életei és termései, hisz a te

nevedet – Kis, vagy Nagy és bármi nevet képviselsz – a te nevedet hordják. A család valami szent fa. Hisz van is a családnak szent törzse, melynek éltető gyökerét, felsugárzó, gyönyörűséges, felemelkedni tudó és ágakat bontó törzsét te alkotod. Ha az életnek szent gyökérzetét az anyaföld helyett az Isten földjének szent televényébe veted, akkor te az Isten örök magaslatok felé törő gyönyörű jegenyéje leszel. Nem veszed észre, minden fának természete, hogy felfelé tör? Azt mondja a magyar nép: a fák nem nőnek az égig! Nincsenek fák, melyek az égig érnek, igazuk van a természettudósoknak. Én azt hirdetem nektek Isten szent jegenyéi, hogy a ti életeteknek törzse földbe gyökerezett, szent ereje Isten ereje, magasbatörő csodás lendülete egekbe ér. Egyetlen fának van az Isten kertjében embertörzse, mely nem tud megmaradni a földön, amely csodák csodájával felfelé tör, és még nagyobb csoda, a halálnak látszó ellenséges letarolás után egeket ér. Nézzétek ezt a csodás fát, az igazi Keresztfát, ezt akkor is előttetek viszik, amikor utolsó utatokra, utolsó utunkra megyünk, és ez a szent fa, a megváltás fája, az élet reményének fája, az örök élet szent reményének gyönyörűsége, nem hagy el hűtlenül haló porainkban sem, fejhez kívánczik, sírásó testvérünk szűrja oda, és a sírba pihenő testemnek egeket kopogtató lelke ebben a szent jelben bizakodik. Koporsóm körül lévő, rokonok, ismerősök és ember-testvérek is ebben az egy jelben bíznak. És ezt mutatja az egész temetési szertartás alatt mondott imával az Egyház: feltámadunk! Ó, ha értenétek azt az éneket, amikor a templomból – régen itt temették el a halottakat, most a halottas házból – zendíti meg az Egyház: jöjjetek, örvendezzünk és hirdessük szent fölségét az Istennek! A temető kapujánál sem síró szemeket keres; megcsendül az ének: az örök világokba vigyenek téged az angyalok! Szinte azt mondja: megkopogtatom az örök élet bronzkapuját ezzel a legnagyobb barátunkkal, a gerendákból összedolgozott fatestvérnek szent jelével, és két szárnyra nyílik a kapu, mert aki az Isten nevében jön, azt szent diadallal fogadja az egek kórusa. Nézzétek, ezt az életet megélni, ezt a fönséges gyönyörű életet kiteljesíteni annyi, mint az élet csodás világában Isten szent földi paradicsomát, az örök élet minden gyönyörűségét kiformázni. Jaj, de szeretném én, ha ennek a nemes városnak férfi nemzedékét áthatná az a belső csodás vágy, hogy a mi legszentebb barátunk, a fatestvérnek keresztté változó csodása eltörölje mindegyikünk lelkének minden bűnét, hibáját, és valóra válna az a csoda, hogy az itt ülő koros vagy nem koros, mindenesetre gyermekkorból kinevelkedett ifjúság és élemedett öreg ezen a szent estén megérezné: **Krisztus arca és tanítása szerint újjászületett**, lélekben gyermekként született az élete! Gyermekké lesz, és atlétáról beszélek? A gyermek gyenge, az atléta erős. Ne felejtsetek, az atléta a test vonalaiban erősebb a gyermeknél, jószágban, szeretetreméltóságban, tisztaságban, áldozatosságban és önzetlenségben csak az angyalnemzedék nővi túl a ti drága fiaitoknak, leányaitoknak életét. Ne higgyétek azt, hogy gyermekké lettek, mert nem leszünk gyermekké a test vonalaiban, de gyermekké leszünk az élet fönséges szent honában, a lélek tisztaságában.

Bef.: Alázkodjatok meg a gögös, öntelt emberek önbecsülésének megtörésével, kövessétek a ti drága kis gyermekeiteknek tapiskoló lépéseit és ne zárjátok el magatokat akár a gyóntatószék vagy gyóntató számolynak áldott fája elől. Simogassátok meg ezeket a fákat, mert ezek azért kínálkoznak számolynak vagy gyóntatószéknek, hogy a ti drága lelketeket csodásan átvigyék az ő legszentebb fatestvérük, a Kereszt tövébe. Rátok csordítja ez a szent fa áldott Vérenek cseppjeit, és tisztítsa meg, alakítsa gyermekké a ti drága, küszködő, fáradt, nagy-nagy nehézségekben élő férfi lelketeket! Jól tudja a Kereszt Krisztusa azt, hogy az élet terhe a tiétek. Jól tudja azt, hogy a ti karotok, a ti fáradt tagjaitok a kenyérkeresés gondjában sokszor feledni látszik az örök értékeket. Ezért hív most a Krisztus, hogy a ti drága lelketeket megemelje és erre a természetfeletti életre hangolja. Az a csoda megtörtént legyen, hogy gyermekként tudtok felemelkedni a mi fatestvérünknek, a gyóntató számolynak lemezéről és áhítatos imádsággal tudtok hazatérni. Akkor megtörténik a másik nagy csoda: Isten áldotta lelketek Isten szent kegyelmével telítve mint az Isten követe kopogtat be szent otthonotoknak kapuján, és ha talán külső formátokon nem lát drága hitvesetek, anyátok, húgotok változást, de a ti életeteknek magasabb lendülete és melegsége megdöbbeníti őket és arra a fönséges öröme hangolja, hogy az édesapám nem maga jött, hanem Krisztust hozta magával a mi drága, akármilyen szegény, vagy majdnem azt mondom, éhező családnak körébe. Ne higgyétek, hogy a családnak örömét csak az asztal adja. Higgyetek abban, a család életének boldogságát a ti lelketekben élő Krisztus biztosítja, és ha így mentek haza, akkor az az áldott lelkű édesanyátok, feleségetek, áldott családotok, minden egyes gyermekeitek azzal a boldog tudattal fog ma pihenőre térni: nem lehet boldogtalan a mi házunk, mert a mi életünknek törzsét adó, családnak fáját adó apánk fatestvérnek vérthullató Golgota tövéből, Krisztus Véréből tisztultan tért haza és magával hozta a jó apának, férjnek, bátyának minden szent elhatározását; és elkezdjük az Isten atlétáinak fönséges életét. – Mi legyen az utolsó mondat? Legyen ez ismét: ezt add

meg nekünk Uram! És folytatásnak hozzátesszük: ...és boldog lesz Szentendrének minden családja, mert bennük él a mi Urunk Jézus Krisztus. Amen.

4. (befejező) beszéd: Lettél Isten házanépévé

Bev.: Minden befejezéskor a római Egyház egy szent mondatot, egy szót mond: Amen! Gyarló ember azt hiszi, hogy az „Amen” olyan befejezést jelent, hogy most már gördülhet az élet a régi medrében, és ha odaértetek egy szép eseménysor végére, ezután az élet foroghat a maga kerekén tovább. A lelkigyakorlatnak ez a része, amely Isten atlétáinak, a férfi nemzedéknek szól, nem lehet olyan „Amennel” befejezett, amely a szöveg becsukását, az imakönyvnek félretevését, a köznapi munkának és vele együtt a köznapi élet kereteinek folytatását jelenti. Legyen ez az „Amen” annyit jelentő, amit szóban is jelent: történiék mától minden úgy, ahogyan Isten nevében hallottuk, ahogyan Isten kegyelméből elhatároztuk, életünknek új útjait kipontoztuk. Az „Amen” tehát férfias ígélet, amely után következik a kemény és következetes, férfias, katolikus élet. Azt a kérdést vetem fel most már befejezésül: vajon azok az erők, amelyek lelkiismeretvizsgálásból, szentgyónásból és szentáldozásból az erős emberek lelkébe áramlanak, ezek jelentéktelen, gyermeknépnek, vagy jólelkű asszonynépnek való lélekédségek, vagy pedig az Isten Sámson – nemzedékét jellemző élet forgatagokat győző, izzó, lendítő tényezői? Rövid mondattal így kérdzem: édséségek-e: az Isten kegyelmének áramlásai, vagy biztosan ható, mozgató erők?

1. Az elsőre is felelek. Emlékezték arra az evangéliumi szövegre, amikor az Úr felviszi tanítványai közül a három választottat a hegyre és színében elváltozik (Mt 17,1-4), és akkor azt mondják ezek a tanítványok: jó nekünk itt lennünk! Bizonyára azért mondják, mert **valami meleg szeretet és édséség járta át a lelküket.**

És folytatták: építsünk három hajlékot, ne menjünk le a völgybe, maradjunk a hegyeken, mintha közelebb volna itt az Isten és szentebb volna itt az élet. Férfi nemzedéke az Istennek, meg kell éreznetek nektek is, hogy a mostani három nap zarándoklás volt Isten szent hegye felé. Emelkedés lélekbén, mert mindenkit, aki magát bünvallomással Isten előtt megalázta, mindazt az Isten az Ő Szent Testének, Vérének vételével fölmagasztosítja, hegyekre juttatja és éreztetni fogja azt az édséséget, amely abból a lélektudatból származik: velem és lelkemben van az Isten. Ez természetesen szükséges mindenkinek, mert öntudatnak, lelki egyensúlynak, belső melegségnek hiánya az emberi lélek erőfeszítésének, nekilendülésének pusztulását okozná. De azt a mondatot, amit az apostolok így fogalmaztak: Jó nekünk itt lennünk! Nekünk így kellene fogalmaznunk: jó nekünk így lennünk! Így leszünk, ahogyan vagyunk tudatában annak: Isten Atyánkhöz tartozunk, pontos ismeretében annak: a tiszta lélek köntösében Isten házanépe vagyunk és tudva: szentély a lelkünk, mely szertehúzza zárófüggönyeit, várva várja és fogadja a mi Urunk Jézus Krisztust. Ennek a függönyhúzásnak van egy evangéliumi szövege, nagypénteken énekl a lelkipásztor, amikor azért könyörög, hogy a hitetlen nemzedék lelke elől húzza el az Isten a sötétség és köd fátyolát, hogy ezek megismerjék a mi Urunk Jézus Krisztusban az igaz Istent, éljék a Jézus Krisztus jelezte isteni életet. Jó nekünk így lennünk! – azzal a fohással egészítendő ki: húzzad szét a mi lelkünk elől is a sötétség és ködnek fátyolát. Mindig lássuk, hogy ez a tisztult férfiúi élet édesapának és ifjú völegénynek is alkotó, tisztasággal teli élete, és ez a szent élet az, amely az ember számára a földön az igaz örömöket biztosítja.

2. A kérdéss második részére is felelek. Nem elég ez a mézédés lelkesedés, ez még nem jelenti azt: a föld szertefolyó patakjainak, csermelyeinek vagy folyóinak habzó italából serleggel meríték. **Az élet kemény és nehéz feladatokat állít elénk.**

A mi fa testvérünk, amiről tegnap szöltünk, ágas-bogas koronája micsoda gond és munka, amikor télen fagyban favágó testvérünk tönkké faragja, micsoda munka, amikor a folyón szállítja, fűrészeli, vágja, faragja, alakítja, ács testvérünk gerendává alkotja, másik padot farag belőle... Nem születik meg semmi a földön erőfeszítés nélkül. Kövek is úgy nőnek a hegyben, hogy púppá változik a föld, és nehéz kőfaragó munkával lehet kibányászni a márványt. És akár a Szent Szűznek szobrát, vagy bárkinek alakját készíti belőle az ember. Ismét az igazság: kemény az élet, nehéz a munka. Hát azért mondom mindezt, hogy ez a második kérdéss itt nyerjen feleletet. Vajon a Krisztussal való találkozás csak a meleg érzélgős finomság, vagy pedig olyan titkos erő áramlása, mely férfiember lelkét képessé teszi a fizikai életnek területén, hogy a munka hősei tudjanak lenni? Figyeljétek meg, tulajdonképpen mi az erőnk. A gyarló ember azt hiszi, hogy ha valaki izmait tudja feszíteni úgy, hogy köteleket szakít az izom, ez képezi a nagy erőt.

Látszat szerint így van. Vagy egy megvadult fékevesztett vadállaténak tartja az erők erejét. Soha nem lehetett erre olyan világosan rámutatni, mint a mai kultúra haladásának útján. Van-e kisebbnek látszó valami, mint az az alig észlelhető áram, amely végigszalad egy drótvezetéken és a legnagyobb erőket és munkát tudja kifejteni? Van-e kisebb valami, mint a robbanó anyagnak akármilyen kis helyre beszorított anyaga, mely falakat tép össze, mert ezekben a kicsiségekben a helyzeti energiákat alkalmazzzák? Ha felveszel egy követ és elengeded aztán, vagy amikor kisleányka az ő kis kezéből kiejti, semmi sem történik, mert a helyzeti erő nagyon alacsony volt abban a kódarabban. De vidd fel a templom tornyába, vagy pedig még magasabba repülőgépen, az embereknek tömegét öli meg, mert a rejtett helyzeti energia olyan módon jelentkezik, hogy a legnagyobb pusztító munkát végzi. Gondoljatok az annyira emlegetett atombombára. Hogy mekkorák ezek valójában, ahogyan leírják, a rendes bombáknál is kisebbek. De az az összefoglalt kis erő, amelyet helyzeti erőnek mondunk, az ütközés pillanatában mit tud elvégezni, azt azok a szomorú temetési szertartások mutatják, amelyeket a japán városok pusztulásakor végeztek a japán városok áldozópapjai. Hetvenezer embert temettek. – Miért mondom mindezt? Hogy vegyétek észre, a nagy erők nem valami nagy keretet, hanem belső feszülést tartalmaznak a helyzeti erőkben. Most jövök az igazsághoz: van-e nagyobb, szentebb erő, mint Maga az Isten? És mit hirdet nektek Krisztus Evangéliuma: „Vegyétek, ez az én testem” (Mk 14,23). Egyszóval ennyit jelent: te földi ember, te magasságokat igénylő földi ember, te küzdelemre teremtett gyenge ember, veszed titkos módon az Isten természetének erejét. Ennek a vételével minden tevékenységed az Isten erejével történik. Mit félsz, hogy gyenge vagy, amikor nem élsz már te magad, hanem él és dolgozik benned az Isten? Ne remegj, ne félj attól, hogy életedben mindig gyenge voltál. Igazad van, de mozduljon meg lelked az Isten erejével, erős leszel. Az Írás úgy beszél az oltártól távozókról: aki a Szent Kenyeret eszi és a Szent Vért issza, kenyértörő asztaltól távozott, szent serleget hörpint, az mint az erős oroszlán hagyja el az oltár asztalát. Oroszlán nemzedéke az Úrnak, lélek világában legyetek a föld állatvilágának királyához hasonlók. Az oroszlán, mondják, parancsol az állatoknak. Ember! Istennel telített és Isten természetében részesített ember: a föld kincsének birtokosa, az erők erejének hordozója, a belső kegyelem hordója önnönmagában, ura, parancsolója ösztönnek és szenvedélynek, föld királya, Isten fia! – Ezek azok az erők, amelyek belesugároznak ma drága lelkekbe és ezekkel erősítve bátran járhattok az élet útján.

Bef.: Zárásul annak a mondatnak a mását mondom, amit a Keresztfa csodájáról mondtam. Földi élet csodáját hirdettem meg nektek a végén. Nem hiszem, hogy van közöttünk egy is, élemedett öregapa, életerőben lévő atya, jövő felé tekintő fiatalember vagy növekedő gyermekember, aki nem gondol arra: micsoda szép világot élnénk, ha a mi otthonunk Isten szent háza lenne! – Ma reggel azt mondtam a ti drága asszonyaitoknak, hogy valami különös szeretettel szeressenek titeket, mert az élet az édesapát a munkának vállalására szorítja és a családban is a szeretetnek parányi részében részesíti. És hozzátettem mondván: ne csak azért szeressenek titeket, mert ti a munka oroszlánrészének viselői vagytok, hanem azért, mert ma nem ünnepi köntösbe öltözött apa tér vissza kicsi otthonába, hanem a lélekben Krisztust hozó, Isten szent asztalánál megerősödött és a Krisztusnak szent ígéretet tévő, a jövő életben is krisztusi életet élni akaró ember kopogtat ott. Fogadok, ha a ti asszonyaitok és anyáitok, a ti húgaitok, – ifjú testvéreim, a ti menyasszonyjelöltjeitek, – ha ez az asszonymemzedék megsejti, hogy a férfinép az öregapától kezdve a tiszta életnek evangéliumi formáját keresi, akkor ez az áldozatos szolgálatot teljesítő asszonymemzedék a legboldogabb papnőjévé lesz a ti szent otthonotok szentélyének. Nem mondták szóval, hiszen templomban a beszéd joga csak egynek adatott, akit az Isten szolgáljaként küld. Meg vagyok győződve azonban, hogyha terítenek ma nektek reggeliző asztalt, törnek ma kenyérdarabot a kicsiny asztalnál ebéd alatt, akkor azt úgy nyújtják, mint ahogyan Krisztusnak nyújtotta Márta és Mária, amikor vendégül látták Őt. Nem magatok lesztek az asztalnál ma, hanem Krisztus lesz veletek. És ha most megértenétek azt, amire én megkértem asszonyaitokat a 7 órai szentmisén! Úgy kérem, hogy kedves, könyörgő szóval, nem perpatvarral, szinte simogató lélekkel próbáljanak titeket továbbra is arra hangolni, hogy ennél a legszentebb asztalnál velük együtt többször vegyétek Krisztust. Ezt a kérést teljesítsétek majd és meglátjátok, akkor következik be az a csoda, amit jelezni szeretnék: színében megváltozik a világ. A ti drága családok hegyen épült város lészen, ahol veletek és drága hitvestek, anyátok, húgotok lelkében is ott lészen Krisztus, és ti is abból táplálkoztok. Azt fogjátok mondani: **jó nekünk így lennünk!** Legyen ez a szentély örök otthonunk, mert most éreztük meg, Isten nemzedékei vagyunk, akik egeből jöttünk, földön küszködve dolgozunk és a lendület és örömmel gyönyörűsége között, a tiszta családi élet örömei között, diadalmas úton közeledünk Isten szent hegye felé. Amen.

ÖRÖK ÚTITÁRSUNK

(Triduum – férfiaknak, 1950. húsvét, Regnum Marianum)

Bevezetés

Nem vagyunk kiemelkedő szigetek. Nem egyedül járjuk az élet útját. Társas lény az ember és társas együttlétben éli életét. Nagy kérdés: vajon csak a család, az emberiség nagy gyűrűje kíséri-e az embert? Azt világosan látjuk, hogy kísér az Isten, de kérdés marad, vajon kíséretünkhöz szegődnek-e a **tárgyak** is? Jól meg kell jegyezni, hogy a **körülmények** befolyásolnak (Szondi L. féle „sorsemberek” példájára), de kérdésként mered elénk, vajon igaz – e az, hogy örök útítársunk a **kereszt**? – Erről fogunk három beszédben gondolkodni.

I. nap

1. beszéd: A kereszt emberi életünk nagy kérdőjele

Bev.: Merezkovszkij az „Örök útítársak” c. nagyszerű művében az emberi élet kíséretét akarja megrajzolni. Gyönyörű és szellemi éllel megírt művében az **értékek** az útítársak. Kár, hogy nem talál benne helyet kíséronk, a szenvedés, a kereszt. – A fejlődés vonalát a sejtrobbanás adja. A tudomány elsajátítását a tanulás keresztje nyújtja. A lelki kiszélesedést és erkölcsi életünk izmosodását a sok belső és külső küzdelem biztosítja. „Magad ura ember” – t csak küzdelem szül! „Ember küzdj és bízva bízzál!” (Madách). – Mit mutat a történelem? Küzdelem, harc az ember sorsa. Az Írás első szövege is ezt hirdeti: „Arcod verejtékével edd a kenyeredet” (1Móz. 3,19). Jób pedig így ír: „Katonasor az ember élete a földön” (Jób 7,1). A Mester pedig arra biztat: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16,24). – Mi tehát a kereszt értelme? Ez a kérdés mered elénk. Nézzük az **emberi értelem szemével** és nézzük a **Krisztus Kereszt** fényében. Nézzük reá: a „**homo lapsae naturae**” és nézzük reá: a „**homo gratia Christi elevatae naturae**”.

1. A Krisztus Kereszt **árnyékából** néző ember előtt szörnyű és viselhetetlen a szenvedés keresztje.

a) Feljajdul súlya alatt az ember, mert teljes léleklendületével a **boldogság** felé akar törni.

α) Igényli a **testi élet** boldogságát. Jól élni, jól és emelkedett életszintájón lakozni. Bacchus – Venus berkeiben üdülni, a munka terhét levetni... ezek elemi lendületei. (Anyagi jólétnek mondhatnám).

β) Igényli a **szellemi** élet örömeit. Művészetet, irodalmat, kultúrát. Elemi vágya az embernek... (Szellemi jólétnek mondhatnám).

γ) Igényli a **lelki** élet boldogságát... Az erkölcs, a harmonikus élet, sőt a transzcendens életvágy is belső kényszerű gravitáció... (A lelki élet jólétének mondhatnám).

b) Figyelj reá azonban, testvér, hogy csak az **Isten adta és elemi lendületű** szent vágyak és történetek – ha **végletek vonalára tolódnak és egyoldalúan akarnak érvényesülni – túlzottak és elpusztulást** hozó **terhek és szenvedélyek**. Egyoldalúan követelődznek és az élet harmóniáját elpusztítják.

α) Az **anyagi élet** túlzott igénye hedonizmusba süllyeszt és elernyeszt (Lásd: Herczeg: „Bizánc”, Berzsenyi: „Minden állam talpköve a tiszta erkölcs...”). – Sőt a vele szembe forduló esemény, életkatasztrófa keresztté válik és **értelmetlen teherként** nehezedik a szenvedő emberre.

β) A **lelki élet** igénye is túlzásba szaladhat. Akkor, ha nem az embert szolgálja a kultúra, hanem az ember a kultúra rabja (Lásd: az egyoldalú tudóstípusokat, akik elszakadnak az élettől és **csak** elméleteket gyártanak, amelynek vége az életboldogság pusztulása. – Nietzsche, Heidegger stb.). – Ezekről is azt kell mondanunk: nem tudják elviselni és értelmezni a keresztet.

γ) A **lelki – szellemi** igények emberei is szerteágazóan élnek. A vallások ezerágú terebélyes fáján más és más módon keresik a boldogságot. – Az ember – áldozatig lealacsonyuló „vallás” mutatja a „status lapsae naturae” emberét. Ezek élete sem bírja az élet keresztjét és iparkodnának lerázni magukról a szenvedés gyötrelmét. – Hogyan bírnák értelmezni és jónak tartani a szenvedés könnyeit?... Hová ível azután ez a túlzott vonalra eltolódott hármas életfelfogás? – Vagy az élet értelmetlenségének kö-

débe (Du Bois, Reymond, Schoppenhauer stb.), esetleg egész élet elvetésének feneketlen örvényébe (Papini: „A kész ember”). Így lesz az élet keresztje a boldogságvágygal szembemenő nyűg és teher; így lesz az ember előtt értelmetlen vak sötétség...

2. De a Krisztus szent Keresztjét értők előtt életet szolgáló szent, isteni követ.

a) Felfigyeltet az igazi értelemre.

α) A **túlzó** élvezetvágy határait értelmezi. Nem szabad korlátlanul képzelni az életigényeket, mert akkor pusztulásba jutunk. (Lásd: elkényeztetett emberek élete).

β) A Krisztus Keresztje **áldozatról** szól... Intő beszéd: légy áldozatos ember!

γ) Krisztus Keresztje a világ kincseitől való **megfosztásáról** szól. „Elosztották ruháimat maguk között, és sorsot vetettek köntösöm fölött” (Jn 19,24). – A földi kincsek és értékek eltűntek... Még az emberi megbecsültség is (gúnyolták a zsidók)! – Te is így jársz, ember.

δ) De mire világít reá a Golgota Keresztje? – „Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kár szenved?” (Mt 16,26). Az **örök élet** valóságát és kiérdemlési módját hirdeti. – Így kell magad szenvedéseidet is nézned, értékelned és értékesítened.

b) Jól meg kell jegyezni, hogy elég gyenge magyarázat, ha **csak** büntetésnek nézem a szenvedést. Krisztus Keresztje fényénél az **erős ember** kialakulási **eszközének** kell tekinteni. – A pogány „sors-tragédiák” (Szophoklész) úgy gondolják, de „Krisztus népe” az élet nagy küzdőterének, harcra nemzedékének felkészülésében **istenti követnek** tekinti a szenvedést, melynek hivatása a lélek megedzése (Lásd: szt.Pál szenvedéseinek felsorolását: 2 Kor.11.fej.). – Mi tűnik itt fel?

α) A szent Kereszt **fényforrás** lesz, amely „**lux vera**” – ként világít az emberi szenvedésre és helyesen magyarázza az élet küzdelmeit. „Lux quae illuminat omnem venientem in hunc mundum”.

β) De nem szabad feledni: csak annak életére veti világító fényét, **aki az örök élet vonalára is reá építi életét**. Óvakodj attól, hogy olyan fény lobbanjon lelkedben, amely árnyat vet a föld örömeire, de nem dob fény sugarat az örök élet ösvényére. ...Sajnos sok ilyen sötétben látó ember jár a földön! Jajgatva és siránkozva „lélekveszélyt” sejtve kerüli a föld tiszta örömét, de **bizakodás nélkül** kuporog az örök élet mezsgyéje szélén...

γ) A helyes elv ez: járd a földi élet útját és örömmel vállald az örök életet jelző, életedet irányító **szenvedés – kereszt** „édes igáját”. – Ez az élet valósága! Röviden: **Crux – Lux – Vera**.

Befejező megállapítás: az emberi élet széles területén milliárdnyi lélek jár... Ködben, homályban... **A Golgota fény mutatja a helyes értelmet és utat**. – Figyelj fel reá! Megismered a szenvedést követelő előretörés értelmét, örömmel vállalod minden terhét és lelkedbe vésődik az első és legnagyobb szent igazság: **Crux est lux vera vitae!** Amen.

II. nap

2. beszéd: A kereszt emberi életünk állandó kísérete

Bev.: A Keresztnek fényvetése tulajdonképpen értelmezéshez segít. De Krisztus nemcsak **szóval** értelmez, hanem **tettel vezet** az Isten jelezte életúton. Az élet keresztje nem elméleti megértést követel, hanem a közöttünk élő „**Golgota Mester**” reánk is rakja az élet keresztjét és elkísér a keresztutunk gyötrődést és sírást okozó köves útján. „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16,24) – mondja Ő. De így is értelmezhető: „Aki a helyes úton akar járni, azt **elkísérem** – saját Golgota útján”. – A valóság tényleg az, hogy minden ember vállára reánehazodik a kereszt, és azután minden ember életkísérője a Mester. Így is igaz: Christus est dux; de így is fogalmazható: **Crux – dux verus**. – Nézzük most azt a kérdést: hogyan lesz a kereszt egyéni életünk üdvözítő vezetője?

1. Az egyéni élet keresztje meggörnyesztő, nehéz teher.

Ez az első tétel, amelyet le kell és le lehet vonni igaz megállapításként.

a) Mégpedig minden fajtája a keresztnek egyformán letörő, összeroppantással fenyegető teher. – Részletezzük csak egy kicsit! Körülbelül ilyen sorban nehezdednek reánk:

α) A **testi bajok** súlyos keresztje... Lelki küzdelmek belső harca... Az első egészségünk, életfel-tételeink változásaiból fakad. Nincs erőnk a változtatásra... – Nagyobb a sok belső harc: sokan vannak alávetve azoknak a súlyos lelki küzdelmeknek, amelyek erény és bűn, jószág és erkölcsi elmerülés körül forognak.

β) Az egyetemesen sújtó **szerencsétlenségek** is összetöréssel fenyegetnek. – Mindenkit ér, de engem is lesújt (Mars hadisten száguldó vadsága. – Más irányú katasztrófák...)... Meghajtja az ember térdét és összeroppantja testi erejét. – Sőt fenyegeti a lélek összeroppanását is (háború átélt rémségei...).

γ) A **család bajai** sem maradnak lelkünk peremén kívül. Testi vagy lelki igénynek nem teljesülése, egyik – másik tag nehéz és lehetetlen élete súlyos teher a segíteni nem tudóknak... Néha szinte fuldoklókat lát az élet tengerén és „úszni nem tudó” vergődéssel látja az elmerülést...

δ) A **hivatásteljesítés** nehézségei is idecsatlakoznak. – Tehetségeinknek paragon heverését látni, a jogos érvényesülés területén kívül vergődni nem kicsi és jelentéktelen életgyötrelem. Nehéz feladat ugart törni annak, aki a traktor technikájának zseniális mestere... Fáradsággal cipeli a szobafestő lét-rát az, akinek lelke a művészi színpompák egyvelegével és harmóniájával telített. – Így azután igen gyakran látható a tört gerincű és hajlott hátú szenvedő életzarándok...

b) Pedig az életterhek összességének és egységének nem ez a hivatása.

α) A **testi baj** – lehet lelki erőpróba. Csak más szemmel kell rájuk nézni (Lásd: Parsifal keserves útja a „szent lándzsa” megszerzése idején). – A **lelki harc** – lehet hérosszá nevelődés (Szt. Pál: „...Elég neked az én kegyelmem...” (2Kor. 12,9)... (Virtus perficitus in certaminem).

β) A **szerencsétlenségek sora** – emberi ítéletek gyarló megállapítása szerint rossz, de magasabb szemszögből **érték**. – Világkatasztrófák nem kizárólagos rosszak (Lásd: Vezúv lejtőjén szerteömlő láva – a „Lacrima Christi” nedű méhe... vagy: Th. Wilder: „Szt. Lajos király hídja”-nak elvesztett csoportjának élettörténete azt mutatja, hogy az elpusztultak **már** befejezték hivatásukat és így célbafutottak!...)...

γ) A **feleség, gyermek** nehéz helyzete – a szeretetgyakorlás és áldozatosság forrása, sőt fokozása eszközének is tekinthető. Valójában így van. Minél több a szenvedés, annál nagyobb az erőfeszítés (Lásd: Beethoven: Fidelio-ját, aki gyenge asszony létére egy élethűség áldozatával áldozta magát drága uráért). – Ezer és ezer példa mutatja, hogy a **szeretet köteléke az áldozat paroxizmusáig** fokozódik.

δ) A **munkaterület leszűkülése** – lehet más területre terelő erőfeszülés lehetősége is. Persze eleinte nehéz ezt meglátni. De ha vannak Robinson Crusoe-k, akkor legyenek más „életszigeteken otthont építők” is!

Mintha az is feltűnnék ebből: teher és súly a keresztnél, de nem az **életem adta reám nehezedés**, hanem életem Vezérének, az Úr Jézus Krisztusnak szent **adomány**a. – Crux est donum Dei! Még akkor is, ha csak természetes magyarázattal nézem a dolgok történéseit. Így nem pesszimizmusba ível, hanem optimizmusba emelkedik. Dalom lesz: „A gyenge török, az erős kiállja...” – De megállhat-e itt az ember?

2. A keresztnél elgondolása az igazi Keresztre figyelmeztet és onnan ez a sugallat csendül: **Krisztus Keresztje enyhülést ígér és diadallal biztat.**

Ez a lélekhang úgy csendül, hogy – saját kereszttünkkel terhelten – az isteni Vezér az **igazi Keresztfához vezet**. Ott saját maga **áldozatában** mutatja a keresztnél minden gyönyörűségét...

a) A kereszttünk értékei mérhetetlenek.

α) **Elválasztanak** a földiektől... Akár reánk nehezednek, akár magunk vállaljuk... François Coppé: megváltó szenvedésről beszél, Krisztus Urunk nagy böjtje a világ örömeitől való visszahúzó-dásról szól. – Nézzünk utána: vajon a mi életünkben nem hozott-e tisztulót, áldozatra készségeket kegyet az elszakadás?...

β) **Igényeseivé** tesznek – az égiek felé... Gondolj csak arra, aki a föld örömeinek vesztese, nem lesz – e az ég örök világának áhítozója? – Szt. Lajos koldusa csodálkozott a király szavain, amelyek az ő boldogtalanságáról szóltak... „Nem látod, király, elveszett a földi kincsem és **enyém** az örök élet”.

γ) **Testvérévé avatnak** – a Golgota Mesterének. – Tanításban mindig halljuk, de **valóságban** csak a szenvedés idején érezzük. Kingsley: „Bibliás embere” is **csak** úgy jutott Krisztus testvéri közösségébe, hogy reánehezedett az igaztalan vád, és életét fegyházra ítélték... De **ezután** meg tudott bocsátani!...

δ) **Hazakísérnek** a Mester otthonába. A jobb latornak így szól a Felfeszített: „ma velem leszel a paradicsomban” (Lk 23,43). Pedig **csak** az volt az óhaja és kérése, hogy gondoljon rá, ha országába megy... Hát akkor mit mond nekünk, akik készséges Cirenei Simonként vittük az életünk keresztnél... – persze: Érette és Vele!! – ? Biztosan ezt: velem leszel a paradicsomban!

b) Így azután a keresztet viselő ember – a „boldogság ingének” hordozója legyen.

α) Könnyű lett egész életterhe, mert nem ballasztja a földi teher (Léghajók emelkedése... Hajók könnyebb úszása...). – Nem baj az, ha kisebb a kenyérszelet, kevesebb a pénz... Vele együtt kisebb a tolvaj – félelem gondja... – De nagyobb a lélekszeretet, az örök élet vágya és a hazatérés reménye (Lásd: a 8 boldogság tanítását: Mt 5,1-10).

β) Szárnyakat nyer – az örök partok felé (Lásd: Daedalus és Icarus. – Faber: Az örök partok felé. – Papini: Augustinus)...

γ) Testvérré nemesedett az Úr Egyszülöttjével! („Christianus” a szó igazi értelmében. – „Isteni természet” részese – a hit tanítása szerint).

δ) Diadalmassá lett – a Kereszt zászlaja alatt. „Vexilla regis...” (Lásd: keresztelésünk első jele: a szent Kereszt, utolsó utunk szent „vezető zászlaja” a szent Kereszt. – Gondolj csak Parsifal imájára! A kardját, a Keresztet imitáló kardját szent Keresztként tűzé a földbe és ott mondja el fenséges **hálaimáját**. – Jól tudhatod magad is, testvér, hogy a Kereszt jele életed megszentelésének és diadalmas „**hazatérésed**” szent záloga. Az igazi Kereszt pedig csakis az egyéni kereszt hordozásával vezet az isteni, a diadalmas boldogságba!

Bef: Végül egy szerény kérdést vetek fel befejezésül és ennek megfelelésével zárom szavaimat. – Kicsoda az élet boldog zárandoka? Felelet: „Akit kézenfogva vezet a Mester” (Sík S.). – Mit félsz tehát, ha kereszttel terhel a Mester, Ki Maga is Keresztet hord és Kereszten halt éretted? – Öleld át szeretettel saját keresztedet és boldogan kövesd Keresztet hordozó Mesteredet! – Ha mármost egy kis csokorba akarnók kötni a ma elhangzott gondolatsort és kísértékű kincsként akarnók lelketekbe zární alapigazságainkat, akkor csak ezt mondanók: vedd úgy csokrunkat és helyezd lelked szentélyébe, oltárára azzal a sokat jelentő szalagszöveggel: **Crux – dux verus**. Amen.

III. nap

3. beszéd: A kereszt életkiteljesülés tavaszi reménye

Bev.: Tavaszról úgy kell beszélünk, mint az évszakok diadalmasáról, mert ő zsendíti életre az évelő gyökeret, ő indítja zsongó mozgásra az élettelennek látszó magot és ő lesz a nagytermészet királynéja, mert előtte hódol a színpompás rét, kert és mező. – Áron kivirágzott vesszejéről akkor szól az Írás, amikor azt akarja bizonyítani: **engem az Isten küldött**. Talán így is mondhatnám: virágba szökken a vessző, mert **itt az Isten!** – Tannhäuser botja is szirmokat hajt, mert bűnbocsánatában **jelen van az Isten**. Megtört a bűnös, megjelent az Isten! Saulból Pál lett... Ez is az Isten jelenlétét követő **lélekvirágzás**... Élettavas beköszöntés. Még azt is hozzátehetném mindezekhez: akikhez azután **útítársként** szegődik az Isten, azt saját élettavasz mellett csodatevő erővel áldja meg a Mindenható (Lásd: Claudel: L' amour faite á marie)... És most kérdezem: mi történik **velünk** az életutunkon, ha **Fényként** és **Vezérként** mellénk szegődik a Kereszt?

1. Földi úton virágba szökken az élet.

a) Először csak **jelei** vannak. Olyanok, mint a tavaszi szellő, a lágy zefír, a finom napsugár, a langyos meleg és zsongító pihegés... Mi ez valójában?

α) Szent lélek – optimizmus, amely eltölti lelkünket, ha a Kereszt fényét látjuk és Krisztus kíséretét érezzük. – De ez csak kezdet.

β) Azután jön az a szent jel, amely tudatunkra hozza földi életünk értékét és hivatásunk nagyszerűségét. – Kezdjük sejteni, hogy **küldetésben járunk** és **hivatást teljesítünk**. Saját életünket és másokét szolgáljuk. **Magunk** és **mások** tavaszának **indítói** vagyunk.

γ) Sőt azt is zsongja a velünk járó Mester misztikus dala: örök élet hordozói vagytok! Nincs élet-tél, amely temet. A hópelyhely dunyhatakarója is csak az őszi meg tavaszi fakadásra **előkészítő** meleg pehelyszákja.

b) Ez az élettavas előbb **előjel**; azután **életszeretetet** és az **áldozatos élet nagyszerűségének diadalát** hirdeti. Majd **kiváltja** (és ez a lényeg!) a valóságos tavaszi életfakadást. – Hol látom ezt?

α) Megszeretem az életet. Magamét, az elhivatottét! – Leszek élő virágszál a földön és Isten örök kertjében. – Isten adta **feleségemét**. Ő az én édes terhem, életem társa, áldozatos szentélyem virágfakasztó csodája. Az **én** szent kötelességem a **kenyérhozás**... a **biztonságnújtás**... a támogatás... – Nem **tevékeny tavaszra** indít ez?

β) **Én** felelősségem drága gyermekeim növekedő sora! Az **én** kis fiam... Angyali leányom... Nem kell és nem érdemes – e ezekért **tavaszi lendülettel** dolgoznom???... Sőt! Minél több a küzdelem, a szenvedés, a **kereszt**, annál nagyobb lendülettel kell ezekért fáradoznom. Itt már igaz: **a kereszt súlyosabb nehezedése nagyobb tavaszi lendület követelője.** (Pl. minél nehezebb a búzaszemre súlyosodó hant, annál erősebb a tavaszi lendület, mely életet követel).

γ) Majd **más hivatások** lépnek elé... Állásom... felelősségem... munkaterületem... Továbbá több és több ember **lelki terhe.** Mindez megfeszít és szinte kipréseli belőlem ezt az igazságot és erőfeszítést diktáló tételt: **Crux est ver! Tavaszt hozó szent teher az Úr Keresztje.**

δ) De itt még nincs vége a **tavaszfakadás** csodahajtásának. – Van földi tavaszfakadás, amely földi célokra tör, de van még erősebb tavaszi lendület, amely síron túli virágzással örök élet felé irányul.

A Kereszt örök prédikációja és állandó feszülést adó indítása a **magam és mások örök „ifjúságának”, örök élettavasának fakadása.** – A pogány mesékben van „Istenek alkonya”, de még ott is diadalmas az örök Tavasz istenasszonya. – A görög világban Diana temploma az örök tavasz és élet diadalát adja. (Lásd: Shakespeare: Pericles). – De hozzátehetjük a **nagy valóságot:** Krisztus Keresztje a húsvét vasárnapját hozta! **Ez az örökkévalósággal való találkozás.** Olyan lendítő erő, amely beleszédít a legnagyobb és legszentebb áldozatosságba. (Lásd: Antiochiai Szt. Ignác halála). – Nem Swift: Gulliverjének „halhatatlan öregjei” leszünk, hanem a tavaszi virágzás örök **életpompázói**... Érdemes ezért keresztet viselni?? Igen! Igen! Igen!

2. De van ennek másik, **szupernaturális tartalma is. Örök tájakon az örök Szeretethez fűződik az örök virágzásban diadalmaskodó emberélet.**

a) A teológus ezt mondja ennek tartalmáról: a szeretet találkozik a **Szeretettel.** – Mi ennek belső értelme? – kérdezhetné valaki. Nehéz volna a **teljes** megoldás. Szinte lehetetlen, mert: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt” (1Kor. 2,9). – Annál inkább nehéz ez, mert valójában a **Végtelen** teljes közelségét nem érti fel a végeesség, az ember.

b) De a bölcselő szerint az „**Én**”, az örök Lét és Szeretet találkozik a véges „**én**” – nel...

α) A költő szerint – a vándormadár hazatér...

β) Az élet utasa szerint – a fáradt vándor örök pihenőre jut...

γ) A tudós szerint – az életkőd fénybe olvad...

δ) Az erkölcsitanító szerint – a jóság diadalhimnuszt zendít...

c) Az egyszerű életzarándok, a „magam fajta ember” szerint – szent tavasz, ahol csak a kiteljesülésnek van hangoskodó szava...

Érdemes így élni? Érdemes így a keresztet viselni? Igen! Igen! Igen! Azért, mert a kereszt tényleg élettavaszt fakasztó! – Krisztus Keresztje nyomán visszük a sajátunkat, és ez életet fakaszt. Hogyan mondhatnók egészen röviden? **Crux est ver! Ver verum.**

Bef.: Végül, befejezésül, mi az egész tanulság? – Ha a keresztünket jól értelmezzük, akkor reá döbbenünk arra, hogy azok **Krisztus Keresztjéhez** hasonlóan szükségszerű **isteni kincsek!** Ezért van az, hogy **örök útitársunkként** kísér bennünket az Úr Keresztje!! – De **ilyen** elgondolással valóban **örök útitárs** és **életfény** (lux); **örök útitárs** és **vezető** (dux); végül **örök útitárs** és **élettavas** (ver verum) a kereszt. – Mi ez egy mondattal? **Transfiguratio crucis!** Amen.

Befejezés

A lelkigyakorlat elején az a fenséges akkord csendült a férfi ajkakon: „A Keresztfához megyek...” – Most a végén fogjuk egyszerű epigrammába a három nap gondolatait és égessük lelkünkbe a versmotívumokat: Crux – lux vera Crux – dux verus Crux – ver verum Így még erősebb és dallamosabb lesz a Keresztfá felé szálló lélekünk! Amen.

* *

AZ ÚR HÁZANÉPE

(Triduum – férfiaknak, 1942, Manréza, vázlatpontok)

*I. nap***Bevezetés: Szolgálat az élet!****1. beszéd: Az Úr házanépének – önszolgálat**

1. Igaz önismeretben.
2. Igaz öntökéletesítésben.

*II. nap***2. beszéd: Az Úr házanépe – mások szolgálatában**

1. A családi szentélyben.
2. A kötelesség széles területén.

*III. nap***3. beszéd: Az Úr házanépe – az Úr közvetlen szolgálatában**

1. Úrnál...
2. Úrral...

Befejezés: Itthon (föld) – Otthon (ég)

* * *

(Dr. Marczell Mihály)

REKOLLEKCIÓK

Diákoknak

ÖNALAKÍTÁS LÉPÉSEI

(Rekollekcio – tripoliszi vasmunkás tanoncoknak, vázlatok)

1. beszéd: Önértékelés

Bev.: A rotterdami tengeri hajók fűtői... A gyárakba **bemenő** kocsik rakományai... Tönkök... Megdolgoztatlan vasak... Mi lesz belőlük? Szép és jó tárgyak. Mi adja? Az **ember**.

1. Az emberi élet értéke.

Mindent az ész, a munkakedv, az akarás tesz. Ez pedig a lélek! – Kívülem minden **általam** lesz nagyobb. Tehát **én** vagyok a legnagyobb.

2. Ez a nagy érték **gondozandó!** Kertész analógiája... Édesanya... Testvérek... Iskola... Templom... De a legfontosabb: önmagunk! Példa: ha a mesebeli tündérek megadnák a virágoknak, hogy óvakodni tudjanak a fagytól... Bennünk **él** az öntudat!!!

Bef.: Érdeemes a sok munka mellett magunknak is szentelni néhány órát. Ez a legértékesebb. Lelki elmélyedés!!!

2. beszéd: Önteremtés

Bev.: Franklin Benjamin, Edison, Ford példája... Önmaguk nevelték ki magukat. – A kifejlődést magunk végezzük.

1. A testi kifejlődés.

Jó anyag kell a jó géphez. Márvány – a szoborhoz. Erős test – a lélek helyes működéséhez. – Mi fejleszti?

- a) A munka...
- b) A sport...
- c) A jó levegő, játék, kirándulás... – Ront a túlzás és az egyoldalúság.

2. A lélek kifejlődése.

Mi ez?

a) Tudás, tanulás...

b) Szellemi munka... (Ront a rossz könyv)

c) Akaratnevelés... Jót keresni, tenni...

d) Ez az egész erkölcs. Vallás – erkölcs. Tenni magunkért és a jó Istenért. Ő a mi Atyánk. Ő leheli belénk a sok jó kikezdést. (Ront: a lelkigondolat – nélküliség).

Bef.: „Nem mindenki fogja fel” – mondja az Úr! Finom hangvillák... Gramofon... Telegraf... Csak a hozzáidomult képes felfogni. – Finomodunk, hogy finom hanghatásukat felfoghassuk!

3. beszéd: Öntisztulás

Bev.: „A keresztfa az erdőn...” „Nem emelem meg a kalapom, ...megemelem a kalapom!” – Ré-
szünkre is egy mentsvár van – a Kereszt.

1. Bele kell nézni a lélekbe!

Lankadt-e a lelkünk ereje? Szépsége? Közel-e, vagy távol-e a Keresztől?

2. Megbánom...

Mea culpa... Új életvágy... Krisztus segít...

3. Feltárom... Példa egy református haldokló: **akarta(!)** feltárni. – Őszinte akarat nélkül nincs lelkihatás.

Bef.: Megemelem a kalapomat, mert érzem, hogy a Kereszt segít és felemel. De utána új életet is keresek!

* *

AZ ÉGI MESTER DALA ÉS A KÜSZKÖDŐ EMBER VISSZHANGJA

(Rekollekció – diákoknak, 1958. III. 24; vázlatpontok)

1. beszéd: Égi hívás – földi rezonálás

Bev.: Szól-e a Mester?

1. Az áldozatos Kereszt – a hívó dala.

a) Jelzi.

b) És adja.

2. Az áldozatos odaborulás – a lélek visszhangja.

a) Veszi.

b) És élje!!

Bef.: Nagy Sándor népe (R.M.)

2. beszéd: Az újjászületés csodás éneke

Bev.: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki újra nem születik, nem látja meg Isten országát”
(Jn 3,3).

1. Istennel telített az életem.**2. Istenien tiszta virágfakadásunk.**

Bef.: Per cruce – ad lucem...

3. beszéd: Az erők forrásainál

Bev.: Az előző elmélkedést zártuk: Per cruce – ad lucem. Most kezdjük az erők forrásaival. – De gyenge vagyok... Erős az Isten.

1. Akaratod legyen készséges.**2. Isten kegyelme lészen bőséges.****3. És aszketikus életed lészen győzelmes.**

Bef.: Élő forrást is keress, ember! (Confessarius ord.).

* *

ERŐTELJES INDÍTÁS

(Rekollekción – Pázmány Péter Tudományegyetemen, 1948. I. 30; vázlatok)

1. beszéd: A felszólítást vevők

Bev.: Harangzúgás: Ne légy embert vagy más bálványt követő!

1. Légy Istent igénylő: Mestered!!

a) **Sugárzás:** szeretet család, haza, minden ember felé.

b) És önboldogság? **Önkifejlesztés:** Isten törvényei szerint.

2. Küldetés: dolgozni!

a) Öncél? Egoizmus? Önboldogság? Több:

b) Isten – szolgálat és emberszolgálat.

c) Kik ezek az emberek??? **Mindenki!!!** Ellenség? **Az is!!**

Bef.: Bár az esti – az örök béke harangját csendítené!

2. beszéd: Violinkulcs

Bev.: A szimfóniának violinkulcsa vagyok... A kulcs a legkevésbé érdekes a publikumnak, de a szimfóniának dalát dicsérettel hirdetem és szellemi élvezetül kínálok. – Hogyan akarunk belekapcsolódni a „Boldogasszony évbe”? Írók vagyunk. A toll emberei. Tehát: tollal. A toll hivatása szolgálat...

1. Figyelemfelhívás – harsonázásra.

Hirdetése az isteni örök igazságoknak:

a) Isten atyasága...

b) Föld kultúrzarándoka...

c) Örök élet letéteményese... Ezekből mérünk és ítélünk. Mi **igényesek** vagyunk, de írástudók árulásának bűnét megtagadjuk! – Felhívás: mit tettünk, azaz: hogyan indította a lelkeket a Nagyasszony – kultusz??

2. Felhívás – lélektelítés áldozatos munkájára.

a) Telítünk – igazzal...

b) Telítünk – szépséggel...

c) Telítünk – szeretettel... Ez azután magvetés a munkás életre. **Szebb** legyen a föld, hogy **boldogabb** legyen az élet.

Bef.: Lélek felé, élettavaszi tájakra törünk. Üde levegőt szívunk és Isten házanépe leszünk!

* *

ÉLETKIDOLGOZÁS – ETIKUM VONALÁN

(Kettős előadás – férfi egyetemi hallgatóknak, 1939. X. 27., XI.3.)

1. előadás: Az ember etikai lény

Bev.: Befejezett-e az ember? Vagy vannak-e kötelességek, amelyek a kifejlett egyén szolgálatát szabályozzák? Mindig belemuzsikál az ember életébe, hogy kifejlett ember úgy áll a nagy világgal szemben, hogy etikai kötelességei vannak. Etikai is? Az önfejlődést irányító felfejlődés kötöttség-e? Mások szolgálata önként vállalt emberi hangulat: ahogy jól esik?... Belső etikum belső dinamizmus. A megmozduló folyamatok univerzálisak, mindnyájunkban élnek. – Önmagát bontó, önmagától szolgálatot teljesítő szellemi lény az ember. Ezen felfejlődésében, kiteljesülésében a törvények etikailag, valóságilag kötnek. Kiteljesülés: a gyöngyvirág gumója mindent magában hordoz. A gyöngyvirág gumója virágba szökken. Ha az ember egyéni talentumainak megfelelően virágba szökken, akkor kiteljesedik! – Van-e az ember életében mindenütt jelentkező abszolútum, mely egyéni kialakulásra, szellemi kiteljesedésre vezet? Ezen belső kötöttség mellett a személyiségnek oly óriási ereje van, hogy etikumá nemesíti a kötelességteljesítést. Van abszolút törvényszerűség. Van egyéni szabadság. – Konklúzió?

Az ember etikai lényt tud teremteni a kötelességek vállalásával.

1. Az ember fejlődése kettős vonalat mutat. Janus.

Földi és metafizikai. Minden ember a nagy világ Janus-a. A világ felé és a metafizika felé fordul. Ahonnan kap és ahová visz. Az ember próbál etikai rendszert megteremteni magában. Categoricalus imperativus, parancshang ez (Kant). Szerintem az ember életében az ősalapot a reláció adja a világhoz. Az ember nincs egyedül. Kap és ad. Önkiteljesedés és életszolgálat. Ezek felé mint tártkarú hozók felé jövök. Szamaritánusként olajat öntök, szeretetet viszek.

2. Van egy belső törvényszerűség, viszonylat.

Ha fölémelkedem a világnak, „Übermensch” mindenki, egyenként és mindig. Kuli csak az, aki akar az lenni. Lélekgazdagodásban kiteljesítem magam!

Nem rezonál-e a lélek? Bennem megcsendül egy univerzális törvény, mely követeli, hogy: „a földből nőj ki! Embernek adj!” Felfelé fejleszt, „Übermensch”-csé tesz az ilyen gondolkodás. A valóság az lesz: uralkodj a földön! A világ királyává teszed magad.

3. A harmadik adottság: a bölcsesség, igazság, mértékletesség, fortitudo – lendület!

Minden embernek lelki kincs-állaga lesz. Akár magam fejlődését, akár más szolgálatát mérlegre dobom, azt keresem, hogy a jelen esetben mit kell tennem? A bölcsességhez kor, érettség, lelki érettség kell, hogy megállapítsam, hogy mit kell tenni. Az etikum mélysége: egy belső hang megszólal, csendül, esetleg elítél. A gyermekvilág legmélyebb erőnye az igazságosság. Az a vágy, hogy az ő egyéniségének jogállománya sértetlen maradjon. Mértékletesség a fejlődő ember irányvezetője. Tantum – kvantum (étel és szexualizmus). Dübörögve követelődzik egy hang: nem lehetsz tenger, melybe ömlik minden, mert elsodor az öröm árja. Nem szabad azt hinni, hogy az élet vonalait mi szabjuk meg. Vannak komoly szent percek az életnek, melyek harangozással figyelmeztetnek, hogy kvantum – tantum. Saját életünk belső kis körében tessék utánagondolni. Állandó készség, dinamizmus ez, ha ezt követem! Vízember! Korsó, lavor, lapos földön sár... Ki a jellemes ember? Aki kitart. Más életét emelkedetté, enyémet élő virággá teszem. Istennel a személyes kapcsolatot keresi a legvallásosabb ember. Ellentéte a babonás ember és az ateista. – Van valami rejtélyes önmagunkban, mely előtt megtorpan az ember. Van metafizikai érzése az embernek, hogy járja ég felé az utat! A metafizikai orientáció mindig boncol, beleütközik az abszolút Van-ba. Nescizmus. Minden fölséges borzasztó. A metafizikai mélységek felé forduló ember csodás megindulást érez. Tapog. Elvakultan a fénytől, a hit karjaival akarja átölelni a hit világát. Ha elgondolom, az apró ember dogmatikus, a kamasz szkeptikus, a komoly kritikus. Minél bölcsőbb, annál metafizikusabb. Minél öregebb, annál nagyobb a horizontja, messzebbre lát... Amint én látok, azt nem látja egy nagyon fiatal. Elsilányul a közvetlen semmisség. A másik feljut s a napfelkeltét nézi. Addig a másik söröz a korcsmában. Gyönyörű festmény a „Remény”: csak egy húr maradt, de pöngeti a tépett ruhájú és sebzett lélek. Az ember a reményből él. Megcsillan a remény, és én feléje megyek. Az élő ember nagy orientáció a jövő felé. Nincs ember, aki nem az életet keresi. Az élet nem eloltott gyertyaszál.

4. Jót akarni, tenni, kapni!

Afelé tárul a lélek, akitől kap. És mindenki felé nyúl a kéz, akin segíteni akarok.

Bef.: Az ember életében az erények – hit, remény, szeretet – a metafizika felé mutatnak. Ha teljesítem, kiteljesedett ember leszek. Ha kötöttség van, szabadon döntök-e felette? A kívülről jövő és bennem felhangzó erkölcsi törvényt tudatossá teszem bennem; autonómmá a heterogént. Véges időkben autonóm teljesítő leszek. Nem tehercipelő. Végső gondolat legyen: az Istenarcnak tökéletes mását teremtem magamban. – „Nem e világból valók” (Jn 17,14) vagytok!!

2. előadás: Oromzat – élet!

Bev.: Rex vitae. – Dominus vitae. – Dominus sui ipsius. – Creator sui ipsius. Az igazságok igazságát önnönmagunkban találjuk. Klió-hoz fordulok: az életről akarunk ítéletet mondani az élet könyvéből. Akik etikum felé hajolnak, mutatják-e az „Übermensch” típust? – Elhajlások vannak.

1. Sokrates az élet művésze. – Aristoteles a logika mestere. – Platón az ideálok világából való.

A görög világ három hegyembere!

2. Suarez. – Kant. – Spinoza. – Foerster a metafizikából valók.

Tessék gondolni Ottokár püspökre, nagy elődömrre: Tihamérra, kollegámra: Schützre! Élettel írják a filozófiát. A kötött élet a metafizika felé a legszebb. Az élet kiteljesülését nem a felszabadulásnál, hanem a kötöttségnél találják. – Byron, Undset, Lagerlöf, Dante, Tormai Cecil, Gárdonyi, Sienkiewicz,

Tolsztoj, Rachmanova egy vonalon mennek. – Nagynak jellemvonása, hogy hegyen jár. A hegyek alján bűnök tanyáznak, a hegyek ormain etikum lakik. Pl. Asszisi Szt. Ferenc, Augustinus, Kis Szt. Teréz, Borromei Szt. Károly élete mind azt mutatja: Isten világának földön járó mécsese akarok lenni. S úgy álltak e világon, hogy másoknak világítottak. Amit megemelni lehet, azt megemelik. Valóságnak hitték, hogy „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, azt nekem tettétek” (Mt 25,40). Az örök világban a mérce ez: „Éheztem és ennem adtatok...” (Mt 25,35)... Derűsen tudtak a halálba menni (pl. Ignác, + 107. Hérosz!)... Az Egyház nem kuli. Hol vannak az oszlopok, az emberhegyek, az ormok? Életköttséget valló, etikumot élő, az örök világba tekintő emberek? Mikor érezzük kiteljesedettnek és boldognak magunkat? Első gyónás után a kis gyermek. A megtisztult ember otthon érzi magát nálam. Valami azt súgja: én az Isten fia vagyok! Az odahajlók galériája alkotja az élet emelkedett gárdáját! – Lehet járkálni ködben. Az élet nehézsége jobban dörög, közeledik a metafizikához. A lélek úgy ködösödik el, hogy közelre nem lát, de messzebbre annál jobban lát. – Papini művének részei: „Az elkészült ember, a kész ember”, „Augustinus”, „A mi Urunk Jézus Krisztus”, „Az Úr szőlőmunkásai”... A szőlőmunkások közé én is beállok. Az élet dübörgő ereje visszaveri az embert az élet ezredújtára, a metafizika felé. Aki az életből csak az ösztönt látja, annak gennyed a szája. Sasnak nem lehet elvágni a szárnyát, mert kinő! Csirkeként sohase fog kullogni. A sasnak megnő szárnya és útrakél, mert otthon a bércek világa. Kitör az emberekből is az isteni élet. A „Confessiones”-t máshol írjuk... Legnyugodtabb a lelkiismeretünk, mikor visszatérünk. Micsoda önmeztagadásokat, lemondásokat tud végezni az, aki rájött, hogy rossz irányban hajlott el az élete. A magányban megszólal a lélek. Temetők emberei vagyunk, próbáljuk temetni azt, ami a múlt. Amikor a lélek egyszer megkondítva látja a lélekhangot, felfigyel. Az élet valóság. Ha elhajoltnak érezzük is magunkat, beállunk a visszahajlók közé. Az élet nagy realitását keresve, melyik tulajdonképpen a kiteljesedett élet?: oromzat – élet az!! – Az is valóság: a Dunában benne van az érintetlen hó szüzi pelyhe, a megtépett part s a Fekete tenger kristályvize is. Az ember lelkében az Istenhez emelkedő szentáldozás tüze ki nem alhat!! A morál csimborasszója: a karitás. – Milyen etnikummá alakult a te lelked? Földön járó, de ég felé törő vagy-e? A XII. századig megyek vissza törzsemben. Ős nemesség van a magyarban. Nagy vonalakat kell nézni. – Nagyleány virágzása: csallóközi szép mondás. Hogy tekint édesanyjára, gyermekei édesanyjára vagy jövődő édesanyjára a magyar ember? – Ottokár püspök lelki fia voltam. Égi finomságú tiszteletadást tőle is tanultam.

Bef.: Van-e életszeretetről, szociális szeretetről szó? Ha igen, akkor a népek életét ott örök vonalakra hozzák! Az egyes emberek élete akkor teljesedik ki, ha az etikum vonalán dolgozza azt ki. Az élet úgy folyik, ahogy az első etikum irányítja. Akkor lesz életté az etikum csúcspontján, ha égi Atyjától eredeztetve saját életében megvalósítja azt. Ha azt élük, akkor egeket érnek az emberjegenyék!

* *

Vasárnapi –, esti –, ünnepi beszédek – elmélkedések
elmondva a Pesti Szent Imre Kollégium ifjúságának (tematikus címjegyzék)

OTTHON – ÚJ OTTHON (vasárnapi beszéd)

Bevezetés: Veni Sancte

Égből kinyúló isteni kéz. – Leereszkedő égi kegyelem. – A szellemi élet örök forrása.

1. beszéd: Égre tekintő gyermekszemek

Az ifjú – ember munka után nyúló keze és szelleme.

2. beszéd: Virrasztó lelkek

A régi otthon: édesapa, édesanya, testvérek.

3. beszéd: Az új otthon

Szentimrész fehér vár. – Atyák vezetése. – A lelkiatya. – testvérek között.

4. beszéd: A közösség ereje

Szentimrész szellemében. – Közös szentáldozás. – Katolikus nagygyűlés.

SZENT ISTVÁN INTELMEI FIÁHOZ, IMRE HERCEGHEZ (élt: 1007-1031)

(Vasárnapi beszédek)

Bevezetés:

1. beszéd: **István király és Imre herceg történelmi alakja**
 2. beszéd: **István király és Imre herceg gondviselészerű küldetése**
 3. beszéd: **A szentimrész ifjúság hivatása és küldetése**
 4. beszéd: **A szentimrész ifjúság eszményképe: Szent Imre herceg**
 5. beszéd: **A katolikus hitnek megtartásáról**
 6. beszéd: **Az egyházi állapotok megbecsüléséről**
 7. beszéd: **A főpapoknak járó tisztelet megadásáról**
 8. beszéd: **A főembereknek és vitézeknek járó tiszteletről**
 9. beszéd: **A törvénytevésnek és türelmességnek megtartásáról**
 10. beszéd: **A vendégeknek tartásáról és táplálásáról**
 11. beszéd: **A tanácsnak nagyságos voltáról**
 12. beszéd: **A fiaknak oktatásáról**
 13. beszéd: **Az imádkozásnak gyakorlatáról**
 14. beszéd: **A kegyességről és irgalmasságról és egyéb jóságos cselekedetéről**
- Befejezés: Az atya és fiú viszonya**

*

A LELKEK HARMÓNIAJA

(vasárnapi beszédek)

1. beszéd: A „szentek” egyessége

(A lélek a közösség alapja a földön)

1. Szellemisségével.
2. Dinamikájával.

2. beszéd: A „különálló” ember

(Az egyéniség túltengése téves)

1. A természet szava alapján.
2. Az isteni pozitív törvény alapján.

3. beszéd: Az élet sodrában álló ember

1. Az élet eredetéből fakadó teherrel.
2. A közvetlen ráhatás erejével löki az embert.

4. beszéd: A készségesen befogadó ember

(Legyen készséges a lélek)

1. Az égi hatással szemben.
2. A jó emberi hatással szemben.

5. beszéd: Az útmutatásra hivatott ember

(Keresem, követem az élő útmutatásokat)

1. Szülő.
2. Nevelő.
3. Lelkiatya.

6. beszéd: Szent Ráfael és az ifjú Tóbiás

1. Követet küld az Úr.

2. Célhoz segíti az embert.

7. beszéd: A szentek egysége az égben

(A megdicsőült szentek)

1. Példaképek a földön.
2. Közbenjárók az égben.

*

HITÜNK NAGY TITKA

(vasárnapi beszédek)

1. beszéd: Ember – áldozat (Sacrificare humanum est)
2. beszéd: Krisztus Keresztje (Missa sollemnis)
3. beszéd: A keresztáldozat a mi áldozatunk
4. beszéd: A lelki jelenlét
5. beszéd: Áldozat és áldozás
6. beszéd: Vasárnapi szentmise
7. beszéd: Köznapi misehallgatás
8. beszéd: Az áldozat szertartása
 1. Előmise.
 2. Offertorium.
 3. Consecratio.
 4. Communio.
9. beszéd: A lélek áhítata
10. beszéd: Krisztussal a Teremtőhöz

*

„AKI VISZONT AZ ÚRRAL EGYESÜL, EGY LÉLEK VELE”

(1Kor 6,17; vasárnapi beszédek)

1. beszéd: Nekünk kell az Isten
2. beszéd: Felénk hajlik az Úr
3. beszéd: Elevenek hitben
4. beszéd: Értelmesen hiszünk
5. beszéd: Erősek reményben
6. beszéd: De nagyobb a szeretet
7. beszéd: Bennünk él az Isten

*

DE ULTIMIS

(vasárnapi beszédek nagybőjtben)

1. beszéd: Az örök élet kapujánál (De morte)
2. beszéd: Életértékek bemutatása (De iudiciis)
3. beszéd: A Styx folyó vizén (A purgatórium)
4. beszéd: Az örök büntetés (Vita damnata)
5. beszéd: Az örök jutalmazó előtt (Iustus iudex)
6. beszéd: Az Úr kíséretében (Dominica palmarum)

*

KERESZTUTUNK
(vasárnapi beszédek – nagybőjtben)

1. beszéd: Getszemáni kertünk
2. beszéd: A mi életünk
3. beszéd: A mi megítéltetésünk
4. beszéd: Elesettségünk és feltámadásunk

*

A KATOLIKUS FÉRFIÚ
(esti meditációk)

Bevezetés: Esto vir!

I. Vita naturalis

1. beszéd: Isten kezéből jöttünk
2. beszéd: A test is Isten műve
3. beszéd: Az ösztönök szentsége
4. beszéd: A fejlődés folytonos szolgálata
5. beszéd: Az erős test értéke
6. beszéd: Az erős test edzése
7. beszéd: Az ösztönök fegyelmezése
8. beszéd: A tiszta test becsülése
9. beszéd: A jövő élet eredője
1. beszéd: A teremtés szent életeszköze

II. Vita culturalis

1. beszéd: A szellem tüze
2. beszéd: A látó szem (lélekszem)
3. beszéd: A nyiladozó szellem
4. beszéd: A tanulás
5. beszéd: Az elmélyedő kutatás
6. beszéd: Az Igazság szeretete
7. beszéd: A tiszta látás
8. beszéd: A világértés
9. beszéd: Az életértés
10. beszéd: Az Isten látás

III. Vita aestetica

1. beszéd: Az Úr kezének műve
2. beszéd: A szép szeretete
3. beszéd: A szép keresése
4. beszéd: A szép helyes értékelése
5. beszéd: A szép élvezése
6. beszéd: A szép teremtése
7. beszéd: A szép terjesztése
8. beszéd: A szép kultuszának előmozdítása
9. beszéd: A szép a lélek életének lépcsőfoka
10. beszéd: Az örök Szépség tükre

IV. Vita moralis

1. beszéd: **Belső szépségek**
2. beszéd: **A megteremtendő lelki harmónia**
3. beszéd: **Az „én” és „Én” nagy függései**
4. beszéd: **Az isteni törvények**
5. beszéd: **Az emberi élet alapvonalai**
6. beszéd: **A folyton önteremtő ember**
7. beszéd: **A sugárzó egyéniség**
8. beszéd: **A szeretet kapcsolatai**
9. beszéd: **Az Úr szolgálói**
10. beszéd: **Az isteni ember**

V. Vita religiosa

1. beszéd: **Az élet örök Fókusza felé**
2. beszéd: **A lelkiek felsőbbisége**
(Gratia supernaturalis)
3. beszéd: **A lelkiek szolgálata**
(Collaborare cum gratia)
4. beszéd: **Napi ima**
5. beszéd: **Napi elmélkedés és lelki – olvasmány**
6. beszéd: **A napi szentmise**
7. beszéd: **Szentséglátogatás**
8. beszéd: **Gyakori szentáldozás**
9. beszéd: **Napi önmehtagadás**
10. beszéd: **Napi lelkiismeret – vizsgálat**
11. beszéd: **Az örök élet kidolgozása**
12. beszéd: **A nagy Jutalmazó előtt**

VI. Dies Domini

1. beszéd: **Az ünnepnapok – szent napok**
2. beszéd: **A munkától való tartózkodás**
3. beszéd: **A kedély felszabadítása**
4. beszéd: **A Weekend**
5. beszéd: **A szentmise**
6. beszéd: **A család napja**
7. beszéd: **A lélek napja**
8. beszéd: **Az erőgyűjtés napja**
9. beszéd: **Az örök élet előképe**
10. beszéd: **A lélek felemelkedésének szent ideje**

VII. Vita catholica

1. beszéd: **Krisztus nyájának egysége**
2. beszéd: **Krisztus Egyházának szervezete**
3. beszéd: **Az Egyház hivatása** (Mater Ecclesia)
4. beszéd: **Együtt érezni az Egyházzal**
5. beszéd: **Együtt dolgozni az Egyházzal**
6. beszéd: **Az Actio Catholica**
7. beszéd: **Az egyházközségi munka**
8. beszéd: **Az összefogó munka**

9. beszéd: **Krisztusért az Egyházon át**
 10. beszéd: **Krisztushoz az Egyházon át**

*

SZERETET
 (esti elmélkedések)

I. Istenszeretet

1. beszéd: **Égből jöttünk**
 2. beszéd: **Közünk van az éghez**
 3. beszéd: **Atyánktól jöttünk**
 4. beszéd: **A gyermek – szemek**
 (Atyára mosolyognak)
 5. beszéd: **A gyermek – fülek**
 (Égi szavakat hallanak)
 6. beszéd: **A gyermek – kezek**
 (Az Atya felé emelkednek)
 7. beszéd: **Szeretem az Istent mindenekfelett**
 8. beszéd: **Teljes lélekből**
 9. beszéd: **A tett szeretetével**
 10. beszéd: **A lélek emelkedettségével**
 11. beszéd: **Az Isten – keresés szeretetével**
 12. beszéd: **Az Istent látó lélek erejével**
 13. beszéd: **Istennel kapcsolódó vágyakozással**
 14. beszéd: **Az Istennel egyesülő földi és örök étellel**

Befejezés:

1. beszéd: **Legfőbb parancsolat a szeretet**
 2. beszéd: **Mert egész életet és örök életet átfogó erény**

II. Emberszeretet

1. beszéd: **Az értelmesen imbolygó tüzek**
 2. beszéd: **Testvérek között**
 3. beszéd: **A lángocskák fényoszloppá nőnek**
 4. beszéd: **A testvéri szeretet**
 5. beszéd: **A látó szemek**
 6. beszéd: **A segítő jobb**
 7. beszéd: **A szegény asszony fillére**
 8. beszéd: **Az irgalmas samaritánus**
 9. beszéd: **Szent Ferenc a szeretet apostola**
 10. beszéd: **A vámpirok**
 11. beszéd: **A polipok**
 12. beszéd: **Az élet uzsorásai**
 13. beszéd: **A szeretetben Isten angyalai vagyunk**
 14. beszéd: **Az Isten földi országának polgárai**

Befejezés:

1. beszéd: **„Mert éheztem és ennem adtatok..”**
(Mt 25,35)

2. beszéd: **A szeretet mindörökre megmarad**

III. A világ szeretete

1. beszéd: **A világban vagyunk**
2. beszéd: **A világ zörgetése lelkünk kapuján**
3. beszéd: **A szívesen látott vendég**
4. beszéd: **A kincsekkel jövő vendég**
5. beszéd: **Az Isten küldöttei**
6. beszéd: **A szemünk szeretete, vágya**
7. beszéd: **A fülünk hallása**
8. beszéd: **Tantum, quantum**
9. beszéd: **Átölelő karunk szeretete**
10. beszéd: **Bálványimádók**
11. beszéd: **Tűzimádók** (aranyimádók)
12. beszéd: **Az igazi oltár**
13. beszéd: **Isten tükörképei**
14. beszéd: **Isten szeretete teremtményeiben**

Befejezés:

1. beszéd: **„Vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot”**
/Mt 25,34/

2. beszéd: **A földi javak eszközök az örök cél szolgálatában**

*

FUNDAMENTUM VITAE SPIRITUALIS

(esti elmélkedések)

Bevezetés:

1. beszéd: **Az ember**
2. beszéd: **Az erkölcsi ember**

I. Az erő embere

1. beszéd: **A testi erő**
2. beszéd: **A szellemi erő**
3. beszéd: **A munka szolgálata**
4. beszéd: **A kitartás ereje**
5. beszéd: **A felfelé törés**
6. beszéd: **A lelkiesség ereje**
7. beszéd: **A jót akarás**
8. beszéd: **A jó szolgálata**
9. beszéd: **A becsület ereje**
10. beszéd: **A lélekerős ember**

II. A szembefordulás

1. beszéd: **A kényelem embere**
2. beszéd: **A testi gyengeség**

3. beszéd: **A lustaság**
4. beszéd: **Az elpuhultság**
5. beszéd: **A megalkuvás**
6. beszéd: **Az eldurvulás**
7. beszéd: **Az alantasság**
8. beszéd: **A jellemtelenség**
9. beszéd: **A becstelenség**
10. beszéd: **A kaméleonok**

III. A gáncsnélküli lovag

1. beszéd: **Az élet célpontjában**
2. beszéd: **A támadási felület**
3. beszéd: **A könyvmoly**
(Diogenész lámpája)
4. beszéd: **A fiatal – öreg**
(Koravén ifjak)
5. beszéd: **Az erkölcsös**
6. beszéd: **A puhány**
7. beszéd: **A hatalom árnyékában**
8. beszéd: **Az álszent**

IV. A vértezett lélek

1. beszéd: **A tudós típus**
2. beszéd: **A feltaláló zseni**
3. beszéd: **A higgadt 30 évesek**
4. beszéd: **Az élet tilalomfája**
5. beszéd: **Az acélos egyéniség**
6. beszéd: **Az erkölcsi személyiség**
7. beszéd: **A tekintélyt tisztelő egyéniség**
8. beszéd: **Az életművész**
9. beszéd: **Puritán lélek**
10. beszéd: **Feddhetetlen jellem**

Befejezés:

1. beszéd: **Az élő alapzat**
2. beszéd: **A természetfölötti igényesség**

*

AZ ÉLET IRÁNYA
(esti elmélkedések)

I. A szociális élet

1. beszéd: **Társas természetünk**
2. beszéd: **Az életfelelősség**
3. beszéd: **Az életkötelességek**
4. beszéd: **Az Úr nagy asztalánál**
5. beszéd: **Az Úr vendéglátása**

II. Hogyan szolgálja az ember?

1. beszéd: **Egoizmus**
2. beszéd: **Altruizmus**
3. beszéd: **Arisztokratizmus**
4. beszéd: **Proletáriátus**
5. beszéd: **Mammonizmus**
6. beszéd: **Pauperizmus**
7. beszéd: **Hedonizmus**
8. beszéd: **Lazarizmus**
9. beszéd: **Aktív ius. – Iustitia**

III. Az Úr ítélete

1. beszéd: **Vos fratres estis!?!...**
2. beszéd: **Beati pauperes...**
3. beszéd: **Qui abnegat semetipsum...**
4. beszéd: **Si oculus scandaverit te...**
5. beszéd: **„Éheztem és ennem adtatok...”**
/Mt 25,35/

6. beszéd: **Beati misericordes...**

Befejezés:

1. beszéd: **Pax vitae, pax Christi**
2. beszéd: **Vita aeterna**

*

MÁJUS – SZŰZ ANYA...
(májusi ünnepi beszédek)

I. Életállomások

1. beszéd: **Az Úr kiválasztása**
2. beszéd: **Erzsébet látogatása**
3. beszéd: **Betlehem**
4. beszéd: **Egyiptom**
5. beszéd: **Názáret**
6. beszéd: **Zarándokévek**
7. beszéd: **A keresztút**
8. beszéd: **A Golgota**
9. beszéd: **A pünkösdi Lélek**
10. beszéd: **Az örök hazában**

II. Az Úr megdicsőültje

1. beszéd: **Immaculata conceptio**
2. beszéd: **Kisasszony napja**
3. beszéd: **Mária nevenapja**
4. beszéd: **Purificatio B.M.V.**
5. beszéd: **Karácsony**
6. beszéd: **Annuntiatio B.M.V.**
7. beszéd: **Mater dolorosa**

8. beszéd: **Magna Domina Hungarorum**
 9. beszéd: **A népek Édesanyja**
 10. beszéd: **Assumptio B.M.V.**

III. Az élő jelképek

1. beszéd: **Életfokozatok**
 2. beszéd: **Az isteni elgondolás**
 (A tiszta Éva)
 3. beszéd: **Az emberi gyarlóság**
 (A bűnös Éva)
 4. beszéd: **A szodomiták**
 (Az élet mélypontja)
 5. beszéd: **A Magdolnák**
 (Az emelkedők)
 6. beszéd: **A Márták és a Máriaák**
 (Az Istenhez találók)
 7. beszéd: **Az égő mécsessel járók**
 (Az okos szüzek)
 8. beszéd: **A Mónikák**
 (A kitartóan imádkozók)
 9. beszéd: **A bűnös asszony**
 (Ki vádol téged?)
 10. beszéd: **A Szent Szűz**

IV. Az Ég jelentkezése

1. beszéd: **A mi Édesanyánk**
 2. beszéd: **Stella maris**
 (Iránytű az élet tengerén)
 3. beszéd: **Regina Virginum**
 (Tiszta életűek királynéja)
 4. beszéd: **Consolatrix afflictorum**
 5. beszéd: **Salus infirmorum**
 6. beszéd: **Refugium peccatorum**
 7. beszéd: **Regina pacis**
 8. beszéd: **Auxilium Christianorum**
 9. beszéd: **Janua coeli**
 10. beszéd: **Mindig Anyánk**

V. Dicséretetek dicsérete

1. beszéd: **Az Egyház szava**
 2. beszéd: **Mater Christi**
 3. beszéd: **Mater hominum**

4. beszéd: **A kegyelmek közlője**
5. beszéd: **A mi közbenjárónk**
6. beszéd: **A mi bizodalmuk**
7. beszéd: **A mi segítő Anyánk**
8. beszéd: **A mi örömünk**
9. beszéd: **A mi Patrónánk**
10. beszéd: **A mi égi Anyánk**

VI. Emlékeink

1. beszéd: **Első gagyogásunk**
2. beszéd: **A szobánk képe**
3. beszéd: **„Üdvözlégy Mária”**
4. beszéd: **Érmeink**
5. beszéd: **Rózsafüzérünk**
6. beszéd: **Kongregációs életünk**
7. beszéd: **A tisztaságért vívott küzdelmünk**
8. beszéd: **Győzelmünk**
9. beszéd: **A mindig segítő Szűz**
10. beszéd: **Örökké velünk**

VII. A segítő kéz

1. beszéd: **Az isteni kéz jelentkezése**
(Csodák)
2. beszéd: **Máriapócs**
3. beszéd: **Máriaremete**
4. beszéd: **Lourdes**
5. beszéd: **A betegágyak**
6. beszéd: **A bűnösök**
7. beszéd: **A nagy megtérők**
8. beszéd: **A veszedelemben lévők**
9. beszéd: **A segítő Szűzanya érme**
10. beszéd: **Az apácarendek**

VIII. A legisztultabb életeszmény

1. beszéd: **Virgo Virginem**
2. beszéd: **Mater Christi**
3. beszéd: **Mater dolorosa**
4. beszéd: **A nagy lemondó**
5. beszéd: **Az önzetlen feláldozó**
6. beszéd: **Exinanivit semetipsum**
7. beszéd: **Az élet keresztjét hordozó**
8. beszéd: **A „Stabat Mater”**
9. beszéd: **Az élet feltámadását váró**
10. beszéd: **Az Istenhez megtérő**

IX. A földi vándorok

1. beszéd: **A virágok vándorútja**
2. beszéd: **A hegyek vándorútja**
3. beszéd: **A márványtömbök hódolata**
4. beszéd: **Az ecset tisztelete**

5. beszéd: **A hang és betű dallamos odahajlása**
6. beszéd: **A zene zengő devociója**
7. beszéd: **Az arany, ezüst, drágakő alázkodása**
8. beszéd: **Az ég és föld meghajlása**
9. beszéd: **A föld a Szent Szűz lábai alatt**
10. beszéd: **Az Ég a Szent Szűz gyenge kezében**

X. Az emberi lélek vágyakozása

1. beszéd: **A földi anya – égi Anya**
2. beszéd: **Tiszta élet – örök élet**
3. beszéd: **Megtisztult élet – állandó élet**
4. beszéd: **Az imádkozó emberek**
5. beszéd: **A búcsútjáró emberek**
6. beszéd: **A magasbatörő vágyak**
7. beszéd: **Az áldozatos önfeláldozó lelkek**
8. beszéd: **Az alázatosan áldozatos lelkek**
9. beszéd: **A halálos órán**
10. beszéd: **Az égi Anyához tért lelkek**

* *

A LÉLEK AJÁNDÉKAINAK IGÉNYESEI
(Rekollektációs beszéd – Legény – egyesületben, vázlat)

Bev.: A „békekötés asztalánál” ülők kötik-e a végleges békét?... Minden magyar ember ott ül, amikor a szerződést írják, és az **ő lélekjelenléte** irányítja a jegyzők tollát.

1. Isten földi népének sokszorosító szolgálatával.

Ennek tényei:

a) A családi szentély szolgálatára való nevelő készülődés. Kell-e ide a Lélek kegyelme? Igen! A **látás** kegyelme.

b) A családi élet áldozatos élése. A gyermekek a gyümölcsei. Kell-e ide a Lélek kegyelme? A Lélek ajándéka? Igen. A hit ereje. Fény. **Látni és hinni:** a csodás kenyérszaporításban.

c) A családjáért végzett munka. Tiszta élet. Áldozatos erőfeszítés. Kell-e ide a Lélek kegyelme? Igen. Az erő kegyelme. Sokszor gyengék vagyunk és ezért kérünk égi segítséget. A száraz föld is esőért epedezik.

2. Az Isten házanépének áldozatos, kulturális nevelésével. De nem elég a család és annak egyszerű ellátása. **Lélek ellátása** a lényeg.

Sőt: lényegesebb.

a) Tanítani – **emberré** lenni. Sőt: **isteni emberré** lenni. Kell-e ehhez a Lélek kegyelme? Igen! A fény kegye.

b) Tanítani jó cselekvésekre. Oktatás, intés, feddés, buzdítás. Kell-e ehhez a Lélek kegyelme? Igen! A bölcsesség, a kitartás, a lelki erősség, a jámborság lelke.

c) Ránevelni áldozatosra. Nem Venus és Bacchus nemzedéke, hanem Isten országának házanépe vagyunk! Kell-e ide a Lélek kegyelme? Igen! Az áldozatos örömbírása.

Bef.: Milyen lesz az ország a béke után? Amilyené teremtitek!!! De a Lélek erejével!!!

*

Öt perces beszéd a bérmandókhöz:

A Szentlélek ereje

Bev.: Truman a bombáról és a nevelésről...

1. Nevelni kell magadat – földi erőfeszítéssel.

2. De nevelni kell téged a Szentlélek kegyelmének és ennek erejével – az égi vonalra.

Bef.: Így: béketeremtő vagy!

*

Minden **imádság!** – Csak ezt tedd: ajánld fel reggel cselekedeteidet – a jószándék útján – Az Úr Istennek. – Így: földön jársz és égbe emelkedsz. – Ne feledd: ora et labora. Bencés jelszó. Annyit jelent: ima és munka az égbeszállás szent segítője. Itt a földön ez a felemelkedés útja, és oda érkezve az örök hazában is ez a befogadás alapja. Amen.

**

Férfiaknak

A NAGYOT AKARÓ EMBER ERŐFESZÍTÉSE

(Rekollekción – férfiaknak, 1962. IX. 27.)

Bevezetés

Ez a rekollekción azt akarná elérni, hogy **nagy önértékelésre** hangolja a **már belső tisztuláson átment** hallgatóságot. – Éppen ezért mellőztük a sötétebb kontúrok megrajzolását és bűn – büntetés újból való hangsúlyozását. Itt már arról az életfokozatról volna szó, amely **az örök Szeretettel való egybefonódás isteni lendületéből** nyer „élettavaszi bontakozást”. **Így** értsük és **így** értékesítsük!

1. beszéd: A befelé néző ember

Bev.: Kinek teremtett az Isten minket? – Ez a kérdés támaszkodik agyunknak, ha önmagunk értékelésére gondolunk. Azt ugyanis hamarosan észrevesszük, hogy a világ lényeiének elsejét és urát képviseljük, de **belső értékünk valósága** nehezebb és hosszabb megfontolás után tűnik fel előttünk. Ha pedig arra gondolunk, hogy „önalakító életóriások” vagyunk, akkor a „föld nagyjainak” érezzük magunkat. Jó ezt tudnunk, mert ehhez az isteni küldetéshez méretezhetjük munkánkat és összes erőfeszítésünket. Ez az a törtetés, amely anyagi, lelki és szellemi kultúra vonalára szorítja az embert. – A templom csendjébe való vonulás jó alkalom erre, mert a világ zajától elvonulva, magunk belső értékét **vizsgálva**, majd az égi Atya hangját **hallgatva** feleletet kapunk életünk nagy kérdőjelére. – Imádkozunk sokat, imádkozunk azért, hogy lássuk feladatainkat! Így: „Hadd legyen kedves előtted szájam beszéde, és szívem elmélkedése mindenkor. Uram, én segítöm, én üdvözítöm!” (Zsolt. 18,15). – Próbáljuk csak meg a kérdezőtetést, és a következő négy beszédben feleletet kap kérdéseire a kérdező ember... Sőt még akkor is bizakodók legyünk, ha rossz utat jártunk, mert így is, ha ez állt reánk: „A gonoszok útja sötétség, nem tudják, hogy mibe botlanak” (Péld. 4,19), akkor is szól a visszahívó parancs: „Térjete vissza felette gonosz utaitokról s tartsátok meg parancsolataimat és szertartásaimat teljesen ama törvény szerint, amelyet atyáitoknak parancsoltam, s amint nektek szolgálaim, a próféták által meghagytam” (4Kír. 17,13). – A mai első alkalomban **figyeljen** és **hallgasson** az élet mélyébe szálló ember, mert kérdésére a bevezető irányítást adja az Isten!

1. Magasabb rendű lényedet égi Atyádtól kapod...

Ez a felelet nem felületes felfigyelés és felületszemlélet nyomán hangzik lelked mélyén.

a) A **felületszemlélet** csak csodálkozást szül. Amit így lát az ember, az csak horizontális észlelés. – Ilyen módon az élőlények is látnak... De **vizsgálódó** és **értékeket** kereső útra **csak** az ember léphet. – Már **viszonylatok** (távolság, hosszúság, hasznosság stb...) megállapítása is valami lelkeséget tételez fel, de a **tudatos** értékelés már a szellemiség első előjelét mutatja.

b) De a **mélység – szemlélet** már olyan eredményhez vezet, amely „magasságokkal” való kapcsolatra utal. Az emberről így kiált fel Jób: „Emlékezzél meg, hogy életem már csak lehelet” (Jób 7,7). Méltán zengi a zsoltáros: „Mi az ember, hogy figyelemre méltatod, és mi az emberfia, hogy meglátogatod? Kevésbé tette őt kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad meg, és kezéd művei fölé állítottad...” (Zsolt. 8,5-6). Olyan égi követ tehát az ember, aki a földiek és anyagiak lépcsőzetén – felfelé és lefelé kutatva – az **egekig** tud felmagasztalódni. Olvasd csak továbbá: „Megnyil-

vánul az égből Isten haragja az emberek minden istentelensége és gonoszsága fölött, akik (Isten) igazságát rosszindulatból elfojtják. Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra” (Róm. 1,18-19). – A mélységek megismerésére leereszkedik az élettitkok szakadékaiba és ezek útján emelkedik az égiek megismerésére. – Így lesz a mélyreszállás a magasba emelkedés létrája.

c) Ámde ez a felmagasodás nemcsak az örök távlatokat és a Teremtőt ismerteti, hanem a szellemi magasságok észlelése a Végtelen **Személyhez** való kapcsolódáshoz vezet. – Ez eleinte csak megsejtés, de valóban – és ez isteni kegyelem! – az isteni természetben való részesedés megismerésében csúcsosodik ki. Reádöbbenünk ugyanis az Isten személyes voltára, s hogy lehetünk azután Istenszemélyt igénylők, sőt végül is **leszünk** Isten személyes természetéből részesedők. Mindez nem marad csupán emberi áhítozás eredője, hanem valósággá léssen az isteni szeretet kiadásának valósága. Olvasd csak: „A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által” (Róm. 5,5), továbbá: „Így váltotta be nekünk legszebb és legnagyobb ígéreteit, hogy ezek révén az isteni természet részeseivé legyetek és elmeneküljete a romlottság elől...” (2Pét. 1,4). Nagy itt – az ajándék, és kötelező – az erőfeszítés. Mivel pedig itt kettős szeretetáramlással van dolgunk, azért az ember **„isteni életet teremtő”** lény. Azért járnak örök életpéldák, a szentek a földön, hogy ezek mutassák a követendő utat mindnyájunknak. Ők az egek ajándékozottjai és ők az isteni élet igazi kitermelői.

2. Épp azért a második pontunkban arra térhetünk rá, hogy **Isten jóságos szeretetéből vett kegyelemmel a magasabb rendű életedet magad alakítod...**

Ennek az égi ajándéknak az a nagy értéke, hogy az ember személyisége végül is „életformát teremtő” isteni életkincs.

a) Felette áll tehát az ember a világnak, mert a **világ ura** és az „**Isten fia**”. – Van ebben természet kapta szuverenitás, de van ebben kegyelemképpen kapott „isteniesítés”. Az egyik – uralomszerzés: „És megáldá őket az Isten és mondá: Szaporodjatok, sokasodjatok, s töltsétek be a földet, s hajtsátok uralmatok alá és uralkodjatok...” (1Móz. 1,28); a másik – isteniesedés: „Általa, a hit segítségével, utunk nyílt a kegyelemhez, amelyben élünk és dicsekszünk is Isten (fiai) dicsőségének reménységével...” (Róm. 5,2). – Gyakori beszéd: „az emberek mindenek felett”. De kiegészíthető így: az emberek az Istenhez emelt égi tartozékok. – Igaz, hogy mindezt kérned kell, de igaz az is, hogy mindent kapsz. – Elismered, hogy Isten az Úrad: „Méltasd figyelmedre hangos könyörgésem, én királyom és én Istennem!” (Zsolt. 5,3), elzarándokolsz az Úr házába: „Én azonban nagy irgalmadban bízva, bemehetek hajlékodbá; irántad való félelemből leborulhatok szent templomod előtt” (Zsolt. 5,8), alázattal meghajlasz az Úr előtt: „Hangos szómmal az Úrhoz kiáltok, s ő szent hegyéről meghallgat engem” (Zsolt. 3,5), és örök, hálás dalolója leszesz a mindent adó égi Atyának: „Ezért most hálát adunk neked, Istennünk s dicséjünk hatalmas nevedet. Ki vagyok én s ki az én népem, hogy neked ajánlhatnók mindezeket? Tiéd minden s mi csak azt adtuk neked, amit a te kezedből kaptunk” (1Kron. 29,13-14). Lelked mélyén örök éltető lesz az a tudat, hogy tégedet gazdagít az az Úr, Akiről így zeng a zsoldáros: „Az Úr szava cédrusokat tördel... tüzes lángokat szór az Úr szava...” (Zsolt. 28,5 és 7).

b) De **magad alakítod** magadat, mert önalakító szellemmé teremtett az égi Atya. – Itt pedig aláhúzottan hangsúlyozzuk: **magad tevékenysége** (és természetfeletti kegyelem – ajándékod az erőd!) teszi „élő létté” a természetes és természetfeletti kincseket. Égi Atyánk parancsa: „kereskedjete vele” (Lk 19,13). – Van ebben nagy **megemelő** mozzanat. Mégpedig az, hogy az ember nem aranyfoglalatú, „élő gyémánttartály”, amely az egek csordította ajándékok hordozója, hanem olyan **tevékeny személy**, aki az Isten ajándékait önmaga alakítja. Az Írás parancsa: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint menyeyei Atyátok” (Mt 5,48). Valóságos feladat tehát **minden ember számára**, hogy reá is álljon Szt. Pál ítélete: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme meddő nem maradt” (1Kor. 15,10). – Íme! Ilyennek teremtett minket az égi Atya...

Bef.: A mai befejező gondolatfoslány legyen egyszerű függönyhúzás. Mégpedig úgy, hogy ennek nyomán belelássunk Istenatyánk szerető tevékenységébe. Abba az égi munkába, amelyben sugárzik a Teremtő terve, az Atya Szeretete és égből induló, de átfutóan földre szóló küldetés csodája. – És ha rávilágít erre az égi Atya személyes kinyilatkoztatása, akkor döbbenünk rá, hogy nagy lehet az örömmünk, mert erre utal az Úr teremtette ember egész tevékenysége. Mert merre tör az ember? Lelki, szellemi kultúrára és így szebb, tökéletesebb és magasabb rendű életre. Egyikünk a tudás, másikunk a művészet, harmadikunk az irodalom, társadalmi, politikai és így tovább... életben akar értékeket termelni... Arra tör, hogy így **önmaga tökéletesebb és szolgálata magasabb rendű** legyen. Sőt, azt is óhajjt-

ja, hogy neve fönmaradjon... Irodalomban... szoborban... Mi ez mind? Előretörés és a végnélküli életben is **emlékben maradási** vágy... Ámde égi Atyánk az emlékörzés mellett azt is igéri, hogy aki **önmagából teremt isteni embert**, annak élete végnélküli lészen – a személyes Atyával való **személyes** fennmaradásban! – Lám! **Ez az élet a teljes élet!** Ennek tudatában és ennek örömeiben hálálkodva imádkozó legyen az ember, hogy **ilyennek gondolta őt az Isten!** De legyen az ima olyan módon erőfeszítő is, hogy **áldozatosan dolgozó** legyen a **földi követ!** Mégpedig úgy, hogy „Isten fiává” nemesedjék már a földön is az egek felé, a végnélküli személyiség megőrzésére törő zarándok, a hazasiető ember! Amen.

2. beszéd: A földi munkát végző isteni ember

Bev.: Az „Isten emberének” mindig azt kell szem előtt tartania, hogy ő „isteni követ”, aki küldetéssel kopogtat a földi élet kapuján. Az Írás szerint: talentumokkal érkezünk, hogy azokat életértékeké alakítsuk. „Egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek – kinek rátermettsége szerint” (Mt 25,15). Küld az Isten, hogy szórjon az ember. **Calderon:** „A világ színpad”-ja úgy állítja be az embert, hogy mindenki – más és más területen – szolgálatot teljesítsen. A fő hivatás: úgy élj a földön, hogy hazatérj az égbe! (De ez az életszolgálat is alakulás legyen!). – Valami módon „építő” az ember. **Önmagának** – alakítója, majd **embertestvéreinek** – kiszolgálója és végül – az egész élethivatás teljes betöltésével – **égi Atyjának** élő dicsősége. Ez az isteni életterv, életrend és élethivatás. – A föld zarándoka tehát akkor teljesíti isteni hivatását, ha – **hármass** vonalon indulva – **önnön élete anyagi és lelki feltételeinek** megszerzésén fáradozik, majd **táruva mások** életét tökéletesíti és végül Istenatyánk szolgálatában tevékenykedik. De azt alapvetésként véd lelkedbe, hogy a földi zarándokélet alatt boldogság és öröm lehet kíséreted, de nem lehet olyan életcél, amelynek hajhászásáért oda kell dobni a szellemi értékeket! Öröm és fájdalom együttesen követik és alakítják az istenivé nemesedő életet... Ha tehát helyesen akarod értékelni és alakítani életedet, akkor ezen a vonalon indulj: dolgozzál, hogy tökéletesebb légy, szorgosan osszál, hogy másokat tökéletesíts, és mindezt azért, hogy életed és mások élete tárgyi átnemesedésben dicsősége legyen az égi Atyának! Lehetsz te a föld és ég **alanyi boldoga**, de leszesz valóban az égi Atya örök dicsősége, tudatos dicsőítője...

1. Így tehát az életünk legegységesebb és legelső munkája – a testi és lelki munka.

A föld a mi anyánk, de csak testi, lelki erőfeszítés útján kínálja javait. Nem készen áll elénk a világ, hanem munkával értékesíthetjük kincseit! Számunkra táruuló javai – eledelünk, ruházatunk és lakásunk, és ez mind egész családunk fenntartására szolgál... De az áldozatos munka után lesz birtokunk. Igaz az Írás szava: „Az ember úgy születik nyomorúságra, mint a madár repülésre” (Jób 5,7). Sőt az is isteni igazság, hogy az első kenyérszelet a dolgozót illeti: „A termésből is az első rész a fáradozó földművest illeti” (2Tim. 2,6). De ne ijedj meg, ember, a szolgálat fogalmától! A szolgálat is testi – lelki erőfeszítést jelent és távolesik a rabszolga robotjának fogalmától. Az első beszéd hangsúlyozta: az Isten fia, tehát az ég Urának szabadja vagy! Oly értékes, amelyet csak nemesít és csillanóbbá alakít az óriások jellemző erőfeszítésének köteleessége.

a) A munka azután először **önmagunkat** szolgálja. Mi valóban olyan urai vagyunk a világnak, akik birtokba vehetjük a nagymindenséget és magunk tökéletesítésére fordíthatjuk a nagy világ anyagi és belsejében rejtőzködő energiákat. – Lehetnek ezek testieket vagy lelkieket szolgálók. Amint azok anyagi vagy lelkiekre ható törvényeket hordoznak...

b) Majd a **közvetlen családot** szolgálja. – Az „én” szűk körzetét a család szélesebb kerete koszorúzza. Azok szolgálata esik komoly követelménnyel reánk, akik belőlünk születtek, illetve, akikből mi születtünk. Van a vérnek olyan parancsa is, amely az egybetartozókat erősebb szolgálatra szorítja. – A családapa a család gondozója. Mégpedig úgy, hogy eltartója, nevelője és új családi szentélybe segítője. – Legyen tehát **lemondás** a jelszó és szolgálat a feladat!

c) De végül is az **egész közösséget** is szolgálja. Az élet szélesen táruuló gyűrűje azután az egész emberiség egyetemét a „nagy család” tagjává teszi. Ennek szolgálata is az ember hivatása. Persze itt most arról van szó, hogy mindenkit segítünk az életkincsek **megszerzéséhez**, majd a második pontban érintjük, hogy adakozók is legyünk a miénkből... – Örök elved legyen, testvér:

Isten mindnyájunk Atyja, és embercsaládunkban egyenként és együttesen testvérek vagyunk. Mégpedig köteleességszerűen. Tehát az ő szolgálata is életfeladatunk köréhez tartozik! – De milyen következtetés származik ebből?

α) Alapjában – a **szerelem egyetemességének** hirdetése. Annak a **kölcsönös egybefonódásnak**, amely – faj, kultúra, vallás és vagyon figyelmen kívül hagyásával – az embertestvériség lélekszeretét árasztja mindenki felé. Örök jelszavad legyen: egy az Isten és egységesen szent keret az egységes embercsalád! Azt mondja fenséges hangon az apostol: „Ha ellenben az íráshoz híven teljesítitek a királyi törvényt: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” – helyesen teszitek. De ha személyválogatók vagytok, bünt követtek el... (Lk 2,8-9).

β) Majd – a **szabad érvényesülésének** biztosítása leszen a tevékeny életmozzanat. Ez pedig annyit jelent: ne akarj uralkodni és hatalmaskodni a népek felett (rabszolgaság!), hanem **engedj szabad érvényesülést minden fajnak és nemzetnek!** – Mindenki valamelyes kincsel kopogtat az életterületen, hadd érvényesüljön a másik embertestvér értéke is! Ezeknek az igazságoknak isteni kinyilatkoztatása és égi parancsa ez az Írás: „Aki azonban figyelmesen betekint a szabadság tökéletes törvényébe, sőt el is mélyül benne, és nem feledékeny hallgatója, hanem tevékeny megvalósítója, az boldog lesz tetteiben” (Jak. 1,25).

γ) Továbbá a **lehajló segítség odaadása** jellemezze életedet! Itt már inkább az elaggott, az elesett vagy szenvedő embertestvérről van szó. Ők az elernyedés és elgyengülés címén igényelhetik – a legodaadóbb gondozást. Gondolj csak arra, hogy a példát adó Mester a betegek, szegények és elesettek gondozója lett!!!

δ) És végül **mit ad nekünk** az embertestvérekhez forduló szeretet? – Le lehet szögezni, hogy a közös munka eredménye a boldogság állandó élvezése leszen. Röviden azt lehetne mondani: paradicsommá teremtette azt az Isten a földön. De amit elvesztett a bűnnek gögje, azt szerezze vissza – az emberszereteten alapuló áldozatosság!

2. Ezek után le kell szögeznünk, életünk második hivatása – életértékeink szóró munkája.

Ez a karitatív élet kidolgozása. Röviden ez annyit jelent: Isten Atyában mindnyájan testvérek lévén, a testvéri közösség szeretetszolgálat, az **életkincsek adakozása** a hivatásunk. A tudósok is a lelkeség – szellemiség valóságát az emberiség közös kincsének hirdetik. Lehetett kor, amely rabszolgaságban tartotta az alacsonyabb kultúrájú embert, de a Mester szerint, amint már hangsúlyoztuk, egy Atya gyermekei vagyunk mind!

a) Tudnunk kell tehát, hogy az összes embernek testvérként **kell adnunk sajátunkból!**

α) **Evangélium** parancsolja. Először megállapítja: „Egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok” (Mt 23,8), azután pedig ezt parancsolja: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat” (Mk 12,31).

β) De **embertestvériség** – természeténél fogva is – ezt követeli. A „család” egybefogó kötelék és szeretetsugárzást igénylő keret; az „embercsalád” valósága csak szélesíti a szeretetáradás körzetét. Tárnyilag ez azt jelenti: fordulj arccal az emberek felé és szóró kézzel és sugárzó lélekkel adj a földi és szellemi életkincsekből az embertestvéreknek! – De mindenkinek!

b) Ámde az egyetemes szeretetszórás mellett az elesetteknek pedig bőségesen szórjuk **még a szükségeseket is!** – Oka egyszerű: nagy a hiány és rászorulás, legyen tehát bőségesebb és kiáradóbb az életkincs-szórás!

α) Ez is lehet – „**irgalmasság testi cselekedete...**” Itt példa legyen az irgalmas szamaritanus /Mt 9. és 10.fej./. Ezerszer hangsúlyozom: ennél a gondolatnál **tovább** menj a másokért dolgozásnál is, juss el a **magadéból adás** isteni áldozatosságáig! – Sőt ne rettenj meg attól a gondolattól sem: az eseteknek **joga (!)** van az életkincsekhez!

β) De mindenekfelett legyen – az „**irgalmasság lelki cselekedete**”! – Bár ez nagyobb és magasabb rendű szórás, mégis könnyebb és közvetlenebb lehet, mert **nem von el sokat önmagunktól**. Ezt még a koldusok koldusa is gyakorolhatja, mert abból ad, amiből sokat adott neki az égi Atya...

Ha ilyen módon nézzük az életünk második feladatát is, akkor boldogan döbbenhetünk arra, hogy **munkás kezünk gyűjtő és boldog, de szóró kezünk osztó és boldogító** leszen.

3. De végül fel kell vetnünk: vajon ezzel befejeződik-e Isten tervezte élethivatásunk? A felelet ilyen kiegészülésre szorul: **Egész életem hivatásszerű kötelessége legyen – az égi Atya dicsőségét szolgáló életmunka!**

Ezt az igazságot abból az alapigazságból kell levezetni: a Végtelen Személy nem tűzhet ki Önmagán kívüli elsődleges életcélt. **Tárnyilag** – minden az Isten, és **alanyilag** – marad egyéni boldogságért dolgozó a földi ember. Örök igazság: „Valamennyit, ki nevemet segítségül hívja, kit dicsőségemre teremttem, alkottam és készítettem...” (Iz. 43,7). – De kérdés: hogyan **tárnyian** érték az **alanyi** élet-

bontakozás?

a) Minden szolgálatom előbbretörő életeket teremtsen! – Valójában mi megy így végbe? Az igazság ez léssen: a tökéletesebb „életarcom” a tökéletesebb **„Isten képét” sokszorosítja**. Ha pedig tökéletesebb az élet és önmagam, akkor Isten dicsőségét tökéletesebben életbe vetítem. Ime! Tökéletesebb lesz az élet, és villanóbb az Isten dicsősége ezáltal!

b) Így lesz igaz tehát, hogy a szolgálattal azután **tárgyilag Isten dicsőítését tárom** a nagymindenség elé! Figyeljük az igazságot: Isten a **kegyelmet adó** („Fons”), ember a **tevékenyen dolgozó** („agens”) és az eredmény: az ember személyes boldogsága mellett az örök Atya dicsőségének megnyilatkozása.

Bef.: Most pedig befejezőképpen azt kérdezem: micsoda a „dolgozó ember”? – Olyan életet szolgáló isteni küldött, aki erőfeszítésével szebbé teremt az „Isten földi országát”, aki önmagának kialakítása mellett szóróan adakozó az embertestvérek felé, és végezetül: örök és élő dicsősége az égi Atyának, Aki a földre küldette, a földön segítette és végül hazavárja örök hazájába gyermekét... Imádkozva imádkozzál, testvér, hogy ezt az igazságot átérthesd és imádkozzál azért, hogy ennek értelmében dolgozva – a földön és égben egyaránt – Isten fiaként pergesd életedet! Amen.

*

Ez a beszéd reáépíthető:

1) Az **emberi természet törvényére**, amely szerint munka nélkül nem tud élni az igazi ember.

2) Továbbá: **„Az ember tragédiája”-ra**. A lényeg ez: **nagy** erőfeszítések alakítják az életet és tökéletesítik az embert.

3) A **történelem nagyjainak életére** (akár lelki, tudományos, politikai vagy művészi életterületről veszem is a példát), amit **nagyot-akarás** és **nagy áldozatot adás** tesz kiemeltté.

4) De különösen megvilágíthatja a tételt a **szentek** élete, önfegyelme és önmegtagadása, amely maguk tökéletesítését, mások boldogítását és Isten dicsőségét szolgálja.

*

3. beszéd: A szellemi erőfeszítésben feszülő ember

Bev.: A világ olyan csodálatos teremtmény, amelyben minden létezés nehézkedést és vonzódást mutat. Az alma is földre és nem az égbe hullik... Az anyag az anyaghoz, a szellem a szellemhez gravitál. – Az ember tehát a szellemet hordozó testvérek felé tör, de mindenekfelett az ősi Teremtő Atyában találja a szellemi gravitáció örök Sarkcsillagát. Szellem az ember, tehát szellemi az előretörő lendülete. Amilyen ő maga, olyan a vágyakozó törtétese. Persze már most ki kell emelni, hogy ennek alaplendülete az önszellemiség tökéletesebb kidolgozása. – Az erre vonatkozó kérdés ez marad: vajon miben áll ez?

1. Lehet és legyen ez – természetes erőfeszítés.

És mire törjön?

a) Elsősorban arra, hogy „kiemelkedő szellemi szigetté” alakítsa **önmagát** az ember. Van ebben felülemelkedés, van „személyiségtudat” és van „személyiség – kisugárzás”...

α) A személyiség lényege olyan egyénné – alakulás, amely az ember kiemelt és kikerekített **önrendelkezése** és **önértéke**. Egyetlen egyede ő a nagyvilágnak és így kivételes értéke az élők együttesének. – „Én” – egész világ vagyok... Azért mondja **Kant**: Ha lovam azt mondaná: „én vagyok”, azonnal leemelném előtte kalapomat... **Descartes** bölcséletének alapja: „Gondolkodom, tehát vagyok”... Végül is ez a személyiség diadalhimnusza.

β) A **nagy öntudat nagy feladat** végrehajtására sarkall. Dolgozzál magadon, mert **önalakító**nak teremtett az Isten! Az lesz belőled, amivé magadat teszed! A földi ember – a föld ura. Alakítsd ki magadat: „Ti olyan tökéletesek legyetek, mint mennyei Atyátok” (Mt 5,48). De a „föld ura” – az Isten fia! Fáradozzál ezen is: „Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz őbenne” (Jn 1,12).

b) Majd a befelé való dolgozás után lendüljön – az **emberszemélyek felé!**... Mégpedig úgy, hogy a jószág sugárzásával a Szeretet szolgálja legyen! Úgy, ahogyan tegnap mondtuk. Szolgálj erőiddel mások életét és gazdagítsd a rászorultakat, még magadnak is szükséges javakból az elesettek igényeit...

Ez – az osztás ellenére is – visszavág saját tökéletesítésedre, mert így a **jóettek ereje** nemesíti szentté áldozatos, szeretetben élő lelkedet...

c) Végül úgy törjön az **örök Atya** felé, hogy önalakító munkájával vágyódjék az Atya felé, majd léleklátással észlelje és azután étellel, szóval és tettel magasztalja az egek Urát, Istenét. Röviden: az emberszemély **alanyilag** dicsőítse, és a tökéletesebb „istenemberi volta” **tárgyilag** magasztalja az egek Urát. – Sokszor vissza – visszatérünk erre a gondolatra. De tesszük ezt azzal a tudatosítani akaró szándékkal, hogy égesse lelkünket az az igazság, hogy az **Isten – dicsőítés tárgyi volta** – az emberi léttökéletesség és életboldogság **alanyi valósága**. – Az ősember lelke is metafizikai érték és bontakozó vonalán ennek valóságára ébredő. Majd a természetes ész útján is eljut az égi Atyához, Akinek szeretetét és segítségét kéri élete számára. A szellemi életnek felébredésével, kiteljesülésével pedig felveszi azt a lélekkapcsolatot, amely a szeretet áramköréből áll és tevékeny, öntökéletesedő munkában nyer csúcsozatot. – De ha mindezt egybefogva nézzük, akkor külön is le kell szögeznünk, hogy mindez természetes gyökérből és ősi valónkból kirobbanó erőmennyiség. Ősi igazság: nem a tétlenség terpeszkedő „óriása” az ember, hanem a szellem állandó feszülésében bontakozó csodalény. Nemcsak **Rostand** éneklí a gascognai legényekről, hogy ők hősi csodalények, hanem mi is hárfázhatjuk önmagunkról, hogy az „örök dolgozásban feszülő csodalények” vagyunk... Jól mondja **Figurievics** N. poeta, hogy az ember nem lehet tétlenségben tanyázó „életcsavargó”, hanem kapcsolatokat kereső, találó és tevékenykedő, magasabb rendű, „önmagát alakítva boldogító jelenség”... Mi többet mondunk! Az ember az örök Tevékenységnek, az állandó „agens” – nek, az örök Atyának **fia**, és így munkálkodásában is hűséges életképe. A Mester is ezt mondja Önmagáról: „Amint az Atyának élete van önmagában, úgy adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában...” (Jn 5,26) és: „Atyám szüntelenül munkálkodik, ezért én is munkálkodom” (Jn 5,17).

2. Ámde a szellemi erőfeszítés arra is törjön és olyan is legyen, hogy a természetfeletti erő vétele után isteni erőfeszítéssé alakuljon!

Itt már azzal kell kezdeni, hogy ez nem lehet emberi és természetes megindulás!... Itt már az **isteni kegyelem** az alap, amelynek lendítésével egek felé emelkedhet a lélek. Persze nem helyrajzi, hanem értéktani szemszögből. A lélek ugyanis úgy lendül az Isten felé, hogy veszi a személyes Isten atyai szeretetét, hogy Hozzá, Vele kívánczozzék az ember abba az égi áramkörbe, amely – természetet meghaladó vágyat túlszárnyaló adományként – az isteni természettel telíti az ember lelkét.

a) Az áhítózó szellem az **ismerés** útján próbál az egekbe emelkedni. – Azért mozdul meg bennem az ősi erő, mert maga a Teremtő ilyenné alakította az embert. „Megnyilvánul az égből Isten haragja az emberek minden istentelensége és gonoszsága fölött, akik (Isten) igazságát rosszindulatból elfojtják. Ami ugyanis Istenről megismerhető, az világos előttük, mert Isten nyilvánvalóvá tette számukra” (Róm. 1,18-19).

α) Van ebben állandó **keresés**. – Az Írás arra hivatkozik és ezzel életutat jelez: „Keressétek először inkább az ő országát és annak igazságát...” (Lk 12,31). Ha egyetemesen és döntően átjárja ez az igazság lelkünket, akkor valójában életzarándokok vagyunk – az Isten országa felé...

β) De van ebben valóságos és megnyugtató **találás** is. – Az Írás itt is irányt mutat és biztató eredménnyel kecsegtet. Az ő tanítása szerint: „Kérjétek és adnak nektek, keressétek és találtok...” (Mt 7,7). Az égi indító, segítő és mindenekfelett **megszentelő kegyelem** szinte biztosítja az **életúton találás** és **hazatalálás** kegyét. – **Fény** – az égi kegyelem. A helyes és igaz látás fénye... **Erő** – az égi kegyelem. A földiek felett győzelem lendítője... **Személyes szeretet** – az égi kegyelem. Istent – embert egybefonó lélekáramlás, amely a **Végtelen Személyt** és a **végnélküli emberszemélyt** az örök Szeretet bűvkörében tartja.

b) Mindez pedig valójában nem más, mint a **tudatos kapcsolat felvétele**. – Az a kapcsolat ez, amelyet csak az angyal – emberszemély létesíthet. **Gyökérezete**: az isteni természet ajándéka. – Lényege: a véges személy és a Végtelen Személy kapcsolata.

α) Ebben helyet talál – alanyi fohászokodás. Ez a **felfelé emelkedés** útja. Imának mondanám – emberi szóval, és így jellemezhetném isteni igével: „...a lelkemet öntöttem ki az Úr színe előtt” (1Kir. 1,15). Továbbá: „Nos tehát, tégy velem Uram akaratod szerint...” (Tób. 3,6). Majd: „Harmatozzatok, egek, onnan fölülről, és csepegjék a felhők az igazat” (Iz. 45,8). – De ismételve ismétlem: természetfeletti gyökérezete égi Atyánk szeretetének a lélekbe való **leereszkedése**. Ez tehát **lefelé ereszkedése** az égnek. – Erről csak áhítózik a kegyelemmel áldott lélek, de valóságáról így szól az égi ige: „Kenetid illata kellemes, neved kiöntött olaj, ezért szeretnek téged...” (Én. 1,2) és: „Ez az én vérem, az (új) szövetség, amelyet sokakért kiontok” (Mk 14,24). „Az élet útját mutatod meg nékem, és eltöltesz orcád

előtt gyönyörűséggel” (Ap.Csel. 2,28).

β) Ámde az ember áhítózó felemelkedése és az égnek isteni természetközlésben való leereszkedése az emberi lélek olyan dinamikáját indítja el, amelynek **eredője** az „isteni élet kitermelése”. Mi kell ehhez? Égi élethez égi eledel és ital szükséges: „Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik. De aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz benne” /Jn 4,13-14/.

c) Ennek az ismerésnek, kapcsolatnak és erőfelvételnek azután **kibontakozott életeredmény** lesz a következménye. – A **földön** és később az égben...

α) A **földön** ilyen alakban jelentkezik: „Érzéki testet vetnek el – szellemi test támad föl” (1Kor. 1,44). – Sőt olyan parancsra is szélesedik, amely megközelíti, hogy ezt kell hirdetnetek, és hogy **így éljenek** az emberek! „Kíváncsozatosok a szellemi, hamisítatlan tej után, akár az újszülött kisdedek, hogy általa növekedjete az üdvösségre, hiszen már tapasztaltátok, hogy jó az Úr” (1Pét. 2,5). És továbbá: „Testvérek, ha botlason érnek valakit, ti, akik lelkiek vagytok, intsétek meg a szelídség szellemében. De ügyelj, hogy magad kísértésbe ne essél” (Gal. 6,1). – A „szentek nemzetségének” ez az erő a teremtő és kialakító tényezője... Ennek az életnek daloló tehát az üteme már a földön is...

β) De diadalban csendülő ez az élet az **égben**... Szt. Pál szerint így kell élni: „Testvérek! Emberi szokásra hivatkozom. Valakinek jogerős végrendeletét senki sem érvénytelenítheti, s nem változtathat rajta. Nos, az ígéret Ábrahámnak és utódjának szólt. Nem így olvassuk: „utódainak”, többszámaban, hanem egyszámaban: „utódjának”, aki Krisztus. Ezzel azt akarom mondani: az Isten által korábban jogerőre emelt végrendeletet a négyszázharminc esztendővel később adott törvény nem érvényteleníti, hogy az ígéret semmissé váljék” (Gal. 3,15-17). Ámde miért? Azért, mert: „Aki beképzeli magát, hogy valami, holott semmi, önmagát áltatja. Vizsgálja meg mindenki saját tetteit, s tartsa meg dicsekvését önmagának, ahelyett hogy mások elé tárná... Ne áltassátok magatokat: Isten nem hagy magából gúnyt üzni!” (Gal. 5,3-4 és 7). Ugyanis hinnünk kell abban, hogy Krisztus kegyelme olyanná alakítja életünket, amely a végnélküli életre képesít bennünket. Olvasd csak: „A keresztség által ugyanis veled együtt a halálba temetkeztünk, hogy amint Krisztus az Atya dicsősége által föltámadt halottaiból, úgy mi is új életet éljünk” (Róm. 6,4). „Ha ugyanis halálának hasonlósága által egybenöttünk vele, akkor föltámadásában is úgy leszünk” (Róm. 6,5).

Bef.: Visszatérek a bevezető gondolathoz, hogy annak ismétlésével zárjam szavaimat. – Nehézkedésről, vágyakozásról és örök egybefonódásról szoltunk... A nagy élettörvény az ember világában is érvényesülő valóság. De nem a tudatlanság kódos vonzódásában, hanem személyes tudat **hazavágyó szeretetében**. Él az örök Atya, Aki Maga felé vonzza – a földi fiát. – Ez a hazavárás és állandó vonzás pedig kegyelemárasztással indul, emberi lélek kitarulásával folytatódik, majd az ember állandó lélektevékenységében bontakozik örök tavaszi gyönyörűséggé... Mindezekért pedig: „Téged, Isten a Sionon, dicséret illet” (Zsolt. 64,2). Amen.

*

Ez a beszéd reáépíthető:

a) **K. Marx** tételére: az ember nem a világ tökéletes ismerője, hanem kibontakoztató értékesítője.

b) De továbbá: **P. Teilhard de Chardin** mondására is: bontakozó életerő – sodródás a világ. Az égi Atya felé sodródó... Legyünk ennek a tökéletesebb **látói** és **szolgái!**...

*

4. beszéd: Az örök életért dolgozó és ezt birtokba vevő ember

Bev.: Születtünk, élünk, dolgozunk és sírba szállunk... Indít az Isten kegyelemmel, élve dolgozik az ember, de ennek ellenére a halál uralma alatt szenved az Isten küldötte zárandok... Azonban **teljesen** igaz-e ez az elemi megfigyelés? A történelem külső keretében igaz, de az Isten szeretetének áramlásában távol esik a valóságtól. Még a természetünk is az **élet trubadúrja**, égi Atyánk pedig a **végnélküli és személyes életnek** szent adakozója. Van ugyan halál, de van – isteni ígéret! – olyan, ami így szól: „Atyám akarata az, hogy mindaz, aki látja a Fiút és hisz benne, örökké éljen. Én föltámasztom az utolsó napon” (Jn 6,40). – Ennek hallatára kérdezzük csak: miként tevékenykedik és él ezért a földi ember?

1. Egek kegyelmével földi a munka... mondhatnók első gondolatként.

Ez a tétel pedig azt foglalja magában, hogy égi ajándékokkal gazdagodva lépünk a Terra bolygóra és teremtő szellemmel alakítjuk a munkánk átfutó és kiteljesülésben végnélküli életünk boldogságát. – Az ember „mestere” saját életének és égi kegyek felhasználásával dolgozója az örök életének... De milyen kegyelmek hordozója az ember? – Azt már első beszédünkben mondtuk, hogy természetes (testi, lelki), majd természetfeletti (szellemi, kegyelmi) javak hordozója, sőt azt is kiemeltük, hogy **önalakítóan** tevékenykedő; de most fűzzük hozzá a rekollekció végén a következőket:

a) Van benne olyan Isten adta kegyelem is, amely **kiirtja belőle a bűnös múlt életterhét**. – Szt. Péter ezt mondja: „Mindenekelőtt tartsatok ki egymás odaadó szeretetében, mert a szeretet sok bűnt el-takar” (1Pét. 4,8). De az Írás arra is hivatkozik: „Majd gyűjtést rendezett, és tizenkétezer ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe, hogy áldozatot mutassanak be a megholtak bűneiért, mert helyesen és jámborul gondolkodott a feltámadásról” (2Mak. 12,43). Méltóvá teszi a kegyelemvételre: „Annak, aki küldött engem, az az akarata, hogy abból, amit nekem adott, semmit el ne veszítsek, hanem föltámasz-szam az utolsó napon” (Jn 6,39). – Persze, itt is erősen ki kell emelni, hogy eme kegyelemnek gyökér-zete a **megváltás kegye**, de ennek bánkódással való megszerzése – az **ember lélektevékenysége**. Ad az ég Ura, de kérő az ember lelke. Majd pedig himnuszt zengő az élet, mert jól tudja: „Dicséret illet, Téged, Isten...” (Zsolt. 64,2).

b) De csak tisztító folyamat az élet? A tavaszi szellő nemcsak jégpáncélt olvaszt, hanem életrü-gyeket is pattant... Embertestvér! Nem vagy te több, mint a bokrok gallya vagy a csírázó mag pará-nya?... **Belőled** is életet fakaszt és belőled is életet kell fakasztania a „kegyelem tavaszi szellőjé-nek”... De úgy, hogy ennek az égi lehetetnek erejét **magadnak kell értékesítened!** Röviden: úgy kell élned, hogy isteni alakot mutasson életed. – És miben áll ez? A **szeretet lelkét** kell magadból kiter-melned és a szeretet lehetetével kell „életvirág színpompájába” öltözködnöd. Prózai egyszerűségben ez annyit jelent: szeresd az Isten adta földieket és szellemieket, használd azokat **magad, embertestvé-reid javára**, és így mindent tárj egek felé **Isten dicsőségére!** – És mit eredményez mindez? Röviden a válasz ez: olyan égi kegyelemből dolgozó életmunkát, amelynek jutalma a földi boldogság kiteljesülé-se.

2. De vajon csak ez volna az Isten adta eredmény? Nem! Nem! Ennél sokkal több. **Valóban az égi Atyánk szeretetéből – örök és természetfeletti az életeredmény.**

Ismét az előző, bevezető gondolathoz térek, hogy felfokozhassam Isten kegyének és életmunkánk-nak értékét. – Látszólag a halál felé tör az élet, de Isten kegyelméből az **örök életbe torkollik** az „em-berfolyam”. Csak látszólagos az előregedés, valóság az Isten országába térő **tavaszi fakadás**.

a) Persze, mindez lehet **emberi álom**... Igen sokan így gondolják. Szinte leteszik az élet lantját, mert öregedés felé törő életben nehezen pengetnek húrokat a fáradt kezek... A pesszimista lelkek, a ködöt látók és az igénytelen vegetatív életet élők szomorú kakofóniája ez a gyászosan csendülő ének. Ebben lefelé eső az ütem és elkallódó a lendület... De akárhogy is gondolkodik a **köznap ember**, az **írók** hivatott és ihletett nemzedéke (Goethe: „Faust”, Calderon: „Életszínpad”, Madách: „Ember tragédiája”, Strindberg: „Mámor”, Wagner: „Parsifal”, Th. Wilder: „A hosszú út” stb.), mégis csak akkor talál megnyugvást, ha az örök élet távlatát nyitja meg az ember előtt.

b) Az ihletett írók lelkét azután erősíti és az igazság erejével gazdagítja a **Mester szava**. Van eb-ben sok ígéret. Lásd csak: „Én vagyok a feltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, él-ni fog” /Jn 11,25/. És mindezt miért ígéri a Mester? Azért, hogy úgy, ahogy Mária – a **Messias küldé-tését elismerve** – hittal borul a Galileai lábai elé, te is, ember, fordulj a Mester felé, hallgasd égi sza-vát és **hívó** lélekkel kövesd parancsát. – Mi lesz így életed iránya? Az egek felé fordulás égi kegyel-mével, a földön fáradozó dolgozás isteni erőfeszítésével az örök boldogság felé való emelkedés, ahol együtt élsz az égi Mesterrel. Ahol valóságos lesz életed vágya: „Azon a napon megtudjátok, hogy én Atyámban vagyok, ti pedig énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20).

Bef.: És most azt kérdezem: mi legyen mindezek összefoglalása? Talán azt mondhatnám: egek fe-lé feszülő lélekkaputárás, hogy imádkozó áhítózásod vehesse az egek harmatját, majd olyan munkára feszülhess, amely kitermelheti a földön pergő isteni életet, és ennek birtokában végnélkülivé ébressze a halál perce az Istennel való személyes életboldogságot. – Szálljon tehát egekbe élő tömjénfűstként imánk, hogy **ezt az emberi életet** éljük a **földön** és **örökké** birtokoljuk az égi Atyánkkal való legbol-dogabb életet! Amen.

Ez a beszéd reáépíthető:

- a) A fenti írók bármelyikére... Ez **pozitív** útmutatás lenne.
 b) De **negatív**e O.Wilde-ra, Verlaine-re, Huysmans-ra, akik azt mutatják, hogy **bűnös életet** nem szabad élni és **újat** nem lehet **Isten nélkül** kezdeni. – Hugo V. („Nyomorultak”) regénye szerint **csak Isten** temetheti a múltat!

* *

LÉLEKSZINTEK

(Rekollekción – férfiaknak)

1. beszéd: A mélységek mélysége

Bev.: Honnan erednek azok a cselekedetek, melyeknek okait nem találjuk? Felelet: életünk rejtett, öntudatlan valójából. Nem csodálkozik az ember, ha új és hatalmas gejírek fakadnak ott, ahol már ilyeneket találtunk. De megdöbbenünk, ha a föld megreped, vizek nyílnak – s ennek csodálatos okait nem értjük meg. – Ha az ember a maga életében számol azzal, hogy abban kisebb – nagyobb botlások vannak, akkor ezt természetesnek találja. De ha váratlanul jön, mint derűs égből a villám, akkor megdöbben: honnét ez a rejtett erő? Az életnek öntudatlan világát egyrészt öröklött, másrészt szerzett jó vagy rossz készségek adják. Látunk úgy rajzolni kis gyermeket, hogy csak pontozva rajzolja le a madárkát. Az élet is ilyen kipontozott valóság. Így élünk mi is jövőnkét illetőleg. Ki van pontozva az irány, amelyben életünk mozoghat.

1. Velünk születik sokszor beteges hajlamunk. Életéért felelős az ember. Messze menő ősök hibáit is érezzük. Saját életünkben is felelősséget hordunk. Ezzel az öröklött jó vagy rossz erővel nekünk számolni kell. Boldog ember, aki olyan családi milióbe tekinthet vissza, amelyben életerős múltnak energiái pihennek. Amint az ember az életnek jelen formáit a múltból meríti, másrészt tevékenységének útján termelni tudja a mélyenfekvő erőket. Minden tevékenységem arra irányuljon, hogy a gyakorlat útján gyengítsem a rosszat és erősítsem a jót. Amelyik kezet erősebben használjuk, az megerősödik. Ha írógéphez ülök, a kezem aszerint mozdul, amint azt a billentyűzet megkívánja. Így van ez a lélek világában is. Megszerezhetem öntudat alatt azt a készséget, hogy ha meghallom, hogy mit kell tennem, azonnal reagál a lelkem.

2. Akár öröklött, akár szerzett erők élnek lelkem mélyén, mindezek felett áll az ember.

Ez nem annyit jelent, hogy amit munkámmal szerzek, az bennem reflexet vált ki. Csak készséget jelent. A lélek és az egyéni életnek ilyen megismerése azért szükséges, mert aki a jellemnek valamilyen káros következményét látja, az férfias erővel száll le a lélek mélyére és férfias harcot kezd. Szembeszáll! Szembenézés és tevékenység a beható tényező irányában. Aki határozott és öntudatos munkában le tudja győzni a pokol hatalmát, hogy ott is győzedelmeskedjék az ember, az az igazi ember!... Bef.: Ismeret és küzdelem!

2. beszéd: Életegyensúly

Bev.: A lelki kiegyensúlyozottság nem valami eltespedés, nem az erőknek hatóképességei elvesztetése, hanem annyit jelent, hogy a lélek ezeket az energiákat magában hordozza. Ezeket valami módon helyzeti energiákká teremt, hogy ezek termékeny erőkké legyenek benne. Olyanformán képelem a lélek erőinek egyensúlyba hozását, hogy világnézete a világot beláthatatlan távlatból látja. Ebben a távlatban eltöprel minden, ami földi. Síkká lesz az egész világ.

1. Mikor síkon járunk, könnyű az élet útja.

De ez a síkon való járás azért tűnik fel könnyűnek, mert szemem – mérő – eszközöm – minden földi vonatkozásból az örök élet vonatkozásába számol át. Természetes, hogy először kicsi a föld minden baja, és könnyű a lélek minden terhe. – Ennek ellenére nem olyan a világ és az élet, hogy ki lehetne kapcsolni belőle az **ellentétek** nagy tobzódását. A **küzdelmek**, a **harcok**, a szenvedélyek és szenvedések benne vannak. Azért az az igazi ember, aki az élet kapuiban azzal a készséggel, készséges lélekkel jelenik meg, hogy vállal minden küzdelmet – a férfiember bátorságával. A virtus, az erény ebből a szóból ered: vir, vagyis férfi. A férfi jellemvonását az adja meg, hogy keményen áll a harcok

előtt. Ezt harcrakésztségnek mondjuk.

2. Aki tehát lelkiéletét kiegyensúlyozza, nem lesz azért csendes vizek hajója, hanem a nagy tengerek hullámaira kerül.

Aki hajóra száll, annak nagy szempontok vezérelnek életét. Ha a közelgő viharokra gondol, nem retteg. Rá kell eszmélni, hogy az életben is vannak ilyen viharos időszakok, melyek prelúdiumok, előjátékok. Petyhüdt lélekkel, sártesttel nem lehet lélekküzdelmet vívni, de a férfias tettrekészség minden-
nel szembeáll. – A nagy életet nem zsúrfiúk harcolták meg. A púderpamacs, a silány hajbodorítás nem az igazi férfiember jellemvonása. Ez elnyálkásodás! Ez majdnem leánykává válás! ez nem férfi! A férfit mindig a keménység jellemzi.

Bef.: A **kiegyensúlyozott** lélek annyit jelent, hogy az elkövetkező életküzdelemben kemény tettrekészséggel, férfias bátorsággal állja meg a helyét. **Esto vir!** Állom a vártát! El nem hagyom a becsület útját és ki nem térek a küzdelmek elől. Ezt mondja az, aki alapjában hisz abban, hogy ezek az erők benne élnek, és imádsága az, hogy a bátor, az erős férfit jellemző erő éljen a lelkében.

*

(elmélkedéshez:)

„Életutakon”

Bev.: Merre visz az igaz út?

1. **Viri! (Isten terve).**
2. **Az utca porában (ember útja).**
3. **Az élet kereteinél (tisztá munka).**
4. **Az élet őszerejénél (az isteni munka).**

Bef.: Ad astra!

**

FELELŐSSÉG

(Rekollekciónak – bírának, 1948. IV. 15. Egyetemi templom)

1. beszéd: Isten felelősségteljes házanépe

Bev.: Szót szólni Isten népének, akinek az a hivatása adatott, hogy ítélőszót mondjon, olyanformán lehet, hogy meg kell harangozni ezen a napon, mely a léleketekintés szent napja, ezt a szót: felelőség. – Rekollekciónak alaphangjává úgy lehetne tenni ezt a szót, ha az ember komolyan mérlegelni próbálná önmagát: egybevetéssel nézi személyiségét a nagy világgal szemben, és arra az igazságra döbben, hogy önértéklésünknek földi vonatkozásban az a legnagyobb kincse, hogy önbírónak, tervezőknek, felelősségteljesnek teremtett Isten. – Sokszor intézik e szent helyről a kérdést: te ki vagy? – Ítélethirdető ember előtt nem lehet szebben meghatározni ember igazi értékét, mint így: **Isten felelősségteljes gyermekévé teremtett.** Ha ezt az egy gondolatot más és más megvilágításban magunk elé akarjuk állítani, elsőnek ezt a kérdést nézzük: **honnan látod, hogy a világ nagy mindensége közepette, ezer és ezer változata között téged emelt ilyen magasra Isten?**

1. Próbáljuk feleletben megtalálni, minden ellentétes nézet ellenére azt a választ: **minden, ami az embert körülveszi, törvény kemény, lenyűgöző lekötöttsége alatt görnyed.**

Minden a szolgaság terhét, elnyomatás igáját ébreszti. Ha nem is gondoljuk ilyen kemény formában, ha a szépség harmóniájába vonjuk is, de igazság az, hogy tavasz, fény, zuhogó eső, felburjánzó növények, színpompába öltöző rózsák kemény törvényszerűség alatt nőnek, és a törvény alól kivétel lehetetlen. Ráborulhat a földre az ős, hóleplet hinthet a tél, tavasz jöttével megcsordulnak a hegyek, zefír simogatására a jégpáncél alól előretör a kis virág, menyasszonyi köntösbe öltöznek a virágzó barkácfák. Ez annyit mond, megszólal a természet csodás törvénye, mely mögött áll az Isten, és szíromba bontja a világot. Ennek hódol minden anélkül, hogy tudná, anélkül, hogy akarná, szolgává válik Isten akaratának odaadó, hűséges végrehajtásában. Igazat kell adni a zsoldáros szavainak, aki a természetet olyannak mondja: vihar, tenger, virág, állat, lételemek szent csodájával, gyönyörűségével zengői

vagytok az Úrnak, mert föltárja a végtelen Isten beláthatatlan gyönyörűségét. Ha szolgálai is vagytok a földnek, dicsérő hárfázói vagytok az isteni léleknek.

2. A gyönyörűséges világban, az embert kivéve, minden néma csodával azt hirdeti, hogy szolgálatra rendelt isteni gyönyörűségek. Belezendül Isten szava az egész világba, **küldi az embert, kibe himnuszos, gyönyörűséges, halhatatlan lelket lehel.**

Micsoda más ez! Ami őszbe, télbe omlik – az diszharmónia, ami szépség – az mulandóság bélyegét viseli. És megjelenik az ember, az élet királya, Isten lehelete, jövő szent hordozója, aki hirdeti: hordozod Isten leheletét!

a) Mikor megjelenik ember képében Isten lehelete, megcsendül isteni szóban: „Uralkodjatok a földön!...” (1Móz. 2,28). Parányi ember, az csendül a fülébe, hogy a beláthatatlan világ, rejtett gyönyörűségek ura és királya legyen. Lábad zsámolyává legyen a világ, melyen előre juthatsz a lélek szent világába. Szellem tüze be tud hatolni a parányba, belső konstrukciókba. – A kő börtön, fénynek börtöne, melyből pattanó ütessel robban ki a szikra. Ez a fény lobban, kutatja a lényezet, és hanghullám nyomán emberlélekben megteremtődik a gondolat. Visszanéz a múltba, leleplezi múlt csodák történetét, jövőbe néz, – itt Isten Lelke mozog. Én, a föld paránya a végtelen csodák hordozója vagyok.

b) A bibliai szó: „A paradicsom minden fájáról ehétel...” (1Móz. 2,16), csak egyet tilt. Felelősség Isten törvénye, azt a csodát váltja ki, magam jövő életének magam vagyok ura. Nem gondolunk arra, hogy az egyszerű szövegben a legfőbbesőbb tétel hangzik: a felelősségérzés csodáját kaptad. Kincsenek is mondhatom, mert azzá lehetek, aminek magam teremteni akarom. Tömbaranyak alakulnak szép formákká, melyek cizellált szépségeket igényelnek. Megcseng az igazság: alakíthatod magad olyanná, amivé akarod, tiéd a szabad élet. Ha megelégszel, hogy belemélyedsz a föld világába, ha tiéd az élvezetek, vagyon, hatalom, – szolgává szegődsz, föld rabszolga népéhez csatlakozol. De ha föléeszted, hogy benned Isten Lelke él, mindennek ura vagy, földből előretörve isteni felelősségben istenivé lehetsz, és előrobban a lélekből a szent vágy, hogy égi Atyánk országába jusson: ez a lélek öntudatát magasságokba tudja lendíteni. Van-e nagyobb öröm, mint a belső tudat, nem vagyunk leláncolva Prométheuszként a földhöz, hanem úgy élünk rajta, hogy csodák csodájával mindent az örök élet kincsévé varázsolhatunk. Mennyit áldoznak az emberek, hogy az aranyat szolgálatukba állítsák. Mennyivel fontosabb, hogy a végesnek látszó embert örök élet valóságával Isten fiává tudom emelni. Az arany legyen dísz a templomnak, lélek legyen dísz Isten országának, föld legyen szolgája, kertje az embernek, ember legyen egek várományosa, fia az Istennek. Ha ezeket a gondolatokat beleszuggérálnánk a lelkekbe, csodák történnének. Írásokban olvassuk, hogy hajdan óriások jártak a földön. Ha tudatunkba lépne, hogy Isten gyermekei, Isten Lelkét hordozó, Isten terveit alakító nemzedék vagyunk, óriások járnának a földön. A földet lábaid alá kényszerítenéd, lelked egek felé törne, Istenhez térne vissza.

Bef.: Mielőtt – befejezésként – az oltár csodájáról áldását vennénk Krisztusnak, ezzel a befejező mondattal zárjuk: mit ér a tudat, ha rádobbennék az igazságra, Istennek szabaddá teremtett, felelőségteljes házanépe vagyunk!... A legmodernebb lélektanok, mikor az ember bűneit mérlegelik, ezt a mondatot állapítják meg: Minderwertrigkeitsgefühl, – azaz a földnek nyomorult, pusztulásra ítélt, elhagyott, számkivetett ivadéka vagyunk. – Nagyot tenni sohasem tud az, aki önmagát parálynak tudja. Nagy élettevékenységre az alkalmas, aki magát nem göggel magasztosítja, hanem Istennek behódolva, magát az élet legnagyobbjának, Isten fiának tudja. Adja a Mindenható, hogy evvel a nagy semmisségtudattal szemben az Isten – fiúsága tudatával áldjon, vezessen és irányítson. Úgy legyen.

2. beszéd: Ne maradj egyedül!

Bev.: Ha felelős életre küldött ember életét Isten terve szerint alakítja, nem állapíthatja meg: csak annyit tett legyen, hogy felelőségteljes küldetését teljesítette. Az ember nem jelenik meg a földön, mint elszigetelt egyén. Még a hegyormok sem állnak elszigetelten, hanem talapatukkal belenőnek a földbe, onnan indítják lankába hátukat. Nem zuhatagoznak patakok csak úgy, hogy összegyűjtik egek felé törő párák tömegeit, hogy cseppekké válva vigyék a tenger felé. Minden parálynak az adatott, hogy azt a kötelességet teljesítse, hogy szolgáljon másnak. Patak a partján terülő rétek zöld vetését, virágait kell, hogy termelje... Nem jelenhet meg a felelőségteljes ember sem olyan módon, hogy önzés lelkével gondolva magára, kizárólagosan önnön életét gondolja, hanem isteni küldetés szeretetparancsát veszi, mely életkincsek szórását, kiosztását követeli. Ha felelőségnek ezt a részét vizsgálat tárgyává tesszük, azt látjuk, küldetik az ember azért, hogy az életben köré gyűrűződő életszentélyeket szolgálja, szolgálat vonalát áldozatosan emelni próbálja. – Ha embertestvér lelki visszavonulás szent

percében köré gyűrűződő emberkörök keretét vizsgálja, azt látja, hogy Isten törvénye nyomán a **család** az a legszűkebb keret, amelyet **szolgálni kell**, messzebben gyűrűződő körben a **szenvedő nagy vigasz után epedezőknak igazságot szolgáltatójává kell válni**.

1. Nem állítatik olyan elgondolása az életnek, hogy az embert különállónak gondolta Isten. Nem jó egyedül lenni az embernek. A család e szent misztérium valóságát állítja elénk.

Ezt az utat az emberek nagy része megjárja, és azt hirdetik: a te életed akkor Isten terve szerint elgondolt valóság, ha szeretetszolgálat áldozatkészségével kezded, folytatod és fejezed be életedet. – Jó volna ma vizsgálat tárgyává tenni: ha Isten Lelke föllobbantotta bennem az Isten szeretettűzét, a jóság lelkét, tudom-e árasztani Istentől mellém rendelt áldott lelkekre, akik család körét alkotják? Éltünk-e édesapai életet úgy, hogy nem elégedtünk meg csak azzal, hogy földi élet feltételeit áldozatos munkával megszolgáltuk és nekik átnyújtottuk, hanem lélek kincseit ömlesztve emeltük-e őket? Lélekbíró nagy kérdése, hogy a legmélyebb, legigazibb szeretetáramlást teljesítette-e? Felelősségrevonás nemcsak annyit jelent, hogy önnön életét a törvények, a tízparancsolat, Egyház parancsai szerint alakította-e, hanem az Istentől neki juttatott kincseket szórni próbálta-e? A gyertyát nem azért gyújtják, hogy véka alá rejtse. Nem azért nemesedik az apa lelke, hogy öngöggel mondhassa: a törvények betartója vagyok, hanem legszűkebb körre szabva, léleklóság szóró gesztusával hitvest és gyermeknevet szolgálja és nevelje. Családi szentély nemcsak új élet születésének csodás fészke, hanem Isten házanépének Isten törvénye szerinti kibontakozása. Nem lehet megnyugodni úgy, hogy felelősség súlyát másra tolom, hanem gyermeknevelés kötelességét legszentebb szeretet csodás áramlásában teljesítem. Akkor lesznek ítéletet adók, önmaguk életének sugárzó erejét lemérők, ha lelki életet fakasztó nagyságát értékelni próbálják. A gyónás az alapvetőkhöz tartoznék. Keresem, életemnek van-e lelki nevelői szolgálata?

2. Itt tágul a kör, és kötelességbresztést akarnék kelteni a lelkekben. Szeretnek kötelességteljesítés – sodrát kell megérezni, mely nem szűkül családi élet keretére, hanem a **hivatás körét foglalja magába**.

A bírói lelkek emelkedett lelkű emberek. Katedrák elé tudományra áhítozók csoportjai gyülekeznek, bíró elé igazságért jönnek, őket a jogot, helyes ítéletet várók serege veszi körül. Szavát kódexek kötik, kódex születése igazságra törő ember lelkének szüleménye. Megkondítom, hogy a bíró közelebbi rokona Istennek, mert köré gyülekezik a vitákban igazságot várók, bűnök súlya alatt nyögő, elégteltelt várók csoportja, akiknek a kenyértörő csodáját kell adni. Adnom kell igazat, vagy ítéletet mondani, ha megtagadta embervoltát, de úgy, hogy belecsejüljön a hang, mely tört embert megemelni tudjon. – Legszenőbb kódexet itt írták, Isten diktálta. Isten bírónépe, felelősségre ébredjétek, Isten igazságát szerető lélekkel szórjátok, ha kell, kemény ítélettel büntessetek. De vizsgáljátok, Iusticia irányítása mellett hozott ítélet olyan-e, hogy a látó isteni szem igazság csillanását veszi észre. Amint a papi ember tanítását mint Isten szavát, úgy ítélő hangodat az igazság szavának nézi az ember. Bármilyen kérdés áll elé élet nehéz kérdéseiben, ha családi szentély bomlása, lazítása vagy más kérdés merül fel, a bíró érezze, a szerető lélek csodájával a szenvedő ember életét emelni kell. Az emelés útja az, hogy a magaslatokról, hova a hivatás szentsége juttatta, emberi szeretettel lealázkodva emberi élet szentségét szavának sugárzó erejével emelni tudja. Milyen szép volna, ha ügyei nagy részénél ezt mondhatná: békés megoldáshoz hoztam. – Vizsgáljátok magatokat: szórója lettem-e az igazságnak úgy, hogy lélekben emberi érzés magaslatát, belső lendületét emelni tudjam? Sújtani lehet a bárd erejével, emelni a lélek szeretetével.

Bef.: Befejezésül egy közismert angol író jelentős lelki munkájának címét idézem: Nem vagy egyedül! – Vedd észre, hogy eredetben, család, barátság kapcsolatában arcok fűződnek hozzád. Elemi igazság ez, melyből levonjuk a konklúziót: dolgozz, hogy **ne maradj egyedül** földi élet keretében és végnélkülivé tedd az örök életben e szent kötelekeket. Sokat adni szolgálatban, szeretetben család kis körének és hivatásod körzetének, akik mint igazságot áhítozók, úgy fonódnak köréd, és úgy érzed: nem vagy egyedül! – Az Írással mondjuk: legyen velünk az Isten! – és legyen szereteteinkkel, akik szeretetünkben, jóságunkból részesültek. Az eredménye az lesz, hogy az örök élet útján nem jársz egyedül, veled lesz az, akit emberebbé tenni próbáltál, akiben az istenivé emelkedés vágyát fölélesztetted. Legyünk azokból valók, akik a gondjainkhoz kapcsolódó lelkeket igazság, szeretet lelkével gazdagítjuk, szeretet kapcsával magunkhoz fűzünk, láncolunk. Ilyen munkával Isten szent nemzedékét neveled, szeretetszolgálatoddal ezt az embergyűrűt magadhoz láncolod. Így a földi életben tartalmat találsz, és az örök életben megemelt lelkek gyűrűje vesz majd körül. Úgy legyen.

*

Felelősség!

Bev.: Mi a bíráló alapja?

1. A Teremtő kigondolása.

- a) Legyen – törvénylét!
- b) Legyen – felelőséges szabad nép.

2. A „magáért felelős” ember.

- a) Tesz és alakul – szabadon.
- b) Felelőséget visel életalakban – földön, égben egyaránt.

3. A „másokért felelős” ember.

- a) Tárt előtte az élet.
- b) Igaz legyen részéről az ítélet.

Bef.: **Így** ítél az Isten is!

X

Biztosítsd az életet!

(Biztosító Társulat tisztviselőinek)

Bev.: „Nem tudjátok sem a napot, sem az órát” (Mt 15,13)...

1. Csak Isten szava a biztos.

- a) Teremtéstől kezdve...
- b) Emberajkon folytatva...

2. Csak Isten szava biztosítja – a földi életet.

- a) Elvekben...
- b) Gyakorlatban...

3. Csak Isten szava biztosítja – az örök életet.

- a) Elérési módokban...
- b) Valóságos kiteljesülésben.

Bef.: „Itt a mennyből alászállott kenyér, hogy aki eszik belőle, meg ne haljon” (Jn 6,50).

* *

KIHEZ TARTOZOM?

(Rekollektió – ügyészeknek, közjegyzőknek, 1940. IV; vázlatos)

Bevezetés

Minden valakié és mindenki valakihez tartozik. Ez a birtokban tartás és a viszonylagosság törvénye. – A tárgyak, mint birtokállományok, valakinek tulajdonai. A „**res nullius**” csak átmeneti állapot és csak addig tart, amíg valaki tulajdonává nem teszi a birtokállományon kívül álló tárgyat. – A személyek nem teljes jogú tulajdonok, de valakihez tartozók. Ők különálló **alanyok**, de személyi kapcsolataikkal fonódnak a nagy egyetemességbe. – Ha ez így van, akkor méltán vetődik fel a nagy kérdés: **és én kihez tartozom?** Vajon egyedül álló faóriás vagy élettengerből felemelkedő sziget vagyok-e, aki az elhagyatottság terhét nyögöm?... Vagy van-e Valaki, aki birtokállományának tart és van-e Valaki, akihez csodás kapcsolattal én is hozzátartozom? – Ez a kérdés négy részre fog oszlani és a rekollektió négy beszédjének tárgyát fogja alkotni.

1. beszéd: Istenatyám birtokállománya vagyok – a teremtés jogcímén

Bev.: A birtokba vétel annál erősebb kötelék, minél gyökeresebb a birtoklás jogcíme. Az ősi föld a sajátom, mely atyáim jogos szerzeménye és engem illet a törvényes leszármazás egyenes ágamnak ereje folytán. – De a világ kicsi tárgyai annál gyökeresebben sajátjaim, minél többet teremtettem rajta

egyéni erőmmel. **Enyém a földemről hozott márványtömb, de még szorosabban enyém a belőle alkotta szobrom, mert a rideg kő lelkem művészetét és áldozatos kezem munkáját is hordozza.** – De felvetődik a kérdés: milyen kapcsolat fűz engem égi Atyámhoz, Akit a világ és az embertestvérek, különösen az isteni követek Úratyámnak hirdetnek?

1. Az első, amit tudni kell: **a semmiből teremtettek vagyunk, tehát a Teremtőhöz kapcsolódik életté teremtett nagyságunk.**

2. Majd fel kell figyelni arra, hogy **személyiséggé fenntartott életünk a létben tartás kegyelmével is a Teremtőhöz fűződik.**

2. beszéd: Istenatyám gyermeke vagyok – a megváltás jogcímén

Bev.: Az Úratya élő birtokállománya nem a mozdulatlan tárgy és nem a Teremtő mozdulatlan viszonyát tárja elénk. Az ember Isten képe, akinek szabadságában odahajlás vagy elfordulás lehetséges... A Teremtő Atya **szabad embert**, értelmes és szabad akaratú lényt teremt, hogy lelkének képességével Hozzá kapcsolódva hirdesse a Mindenható dicsőségét. – De a szabadság kiválóságával együttjáró kíséret az elszakadni akarás lehetősége. A tudatos odahajlást ez az alázkodás fejezi ki: **serviram**, a szembemerészkedő vakmerős – ködést: **non serviram**. – Az emberiség történetében felkiong mind a két hang és Tannhäuser-i hosszas viaskodással – a szerető égi Atya megváltó működésével – diadalmas lesz az alázkodó odasereglés az atyai házhoz... Így azután ismét birtokállománya leszek az Úrnak.

1. **Először a megváltás egyetemes szent munkája útján.**

2. **Másodszor az egyéni megváltásom Isten – gyermekké alakulása útján.**

3. beszéd: Istenatyám természetének részese vagyok – a megszentelés jogcímén

Bev.: Jó Úratyánk teremtményeinek lenni, nagyon jó a megváltott nemzedék együttesében Isten gyermekévé nemesedni... Van ebben a kettős elgondolásban olyan boldogító tudat, amely a számkivetttség megtörtsége helyett az örök Atyához tartozandóság emelő érzését robbantja ki belőlünk. – De az égi Atya a teremtő hatalmasság és megváltó szeretetnek áldozatos jósága mellett a túlradó szeretet csordulásával is Magához köti a földi zarándokot. Neki kevés, hogy övéi vagyunk – a teremtés jogcímén, neki nem elég, hogy Hozzá tapadunk – a megváltás isteni műve útján, Ő még többet akar: részesevé tesz isteni természetének és a közös természet égi ajándékával tesz sajátjává bennünket. – Így azután:

1. **Úratyánké vagyunk – az isteni természet azonosságának ajándékával.**

2. **De Úratyánké vagyunk – a kegyelem televényéből induló isteni élet hasonlóságában.**

.....

4. beszéd: Istenatyám házanépe vagyok – a Vele élés örök ajándékozása jogcímén

Bev.: De mit ér mindez a szent kötelék, ha fejünk felett lebeg a múlandóság ködös fátyola?... Az Istent találó, az Istennel élő és magát Isten fiának tudó természetfeletti életet élő ember előtt még nagyobb a veszteség, mert jól tudja, hogy a Legszentebb megtalálása után **mindent** elrabol tőle a halál... De a szerető égi Atya szent életterve nem az élő emberhegyek összeomlását, hanem örök életét tervezi. Azért az örök élet kegye ajándékával örök házanépének sajátít ki bennünket.

1. **Ezért már a földön is Szent Testének és Vérének eledelével tesz alkalmassá az örök életre.**

2. **De a boldogító színélésével, törhetetlen szeretet kötelékével fűz minden egyest szerető Szívének birodalmához.**

.....

* *

AZ ISTEN KEZE

(Rekollekción – férfiaknak, 1948. II; vázlatpontok)

Bevezetés

Az Isten kezének áldása termeli a kenyeret, az Isten ígéje változtatja át égi Kenyérré a búzából süttöt, az Isten keze dolgozza meg az ember – tevényt, hogy **örök élet** termését hozza.

1. beszéd: Az ugartörés

Bev.: Ősszel és tavasszal szánt a magvető. – De az ugartörés nemcsak szenvedést hozó szántás, hanem:

1. Puhító harmat és eső hullatás.

- a) Ezt adja az eső, a Nílus, a harmat – a földnek.
- b) Ezt adja az égi látást biztosító, lélektalajt puhító kegyelem.

2. A fény, a napsugár a másik.

a) Lélek világában ez helyes látásra tanít. Figyeld: a természetet! Minden felfelé tör. Csak az „aranka” fut a földön és öl...

b) Égi törtető légy! További szeretetre hangol. Az **örök élet** szeretetére.

Bef.: Az ugartörő Mester a mi örök termést ígérő és biztosító szent Földművesünk.

2. beszéd: A gerebenezés

1. Utolsó törés.

2. Gaz – gyökér kiszedés.

3. beszéd: A vetés

1. Szórás.

2. Kapanyomba ültetés.

4. beszéd: A hembölgözés

Bev.: A második lépés: a hembölgözés. Lényege:

1. A teljes porhanyítás.

2. A betakarás.

5. beszéd: Az ellenséges ember

(az éjszaka népe)

1. Titkosan munkálkodó.

2. Gonoszul magot szóró.

6. beszéd: A zöldülő vetés gazdája

1. Ijedten lát.

2. Tépni akar.

7. beszéd: A termőföld gazdája

1. Ne bánts a gazt!

2. Elnyomja a vetés.

8. beszéd: Az örök begyűjtés

1. Az örök tűz...

2. Az örök boldogság...

*

Isten karja

1. beszéd: A Teremtő erős karja

2. beszéd: A Fenntartó erős karja

3. beszéd: A Megszentelő erős karja

4. beszéd: Az örök életet adó erős kar

* *

AZ EGYHÁZ HŰ FIAI

(Rekollekción – férfiaknak, vázlatpontok)

1. beszéd: A laikus munkára – vállalkozók

Bev.: A 72 küldött, akik az Úr előtt járnak...

1. Önként álljunk az Egyház mellé.

2. Mert segítő kezünk nélkül hiányos a munka.

Bef.: Minden hívő érezze magát az Úr küldöttjének.

2. beszéd: A templom szolgálatában serénykedők

Bev.: Az Úr szolgálatát Áron nemzedéke végzi.

1. Szolgál – az Úrnak.

2. Szolgál – a népnek.

Bef.: Uradat imádod, szolgálit tisztelettel illesd!

3. beszéd: A talajmunkások

Bev.: Az emberi élet igazi munkásai azok, akik a lélek talajával foglalkoznak.

1. Az ugartörők.

a) Szülők.

b) A nevelés.

c) Egyház szolgálói.

2. A magvetők.

a) Az igehirdetők.

b) A tanárok.

Bef.: Így biztosan jó talajba hullik a mag.

4. beszéd: A fényt kereső emberek

Bev.: Az emberi élet igazi Fénye, az Isten után áhítozik a föld zarándoka.

1. Ezt a fényt keresi és találja Krisztusban.

2. Ezt a fényt keresi és találja az Egyházban.

Bef.: Íme: az igazi életfény.

*

Valahol – a kételkedőknek!

Bev.: A múlt – a kegyetlen ítélő!

1. Az élet nehéz állomásai...

a) „Lélekomlásom...”

b) „Nemzetomlás...”

c) „Népek omlása....”

2. Hát elkárhozunk??...

a) A beszédes múlt örök vádja...

b) És mindez végnélküli...

c) „Hátha nincs így?!”

Bef.: A „búzaszem meséje”...

* *

AZ ÚR HADOSZTÁLYA

(Rekollekción – katonatiszteknek, vázlatpontokcímek)

1. beszéd: Akiket az Úr avat – „életkatonává”!

1. Mindenkit hív.

„Annak kinyit az ör és a juhok megismerik hangját” (Jn 10,3).

2. De csak egyeseket emel élre.

„Magához hívta tanítványait és kiválasztott közülük tizenkettőt, kiket apostoloknak nevezett” (Lk 6,13).

2. beszéd: Akiket az Úr ítél – az „élethűség” mércéje szerint

1. A földön.

„Akkor korholni kezdte a városokat, ahol a legtöbb csodát tette, mert nem tértek meg” (Mt 11,20).

2. Az égben.

„Így rátok száll minden földön kiontott igazi vér” (Mt 23,35).

3. beszéd: Akik az Úr szemében is „hűséges szolgák”

4. beszéd: Akik az örök „várta” díszes gárdistái

*

A háború a hit fényében

Bev.: Látni innen – onnan...

1. Csak a szörnyűségeket lehet.

2. Az Isten nagy iskolája lehet.

a) Mit akarnak az emberek? (A földből többet)

b) Mit tudnak az emberek? (Alkotni!)

c) Mit tudnának az emberek? (Isten országát teremteni)

Bef.: Az az érett ember, aki ennek diplomáját veszi és a teremtő élet szolgájává alakul.

*

Áldozatok áldozata

(Szeged)

Bev.: Révet keresek és áldozati oltárt találok.

1. A közösségbe való elolvadás.

a) Egyéniség...

b) Tudás...

2. A szolgálat áldozati oltár.

a) Otthon...

b) Élet...

Bef.: Az áldozatos élet **nagypéntekje** a teljes boldogságra ébredés **húsvétvasárnapja**.

* *

KATONA – LÉLEKJEGYEK...

(Kidolgozandó beszédlánc – sorok – katonáknak, címek)

I. beszédlánc címe: Szolgálatra!

1. beszéd: Akit szolgálatra hívnak
2. beszéd: Aki mindenét szolgálatra állítja
3. beszéd: Emberi erejét (testi)
4. beszéd: Értelmi erejét
5. beszéd: Lemondó önzetlenségét
6. beszéd: Mások iránti szeretetét
7. beszéd: Az elhagyatottak gyámolítását
8. beszéd: A tehetetlenek védelmét
9. beszéd: A lovagias szellem útján
10. beszéd: A magyar lovagok példaképe nyomán
11. beszéd: Ellenség, felebarát?
12. beszéd: A fegyverek hordója az ellenség!
13. beszéd: És a gyermek?!
14. beszéd: És az asszony?!
15. beszéd: És az idegen föld?!
16. beszéd: És ha otthonomban járna az ellenség?!
17. beszéd: Fékevesztettség, vagy küzdelem?!
18. beszéd: Mindenki az Isten népe!
19. beszéd: Fegyverrel a harcba?!
20. beszéd: Lélekszeretettel segítve!

*

II. beszédlánc címe: A katona ereje

1. beszéd: Az erős ember!
2. beszéd: Elég – e a testi erő?
3. beszéd: Az erkölcsi értékek
4. beszéd: Lerongyolódás, vagy erőgyűjtés?!
5. beszéd: Édesanyám arcképe
6. beszéd: Feleségem képe
7. beszéd: Gyermekeim képe
8. beszéd: Hogy gondolnak otthon reám?!
9. beszéd: Hogy néz reám a családi otthon szentképe?!
10. beszéd: Mit lát őrzőangyalom?!
11. beszéd: Mit ír rólam az Isten az élet örök könyvébe?!
12. beszéd: Égi kitüntetések!
13. beszéd: A földi harc mezején vitézkedő harcos
14. beszéd: Örök értéket el nem adó katona!
15. beszéd: Tisztán indulók és tisztán érkezők!
16. beszéd: Haza a becsület mezejéről!
17. beszéd: A becsület rendjelei
18. beszéd: Az Isten elismerése!
19. beszéd: Vissza a szent otthonba

III. beszédlánc címe: A katona állhatatossága

1. beszéd: És ha ér a golyó?!
2. beszéd: És ha betegágyon fekszem?!
3. beszéd: És ha csonkul a test?!
4. beszéd: És ha nyiladozik az Ég?!
5. beszéd: Az Úr előtt tiszteleg a hős!

*

IV. beszédlánc címe: Senki sincs egyedül!

1. beszéd: A tábori együttes
2. beszéd: A bajtársi szellem
3. beszéd: A törhetetlen fegyelem
4. beszéd: A készséges engedelmesség
5. beszéd: A hazáért mindent!
6. beszéd: A halálig!
7. beszéd: A lélek több, mint a test!
8. beszéd: Ez az Isten kincse
(a lélek)!

9. beszéd: Mindig beszélhetsz az Istennel!
10. beszéd: Tiszta lélekre boruljon az éjszaka
(tökéletes bánat)!

11. beszéd: Lelkészed lelked atyja
12. beszéd: Akinél mindig jelentkezhetsz!
13. beszéd: Szentmisében Urad száll a földre!
14. beszéd: Jó az Úrral találkozni!
15. beszéd: A szentáldozásban veled él az Úr!
16. beszéd: Ha Isten veled, ki ellened?!
17. beszéd: Kézen fogva vezet a Mester!
18. beszéd: A háború borzalmaiban is?
19. beszéd: A szenvedések idején is?
20. beszéd: Ne felejtsd a Keresztet hordó Krisztust!
21. beszéd: A Golgota útja hosszabb, mint a jeruzsálemi bevonulás!
22. beszéd: Az üdvösség Keresztje – üdvösséged keresztje...
23. beszéd: A kitüntetés jele és az üdvösség záloga

*

V. beszédlánc címe: Ideálok...

1. beszéd: A hadak útján
2. beszéd: Csaba vezér legényei
3. beszéd: Keresztes lovagok
4. beszéd: A kard becsülete